Województwo Śląskie

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2019 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO ROKU 2024, ZA LATA 2021–2022 ORAZ ZA LATA 2023–2024 ORAZ Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO ZA ROK 2024

Zamawiający:

Województwo Śląskie

Siedziba: ul. Ligonia 46, 40-037 Katowice

Dokument został opracowany na zlecenie i we współpracy z:

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego Departament Ochrony Środowiska, Ekologii i Opłat Środowiskowych

Wykonawca:

LEMITOR Ochrona Środowiska Sp. z o.o.
ul. Jana Długosza 40
51-162 Wrocław

Zespół autorski:

mgr inż. Przemysław Lewicki
dr Paweł Binkiewicz
mgr inż. Wiktoria Hądzlik
mgr inż. Lidia Kasperczyk
mgr inż. Marta Olechowska
dr inż. Krzysztof Papuga
mgr inż. Katarzyna Stadnik
mgr Marta Stobińska
mgr Zuzanna Szymków
mgr inż. Natalia Toczek
mgr inż. Monika Tokarczuk
inż. Kamila Wojtyła
mgr inż. Joanna Woźniak
inż. Ewelina Zajda

Spis treści

1. Cel przygotowania Raportu oraz podstawa prawna jego przygotowania 13

1.1. Metodyka opracowania 13

2. Ocena realizacji celów ochrony środowiska i kierunków działań w latach 2021–2022 oraz w latach 2023–2024, określonych w Programie..... 14

2.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE (PA) 14

2.1.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu w zakresie Powietrze atmosferyczne 14

2.1.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych 29

2.1.2.1.1. PA 1. Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych 36

2.1.2.1.2. PA 2. Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza ... 41

2.1.2.1.3. PA 3. Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza 46

2.1.2.1.4. PA 4. Wdrożenie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających 49

2.1.2.1.5. PA 5. Wzmacnianie współpracy międzyregionalnej w zakresie wspólnej polityki ochrony powietrza, szczególnie z krajem morawsko – śląskim oraz województwem małopolskim poprzez coroczne spotkania 52

2.1.2.1.6. PA 6. Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza 52

2.1.2.2.1. PA 7. Wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii 54

2.1.2.2.2. PA 8.1. Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego 57

2.1.2.2.3. PA 9. Kształtowanie postaw służących efektywnemu wykorzystywaniu energii 59

2.1.2.3.1. OKJP 1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie śląskim .. 60

2.1.2.3.2. OKJP 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych 63

2.1.2.3.3. OKJP 3. Ograniczenie wielkości emisji powierzchniowej oraz dalsza poprawa efektywności energetycznej 64

2.1.2.3.4. OKJP 4. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych 66

2.1.2.3.5. OKJP 5. Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego 66

2.1.3. Podsumowanie..... 68

2.2. ZASOBY WODNE (ZW) 69

2.2.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu..... 69

2.2.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych 75

2.2.2.1.1. ZW 1. Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły, Odry i Dunaju. 81

2.2.2.1.2. ZW 2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu 89

2.2.2.1.3. ZW 3. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą..... 95

2.2.2.2.1. GW 1. Prowadzenie działań poprawiających stan chemiczny i ekologiczny jednolitych części wód 106

2.2.2.2.2. GW 2. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat spowodowanych zjawiskami ekstremalnymi 108

2.3. GOSPODARKA WODNO ŚCIEKOWA (GWS) 110

2.3.1.1.1. GWS 1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej 110

2.3.2. Podsumowanie.....112

2.4. GOSPODARKA ODPADAMI (GO) 114

2.4.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu.....114

2.4.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych 128

2.4.2.1.1. GO 1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury 132

2.4.2.1.2. GO 2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania 139

2.4.2.1.3. GO 3. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem..... 146

2.4.2.2.1. GO 1. Prawidłowe funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami 147

2.4.2.2.2. GO 2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększenie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku 153

2.4.3. Podsumowanie 154

2.5. OCHRONA PRZYRODY (OP) 156

2.5.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu 156

2.5.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych 166

2.5.2.1.1. OP 1. Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej 173

2.5.2.1.2. OP 2. Wdrożenie narzędzi spójnego systemu zarządzania zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo 188

2.5.2.1.3. OP 3. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności 196

2.5.2.2.1. ZP 1. Pogłębianie wiedzy na temat walorów przyrodniczych województwa oraz wdrażanie działań mających na celu odpowiednie zarządzanie i ochronę zasobów przyrodniczych 202

2.5.2.2.2. ZP 2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności 207

2.5.2.2.3. ZP 3. Ochrona i rozwój terenów zieleni oraz zwiększenie bioróżnorodności na obszarach zurbanizowanych, w kontekście zachodzących zmian klimatu 214

2.5.3. Podsumowanie 215

2.6. ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH (ZSN) 216

2.6.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu 216

2.6.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych 225

2.6.2.1.1. ZSN 1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych 228

2.6.2.2.1. ZG 1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych 233

2.6.3. Podsumowanie 236

2.7. GLEBY (GL) 237

2.7.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu 237
2.7.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych 243
2.7.2.1.1. GL 1. Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb, w tym m in.: produkcji żywności, magazynowania, filtrowania i przekształcania składników odżywczych, substancji i wody, podstaw rozwoju życia i różnorodności biologicznej, źródła surowców, rezerwuaru pierwiastka węgla oraz zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego oraz archeologicznego 247
2.7.2.1.2. GL 2. Zapobieganie zanieczyszczaniu gleb, w szczególności substancjami powodującymi ryzyko zanieczyszczenia wtórnego 248
2.7.2.1.3. GL 3. Remediacja terenów zanieczyszczonych 249
2.7.2.1.4. GL 4. Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych 251
2.7.2.1.5. GL5. Minimalizacja stopnia i łagodzenie zasklepiania gleb 252
2.7.2.1.6. GL 6. Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom 253
2.7.2.1.7. GL 7. Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi 253
2.7.2.2.1. GL 1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb .. 255
2.7.2.2.2. GL 2. Ochrona przed osuwiskami 255
2.7.2.2.3. GL 3. Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych .. 256
2.7.3. Podsumowanie 257
2.8. TERENY POPRZEMYSŁOWE (TP) 258
2.8.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu 258
2.8.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych 259
2.8.2.1.1. TP 1. Rewitalizacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych . 260
2.8.3. Podsumowanie 263
2.9. HAŁAS (H) 263
2.9.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu 263
2.9.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych 277
2.9.2.1.1. H 1. Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas 281
2.9.2.1.2. H 2. Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas 288
2.9.2.2.1. ZH 1. Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywne poziomy hałasu 291
2.9.2.2.2. ZH 2. Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas 295

2.9.3. Podsumowanie 295
2.10. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM) 296
2.10.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu 296
2.10.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych 310
2.10.2.1.1. PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych 311
2.10.2.2.1. PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych 313
2.10.3. Podsumowanie 313
2.11. PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM PRZEMYSŁOWYM (PPAP) 314
2.11.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu 314
2.11.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych 317
2.11.2.1.1. PPAP 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii 320
2.11.2.1.2. PPAP 2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych 325
2.11.2.2.1. ZPA 1. Zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii 325
2.11.2.2.2. ZPA 2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych 326
2.11.3. Podsumowanie 327
2.12. ZAGADNIENIA SYSTEMOWE (ZS) 328
2.12.1. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych 328
2.12.1.1.1. ZS 1. Przygotowanie Ogólnodostępnej Platformy Informacji o Środowisku (OPIŚ), jako integralnej części Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (ORSIP) 328
2.12.1.1.2. ZS 2. Opracowanie i wdrożenie koncepcji usług ekosystemowych w polityce lokalnej i regionalnej województwa śląskiego 329
2.12.1.1.3. ZS 3. Opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych dotyczących zwiększenia udziału społeczeństwa w procesach konsultacyjnych i podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa 330
2.12.1.1.4. ZS 4. Rozpowszechnianie wśród przedsiębiorców zrównoważonych wzorców produkcji, w tym systemów zarządzania środowiskowego 330
2.12.2. Podsumowanie 331
3. Przegląd i weryfikacja priorytetów ochrony środowiska zawartych w Programie 331

4. Ocena monitoringu wdrażania programów na terenie województwa śląskiego 342

5. Ocena sposobów i źródeł finansowania zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 i Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego..... 358

6. Podsumowanie i wnioski..... 372

SPIS AKTÓW PRAWNYCH..... 375

SPIS TABEL 379

WYKAZ SKRÓTÓW

aPGW	Plan Gospodarowania Wodami
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BAT	Najlepsze dostępne technologie (*ang. Best available technology*)
BDL	Bank Danych Lokalnych
BIP	Biuletyn Informacji Publicznej
BPK	Beskidzkie Parki Krajobrazowe
BOŚ	Bank Ochrony Środowiska
CDPGŚ	Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska
EMAS	System Ekozarządzania i Audytu (*ang. Eco - Management and Audit Scheme*)
FE SL	Fundusze Europejskie dla Śląskiego
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIG-PIB	Główny Instytut Górnictwa - Państwowy Instytut Badawczy
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GOZ	Gospodarka o obiegu zamkniętym
GSM	Górnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZM	Górnośląski Związek Metropolitalny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IChPW	Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla
IK	Instalacje Komunalne
INiG-PIB	Instytut Nafty i Gazu - Państwowy Instytut Badawczy
IOŚ	Instytut Ochrony Środowiska
ITS	Inteligentne Systemy Transportowe
IUNG	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
JCWP	Jednolita Część Wód Powierzchniowych
JCWPd	Jednolita Część Wód Podziemnych
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
JSW S.A.	Jastrzębska Spółka Węglowa spółka akcyjna
KOBIZE	Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami
KŚ	Koleje Śląskie
KW PSP	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej
KWK	Kopalnia Węgla Kamiennego

KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
LAeq D	Wskaźniki krótkookresowe hałasu dla pory dnia
LAeq N	Wskaźniki krótkookresowe hałasu dla pory nocy
LDWN	Wskaźnik długookresowy hałasu dla pory dnia
LN	Wskaźnik długookresowy hałasu dla pory nocnej
LK	Linia Kolejowa
LZO	Lotne Związki Organiczne
LZWP	Lokalny Zbiornik Wód Podziemnych
MBP	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych
MOSIR	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
MOTZ	Mapa Osuwisk i Terenów Zagrożonych ruchami masowymi ziemi
MPW	Metan pokładów węgla
MPZP	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
MZK	Międzygminny Związek Komunikacyjny
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NGO	Organizacja pozarządowa (*ang. non governmental organization*)
Nox	Tlenki azotu
OChK	Obszar Chronionego Krajobrazu
ODR	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOU	Obszar ograniczonego użytkowania
OPIŚ	Ogólnodostępna Platforma Informacji o Środowisku
OPI-TPP	System zarządzania terenami pogórniczymi na terenie województwa śląskiego
ORSIP	Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej
OSO	Obszary specjalnej ochrony ptaków
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OUG	Okręgowy Urząd Górniczy
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PGG	Polska Grupa Górnicza
PGN	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej
PGNIG	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo
PGO WŚ	Plan Gospodarki Odpadami Województwa Śląskiego
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG - PIB	Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy

PK	Park Krajobrazowy
PK CKKRW Wielkich	Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud
PKLnGL	Park Krajobrazowy Lasy Nad Górną Liswartą
PKOG	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
PKP PLK	Polskie Koleje Państwowe Polskie Linie Kolejowe
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POH	Program ochrony środowiska przed hałasem
POIiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	Program Oczyszczania Niskiej Emisji
PPAP	Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym
POP	Program Ochrony Powietrza
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSP	Państwowa Straż Pożarna
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
PWiK	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
PZA	Program zapobiegania awariom
PZD	Powiatowy Zarząd Dróg
PZK	Plan Zarządzenia Kryzysowego
RDF	Paliwo alternatywne (*ang. Refuse Derived Fuel*)
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
REM	Redukcja Emisji Metanu
RIPOK	Regionalne Instalacje do Przetwarzania Odpadów Komunalnych
RPMWŚ	Regionalna Polityka Miejska Województwa Śląskiego
RPO	Regionalny Program Operacyjny
RWMŚ	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SM	Spółdzielnia mieszkaniowa
SMH	Strategiczna Mapa Hałasu
SOO	Specjalny obszar ochrony siedlisk
SOPO	System Ochrony Przeciwosuwiskowej
SUiKZP	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
SUW	Stacja Uzdatniania Wody
ŚCSI	Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego

ŚODR	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
ŚZMiUW	Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
UMWŚ	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WODGiK	Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej
WODR	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WOPR	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
WPGO	Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
WWA	Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
ZDP	Zarząd Dróg Powiatowych
ZDR	Zakład Dużego Ryzyka
ZDW	Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZPKWŚ	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego
ZPOR	Zewnętrzny plan operacyjno - ratowniczy
ZS ŚOB	Związek Stowarzyszeń Śląski Ogród Botaniczny
ZSEE	Zużyty Sprzęt Elektryczny i Elektroniczny
ZZR	Zakład Zwiększonego Ryzyka

1. Cel przygotowania Raportu oraz podstawa prawna jego przygotowania

Zarząd Województwa Śląskiego na podstawie art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.), sporządza raport z realizacji programu ochrony środowiska, a następnie przedstawia go Sejmikowi Województwa Śląskiego. Po przedstawieniu raportu Sejmikowi Województwa Śląskiego, dokument ten przekazuje się Ministrowi Klimatu i Środowiska. Zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) raport zamieszcza się w Biuletynie Informacji Publicznej.

Raport z realizacji programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, za lata 2021-2022 oraz za lata 2023- 2024 oraz z realizacji Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego za rok 2024 (zwany dalej Raportem) dotyczy dwóch programów ochrony środowiska:

- Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr V/11/8/2015 z dnia 31 sierpnia 2015 r. (zwany dalej Programem 2015).
- Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego, przyjętego uchwałą nr VII/5/1/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 23 września 2024 roku. (zwany dalej Programem 2024)

Głównym celem Raportu jest analiza zrealizowanych działań z ochrony środowiska. Analiza w szczególności uwzględnia ocenę sposobów i źródeł finansowania zadań oraz stopień realizacji celów ochrony środowiska i kierunków działań. Ponadto Raport zawiera m.in. opis stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji programów. Przygotowane opracowanie stanowi trzeci raport z Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 (zwanego dalej Programem 2015) oraz pierwszy raport z realizacji Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego (zwanego dalej Programem 2024).

1.1. Metodyka opracowania

Raport składa się z 6 rozdziałów oraz streszczenia w języku niespecjalistycznym. Dokonana została diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programów w każdym komponencie środowiska, ocena stopnia realizacji wyznaczonych zadań, analiza poniesionych kosztów przez podmioty odpowiedzialne za ich realizację oraz analiza wskaźnikowa. Raport uwzględnia wszystkie wyznaczone priorytety w obu programach oraz cele strategiczne, operacyjne, kierunki interwencji i zadania. Zakres informacji wymaganych do zawarcia w Raporcie odpowiada treściom przyjętych programów ochrony środowiska.

Główne źródło danych stanowiły wyniki ankietyzacji obejmującej podmioty odpowiedzialne za realizację zadań, w szczególności jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty), zarządcy infrastruktury, jednostki administracji

rządowej, przedsiębiorcy oraz spółki komunalne. Zakres ankiety obejmował m.in. opis wykonanych działań, nakłady finansowe poniesione w latach raportowania oraz uzyskane rezultaty z ich realizacji. Wyniki przeprowadzonej ankietyzacji przedstawiono w Raporcie.

Zbieranie danych prowadzono w okresie od kwietnia do maja 2025 r. Wysłano ankiety do 167 gmin, 36 powiatów ziemskich i miast na prawach powiatu oraz do 420 jednostek i podmiotów działających na terenie województwa śląskiego. Spośród ankietowanych odpowiedzi udzieliło 62,5% gmin i powiatów, a także 32,8% podmiotów i zakładów.

Dodatkowym źródłem danych na potrzeby niniejszego opracowania były informacje pozyskane od właściwych jednostek administracyjnych i jednostek monitorowanych, w tym m.in.:

- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach;
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (KZGW, RZGW w Gliwicach, Poznaniu, Krakowie i Warszawie oraz podległe im zarządy zlewni);
- Lasów Państwowych (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach, nadleśnictwa zlokalizowane na terenie województwa śląskiego);
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach.

Wykorzystano również dane literaturowe, w tym publikacje instytucji funkcjonujących w obszarze ochrony środowiska na terenie województwa śląskiego. Wartości wskaźników środowiskowych zostały określone na podstawie danych pozyskanych z GUS i GIOŚ (lata 2021-2024). Część danych w wybranych komponentach za 2024 r. nie była upubliczniona lub dostępna w trakcie opracowywania niniejszego Raportu, co zostało oznaczone w stosownych miejscach.

2. Ocena realizacji celów ochrony środowiska i kierunków działań w latach 2021–2022 oraz w latach 2023–2024, określonych w Programie

2.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE (PA)

2.1.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu w zakresie Powietrze atmosferyczne

Jednym z najważniejszych dokumentów określających politykę poprawy jakości powietrza na obszarze województwa jest program ochrony powietrza (dalej POP), który zgodnie z art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 późn. zm.), opracowuje zarząd województwa. W okresie, który obejmuje diagnoza środowiska, tj. lata 2021-2024, obowiązywały następujące Programy: „Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego” przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 r., „Program ochrony powietrza dla strefy śląskiej mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki w powietrzu” przejęty uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/12/7/2019 z dnia 2 września 2019 r. oraz aktualizacja „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego” przyjętego uchwałą

nr VI/62/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 listopada 2023 roku. Programy zostały opracowane ze względu na notowane przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń PM10 i PM2,5, benzo(a)pirenu, dwutlenku azotu, siarki i ozonu na obszarze województwa śląskiego[1].

Nadrzędnym celem Programu ochrony powietrza jest wskazanie działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy stanu jakości powietrza, poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery z sektora komunalno-bytowego, w największym stopniu odpowiedzialnego za wysokie stężenia zanieczyszczeń.

Poniższy wykresy (Ryc. 1.) przedstawiają strukturę emisji głównych substancji zanieczyszczających powietrze w województwie śląskim w latach 2021–2024, obejmując: tlenki siarki (SOx), tlenki azotu (NOx), pył PM10, pył PM2,5 oraz benzo(a)piren. W analizowanym okresie największy udział w całkowitej emisji stanowiły tlenki azotu (NOx), których udział wzrósł z 36,88% w 2021 roku do 39,27% w 2024 roku. Udział pyłu PM10 mieścił się w przedziale od 19,06% do 20,04%. Emisja pyłu PM2,5 kształtowała się na poziomie od 14,83% do 17,10%. Udział tlenków siarki (SOx) był najwyższy w 2022 roku (28,81%) i najniższy w 2024 roku (25,02%). Benzo(a)piren utrzymywał stały, znikomy udział na poziomie 0,01% we wszystkich analizowanych latach. Dane wskazują na wzrost udziału NOx w ogólnej emisji zanieczyszczeń oraz na spadek udziału SOx w ostatnim roku analizy.

Głównymi źródłami emisji tlenków azotu (NOx) są działalność przemysłowa oraz transport. W województwie dominującą rolę odgrywa przemysł energetyczny (energetyka zawodowa) oraz hutnictwo. W przypadku transportu najwyższe poziomy emisji notuje się w dużych aglomeracjach miejskich oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, zwłaszcza autostrad. Emisja pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu pochodzi głównie z sektora komunalno-bytowego, w szczególności z tzw. "niskiej emisji", czyli emisji generowanej przez indywidualne źródła ciepła w gospodarstwach domowych (np. kotły węglowe, piece kaflowe). Tlenki siarki (SO_2) są emitowane przede wszystkim przez sektor energetyczny i hutniczy. Znaczący udział w emisji tych zanieczyszczeń ma również indywidualne ogrzewanie budynków mieszkalnych, zwłaszcza w przypadku spalania paliw stałych niskiej jakości.

1 Biuletyn Informacji Publicznej Samorządu Województwa Śląskiego (dostęp: 17.04.2025 r.)

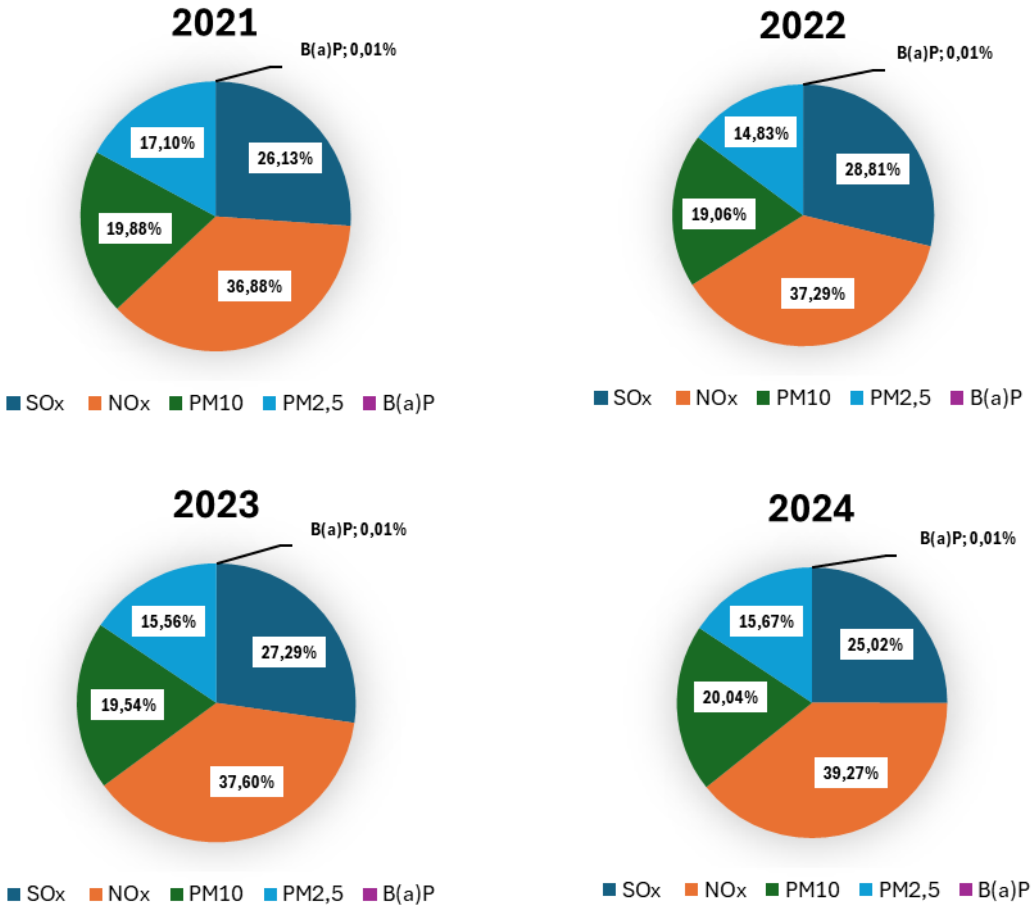

Ryc. 1 Udział poszczególnych źródeł emisji w województwie śląskim w latach 2021-2024[2]

Emisja generowana przez indywidualne urządzenia grzewcze w gospodarstwach domowych jest wyjątkowo problematyczna, ponieważ pochodzi z wielu emitorów niewielkiej wysokości, przez co emitowane zanieczyszczenia kumulują się przede wszystkim wokół miejsca powstawania. Ponadto, wysokie stężenia zanieczyszczeń w połączeniu z niekorzystnymi warunkami meteorologicznymi, słabym przewietrzaniem (wysoka zabudowa, miejscowości w dolinach), prowadzą do powstawania nienaturalnego zjawiska atmosferycznego, jakim jest smog. Problem ten dotyczy przede wszystkim sezonu grzewczego trwającego od stycznia do marca i od października do grudnia.

Zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) Główny Inspektor Ochrony Środowiska, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów. Wyniki oceny oraz klasyfikacji stref są niezwłocznie przekazywane zarządowi województwa.

2 Opracowanie własne na podstawie danych z bazy KOBIZE udostępnionej w Rocznych Ocenach Jakości Powietrza – Raport Wojewódzki za lata 2021-2024

Województwo śląskie zostało podzielone na 5 stref, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. 2012 poz. 914):

- aglomeracja górnośląska;
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska;
- miasto Bielsko-Biała;
- miasto Częstochowa;
- strefa śląska.

Poniżej przedstawiono opis stanu jakości powietrza w latach objętych analizą, wynikającego z Rocznych ocen jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2021, 2022 2023 i 2024 wykonaną przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach GIOŚ (w latach 2021-2024). Ponadto wykazano ilość zlikwidowanych pozaklasowych instalacji w danym roku oraz osiągnięte w wyniku wymian redukcje zanieczyszczeń.

Stan na 2021 r.

W niniejszej części przedstawiono w sposób syntetyczny stan jakości powietrza w 2021 r. we wszystkich strefach województwa śląskiego.

Tabela 1 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim – ocena bieżąca w 2021 r.[3]

Nazwa strefy/kod strefy	Symbol klasy dla poziomów dopuszczalnych oraz poziomów docelowych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
	SO_2	NO_2	CO	C_6H_6	PM10	PM2,5[2)]	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O_3[1)]
aglomeracja górnośląska/ PL2401	A	C	A	A	C	C/C1	A	A	A	A	C	A [D2]
aglomeracja rybnicko-jastrzębska/ PL2402	A	A	A	A	C	A/C1	A	A	A	A	C	A [D2]
miasto Bielsko-Biała/ PL2403	A	A	A	A	C	C/C1	A	A	A	A	C	A [D2]
miasto Częstochowa/ PL2404	A	A	A	A	C	A/C1	A	A	A	A	C	A [D2]
strefa śląska/ PL2405	A	A	A	A	C	C/C1	A	A	A	A	C	A [D2]

Poziom stężenia zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego (A) lub docelowego (A) lub celu długoterminowego (D1), poziom stężeń zanieczyszczenia jest powyżej poziomu dopuszczalnego (C, C1) lub celu długoterminowego (D2).
1) wskazano klasę poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM2,5 odpowiednio dla fazy I i fazy II (faza I / faza II),

[3] Opracowanie własne na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2021 r.

2) w nawiasie kwadratowym wskazano klasę poziomu celu długoterminowego dla ozonu w powietrzu.

W 2021 r. wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz pyłu zawieszonego PM10 w każdej ze stref (klasa C), pyłu zawieszonego PM2,5 w strefie aglomeracja górnośląska, strefie miasto Bielsko-Biała oraz w strefie śląskiej (klasa C), dopuszczalnej wartości dwutlenku azotu w strefie aglomeracja górnośląska (klasa C), dopuszczalnej częstości przekraczania poziomu celu długoterminowego ozonu w każdej ze stref (klasa D2).

Pył zawieszony PM10

Do oceny jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM10 wykorzystano serie pomiarowe z 26 stanowisk. Na wszystkich stanowiskach, których wyniki wykorzystano do oceny, stężenia średnioroczne były niższe niż 40 µg/m^3.

Dopuszczalna częstość przekraczania stężeń 24-godzinnych wynosząca 35 dni w roku kalendarzowym nie została przekroczona na 3 stanowiskach pomiarowych: w Częstochowie (ul. Baczyńskiego), w Ustroniu oraz Złotym Potoku. Częstość przekroczeń kształtowała się w przedziale od 9 dni na stacji w Ustroniu do 87 dni na stacji w Wodzisławiu Śląskim. W stosunku do 2020 r. na wszystkich stanowiskach pomiarowych liczba dni przekroczeń wzrosła. Najbardziej zauważalny wzrost był na stacji w Wodzisławiu Śląskim, o 49 dni.

Wartości średnich rocznych stężeń pyłu PM10 w 2021 r. wyniosły (przy wartości dopuszczalnej 40 µg/m^3):

- w aglomeracji górnośląskiej – od 29 µg/m^3 do 39 µg/m^3;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – od 33 µg/m^3 do 35 µg/m^3;
- w strefie miasto Bielsko-Biała – 29 µg/m^3;
- w strefie miasto Częstochowa – od 26 µg/m^3 do 39 µg/m^3;
- w strefie śląskiej – od 18 µg/m^3 do 39 µg/m^3.

W 2021 r. w województwie śląskim odnotowano 38 dni z przekroczeniem poziomu informowania (100 µg/m³) lub alarmowego (150 µg/m³) dla pyłu PM10.
Pośród tych dni było 24 dni, podczas których na części obszaru województwa wystąpiły przekroczenia poziomu informowania i 1 dzień (w Goczałkowicach-Zdroju) z przekroczeniem wyłącznie poziomu alarmowego. Przez 13 dni w różnych częściach województwa przekroczone były oba poziomy jednocześnie. Najwyższe średniodobowe stężenie PM10 wyniosło 231 µg/m³ i wystąpiło 13 grudnia 2021 r.

Pył zawieszony PM2,5

Do oceny jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM2,5 wykorzystano serie pomiarowe z 11 stanowisk pomiarowych, w tym 6 stanowisk automatycznych i 6 manualnych.

Podstawowym kryterium klasyfikacyjnym dla pyłu zawieszonego PM2,5 w celu ochrony zdrowia ludzi jest średnioroczny poziom dopuszczalny 20 µg/m^3 (II faza).

Wartości średniorocznego stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 w 2021 r. przekroczyły poziom 20 µg/m^3 na 10 stacjach. Najwyższe stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM2,5 wynosiło 33 µg/m^3. Przekroczenie nie wystąpiło na stacji tła regionalnego w Złotym Potoku.

Wartości średnich rocznych stężeń PM2,5 w 2021 r. wynosiły:

- w aglomeracji górnośląskiej od 22 µg/m^3 do 26 µg/m^3;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – 24 µg/m^3;
- w strefie miasto Bielsko-Biała – 21 - 27 µg/m^3;
- w strefie miasto Częstochowa – 21 µg/m^3;
- w strefie śląskiej od 16 µg/m^3 do 33 µg/m^3.

Benzo(a)piren

Pomiary benzo(a)pirenu były prowadzone na 11 stanowiskach. Do oceny wykorzystano wyniki z 10 stanowisk pomiarowych.

W 2021 r. średnie roczne stężenia benzo(a)pirenu przekroczyły wartość docelową 1 ng/m^3 i wyniosły:

- w aglomeracji górnośląskiej 4 ng/m^3;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej 10 ng/m^3;
- w Bielsku-Białej 4 ng/m^3;
- w Częstochowie 3 ng/m^3;
- w strefie śląskiej od 3 do 9 ng/m^3.

W tabeli 2 zestawiono dane nt. ilości zlikwidowanych instalacji pozaklasowych oraz osiągnięte w wyniku likwidacji redukcje pyłowe oraz b(a)p w 2021 r. w poszczególnych strefach województwa śląskiego. Dane pochodzą ze sprawozdań gminnych z realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 r. oraz Programu ochrony powietrza dla strefy śląskiej mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki w powietrzu przyjętego uchwałą nr VI/12/7/2019 z dnia 2 września 2019 r. Sejmiku Województwa Śląskiego.

Tabela 2 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w 2021 r. na terenie województwa śląskiego[4]

Strefa	Liczba zlikwidowanych pozaklasowych instalacji	Osiągnięta redukcja PM10, Mg/rok	Osiągnięta redukcja PM2,5, Mg/rok	Osiągnięta redukcja B(a)P, Mg/rok
aglomeracja górnośląska	12091	463,686	457,141	0,264
aglomeracja rybnicko-jastrzębska	1223	95,710	94,360	0,054
miasto Bielsko-Biała	1082	56,803	55,962	0,032
miasto Częstochowa	607	42,065	41,464	0,024
strefa śląska	25118	2084,409	2063,056	1,188

[4] Sprawozdanie końcowe z realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego i Planu Działań Krótkoterminowych za lata 2020-2023

Stan na 2022 r.

W niniejszej części przedstawiono w sposób syntetyczny stan jakości powietrza w 2022 r. we wszystkich strefach województwa śląskiego.

Tabela 3 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim – ocena bieżąca w 2022 r.[5]

Nazwa strefy/kod strefy	Symbol klasy dla poziomów dopuszczalnych oraz poziomów docelowych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
	SO_2	NO_2	CO	C_6H_6	PM10	PM2,5[2)]	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O_3[1)]
aglomeracja górnośląska/ PL2401	A	C	A	A	C	A/C1	A	A	A	A	C	A [D2]
aglomeracja rybnicko-jastrzębska/ PL2402	A	A	A	A	C	A/C1	A	A	A	A	C	A [D2]
miasto Bielsko-Biała/ PL2403	A	A	A	A	A	A/C1	A	A	A	A	C	A [D2]
miasto Częstochowa/ PL2404	A	A	A	A	C	A/C1	A	A	A	A	C	A [D2]
strefa śląska/ PL2405	A	A	A	A	C	A/C1	A	A	A	A	C	A [D2]

Poziom stężenia zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego (A) lub docelowego (A) lub celu długoterminowego (D1), poziom stężeń zanieczyszczenia jest powyżej poziomu dopuszczalnego (C, C1) lub celu długoterminowego (D2).
1) wskazano klasę poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM2,5 odpowiednio dla fazy I i fazy II (faza I / faza II),
2) w nawiasie kwadratowym wskazano klasę poziomu celu długoterminowego dla ozonu w powietrzu.

W 2022 r. wystąpiły przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz benzo(a)pirenu w każdej ze stref (klasa C), pyłu zawieszonego PM10 w każdej strefie (klasa C) z wyjątkiem aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej, dwutlenku azotu w strefie aglomeracja górnośląska (klasa C), dopuszczalnej częstości przekraczania poziomu celu długoterminowego ozonu w każdej ze stref (klasa D2).

Pył zawieszony PM10

Do oceny jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM10 wykorzystano serie pomiarowe z 25 stanowisk. Na wszystkich stanowiskach, których wyniki wykorzystano do oceny, stężenia średnioroczne były niższe niż 40 µg/m^3.

Dopuszczalna częstość przekraczania stężeń 24-godzinnych wynosząca 35 dni w roku kalendarzowym została przekroczona na 11 stanowiskach pomiarowych.

[5] Opracowanie własne na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2022 rok”

Częstość przekroczeń kształtowała się w przedziale od 0 dni na stacji w Złotym Potoku do 75 dni na stacji w Pszczynie.

W 2022 r. stężenia średnioroczne były niższe na wszystkich stacjach w województwie śląskim w stosunku do 2021 r. i kształtowały się w przedziale od 5 do 27%.

Wartości średnie roczne stężeń pyłu PM10 w 2022 r. wyniosły (przy wartości dopuszczalnej 40 $\mu g/m^3$)[7]:

- w aglomeracji górnośląskiej - od 25 $\mu g/m^3$ do 31 $\mu g/m^3$;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – od 29 $\mu g/m^3$ do 30 $\mu g/m^3$;
- w strefie miasto Bielsko-Biała - 22 $\mu g/m^3$;
- w strefie miasto Częstochowa – od 22 $\mu g/m^3$ do 33 $\mu g/m^3$;
- w strefie śląskiej - od 16 $\mu g/m^3$ do 37 $\mu g/m^3$.

W 2022 r. wystąpiło 17 dni, podczas których w różnych częściach województwa śląskiego przekroczony był poziom informowania (100 $\mu g/m^3$) i 1 dzień (w Żywcu) z przekroczeniem poziomu alarmowego (150 $\mu g/m^3$). Najwyższe stężenie średniodobowe dla pyłu zawieszonego PM10 w 2022 r. było w dniu 4 grudnia i wyniosło 204 $\mu g/m^3$.

Pył zawieszony PM2,5

Do oceny jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM2,5 wykorzystano serie pomiarowe z 13 stanowisk pomiarowych, w tym 6 stanowisk automatycznych i 6 manualnych.

Podstawowym kryterium klasyfikacyjnym dla pyłu zawieszonego PM2,5 w celu ochrony zdrowia ludzi jest średnioroczny poziom dopuszczalny 20 $\mu g/m^3$ (II faza).

Wartości średnich rocznych stężeń PM2,5 w 2022 r. wynosiły:

- w aglomeracji górnośląskiej od 20 $\mu g/m^3$ do 21 $\mu g/m^3$;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – 22 $\mu g/m^3$;
- w strefie miasto Bielsko-Biała – 18 - 23 $\mu g/m^3$;
- w strefie miasto Częstochowa – 22 $\mu g/m^3$;
- w strefie śląskiej od 14 $\mu g/m^3$ do 23 $\mu g/m^3$.

W stosunku do 2021 r. stężenia średnioroczne były niższe od 8 do 30% na 10 stanowiskach. Jedynie na 1 stanowisku (w Częstochowie) było wyższe o 5%.

Benzo(a)piren

Pomiary benzo(a)pirenu były prowadzone na 11 stanowiskach. Do oceny wykorzystano wyniki z 10 stanowisk pomiarowych. Stanowisko pomiarowe w Myszkowie nie zostało wykorzystane w ocenie ze względu na niską kompletność (w tym braki wyników poza sezonem grzewczym: od kwietnia do września).

W 2022 r. średnie roczne stężenia benzo(a)pirenu przekroczyły wartość docelową 1 ng/m^3 i wyniosły:

- w aglomeracji górnośląskiej 2 ng/m^3;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej - 6 ng/m^3;
- w Bielsku-Białej - 3 ng/m^3;
- w Częstochowie - 2 ng/m^3;
- w strefie śląskiej - 2 - 6 ng/m^3.

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., stężenia średnioroczne zmniejszyły się na wszystkich stanowiskach pomiarowych, w zakresie od 1 ng/m^3 do 4 ng/m^3.

W tabeli 4 zestawiono dane nt. ilości zlikwidowanych instalacji pozaklasowych oraz osiągnięte w wyniku likwidacji redukcje pyłowe oraz b(a)p w 2022 r. w poszczególnych strefach województwa śląskiego. Dane pochodzą ze sprawozdań gminnych z realizacji Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 r.

Tabela 4 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w 2022 r. na terenie województwa śląskiego[6]

Strefa	Liczba zlikwidowanych pozaklasowych instalacji	Osiągnięta redukcja PM10, Mg/rok	Osiągnięta redukcja PM2,5, Mg/rok	Osiągnięta redukcja B(a)P, Mg/rok
aglomeracja górnośląska	10371	435,858	429,535	0,248
aglomeracja rybnicko-jastrzębska	3386	254,80	251,261	0,145
miasto Bielsko-Biała	1055	60,180	59,292	0,034
miasto Częstochowa	905	70,438	69,407	0,040
strefa śląska	22577	1931,679	1904,979	1,100

[6] Opracowanie własne na podstawie „Sprawozdanie z realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego za 2022 r.”

Stan na 2023 r.

W niniejszej części przedstawiono w sposób syntetyczny stan jakości powietrza w 2023 r. we wszystkich strefach województwa śląskiego.

Tabela 5 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim – ocena bieżąca w 2023 r.[7]

Nazwa strefy/kod strefy	Symbol klasy dla poziomów dopuszczalnych oraz poziomów docelowych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
	SO_2	NO_2	CO	C_6H_6	PM10	PM2,5[2)]	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O_3[1)]
aglomeracja górnośląska/ PL2401	A	C	A	A	C	A/A1	A	A	A	A	C	A [D2]
aglomeracja rybnicko-jastrzębska/ PL2402	A	A	A	A	A	A/A1	A	A	A	A	C	A [D2]
miasto Bielsko-Biała/ PL2403	A	A	A	A	A	A/A1	A	A	A	A	C	A [D2]
miasto Częstochowa/ PL2404	A	A	A	A	A	A/A1	A	A	A	A	C	A [D2]
strefa śląska/ PL2405	A	A	A	A	C	A/A1	A	A	A	A	C	A [D2]

Poziom stężenia zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego (A) lub docelowego (A) lub celu długoterminowego (D1), poziom stężeń zanieczyszczenia jest powyżej poziomu dopuszczalnego (C, C1) lub celu długoterminowego (D2).
1) wskazano klasę poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM2,5 odpowiednio dla fazy I i fazy II (faza I / faza II),
2) w nawiasie kwadratowym wskazano klasę poziomu celu długoterminowego dla ozonu w powietrzu

W 2023 r. wystąpiły przekroczenia poziomu dopuszczalnego benzo(a)pirenu w każdej ze stref (klasa C), dwutlenku azotu w strefie aglomeracja górnośląska (klasa C) oraz dopuszczalnej częstości przekraczania poziomu celu długoterminowego ozonu w każdej ze stref (klasa D2).

Pył zawieszony PM10

Do oceny jakości powietrza wykorzystano serie pomiarowe z 26 stanowisk pyłu zawieszonego PM10, w tym z 14 automatycznych i 12 manualnych.

W 2023 r. po raz trzeci z rzędu na wszystkich stanowiskach pomiarowych nie został przekroczony średnioroczny poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10,

7 Opracowanie własne na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2023 rok”

natomiast po raz pierwszy w historii pomiarów na wszystkich stanowiskach pomiarowych nie został przekroczony średniodobowy poziom dopuszczalny.

Wartości średnich rocznych stężeń pyłu PM10 w 2023 r. wyniosły (przy wartości dopuszczalnej 40 µg/m^3):

- w aglomeracji górnośląskiej - od 21 µg/m^3 do 29 µg/m^3;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – od 25 µg/m^3 do 26 µg/m^3;
- w strefie miasto Bielsko-Biała - 18 µg/m^3;
- w strefie miasto Częstochowa – od 21 µg/m^3 do 28 µg/m^3;
- w strefie śląskiej - od 15 µg/m^3 do 28 µg/m^3.

Należy jednak wziąć pod uwagę, iż miesiące zimowe w I i II połowie 2023 r. były wyjątkowo ciepłe, znacznie odbiegające temperaturowo od średnich temperatur dla sezonu grzewczego w naszych szerokościach geograficznych.

Poziom alarmowy dla pyłu zawieszonego PM10 wynosi 150 µg/m^3 i w 2023 r. w woj. śląskim był przekroczony 1 raz. Wartość przekroczenia stężenia średniodobowego wystąpiła na stacji w Zabrzu i wyniosła 165 µg/m^3. W porównaniu z 2022 r. liczba takich sytuacji nie uległa zmianie. Poziom informowania dla pyłu zawieszonego PM10 wynosi 100 µg/m^3 i w 2023 r. w województwie śląskim był przekroczony 7 razy, najwyższa wartość stężenia wystąpiła na stacji komunikacyjnej w Częstochowie i wyniosła 132 µg/m^3. W porównaniu z 2022 r. liczba takich sytuacji zmniejszyła się z 17 do 7.

Pył zawieszony PM2,5

Do oceny jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM2,5 wykorzystano serie pomiarowe z 12 stanowisk pomiarowych, w tym 6 stanowisk automatycznych i 6 manualnych.

Podstawowym kryterium klasyfikacyjnym dla pyłu zawieszonego PM2,5 w celu ochrony zdrowia ludzi jest średnioroczny poziom dopuszczalny 20 µg/m^3 (II faza).

2023 był pierwszym rokiem w historii pomiarów, w którym na wszystkich stanowiskach pomiarowych w woj. śląskim wartości stężeń rocznych nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego.

Wartości średnich rocznych stężeń PM2,5 w 2023 r. wynosiły:

- w aglomeracji górnośląskiej od 17 µg/m^3 do 20 µg/m^3;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – 19 µg/m^3;
- w strefie miasto Bielsko-Biała od 16 µg/m^3 do 18 µg/m^3;
- w strefie miasto Częstochowa – 19 µg/m^3;
- w strefie śląskiej od 13 µg/m3 do 19 µg/m^3.

Benzo(a)piren

W 2023 r. średnie roczne stężenia benzo(a)pirenu na 12 stanowiskach przekroczyły wartość docelową 1 ng/m^3 i wyniosły:

- w aglomeracji górnośląskiej - 2 - 3 ng/m^3;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej - 4 ng/m^3;
- w Bielsku-Białej - 2 ng/m^3;
- w Częstochowie - 2 ng/m^3;

- w strefie śląskiej - 2 - 5 ng/m^3.

W tabeli 2 zestawiono dane nt. ilości zlikwidowanych instalacji pozaklasowych oraz osiągnięte w wyniku likwidacji redukcje pyłowe oraz b(a)p w 2023 r. w poszczególnych strefach województwa śląskiego. Dane pochodzą ze sprawozdań gminnych z realizacji Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 r.

Tabela 6 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w 2023 r. na terenie województwa śląskiego[8]

Strefa	Liczba zlikwidowanych pozaklasowych instalacji	Osiągnięta redukcja PM10, Mg/rok	Osiągnięta redukcja PM2,5, Mg/rok	Osiągnięta redukcja B(a)P, Mg/rok
aglomeracja górnośląska	7193	295,48	291,13	0,16826
aglomeracja rybnicko-jastrzębska	1637	122,66	120,91	0,06981
miasto Bielsko-Biała	938	55,79	54,96	0,03177
miasto Częstochowa	611	52,90	52,11	0,03012
strefa śląska	13033	1 125,51	1 109,15	0,64106

8 Opracowanie własne na podstawie „Sprawozdania z realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego za 2023”

Stan na 2024 r.

W niniejszej części przedstawiono w sposób syntetyczny stan jakości powietrza w 2024 r. we wszystkich strefach województwa śląskiego.

Tabela 7 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim – ocena bieżąca w 2024 r.[9]

Nazwa strefy/kod strefy	Symbol klasy dla poziomów dopuszczalnych oraz poziomów docelowych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
	SO_2	NO_2	CO	C_6H_6	PM10	PM2,5[2)]	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O_3[1)]
aglomeracja górnośląska/ PL2401	A	C	A	A	C	A/C1	A	A	A	A	C	C [D2]
aglomeracja rybnicko-jastrzębska/ PL2402	A	A	A	A	A	A/A1	A	A	A	A	C	A [D2]
miasto Bielsko-Biała/ PL2403	A	A	A	A	A	A/A1	A	A	A	A	C	A [D2]
miasto Częstochowa/ PL2404	A	A	A	A	A	A/C1	A	A	A	A	C	A [D2]
strefa śląska/ PL2405	A	A	A	A	C	A/A1	A	A	A	A	C	A [D2]

Poziom stężenia zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego (A) lub docelowego (A) lub celu długoterminowego (D1), poziom stężeń zanieczyszczenia jest powyżej poziomu dopuszczalnego (C, C1) lub celu długoterminowego (D2):
1) wskazano klasę poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM2,5 odpowiednio dla fazy I i fazy II (faza I / faza II);
2) w nawiasie kwadratowym wskazano klasę poziomu celu długoterminowego dla ozonu w powietrzu.

W 2024 r. odnotowano przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu we wszystkich strefach, co skutkowało ich zaklasyfikowaniem do klasy C. W strefie aglomeracja górnośląska stwierdzono również przekroczenie poziomu dopuszczalnego dwutlenku azotu (klasa C). Dla aglomeracji górnośląskiej oraz strefy śląskiej odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, co również skutkowało przypisaniem tych stref do klasy C. W przypadku pyłu zawieszonego PM2,5 poziom dopuszczalny został przekroczony w aglomeracji górnośląskiej oraz w mieście Częstochowa, kwalifikując te strefy do klasy C1. Ponadto we wszystkich strefach odnotowano przekroczenia poziomu celu

9 Opracowanie własne na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2024 rok”

długoterminowego dla ozonu (klasa D2), a w aglomeracji górnośląskiej wystąpiło również przekroczenie poziomu docelowego.

Pył zawieszony PM10

Do oceny jakości powietrza wykorzystano serie pomiarowe z 26 stanowisk pyłu zawieszonego PM10, w tym z 14 automatycznych i 12 manualnych.

W 2024 r. po raz czwarty z rzędu na wszystkich stanowiskach pomiarowych nie został przekroczony średnioroczny poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10, natomiast na większości stacji pomiarowych wzrosły stężenia w porównaniu z rokiem poprzednim.

Wartości średnich rocznych stężeń pyłu PM10 w 2024 r. wyniosły (przy wartości dopuszczalnej 40 $\mu g/m^3$):

- w aglomeracji górnośląskiej - od 25 $\mu g/m^3$ do 34 (35)* $\mu g/m^3$;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – od 27 $\mu g/m^3$ do 28 $\mu g/m^3$;
- w strefie miasto Bielsko-Biała - 19 $\mu g/m^3$;
- w strefie miasto Częstochowa – od 21 $\mu g/m^3$ do 30 (31)* $\mu g/m^3$;
- w strefie śląskiej - od 15 $\mu g/m^3$ do 30 (31)* $\mu g/m^3$.

* wartości przed zastosowaniem odliczenia udziału naturalnych źródeł emisji pyłu PM10)

Poziom alarmowy dla pyłu zawieszonego PM10 wynosi 150 $\mu g/m^3$ i w 2024 r. w woj. śląskim był przekroczony 4 razy. Największa wartość przekroczenia stężenia średniodobowego wystąpiła na stacji w Goczałkowicach-Zdroju i wyniosła 249 $\mu g/m^3$. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba takich sytuacji zwiększyła się o 3. Poziom informowania dla pyłu zawieszonego PM10 wynosi 100 $\mu g/m^3$ i w 2024 r. w województwie śląskim był przekroczony 12 razy, najwyższa wartość stężenia wystąpiła na stacji komunikacyjnej w Raciborzu i wyniosła 150 $\mu g/m^3$. W porównaniu z 2023 r. liczba takich sytuacji zwiększyła się z 7 do 12.

Pył zawieszony PM2,5

Do oceny jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM2,5 wykorzystano serie pomiarowe z 12 stanowisk pomiarowych, w tym stanowisko w Gliwicach, które zostało wykorzystane jako wskaźnikowe. Podstawowym kryterium klasyfikacyjnym dla pyłu zawieszonego PM2,5 w celu ochrony zdrowia ludzi jest średnioroczny poziom dopuszczalny 20 $\mu g/m^3$ (II faza).

W 2024 r. w woj. śląskim przekroczenie poziomu dopuszczalnego wystąpiło na 2 stanowiskach pomiarowych (Gliwice, Katowice – oddziaływania z transportu).

Wartości średnich rocznych stężeń PM2,5 w 2024 r. wynosiły:

- w aglomeracji górnośląskiej od 16 $\mu g/m^3$ do 23 $\mu g/m^3$;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – 20 $\mu g/m^3$;
- w strefie miasto Bielsko-Biała – 16 $\mu g/m^3$ do 20 $\mu g/m^3$;
- w strefie miasto Częstochowa – z uwagi na niską kompletność pomiarów, zastosowano metodę obiektywnego szacowania, która polega na uzupełnieniu brakujących danych z miesięcy letnich danymi ze stacji, która funkcjonuje w zbliżonych warunkach (stacja w Katowicach ul. Kossutha (aglomeracja górnośląska);
- w strefie śląskiej od 14 $\mu g/m^3$ do 19 $\mu g/m^3$.

Benzo(a)piren

W 2024 r. średnioroczne roczne stężenia benzo(a)pirenu na 11 stanowiskach przekroczyły wartość docelową 1 ng/m^3 i wyniosły:

- w aglomeracji górnośląskiej - 2 - 3 ng/m^3;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej - 3 ng/m^3;
- w Bielsku-Białej - 2 ng/m^3;
- w Częstochowie - 2 ng/m^3;
- w strefie śląskiej - 2 - 5 ng/m^3.

W tabeli 8 zestawiono dane nt. ilości zlikwidowanych instalacji pozaklasowych oraz osiągnięte w wyniku likwidacji redukcje pyłowe oraz b(a)p w 2024r. w poszczególnych strefach województwa śląskiego. Dane pochodzą ze sprawozdań gminnych z realizacji Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 r.

Tabela 8 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w 2024 r. na terenie województwa śląskiego[10]

Strefa	Liczba zlikwidowanych pozaklasowych instalacji	Osiągnięta redukcja PM10, Mg/rok	Osiągnięta redukcja PM2,5, Mg/rok	Osiągnięta redukcja B(a)P, Mg/rok
aglomeracja górnośląska	5575	369,67	307,65	0,202013
aglomeracja rybnicko-jastrzębska	456	78,99	65,73	0,043195
miasto Bielsko-Biała	177	23,05	19,18	0,012593
miasto Częstochowa	266	37,05	30,83	0,020245
strefa śląska	11766	1617,85	1345,78	0,886789

10 Opracowanie własne na podstawie „Sprawozdania z realizacji Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego za 2024 r.

2.1.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 9. Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Powietrze atmosferyczne (PA)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel strategiczny: Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych		
Cel operacyjny: PA 1. Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych		
PA 1.1.	Wdrożenie obecnego programu ochrony powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów	JST
PA 1.2.	Aktualizacja Programu ochrony powietrza	UMWŚ
PA 1.3.	Monitorowanie i zarządzanie działaniami poprzez wprowadzenie systemu sprawozdawczości z zakresu działań naprawczych realizowanych w skali lokalnej i wojewódzkiej	UMWŚ
PA 1.4.	Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej oraz programów ograniczania niskiej emisji w skali lokalnej	JST
PA 1.5.	Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wraz z rozbudową sieci mobilnych stanowisk pomiarowych	WIOŚ
Cel operacyjny: PA 2. Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza		
PA 2.1.	Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach miast	JST, zarządcy dróg
PA 2.2.	Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji	UMWŚ, JST, zarządzający

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
	miejskiej (tramwaj/autobus/pociąg) mającego na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	komunikacją publiczną
PA 2.3.	Wdrażanie Inteligentnych Systemów Zarządzania Ruchem oraz mechanizmów wspomagających zarządzanie ruchem i transportem, jak: punkty przesiadkowe, plany centrów logistycznych na obrzeżach miast, BUSpasy, poprawa oznakowania dróg, strefy ograniczonego ruchu pojazdów w miastach	JST, zarządy dróg, zarządzający komunikacją publiczną
PA 2.4.	Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi m.in. poprzez rozwój i modernizację infrastruktury oraz zmiany organizacji ruchu	JST
Cel operacyjny: PA 3. Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza		
PA 3.1.	Realizacja działań z zakresu ograniczania emisji ze źródeł spalania o małej mocy do 1MW poprzez wymiany systemów grzewczych na niskoemisyjne oraz poprzez montaż filtrów nakominowych ograniczających emisję	Producenci i dystrybutorzy ciepła sieciowego, mieszkańcy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, jednostki sektora finansów publicznych
PA 3.2.	Kontrola jakości paliw na rynku w oparciu o przepisy ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw	Inspekcja handlowa
PA 3.3.	Realizacja planów kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej	Jednostki sektora finansów publicznych

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
PA 3.4.	Opracowanie i wdrożenie systemu zbierania informacji o rodzaju użytkowanych paliw stałych w indywidualnych urządzeniach grzewczych	JST
Cel operacyjny: PA 4.Wdrożenie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających		
PA 4.1.	Prowadzenie regularnych kontroli przestrzegania przepisów prawnych i zapisów pozwoleń w podmiotach gospodarczych	WIOŚ
PA 4.2.	Realizacja inwestycji mających na celu ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających z instalacji energetycznych i przemysłowych, oraz ograniczających szczególnie „niską emisję" oraz emisję niezorganizowaną	Przedsiębiorstwa energetyczne i przemysłowe, przedsiębiorstwa
PA 4.3.	Realizacja inwestycji w zakresie produkcji paliw niskoemisyjnych i biopaliw	Przedsiębiorstwa
PA 4.4.	Stworzenie preferencji dla rozwoju produkcji urządzeń do pozyskiwania energii w sposób bezemisyjny	Przedsiębiorstwa, inwestorzy
Cel operacyjny: PA 5. Wzmacnianie współpracy międzyregionalnej w zakresie wspólnej polityki ochrony powietrza, szczególnie z krajem morawsko – śląskim oraz województwem małopolskim poprzez coroczne spotkania		
PA 5.1.	Zaplanowanie i podjęcie działań międzyregionalnych oraz zacieśnienie współpracy transgranicznej, szczególnie z regionem morawsko-śląskim, w celu wypracowania wspólnej strategii działań na rzecz redukcji emisji niezależnej od czynników lokalnych	UMWŚ
PA 5.2.	Zaplanowanie i podjęcie działań międzyregionalnych w zakresie współpracy z województwem małopolskim w celu podejmowania wspólnych działań na rzecz zmian legislacyjnych wspierających działania w ochronie powietrza, a także w celu wypracowania wspólnych strategicznych działań naprawczych w kierunku poprawy jakości powietrza w rejonie południowej Polski	UMWŚ

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel operacyjny: PA 6. Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza		
PA 6.1.	Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	UMWŚ, WIOŚ, Wojewoda Śląski
PA 6.2.	Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza	UMWŚ, JST, organizacje ekologiczne,
PA 6.3	Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny.	Gminy województwa śląskiego, Straż miejska, Policja
Cel strategiczny: Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami		
Cel operacyjny: PA 7. Wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii		
PA 7.1.	Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację	JST, zarządcy budynków, jednostki podległe samorządom, jednostki sektora finansów publicznych
PA 7.2.	Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację	JST, właściciele, zarządcy nieruchomości
Cel operacyjny: PA 8. Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego		
PA 8.1.	Realizacja inwestycji w odnawialne źródła energii na terenie województwa śląskiego	Jednostki sektora finansów publicznych,

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
		osoby fizyczne, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, przedsiębiorstwa
PA 8.2.	Aktualizacja założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z określeniem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii	UMWŚ, JST
Cel operacyjny: PA 9. Kształtowanie postaw służących efektywnemu wykorzystywaniu energii		
PA 9.1.	Realizacja działań proefektywnościowych (w tym działań w zakresie budownictwa efektywnego energetycznie) przez osoby fizyczne, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe oraz przedsiębiorstwa	Osoby fizyczne, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, przedsiębiorstwa
PA 9.2.	Kształtowanie postaw społecznych w kierunku wdrażania zasad efektywności energetycznej poprzez edukację ekologiczną, a także wzorce	JST, organizacje ekologiczne

Tabela 10 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu		
Kierunek interwencji: OKJP 1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie śląskim		
OKJP 1.1.	Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych	UMWŚ

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
OKJP 1.2.	Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej oraz programów ograniczania niskiej emisji w skali lokalnej	UMWŚ, gminy
OKJP 1.3.	Kontynuacja monitoringu jakości powietrza	GIOŚ
OKJP 1.4.	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych (mpzp, plan ogólny gminy) zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń	gminy
OKJP 1.5.	Wsparcie działań mających na celu poprawę jakości powietrza w tym edukacja ekologiczna obejmująca zmiany klimatyczne i możliwości korzystania z programów dofinansowujących inwestycje ekologiczne w gospodarstwach domowych oraz promocja zasad efektywności energetycznej	UMWŚ, gminy, powiaty, NGO
OKJP 1.6.	Wdrażanie w Polsce nowych technologii w przemyśle mających na celu redukcję emisji prekursorów ozonu.	przedsiębiorcy
Kierunek interwencji: OKJP 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych		
OKJP 2.1.	Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor drogowy i kolejowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej (tramwaj/autobus/pociąg) co stanowić będzie zachętę dla mieszkańców do zmiany transportu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego	UMWŚ, gminy, zarządzający komunikacją publiczną, GZM
OKJP 2.2.	Przygotowanie infrastruktury komunikacyjnej do obsługi pojazdów elektrycznych i zasilanych paliwami alternatywnymi (m.in. punktów ładowania pojazdów elektrycznych, stacji tankowania wodoru)	gminy, powiaty, zarządzający parkingami, zarządcy dróg, przedsiębiorcy, GZM
OKJP 2.3.	Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi	ZDW, UMWŚ, gminy, powiaty, zarządcy dróg, metropolia

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Kierunek interwencji: OKJP 3. Ograniczenie wielkości emisji powierzchniowej oraz dalsza poprawa efektywności energetycznej		
OKJP 3.1.	Wymiana pozaklasowych konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych, usługowych	podmioty eksploatujące instalacje, tj. mieszkańcy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, sektor publiczny, sektor usługowy
OKJP 3.2.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych	gminy, powiaty, zarządcy nieruchomości, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
OKJP 3.3.	Przebudowa, modernizacja i doposażenie lokalnych kotłowni	właściciele i zarządcy nieruchomości przedsiębiorstwa, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
Kierunek interwencji: OKJP 4. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych		
OKJP 4.1.	Modernizacja instalacji technologicznych z uwzględnieniem najnowszych technik ograniczania emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych	przedsiębiorstwa
Kierunek interwencji: OKJP 5. Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego		
OKJP 5.1.	Zwiększenie produkcji energii elektrycznej i cieplnej ze wszystkich źródeł odnawialnych. Realizacja inwestycji dotyczących wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie województwa śląskiego. Budowa,	gminy, osoby fizyczne, wspólnoty i spółdzielnie

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
	rozbudowa, modernizacja jednostek wytwarzających energię elektryczną i/lub cieplną z OZE	mieszkaniowe, przedsiębiorstwa
OKJP 5.2.	Prowadzenie dofinansowań w zakresie montażu urządzeń OZE oraz wspierania efektywności energetycznej	UMWŚ

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

2.1.2.1. Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych

2.1.2.1.1. PA 1. Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych

PA 1.1. Wdrożenie obecnego programu ochrony powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów

W raportowanym okresie na terenie województwa śląskiego obowiązywały programy:

- Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego przyjęty uchwałą nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 r. (POP 2020), który obowiązuje do końca 2026 r.;
- aktualizacja „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego" przyjętego uchwałą Nr VI/62/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 listopada 2023 r. (POP 2023);
- Program ochrony powietrza dla strefy śląskiej mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki w powietrzu, przyjęty uchwałą nr VI/12/7/2019 z dnia 2 września 2019 r. (POP 2019), który obowiązywał do końca 2021 r.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z harmonogramem działań naprawczych wskazanych w ww. programach przeprowadzono działania mające na celu poprawę jakości powietrza na terenie województwa śląskiego.

W latach 2021-2022 r. (POP 2019, POP 2020) zrealizowano działania z zakresu:

- ograniczenia emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW:
  - wymieniono źródła ciepła opalane paliwami stałymi;
  - podłączono budynki do sieci ciepłowniczej;
  - przeprowadzono termomodernizację budynków;
  - zamontowano instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii.

- prowadzenie edukacji ekologicznej związanej z ochroną powietrza:
  - przeprowadzono akcje edukacyjne na temat wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie oraz wpływu spalania paliw niskiej jakości na jakość powietrza;
  - przeprowadzono akcje informacyjne na temat obowiązującej uchwały antysmogowej.
- prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów:
  - przestrzeganie zakazu spalania odpadów w kotłach i piecach;
  - przestrzeganie zapisów śląskiej uchwały antysmogowej;
  - przestrzeganie zakazu spalania pozostałości roślinnych.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W latach 2023-2024 (POP 2020, POP 2023) zrealizowano działania z zakresu:

- ograniczenia emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW:
  - wymieniono źródła ciepła, opalane paliwami stałymi;
  - podłączono budynki do sieci ciepłowniczej;
  - przeprowadzono termomodernizację budynków;
  - zamontowano instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii;
  - podnoszenie efektywności energetycznej.
- prowadzenie edukacji ekologicznej związanej z ochroną powietrza:
  - przeprowadzono akcje edukacyjne na temat wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie oraz wpływu spalania paliw niskiej jakości na jakość powietrza;
  - przeprowadzono akcje informacyjne na temat obowiązującej uchwały antysmogowej;
  - zapewniono możliwość konsultacji z ekodoradzcą.
- prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów:
  - przestrzeganie zakazu spalania odpadów w kotłach i piecach;
  - przestrzeganie zapisów śląskiej uchwały antysmogowej;
  - przestrzeganie zakazu spalania pozostałości roślinnych.

W okresie 2021-2024 wprowadzono również działania wspomagające z zakresu promocji, edukacji oraz działania informacyjne i szkoleniowe, polegające na:

- promowaniu budownictwa energooszczędnego i pasywnego;
- promowaniu nowoczesnych, niskoemisyjnych źródeł ciepła oraz paliw stałych;
- promowaniu transportu zbiorowego;
- zwiększaniu świadomości społeczeństwa na temat OZE;
- przekazywaniu informacji o wpływie zanieczyszczeń na zdrowie oraz wskazówek dotyczących preferowanych sposobów zachowania ograniczających narażenie na złą jakość powietrza;

- promowanie oszczędności energii, poprzez stosowanie termomodernizacji i innych metod ograniczania zużycia energii zarówno elektrycznej, jak i cieplnej.

PA 1.2. Aktualizacja Programu ochrony powietrza

Zgodnie z art. 91 ust. 9c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.), w przypadku stref, dla których uchwalono programy ochrony powietrza, a w kolejnych latach nadal występują przekroczenia poziomów dopuszczalnych, docelowych lub pułapu stężenia ekspozycji, zarząd województwa zobowiązany jest do opracowania projektu aktualizacji programu w terminie czterech lat od dnia wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza. W projekcie aktualizacji należy uwzględnić działania ochronne skierowane do grup ludności wrażliwych na przekroczenia wskazanych poziomów.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Nie aktualizowano programów ochrony powietrza, ponieważ nie było takiego obowiązku prawnego. W tym okresie obowiązywał program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki w powietrzu, przyjęty uchwałą nr VI/12/7/2019 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 26 sierpnia 2019 r. oraz program ochrony powietrza dla województwa śląskiego, przyjęty uchwałą nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W 2023 roku obowiązywał program ochrony powietrza dla województwa śląskiego, przyjęty uchwałą nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. W 2023 r. przyjęto jego aktualizację – uchwałą nr VI/62/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego, w związku z czym w 2024 r. działania były realizowane na podstawie POP 2023.

PA 1.3. Monitorowanie i zarządzanie działaniami poprzez wprowadzenie systemu sprawozdawczości z zakresu działań naprawczych realizowanych w skali lokalnej i wojewódzkiej

W raportowanym okresie zgodnie z art. 94 ust. 2a ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.), zarząd województwa co roku w terminie do 31 marca, za poprzedni rok kalendarzowy przekazywał ministrowi właściwemu do spraw klimatu oraz inspektorowi ochrony środowiska sprawozdanie okresowe z realizacji programu ochrony powietrza i jego aktualizacji oraz planu działań krótkoterminowych. Natomiast w terminie 6 miesięcy po zakończeniu realizacji programu ochrony powietrza lub planu działań krótkoterminowych, zarząd województwa przekazywał sprawozdanie końcowe z realizacji programu ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych, obejmujące cały okres ich realizacji. Ponadto w raportowanym okresie na podstawie zapisów Programów ochrony powietrza, a od 2020 r. zgodnie z art. 94 ust. 2c ustawy Prawo ochrony środowiska - wójt, burmistrz lub prezydent miasta oraz starosta byli zobowiązani do przekazywania okresowych sprawozdań z realizacji programów ochrony powietrza i ich aktualizacji oraz planów działań krótkoterminowych. Sprawozdanie przekazywano zarządowi województwa, a od 2020 r. również wojewódzkiemu inspektorowi ochrony

środowiska, w terminie do 15 lutego każdego roku, za poprzedni rok kalendarzowy oraz sprawozdanie końcowe obejmujące cały okres realizacji, w terminie do 5 miesięcy po zakończeniu realizacji programu ochrony powietrza i jego aktualizacji i planu działań krótkoterminowych.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie było realizowane.

PA 1.4. Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej oraz programów ograniczania niskiej emisji w skali lokalnej

Plany gospodarki niskoemisyjnej (PGN) realizują jednostki samorządu terytorialnego i zawierają działania wykorzystujące zasoby, służące poprawie efektywności energetycznej oraz wykorzystaniu lokalnego potencjału OZE. Priorytetem PGN jest ograniczenie końcowego zużycia energii na terenie objętym takim planem[11].

Program Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE) ma na celu ograniczenie emisji substancji szkodliwych do atmosfery, pochodzącej z lokalnych kotłowni węglowych oraz domowych pieców grzewczych, w których spalanie odbywa się w sposób nieefektywny a paliwo jest niskiej jakości. W ramach PONE wykonuje się inwentaryzację źródeł ciepła na terenie gminy, analizę techniczno-ekonomiczną likwidacji lub wymiany pozaklasowych urządzeń grzewczych, wskazanie efektu ekologicznego oraz harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych zadań.

Opracowanie wyżej opisanych dokumentów nie jest obowiązkowe, gminy opracowują je dobrowolnie. Gminy ubiegające się o wsparcie finansowe, z zakresu przedsięwzięć związanych z efektywnością energetyczną oraz odnawialnymi źródłami energii w ramach RPO 2014-2020 miały obowiązek przygotować PGN.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie realizowano w wyniku wdrożenia lub aktualizacji PGN poprzez:

w analizowanym okresie brak jest przyjętych lub aktualizowanych uchwał w sprawie Planów Gospodarki Niskoemisyjnej.

Zadanie realizowano w wyniku wdrożenia lub aktualizacji PONE poprzez:

- przyjęcie uchwały nr XXXV/237/2021 Rady Gminy Bojszowy z dnia 2 sierpnia 2021 r.;
- przyjęcie uchwały nr XLV/309/2022 Rady Gminy Bojszowy z dnia 25 kwietnia 2022 r.;
- przyjęcie uchwały nr LIV/834/22 Rady Miasta Mysłowice z dnia 28 kwietnia 2022 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXV/334/2022 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 23 czerwca 2022 r.;

11 https://wfosigw.pl/plan-gospodarki-niskoemisyjnej-dla-gmin/ (dostęp: 02.06.2025 r.)

- przyjęcie uchwały nr XXVI/565/2021 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 27 stycznia 2021 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXXIII/274/2021 Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej z dnia 27 maja 2021 r.;
- przyjęcia uchwały nr IX/4/2021 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 30 września 2021 r.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie realizowano w wyniku wdrożenia lub aktualizacji PGN poprzez:

- przyjęcie uchwały nr 392/LI/2023 Rady Gminy Mykanów z dnia 14 marca 2023 r.

Zadanie realizowano w wyniku wdrożenia lub aktualizacji PONE poprzez:

- przyjęcie uchwały nr LXIII/1121/2024 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 24 stycznia 2024 r.;
- przyjęcie uchwały nr LXII/408/2023 Rady Gminy Bojszowy z dnia 10 lipca 2023 r.

PA 1.5. Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wraz z rozbudową sieci mobilnych stanowisk pomiarowych

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Główny Inspektor Ochrony Środowiska, zgodnie z art. 89 ust. 1 ww. ustawy w terminie do 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji;
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji;
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego;
- przekracza poziom docelowy;
- nie przekracza poziomu docelowego;
- przekracza poziom celu długoterminowego;
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego.

Na terenie województwa śląskiego wydzielonych zostało 5 takich stref:

- aglomeracja górnośląska;
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska;
- miasto Częstochowa;
- miasto Bielsko-Biała;
- strefa śląska.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W latach 2021-2022 badania jakości powietrza w ramach PMŚ prowadził Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ). Monitoring jakości powietrza realizowany był na 30 stacjach pomiarowych w 2021 r. oraz na 31 stacjach pomiarowych w 2022 r.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W latach 2023-2024 badania jakości powietrza w ramach PMŚ prowadził GIOŚ. Monitoring jakości powietrza realizowany był na 31 stacjach pomiarowych.

2.1.2.1.2. PA 2. Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza

PA 2.1. Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach miast

Plany rozwoju transportu w regionie uwzględniają rozwój sieci transportu oraz poprawę jakości powietrza poprzez upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach miast[12].

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zarząd Dróg Wojewódzkich realizował zadanie poprzez[13]:

- przebudowę drogi wojewódzkiej DW 941;
- przebudowę skrzyżowania DW 786 z DP 1060 S w miejscowości Wancerzów;
- przebudowę DW 791 na odcinku od DK 1 do DK78;
- przebudowę drogi wojewódzkiej DW 933;
- przebudowę drogi wojewódzkiej DW 913 odcinek od skrzyżowania DK78 w miejscowości Celiny do skrzyżowania DK 86;
- budowę mostu nad rzeką Odra w ciągu drogi wojewódzkiej nr 421;
- budowę skrzyżowania bezkolizyjnego w ciągu DW nr 789 wraz z budową przyległego układu drogowego;
- przebudowę DW 925 od granicy miasta na prawach powiatu Ruda do granicy miasta na prawach powiatu Rybnik;
- przebudowę DW 934 od m. Imielin do DK 44;
- przebudowę DW 408 na odcinku od miasta Gliwice do granicy województwa;
- przebudowę drogi wojewódzkiej nr 928 na odcinku od DK 44 do skrzyżowania z DK 1.

Zgodnie z przeprowadzonym badaniem ankietowym zadanie realizowały PZD poprzez:

- przebudowę drogi powiatowej nr 2985 S przy ul. Powstańców Śląskich w Pyskowicach;
- rozbudowę i przebudowa drogi powiatowej nr 2982 S przy ul. Szpitalnej w Knurowie;
- przebudowę i remont drogi powiatowej nr 2909 S przy ul. Zabrskiej w Paniówkach;

[12]Strategia Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego, Kwiecień 2014

[13] Raport o stanie województwa za 2021 i 2022 rok, załącznik do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 767/330/VI/2022 z dnia 05.05.2022 r. oraz nr 1010/424/VI/2023 z dnia 12.05.2023 r.

- modernizację drogi powiatowej nr 2960 S na odcinku Sarnów – Świbie;
- rozbudowę drogi powiatowej nr 2910 S na odcinku Przyszowice – Chudów;
- przebudowę i remont drogi powiatowej nr 2901 S i 2902 S na terenie Gminy Wielowieś.

Zgodnie z przeprowadzonym badaniem ankietowym gminy realizowały zadanie poprzez:

- wprowadzenie ograniczenia tonażowego dla części dróg w gminie Bytom i Mikołów;
- budowę obwodnicy osiedla Piłsudzkiego w gminie Czeladź;
- budowę obwodnicy śródmieścia w gminie Dąbrowa Górnicza;
- rozbudowę dróg m.in. w gminach Sosnowiec i Sławków.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zarząd Dróg Wojewódzkich realizował zadanie poprzez [14]:

- przebudowę DW 408 na odcinku od miasta Gliwice do granicy województwa;
- przebudowę drogi wojewódzkiej nr 928 od DK 44 do DK 1;
- przebudowę DW 934 od m. Imielin do DK 44;
- przebudowę skrzyżowania DW 786 z DP 1060 S w miejscowości Wancerzów;
- budowę mostu nad rzeką Odra w ciągu drogi wojewódzkiej nr 421;
- przebudowę DW 910 od DK 86 do granicy miasta na prawach powiatu Dąbrowa Górnicza;
- przebudowę DW 948 od DK 52 do DW 946.

Zgodnie z przeprowadzonym badaniem ankietowym zadanie realizowały PZD poprzez:

- rozbudowę drogi powiatowej nr 2927 S przy ul. Olchowa w Żernicy;
- rozbudowę drogi powiatowej nr 2910 S na odcinku Przyszowice – Chudów;
- przebudowę drogi powiatowej nr 2939 S w Poniszowicach.

Zgodnie z przeprowadzonym badaniem ankietowym gminy realizowały zadanie poprzez:

- wprowadzenie ograniczenia tonażowego dla części dróg w gminie Bytom Będzin i Mikołów;
- budowę obwodnicy w miejscowości Kroczyce i Pradła, Knurów;
- rozbudowę dróg m.in. w gminach Bieruń, Sosnowiec.

PA 2.2. Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej (tramwaj/autobus/pociąg) mającego na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego

Zintegrowane systemy komunikacji miejskiej stanowią rozwiązania, które mają przyczynić się do poprawy jakości powietrza aglomeracji miejskich. Dodatkowym

[14]Raport o stanie województwa za 2023r. Załącznik do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego Nr 1015/502/VI/2024 z dnia 29.04.2024 r.

rozwiązaniem jest wymiana przestarzałych pojazdów na nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy w skład którego wchodzą autobusy elektryczne i hybrydowe.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego realizował zadanie poprzez[15]:

- uruchomienie „Metrobiletu" – uprawniającego do nieograniczonej liczby przejazdów pociągami Kolei Śląskich oraz swobodnego korzystania ze wszystkich połączeń komunikacji miejskiej na odcinku Katowice-Sławków;
- uruchomienie „Superbiletu" – uprawniającego do korzystania z transportu miejskiego z nieograniczoną ilością przejazdów przez okres 30 dni;
- realizację umowy o świadczenie usług publicznych z operatorem POLREGIO SA;
- realizację umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego z operatorem Koleje Śląskie Sp. z o.o.;
- uzgodnienie rozkładu jazdy pociągów kursujących na zlecenie Województwa Śląskiego;
- opiniowanie projektów przebudowy i budowy infrastruktury kolejowej na terenie Województwa Śląskiego;
- opracowanie wstępnego studium planistyczno-prognostycznego dla projektu pn. "Uzupełnienie sieci kolejowej o połączenie kolejowe Jastrzębia–Zdroju z Katowicami".

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji zadanie zrealizowały gminy poprzez:

- zakup nowoczesnych autobusów zeroemisyjnych z napędem elektrycznym lub wodorowym w gminach: Sosnowiec, Czechowice-Dziedzice, Jaworzno;
- zakup autobusów niskoemisyjnych spełniających normy EURO 6 przez gminy: Cieszyn, Tychy, Wodzisław Śląski;
- budowę infrastruktury ładowania autobusów w gminie Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Jaworzno, Sosnowiec;
- budowę i przebudowę infrastruktury tramwajowej w Sosnowcu i Będzinie;
- budowę Centrum Przesiadkowego w gminie Mikołów, Włodowice.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego realizował zadanie poprzez [16]:

- uruchomienie „Metrobiletu" – uprawniającego do nieograniczonej liczby przejazdów pociągami Kolei Śląskich oraz swobodnego korzystania ze wszystkich połączeń komunikacji miejskiej na odcinku Katowice-Sławków;
- uruchomienie „Superbiletu" – uprawniającego do korzystania z transportu miejskiego z nieograniczoną ilością przejazdów przez okres 30 dni;
- zakup zeroemisyjnego taboru kolejowego na rzecz organizowanych przez Samorząd Województwa Śląskiego kolejowych pasażerskich przewozów o charakterze regionalnym;

[15] Raport o stanie województwa za 2021 i 2022 rok, załącznik do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 767/330/VI/2022 z dnia 05.05.2022 r. oraz nr 1010/424/VI/2023 z dnia 12.05.2023 r.

[16] Raport o stanie województwa za 2023 r. Załącznik do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego Nr 1015/502/VI/2024 z dnia 29.04.2024 r.

- uzupełnienie sieci kolejowej o połączenie kolejowe Jastrzębia-Zdroju z Katowicami;
- zwiększenie zdolności przepustowej linii kolejowej nr 140 na odc. Katowice Ligota – Orzesze Jaśkowice poprzez budowę drugiego toru i dodatkowych przystanków osobowych;
- rewitalizację linii kolejowej nr 190 na odcinku Skoczów – Bielsko-Biała.

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji zadanie zrealizowały gminy poprzez:

- zakup nowoczesnych autobusów zeroemisyjnych z napędem elektrycznym lub wodorowym w gminach: Sosnowiec, Jaworzno, Czechowice-Dziedzice;
- zakup niskoemisyjnych autobusów w gminie Cieszyn i Tychy;
- budowę infrastruktury ładowania autobusów w gminie Cieszyn i Sosnowiec;
- darmowy transport w gminie Blachownia;
- przebudowę infrastruktury tramwajowej w Sosnowcu;
- modernizację taboru przeznaczonego do wykonywania publicznego transportu zbiorowego w Sosnowcu;
- uruchomienie linii komunikacyjnych w ramach powiatowo-gminnych przewozów pasażerskich na terenie gminy Kroczyce;
- rozbudowa Centrum Przesiadkowego w Wodzisławiu Śląskim.

PA 2.3. Wdrażanie Inteligentnych Systemów Zarządzania Ruchem oraz mechanizmów wspomagających zarządzanie ruchem i transportem, jak: punkty przesiadkowe, plany centrów logistycznych na obrzeżach miast, BUSpasy, poprawa oznakowania dróg, strefy ograniczonego ruchu pojazdów w miastach

Według ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 889) inteligentne systemy transportowe (ITS) to systemy wykorzystujące technologie informacyjne i komunikacyjne w obszarze transportu drogowego, obejmujące infrastrukturę, pojazdy i jego użytkowników. ITS bazują na bieżących danych o warunkach ruchu, stanie infrastruktury drogowej oraz warunkach meteorologicznych[17].

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Działanie realizowano poprzez[18]:

- wdrożenie Inteligentnego Systemu Zarządzania Ruchem w Tychach m.in. poprzez: przebudowę i budowę sygnalizacji świetlnej, wdrożenie na sygnalizacjach świetlnych priorytetu dla pojazdów transportu zbiorowego, wdrożenie podsystemu tablic informacji przystankowej z integracją z systemem GZM.

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji zadanie zrealizowały PZD poprzez:

- wykonanie oznakowania pionowego i poziomego dróg w powiecie bieruńsko-lędzińskim służącego poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego;

[17] https://drogi.gddkia.gov.pl/serwisy-gddkia/krajowy-system-zarzadzania-ruchem/zalozenia-kszr/co-to-jest-its

[18] Raport monitoringowy strategii rozwoju systemu transportu województwa śląskiego za lata 2016-2022

- zakup farb akrylowych do wykonania oznakowania poziomego na drogach powiatowych;
- montaż barier energochłonnych oraz barieroporęczy przy drogach powiatowych;
- budowa sygnalizacji świetlnej przy drodze nr 2982 S przy ul. F. Michalskiego w Knurowie.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Dla analizowanego okresu nie został zaktualizowany Raport monitoringowy strategii rozwoju systemu transportu dla województwa śląskiego.

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji zadanie zrealizowały PZD poprzez:

- wykonanie oznakowania pionowego i poziomego na drogach powiatowych nr: 2913 S, 2910 S i 2932 S; 2982 S, 2935 S;
- montaż barier energochłonnych oraz barieroporęczy przy drogach powiatowych.

PA 2.4. Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi m.in. poprzez rozwój i modernizację infrastruktury oraz zmiany organizacji ruchu

Polityka rowerowa to plan rozwoju infrastruktury rowerowej w regionie. Dokument obejmuje drogi rowerowe, velostrady, trasy rowerowe, parkingi dla rowerów oraz ich integrację z transportem publicznym. Głównym celem polityki rowerowej jest poprawa mobilności mieszkańców regionu, poprawa zdrowia, zmniejszenie emisji CO_2 i hałasu, tworzenie nowych miejsc pracy przy tworzeniu infrastruktury rowerowej oraz promocja regionu jako regionu przyjaznego mieszkańcom i turystom.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Górnośląski Związek Metropolitalny opracował dokument „Standardy i wytyczne kształtowania infrastruktury rowerowej. Wrzesień 2022". Głównym celem opracowania była identyfikacja standardów i wytycznych polityki rowerowej w miastach GZM, w tym rozwój spójnej metropolitalnej sieci tras rowerowych[19].

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było poprzez:

- przebudowa drogi rowerowej wzdłuż ul. gen. Augusta Fieldorfa Nila w gminie Częstochowa;
- rozbudowa drogi rowerowej przy ul. św. Jadwigi w gminie Częstochowa.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zarząd Województwa Śląskiego w dniu 3 listopada 2023 r. przyjął uchwałą zarządu nr 2309/461/VI/2023 dokument "Regionalna Polityka Rowerowa Województwa Śląskiego", który stanowi podstawę do planowania polityki rowerowej regionu. Regionalna Polityka Rowerowa Województwa Śląskiego została opracowana jako narzędzie wspierające realizację założeń Strategii Rozwoju Województwa „Śląskie 2030". Ze względu na swój przekrojowy charakter, dokument ten wpisuje się zarówno w cele Regionalnej Polityki Miejskiej, jak i Polityki Rozwoju Turystyki Województwa

[19] Standardy i wytyczne kształtowania infrastruktury rowerowej, Górnośląski Związek Metropolitalny, wrzesień 2022

Śląskiego. Dokument ten opisuje główną sieć tras rowerowych w regionie i trasy pomocnicze oraz stanowi podstawę do planowania budżetu i budowy spójnej sieci dróg i szlaków rowerowych w regionie.

Regionalna polityka rowerowa województwa śląskiego jest integralną częścią polityki rozwoju województwa i opiera się na dokumentach strategicznych tj. Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2030" - Zielone Śląskie, Strategii Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego, Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, Strategii Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego, Planie Rozbudowy Dróg Wojewódzkich w Województwie Śląskim oraz Polityki Rozwoju Turystyki Województwa Śląskiego 2030, w których wskazano konieczność planowania i budowy infrastruktury rowerowej o wysokim standardzie technicznym i o zasięgu obejmującym obszar całego regionu[20].

W celu realizacji polityki rowerowej samorząd województwa podejmuje działania w zakresie współpracy z wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w rozwój mobilności rowerowej na poziomie lokalnym, regionalnym oraz krajowym i międzynarodowym.

2.1.2.1.3. PA 3. Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza

PA 3.1. Realizacja działań z zakresu ograniczania emisji ze źródeł spalania o małej mocy do 1MW poprzez wymiany systemów grzewczych na niskoemisyjne oraz poprzez montaż filtrów nakominowych ograniczających emisję

Działanie realizowano w oparciu o zapisy tzw. uchwały antysmogowej i polegały na wymianie pozaklasowych źródeł ciepła w sektorze komunalno-bytowym na urządzenia spełniające nomy.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W 2021 r. zlikwidowano pozaklasowe kotły na węgiel i przeprowadzono wymianę ogrzewania na:

- sieć ciepłowniczą – 3353 szt.;
- ogrzewanie gazowe – 20989 szt.;
- kotły na biomasę – 3240 szt.;
- koty węglowe – 8210 szt.;
- ogrzewanie olejowe – 27 szt.;
- ogrzewanie elektryczne – 1095 szt.;
- instalacje OZE – 3240 szt.

W 2022 r. zlikwidowano pozaklasowe kotły na węgiel i przeprowadzono wymianę ogrzewania na:

- sieć ciepłowniczą – 2597 szt.;
- ogrzewanie gazowe – 17235 szt.;

[20] Regionalna Polityka Rowerowa Województwa Śląskiego

- kotły na biomasę – 4038 szt.;
- koty węglowe – 4057 szt.;
- ogrzewanie olejowe – 35 szt.;
- ogrzewanie elektryczne – 1831 szt.;
- instalacje OZE – 8501 szt.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W 2023 r. zlikwidowano pozaklasowe kotły na węgiel i przeprowadzono wymianę ogrzewania na[21]:

- sieć ciepłowniczą – 2243 szt.;
- ogrzewanie gazowe – 10363 szt.;
- kotły na biomasę – 1723 szt.;
- koty węglowe – 789 szt.;
- ogrzewanie olejowe – 27 szt.;
- ogrzewanie elektryczne – 1152 szt.;
- instalacje OZE – 7341 szt.

W 2024 r. zlikwidowano pozaklasowe kotły na węgiel i przeprowadzono wymianę ogrzewania na[22]:

- sieć ciepłowniczą – 1507 szt.;
- ogrzewanie gazowe – 7815 szt.;
- kotły na biomasę – 4258 szt.;
- koty węglowe – 465 szt.;
- ogrzewanie olejowe – 8 szt.;
- ogrzewanie elektryczne – 933 szt.;
- instalacje OZE – 3254 szt.

PA 3.2. Kontrola jakości paliw na rynku w oparciu o przepisy ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw

Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2024 r. poz. 1209 z późn. zm.) określa zasady organizacji i działania systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw przeznaczonych do stosowania w pojazdach, w tym ciągnikach rolniczych, maszynach nieporuszających się po drogach, w instalacjach energetycznego spalania, w wybranych flotach oraz przez rolników na własny użytek. Dodatkowo ustawa określa zasady monitorowania oraz stosowania niektórych środków ograniczania emisji gazów cieplarnianych w cyklu życia paliw stosowanych w transporcie i energii elektrycznej stosowanej w pojazdach samochodowych – w celu ograniczania negatywnych skutków oddziaływania paliw na środowisko oraz zdrowie ludzi. Ustawa określa także zasady kontrolowania jakości paliw stałych wprowadzanych do obrotu lub obejmowanych procedurą celną dopuszczenia do obrotu, jeżeli paliwa te przeznaczone są do użycia

[21] Sprawozdanie końcowe z realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego i Planu Działań Krótkoterminowych za lata 2020-2023

[22] Sprawozdanie z realizacji Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego za 2024 r.

w gospodarstwach domowych oraz instalacjach spalania o nominalnej mocy cieplnej mniejszej niż 1 MW.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Badanie jakości paliw realizowane było przez Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Katowicach w ramach ochrony konsumentów i nadzoru rynku.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Badanie jakości paliw realizowane było przez Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Katowicach w ramach ochrony konsumentów i nadzoru rynku.

PA 3.3. Realizacja planów kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej

Celem termomodernizacji budynków jest poprawa efektywności energetycznej poprzez ograniczenie strat ciepła i zmniejszenie zapotrzebowania na energię, a tym samym obniżenie kosztów energii.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Inwestycje związane z przeprowadzeniem termomodernizacji budynków użyteczności publicznej opisano przy zadaniu PA7.1.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Inwestycje związane z przeprowadzeniem termomodernizacji budynków użyteczności publicznej opisano przy zadaniu PA7.1.

PA 3.4. Opracowanie i wdrożenie systemu zbierania informacji o rodzaju użytkowanych paliw stałych w indywidualnych urządzeniach grzewczych

Zadanie realizowano w ramach tworzenia Planów Gospodarki Niskoemisyjnej oraz Programów Ograniczenia Niskiej Emisji. Prowadzono ankietyzację i inwentaryzację nieruchomości, tworzono gminne bazy danych zawierające informacje o źródłach ciepła czy stosowanym paliwie opałowym.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie zrealizowano w gminach: Blachownia, Brenna, Buczkowice, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Koszęcin, Jaworze, Kozy, Kroczyce, Lipie, Lipowa, Lubomia, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mysłowice, Pawłowice, Poraj, Poręba, Rydułtowy, Strumień, Toszek, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Włodowice, Zawiercie, Świnna, Świętochłowice, Częstochowa, Siewierz, Bobrowniki, Pyskowice.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie zrealizowano w gminach: Blachownia, Brenna, Buczkowice, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Koszęcin, Jaworze, Kozy, Kroczyce, Lipie, Lipowa, Lubomia, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mysłowice, Pawłowice, Poraj, Poręba, Rydułtowy, Strumień, Toszek, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Włodowice, Zawiercie, Świnna, Świętochłowice, Częstochowa, Siewierz, Bobrowniki, Pyskowice.

2.1.2.1.4. PA 4. Wdrożenie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających

PA 4.1. Prowadzenie regularnych kontroli przestrzegania przepisów prawnych i zapisów pozwoleń w podmiotach gospodarczych

Zgodnie z ustawą o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 425), Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach wykonywał kontrole podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. W ramach działalności kontrolnej WIOŚ prowadzone były kontrole planowe i pozaplanowe, w tym również kontrole interwencyjne.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W 2021 r. wykonano 3164 kontrole w tym 282 kontrole planowane, 691 kontroli pozaplanowych, z czego 1085 stanowiły kontrole interwencyjne.

Wydano:

- 21 decyzji;
- 238 zarządzeń pokontrolnych;
- 160 mandatów;
- 295 wystąpień pokontrolnych;
- wszczęto 142 postępowania karno-administracyjne.

W 2022 r. wykonano 3920 kontroli w tym 216 kontroli planowanych, 790 kontroli pozaplanowych, z czego 1233 stanowiły kontrole interwencyjne.

Wydano:

- 11 decyzji;
- 280 zarządzeń pokontrolnych;
- 148 mandatów;
- 359 wystąpień pokontrolnych;
- wszczęto 179 postępowań karno-administracyjnych.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W 2023 r. wykonano 3801 kontroli w tym 215 kontroli planowych, 793 kontroli pozaplanowych, z czego 1419 stanowiły kontrole interwencyjne.

Wydano:

- 9 decyzji;
- 320 zarządzenia pokontrolne;
- 193 mandatów;
- 466 wystąpień pokontrolnych;
- wszczęto 147 postępowań karno-administracyjnych.

W 2024 r. wykonano 4158 kontroli w tym 259 kontroli planowych, 767 kontroli pozaplanowych, z czego 1282 stanowiły kontrole interwencyjne.

Wydano:

- 254 zarządzenia pokontrolne;
- 129 mandatów;

- 387 wystąpień pokontrolnych;
- wszczęto 188 postępowań karno-administracyjnych.

PA 4.2. Realizacja inwestycji mających na celu ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających z instalacji energetycznych i przemysłowych, oraz ograniczających szczególnie „niską emisję" oraz emisję niezorganizowaną

Podmioty wprowadzające gazy lub pyły do powierza z instalacji stosują różne urządzenia ograniczające ich emisję.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie realizowały podmioty poprzez następujące działania:

- modernizacja źródeł do wymagań konkluzji BAT (m.in. Koksownia Jadwiga, Koksownia Przyjaźń, Fortum Power and Heat);
- budowa instalacji odazotowania spalin (m.in. Koksownia Przyjaźń w Dąbrowej Górniczej);
- budowa instalacji katalitycznego rozkładu amoniaku i produkcji siarki wraz z kolumną odkwaszająco-odpędową (m.in. Koksownia Radlin);
- budowa instalacji do rozkładu benzolu od kondensatu wodnego (m.in. Koksownia Przyjaźń w Dąbrowej Górniczej);
- budowa silników gazowych (m.in. ZW Bielsko-Biała);
- budowa kotłowni szczytowo-rezerwowej (m.in. ZW Bielsko Biała);
- modernizacja systemów filtrujących i odpylania (m.in. RCEkoenergia, Zakład Racibórz, Arcelor Mittal Poland);
- budowa instalacji odsiarczania suchego (m.in. Termika PGNIG Żory, Termika PGNIG Pniówek, Termika PGNIG Wodzisław Śląski).

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

- budowa instalacji absorpcji siarkowodoru i amoniaku (m.in. Koksownia Radlin);
- budowa silników gazowych (m.in. ZW Bielsko-Biała);
- budowa kotłowni szczytowo-rezerwowej (m.in. ZW Bielsko Biała);
- budowa instalacji odsiarczania suchego (m.in. Termika PGNIG Żory, Termika PGNIG Pniówek, Termika PGNIG Wodzisław Śląski);
- modernizacja lub budowa sieci przyłączeń c.o. (m.in. Fortum Power and Heat, Tauron Ciepło);
- modernizacja systemów filtrujących i odpylania (m.in. RCEkoenergia, Zakład Racibórz, Arcelor Mittal Poland).

PA 4.3. Realizacja inwestycji w zakresie produkcji paliw niskoemisyjnych i biopaliw

Biopaliwo jest produkowane z biomasy i stosowane jest jako czystsze źródło energetyczne niż paliwa kopalne powodując mniejszą emisję dwutlenku węgla. Na terenie województwa śląskiego funkcjonują zakłady posiadające instalacje do produkcji biopaliwa.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Instalacje do produkcji biopaliw na terenie województwa śląskiego to[23]:

- Envien Biopaliwa Polska Sp. z o.o (dawny LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o.) ul. Łukasiewicza 2, Czechowice-Dziedzice;
- Bioagra-Oil SA ul. Przemysłowa 64, Tychy.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Instalacje do produkcji biopaliw na terenie województwa śląskiego to[24]:

- Envien Biopaliwa Polska Sp. z o.o. ul. Łukasiewicza 2, Czechowice-Dziedzice;
- Bioagra-Oil SA ul. Przemysłowa 64, Tychy.

PA 4.4. Stworzenie preferencji dla rozwoju produkcji urządzeń do pozyskiwania energii w sposób bezemisyjny

Odnawialne źródła energii (OZE) są nieodłącznym elementem międzynarodowej polityki klimatyczno-energetycznej. Z roku na rok obserwuje się regularny wzrost ich znaczenia w ogólnym bilansie energetycznym. Zwiększenie udziału zielonej energii w znaczącej mierze zależy od możliwości uzyskania dofinansowań. Na terenie województwa śląskiego w latach sprawozdawczości obowiązywały m.in. programy takie jak „Czyste Powietrze" czy „Mój Prąd" które przyczyniły się do szybszego i sprawniejszego wprowadzania zmian w systemie energetycznym jak i gospodarce niskoemisyjnej[25]. Programy te finansowane były przez WFOŚiGW w Katowicach jak i NFOŚiGW.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie realizowane było m.in. w ramach zadań PA 1.4., PA. 3.1, PA 8., a także przy okazji przeprowadzanych termomodernizacji. Podmioty realizowały zadanie poprzez montaż: instalacji solarnych, pomp ciepła, paneli fotowoltaicznych.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie realizowane było m.in. w ramach zadań PA 1.4., PA 3.1, PA 8., a także przy okazji przeprowadzanych termomodernizacji. Podmioty realizowały zadanie poprzez montaż: instalacji solarnych, pomp ciepła, paneli fotowoltaicznych.

[23]https://www.gov.pl/web/wios-katowice/pozwolenia-zintegrowane (dostęp: 29.05.2025 r.)

[24]https://www.gov.pl/web/wios-katowice/pozwolenia-zintegrowane (dostęp: 29.05.2025 r.)

[25]https://www.gov.pl/web/edukacja-ekologiczna/odnawialne-zrodla-energii-czym-sa-i-co-nalezy-o-nich-wiedziec (dostęp: 02.06.2025)

2.1.2.1.5. PA 5. Wzmacnianie współpracy międzyregionalnej w zakresie wspólnej polityki ochrony powietrza, szczególnie z krajem morawsko – śląskim oraz województwem małopolskim poprzez coroczne spotkania

PA 5.1. Zaplanowanie i podjęcie działań międzyregionalnych oraz zacieśnienie współpracy transgranicznej, szczególnie z regionem morawsko-śląskim, w celu wypracowania wspólnej strategii działań na rzecz redukcji emisji niezależnej od czynników lokalnych

Zadanie zostało zrealizowane w ramach projektu i-AIR REGION we współpracy strony polskiej i czeskiej w latach 2018-2020.

PA 5.2. Zaplanowanie i podjęcie działań międzyregionalnych w zakresie współpracy z województwem małopolskim w celu podejmowania wspólnych działań na rzecz zmian legislacyjnych wspierających działania w ochronie powietrza, a także w celu wypracowania wspólnych strategicznych działań naprawczych w kierunku poprawy jakości powietrza w rejonie południowej Polski

W ramach programu LIFE finansowane są innowacyjne projekty w zakresie ochrony powietrza w Europie, które są nowym instrumentem wspierania strategii poprawy stanu środowiska na dużym obszarze. Województwo Śląskie jest partnerem projektu, którego Beneficjentem Koordynującym jest Województwo Małopolskie.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

UMWŚ realizował zadanie poprzez następujące działania:

- projekt zintegrowany LIFE „Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze”;
- organizacja CLIMATE-CON 2021 - Śląskiego Konwentu Klimatycznego w ramach projektu zintegrowanego LIFE "Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego - Małopolska w zdrowej atmosferze".

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Realizacja zadania obejmowała:

- projekt zintegrowany LIFE „Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze”.

2.1.2.1.6. PA 6. Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza

PA 6.1. Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej

Wojewódzkie programy monitoringu środowiska opracowane przez Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska (RWMŚ) określają system monitoringu jakości powietrza w danym województwie. System ten w głównej mierze opiera się na sieciach stacji pomiarowych rozmieszczonych w miarę potrzeb w newralgicznych

punktach województwa, głównie miastach gdzie analizy wykazują wysokie stężenia zanieczyszczeń[26].

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie realizowane przez GIOŚ. W ramach portalu powietrze.gios.gov.pl prezentowane są bieżące dane pomiarowe, prognozy zanieczyszczeń powietrza, ostrzeżenia, informacje o stacjach monitoringu jakości powietrza, publikacje, aktualności, informacje o przekroczeniach i ryzykach przekroczeń oraz komunikaty techniczne.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie realizowane przez GIOŚ w sposób analogiczny do lat 2021-2022.

PA 6.2. Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie do ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza

Kampanie edukacyjne mające na celu promowanie działań na rzecz poprawy jakości powietrza realizowano poprzez: organizowanie konkursów wiedzy dla szkół, prowadzenie edukacyjnych zajęć dla uczniów, organizowanie spotkań informacyjnych dla mieszkańców, publikowanie informacji na stronach i portalach internetowych, zamieszczanie artykułów w gazetach, prowadzenie kampanii edukacyjnych w ramach programu LIFE, dystrybucję ulotek oraz nadawanie audycji radiowych.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Boronów, Brenna, Będzin, Chełm Śląski, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gliwice, Godów, Gorzyce, Herby, Jaworze, Jejkowice, Knurów, Krzyżanowice, Konopiska, Koszęcin, Kozy, Kroczyce, Lipie, Lubliniec, Lubomia, Lędziny, Mikołów, Mszana, Mysłowice, Pawonków, Pawłowice, Piekary Śląskie, Poraj, Pyskowice, Poręba, Rydułtowy, Sosnowiec, Siewierz, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Sławków, Toszek, Ustroń, Wilamowice, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Świerklany, Świnna, Żory. Zadanie było realizowane przez powiaty: będziński, częstochowski, bielski, bieruńsko-lędziński, tarnogórski, wodzisławski, zawierciański.

Dodatkowo zorganizowano Śląski Konwent Klimatyczny Climate – Con 2021 w ramach projektu zintegrowanego LIFE „Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze”. Celem wydarzenia była edukacja i podniesienie świadomości w zakresie poprawy jakości powietrza. Przeprowadzono również na terenie województwa śląskiego w ramach działań informacyjno-edukacyjnych projekt LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA kampanii medialnej o tematyce ekologicznej „Klimat dla pokoleń”.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

[26]https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/content/measuring_air_assessment_measurings (dostęp: 26.05.2025)

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Krzyżanowice, Bobrowniki, Bestwina, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Boronów, Brenna, Będzin, Chełm Śląski, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gliwice, Godów, Gorzyce, Herby, Jaworze, Jejkowice, Knurów, Krzyżanowice, Konopiska, Koszęcin, Kozy, Kroczyce, Kłobuck, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Lubomia, Lędziny, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pawonków, Pawłowice, Piekary Śląskie, Poraj, Pyskowice Poręba, Rydułtowy, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Sławków, Toszek, Ustroń, Wilamowice, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Świerklany, Siewierz Świnna, Żory. Zadanie było realizowane przez powiaty: będziński, częstochowski, bielski, bieruńsko-lędziński, tarnogórski, wodzisławski, zawierciański.

Dodatkowo, w ramach zintegrowanych projektów LIFE „IP LIFE dla Adaptacji Terenów Pogórniczych" oraz „Śląskie. Przywracamy błękit", zorganizowano śląski konwent klimatyczny Climate – Con 2023. W ramach tych projektów przeprowadzono również kampanię regionalną oraz kampanię medialną.

PA 6.3. Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny

Straże gminne oraz miejskie prowadziły kontrole indywidualnych systemów grzewczych w zakresie spalania odpadów w latach 2021-2024.

Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jest zadaniem ciągłym i jego realizacja jest obowiązkiem wszystkich gmin na terenie województwa śląskiego.

2.1.2.2. Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami

2.1.2.2.1. PA 7. Wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii

PA 7.1. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację

Efektywność energetyczna budynku, czyli jego sprawność energetyczna, to stopień przygotowania budynku do zapewnienia komfortu jego użytkowania zgodnie z przeznaczeniem przy jednoczesnym możliwie najniższym zużyciu energii przez ten budynek. Obejmuje ona m.in. izolacyjność cieplną przegród budynku oraz sprawność zastosowanych w nim instalacji i urządzeń[27].

Termomodernizacja obejmuje zmiany zarówno w systemach ogrzewania i wentylacji, jak i strukturze budynku oraz instalacjach doprowadzających ciepło. Najczęściej przeprowadzane działania to docieplanie ścian zewnętrznych i stropów, wymiana okien i drzwi, wymiana lub modernizacja systemów grzewczych i wentylacyjnych.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

[27] https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/efektywnosci-energetycznej-budynkow (dostęp: 23.05.2025)

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania polegające na termomodernizacji budynków użyteczności publicznej realizowano w gminach: Bestwina, Bielsko-Biała, Blachownia, Będzin, Chełm Śląski, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Czernichów, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gaszowice, Gliwice, Godów, Gorzyce, Jaworzno, Konopiska, Kozy, Krzanowice, Krzyżanowice, Kłobuck, Kłomnice, Lelów, Lipowa, Lubliniec, Lubomia, Lędziny, Miasteczko Śląskie, Mierzęcice, Mikołów, Mszana, Mysłowice, Pawłowice, Pyskowice, Piekary Śląskie, Przystajń, Skoczów, Sosnowiec, Starcza, Siewierz, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Tychy, Ujsoły, Wielowieś, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Włodowice, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Żory. Ponadto zadanie realizowano w powiatach: będzińskim, lublinieckim, bielskim, bieruńsko-lędzińskim, częstochowskim tarnogórskim, wodzisławskim, żywieckim. Zadanie było również realizowane przez SM JAS-MOS w Jastrzębiu-Zdroju oraz SM Teresa w Tychach.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania polegające na termomodernizacji budynków użyteczności publicznej realizowano w gminach: Bestwina, Bielsko-Biała, Boronów, Będzin, Chełm Śląski, Czechowice-Dziedzice, Czernichów, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gaszowice, Gilowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jaworzno, Jejkowice, Konopiska, Kamienica Polska, Kozy, Kroczyce, Krzyżanowice, Kłobuck, Kłomnice, Lelów, Lipowa, Lipie Lubliniec, Lubomia, Lyski, Lędziny, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pawonków, Pawłowice, Piekary Śląskie, Pyskowice, Rydułtowy, Skoczów, Sosnowiec, Starcza, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Toszek, Wielowieś, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Włodowice, Zabrze, Zebrzydowice, Świnna, Żory. Ponadto zadanie realizowano w powiatach: częstochowskim, lublinieckim, bieruńsko-lędzińskim, raciborskim, tarnogórskim, wodzisławskim. Zadanie było również realizowane przez SM JAS-MOS W Jastrzębiu-Zdroju oraz SM Teresa w Tychach.

PA 7.2. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Inwestycje z zakresu termomodernizacji budynków mieszkalnych zakończonych w 2021 r. zgodnie z danymi WFOŚiGW w Katowicach to m.in.[28]:

- ograniczenie niskiej emisji na terenie miasta Katowice – kontynuacja działań związanych dofinansowaniem wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych;
- termoizolacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Tychach (Tyska Spółdzielnia Mieszkaniowa OSKARD);
- modernizacja źródeł ciepła w budynkach indywidualnych realizowana w ramach Programu ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze;
- termomodernizacja budynków mieszkalnych w Rudzie Śląskiej (MGSM Perspektywa);
- termomodernizacja budynków mieszkalnych w Dąbrowie Górniczej (SM LOKATOR);

[28] Sprawozdanie z działalności WFOŚiGW w Katowicach za 2021 rok

- termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Katowicach (Katowicka SM);
- termomodernizacja w Sosnowcu (SM Środula).

Inwestycje z zakresu termomodernizacji budynków mieszkalnych zakończonych w 2022 r. zgodnie z danymi WFOŚiGW w Katowicach to m.in.[29]:

- wykonanie instalacji fotowoltaicznej dla budynku w Częstochowie (Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy PRIMEX);
- zabudowa instalacji fotowoltaicznej zasilającej budynek RPWiK Tychy SA w Łaziskach Górnych (Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Tychach Spółka Akcyjna);
- termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Wodzisławiu Śląskim (SM ROW);
- termomodernizacja budynku OSP Wąsosz-Łaziec w miejscowości Wąsosz (Ochotnicza Straż Pożarna Wąsosz Łaziec);
- termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Katowicach (Katowicka SM);
- termomodernizacja budynków mieszkalnych w Sosnowcu (Sosnowiecka SM);
- termomodernizacja budynków mieszkalnych w Czeladzi (Czeladzka SM).

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadania polegające na termomodernizacji realizował powiat zawierciański oraz gminy: Bieruń, Bojszowy, Brenna, Będzin, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Częstochowa, Gaszowice, Gilowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Knurów, Kozy, Kroczyce, Kłomnice, Lelów, Lipie, Lipowa, Lubomia, Lędziny, Miasteczko Śląskie, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Mszana, Mysłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pilica, Poraj, Rydułtowy, Sosnowiec, Strumień, Szczekociny, Szczyrk, Mikołów, Ujsoły, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Włodowice, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Świnna, Żory, Jaworzno. Zadanie było realizowane również przez SM Beskidzka w Bielsku-Białej, SM Śródmieście w Gliwicach, GSM Nasz Dom w Rudzie Śląskiej, SM Świętochłowice, SM Zagórze, SM Załęska Hałda, SM Zabrze, SM Lokum w Sosnowcu, SM Sosnowiec, SM Ruda Śląska.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Inwestycje z zakresu termomodernizacji budynków mieszkalnych zakończonych w 2023 r. zgodnie z danymi WFOŚiGW w Katowicach to m.in.[30]:

- zabudowa instalacji fotowoltaicznych oraz termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Jaworznie (SM Górnik);
- termomodernizacja Hali Produkcyjnej oraz modernizacja instalacji grzewczej w Sosnowcu (SHI FW Energia FAKOP);
- termomodernizacja budynków mieszkalnych w Sosnowcu (SM Hutnik);
- termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Katowicach (Katowicka SM).

[29] Sprawozdanie z działalności WFOŚiGW w Katowicach za 2022 rok

[30] Sprawozdanie z działalności WFOŚiGW w Katowicach za 2023 rok

Inwestycje z zakresu termomodernizacji budynków mieszkalnych zakończonych w 2024 r. zgodnie z danymi WFOŚiGW w Katowicach to m.in.[31]:

- termomodernizacja budynków mieszkalnych w Gliwicach (SM Stare Gliwice);
- modernizacja systemu przygotowania ciepłej wody użytkowej w lokalach mieszkalnych w budynkach w Gliwicach, (SM Aleja Majowa).

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadania polegające na termomodernizacji realizował powiat zawierciański oraz gminy: Bieruń, Będzin, Brenna, Chybie, Cieszyn, Czeladź, Częstochowa, Gaszowice, Gilowice, Gliwice, Goleszów, Godów, Jejkowice, Kamienica Polska, Knurów, Kozy, Kroczyce, Krzanowice, Krzyżanowice, Lelów, Lipie, Lipowa, Lubomia, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pyskowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pilica, Poraj, Rydułtowy, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Ujsoły, Wielowieś, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Włodowice, Zabrze, Zebrzydowice, Świnna, Żory, Pyskowice. Zadanie było realizowane również przez SM Śródmieście w Gliwicach, GSM Nasz Dom w Rudzie Śląskiej, SM Świętochłowice, SM Zagórze w Sosnowcu, SM Załęska Hałda w Katowicach, SM Zabrze, SM Lokum w Sosnowcu, SM Sosnowiec, SM Ruda Śląska, SM Teresa w Tychach.

2.1.2.2.2. PA 8. Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego

PA 8.1. Realizacja inwestycji w odnawialne źródła energii na terenie województwa śląskiego

Inwestycje w odnawialne źródła energii stanowi istotny element krajowej i regionalnej polityki energetycznej, mającej na celu zwiększenie udziału czystej energii w bilansie energetycznym oraz ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Działania te prowadzone są zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2024 r. poz. 1361 z późn. zm.), która określa zasady wsparcia i rozwoju sektora OZE.

Zadanie realizowały gminy i spółdzielnie mieszkaniowe poprzez następujące działania[32]:

- montaż instalacji solarnych;
- montaż instalacji fotowoltaicznych;
- montaż pomp ciepła;
- budowa elektrowni fotowoltaicznych.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji zadania, takie jak wykonanie instalacji fotowoltaicznych, budowa instalacji OZE opartej o biogaz, wymiana oświetlenia realizowane były przez gminę Bytom, SM Śródmieście w Bielsku-Białej, SM Gliwice, SM Ruda Śląska, oraz przedsiębiorstwa: Bytomskie Wodociągi, MOSiR Zabrze, NITROERG SA zlokalizowany w Bieruniu oraz Krupskim młynie, Minova Ekochem SA w Siemianowicach Śląskich, RCEkoenergia Sp. z o.o. w Czechowicach-

[31] Sprawozdanie z działalności WFOŚiGW w Katowicach za 2024 rok

[32] Sprawozdanie z działalności WFOŚiGW w Katowicach za rok 2021, 2022, 2023, 2024

Dziedzicach, Seppeler Ocynkownia Śląsk w Chrzanowie, TOP SA w Tychach, ZGO w Bielsku-Białej.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadania takie jak wykonanie instalacji fotowoltaicznych, budowa instalacji OZE opartej o biogaz, wymiana oświetlenia realizowane były przez gminę Bytom, SM Beskidzka w Bielsku-Białej, SM JAS-MOS w Jastrzębiu-Zdroju, SM Zabrze, SM Ruda Śląska oraz przedsiębiorstwa: Agromas w Sierakowicach, Bytomskie Wodociągi Sp. z o.o., Minova Ekochem SA w Siemianowicach Śląskich, MOSiR Zabrze, NITROERG SA zlokalizowany w Bieruniu oraz Krupskim młynie, Odlewnia RAFAMET Sp. z o.o. w Kuźni Raciborskiej, RCEkoenergia Sp. z o.o. w Czechowicach-Dziedzicach, Wkręt-met Sp. z o.o. w Kuźnicy Kiedrzyńskiej.

PA 8.2. Aktualizacja założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z określeniem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe to dokument, który na poziomie strategicznym określa i precyzuje politykę energetyczną gminy. Zawiera on pełną charakterystykę w zakresie źródeł zasilania sieci przesyłowych i instalacji odbiorczych wraz z bilansem zużycia energii i paliw. Jest to dokument, określający w założonym okresie, potrzeby energetyczne gminy oraz możliwości i sposób ich pokrycia. Zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 266 z późn. zm.) dokument należy aktualizować co 3 lata.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- opracowanie dokumentu „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe” przez gminy: Gliwice, Herby, Tychy, Zebrzydowice;
- aktualizację założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe przez gminy: Częstochowa, Dębowiec, Jaworzno, Krzyżanowice, Kozy, Lipowa, Mikołów, Strumień, Wilamowice, Wielowieś, Żory.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- opracowanie dokumentu „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe” przez gminy: Bytom, Będzin, Czeladź, Jejkowice, Skoczów;
- aktualizację założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe przez gminy: Godów, Kozy, Kroczyce, Krzyżanowice, Lubliniec, Mysłowice, Sosnowiec, Strumień, Szczekociny, Wilamowice, Włodowice, Wielowieś, Zawiercie, Żory.

2.1.2.2.3. PA 9. Kształtowanie postaw służących efektywnemu wykorzystywaniu energii

PA 9.1. Realizacja działań proefektywnościowych (w tym działań w zakresie budownictwa efektywnego energetycznie) przez osoby fizyczne, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe oraz przedsiębiorstwa

Realizacja działań proefektywnościowych prowadzona jest zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. z 2024 r. poz. 1446 z późn. zm.) i Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225 z późn. zm.). Zadanie to wynika z konieczności spełniania przez nowo powstałe budynki coraz lepszych klas energetycznych określonych w tym rozporządzeniu.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie realizowane na bieżąco. Powstają budynki mieszkalne w standardzie pasywnym o znikomym zapotrzebowaniu na energię użytkową.

Ponadto, zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie zostało zrealizowane przez przedsiębiorstwo Wkręt-met Sp. z o.o. w Kuźnicy Kiedrzyńskiej poprzez instalacje czujników ruchu na korytarzach oraz w pomieszczeniach socjalnych w zakładach zlokalizowanych w gminach Mykanów oraz Kamienica Polska.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie realizowane na bieżąco. Powstają budynki mieszkalne w standardzie pasywnym o znikomym zapotrzebowaniu na energię użytkową.

Ponadto, zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie zostało zrealizowane poprzez modernizacje systemu klimatyzacji i wentylacji, wymianę stolarki okiennej, wykonanie projektu termomodernizacji elewacji budynku przez przedsiębiorstwo Polskie Sieci Energetyczne SA. Przedsiębiorstwo Zakłady Mechaniczne Bumar – Łabędy SA z Gliwic zrealizowało zadanie poprzez termomodernizacje budynku magazynu głównego. Obecnie realizowana jest budowa nowej ciepłowni gazowej z wykorzystaniem wysokosprawnej kogeneracji.

PA 9.2. Kształtowanie postaw społecznych w kierunku wdrażania zasad efektywności energetycznej poprzez edukację ekologiczną, a także wzorce

Do działań związanych z kształtowaniem postaw społecznych można zaliczyć prowadzenie szkoleń i warsztatów z uczniami i mieszkańcami, artykuły prasowe, audycje radiowe, organizowanie konkursów ekologicznych, pikniki ekologiczne, publikowanie informacji na stronach i portalach internetowych oraz kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych dotyczących wdrażania efektywności energetycznej.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Bobrowniki, Bieruń, Blachownia, Chełm Śląski, Gaszowice, Gliwice, Godów, Gorzyce, Kamienica Polska, Kozy, Kroczyce, Krzyżanowice, Lipie, Lipowa, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Poręba, Pyskowice, Suszec, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zawiercie, Zebrzydowice, Świnna, Żory. Zadanie było

również realizowane przez powiaty: będziński, bieruńsko-lędziński, tarnogórski, zawierciański.

Dodatkowo zorganizowano Śląski Konwent Klimatyczny Climate – Con 2021 w ramach projektu zintegrowanego LIFE „Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze". Celem wydarzenia była edukacja i podniesienie świadomości w zakresie poprawy jakości powietrza. Przeprowadzono również lokalne działania w ramach projektu zintegrowanego LIFE „Śląskie. Przywracamy błękit" mające na celu kształtowanie postaw społecznych w kierunku wdrażania zasad efektywności energetycznej oraz podniesienia świadomości społecznej w zakresie negatywnych skutków zanieczyszczeń powietrza a także edukację w zakresie zapisów m in. „uchwały antysmogowej" i Programu ochrony powietrza.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Bieruń, Bobrowniki, Blachownia, Chełm Śląski, Czeladź, Gaszowice, Godów, Gliwice, Gorzyce, Kamienica Polska, Kozy, Kroczyce, Lipie, Lipowa, Lubomia, Lędziny, Mikołów, Mszana, Mysłowice, Poręba, Pyskowice, Suszec, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zawiercie, Zebrzydowice, Świnna, Żory. Zadanie było również realizowane przez powiaty: będziński, bieruńsko-lędziński, tarnogórski, zawierciański.

Ponadto zorganizowano śląski konwent klimatyczny Climate – Con 2023 w ramach projektów zintegrowanych LIFE "IP LIFE dla Adaptacji Terenów Pogórniczych" oraz „Śląskie. Przywracamy błękit".

Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego

2.1.2.3. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu

2.1.2.3.1. OKJP 1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie śląskim

OKJP 1.1. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych

Program Ochrony Powietrza, sporządzany na podstawie przepisów ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.), stanowi dokument strategiczny, określający kierunki działań w zakresie poprawy jakości powietrza na obszarze danego województwa. Jego zasadniczym celem jest osiągnięcie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu zgodnych z obowiązującymi standardami jakości powietrza. Integralną część Programu stanowią plany działań krótkoterminowych, wdrażane w przypadkach ryzyka wystąpienia lub stwierdzenia przekroczeń poziomów dopuszczalnych, docelowych, informowania i alarmowych w poszczególnych strefach.

Opis realizacji zadania w 2024 r.

W analizowanym okresie obowiązywał Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego, przyjęty Uchwałą Nr VI/62/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji „Programu ochrony powietrza

dla województwa śląskiego" przyjętego uchwałą Nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 roku.

OKJP 1.2. Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej oraz programów ograniczania niskiej emisji w skali lokalnej

Plany gospodarki niskoemisyjnej (PGN) realizowane przez samorządy mają na celu poprawę efektywności energetycznej i wykorzystanie lokalnych źródeł OZE, z priorytetem ograniczenia zużycia energii końcowej.

Program Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE) służy redukcji emisji zanieczyszczeń z kotłowni i pieców domowych poprzez likwidację i wymianę istniejących, nieefektywnych źródeł ciepła oraz opracowanie harmonogramu działań i oceny efektów ekologicznych.

Zadanie realizowano w wyniku wdrożenia lub aktualizacji PONE poprzez:

- przyjęcie uchwały nr LXIII/1121/2024 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 24 stycznia 2024 r.;
- przyjęcie uchwały nr LXXII/475/2024 Rady Gminy Bojszowy z dnia 22 kwietnia 2024 r.

W raportowanym okresie nie przyjęto uchwał dotyczących aktualizacji lub wdrożenia Planów Gospodarki Niskoemisyjnej.

OKJP 1.3. Kontynuacja monitoringu jakości powietrza

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Główny Inspektor Ochrony Środowiska, zgodnie z art. 89 ust. 1 ww. ustawy w terminie do 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji;
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji;
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego;
- przekracza poziom docelowy;
- nie przekracza poziomu docelowego;
- przekracza poziom celu długoterminowego;
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego.

Na terenie województwa śląskiego wydzielonych zostało 5 takich stref:

- aglomeracja górnośląska;
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska;
- miasto Częstochowa;
- miasto Bielsko-Biała;
- strefa śląska.

Opis realizacji zadania w 2024 r.

W analizowanym okresie badanie jakości powietrza w ramach PMŚ prowadził GIOŚ. Monitoring jakości powietrza realizowany był na 31 stacjach pomiarowych.

OKJP 1.4. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych (mpzp, plan ogólny gminy) zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń

Uwzględnianie w dokumentach planistycznych, takich jak miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz plan ogólny gminy, zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza stanowi istotny element realizacji polityki ochrony środowiska na poziomie lokalnym. Obowiązek ten wynika m.in. z art. 1 ust. 2 pkt 2 i art. 72 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.), zgodnie z którymi w planowaniu przestrzennym należy uwzględniać wymagania ochrony środowiska, w tym ochrony jakości powietrza. Zapisy planistyczne powinny wspierać działania ograniczające niską emisję, promujące wykorzystanie OZE oraz lokalizację inwestycji zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

W analizowanym okresie realizowany był obowiązek uwzględniania w dokumentach planistycznych zapisów dotyczących ograniczenia emisji zanieczyszczeń poprzez następujące gminy: Bestwina, Blachownia, Bobrowniki, Brenna, Cieszyn, Częstochowa, Gliwice, Godów, Herby, Jejkowice, Kozy, Kroczyce, Kłobuck, Kłomnice, Lelów, Lipie, Mierzęcice, Mikołów, Mszana, Poraj, Sosnowiec, Zawiercie, Zebrzydowice, Świnna, Pyskowice.

OKJP 1.5. Wsparcie działań mających na celu poprawę jakości powietrza w tym edukacja ekologiczna obejmująca zmiany klimatyczne i możliwości korzystania z programów dofinansowujących inwestycje ekologiczne w gospodarstwach domowych oraz promocja zasad efektywności energetycznej

Kampanie edukacyjne dotyczące promowania działań na rzecz poprawy jakości powietrza prowadzono m.in poprzez: spektakle edukacyjne dla dzieci i dorosłych, prelekcje, warsztaty, prowadzenie akcji ekologicznych z okazji obchodów Dnia Ziemi, spotkania z mieszkańcami, publikowanie artykułów prasowych, organizowanie konkursów ekologicznych, publikowanie informacji na stronach i portalach internetowych oraz kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych. W ramach prowadzenia działań wspierających możliwość korzystania z programów dofinansowujących prowadzono doradztwo energetyczne oraz tworzono punkty konsultacyjne do programu Czyste Powietrze.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Blachownia, Bobrowniki, Boronów, Brenna, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gilowice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jejkowice, Kozy, Kroczyce, Kłobuck, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Lubomia, Mierzęcice, Mszana, Pawonków, Piekary Śląskie, Pietrowice Wielkie, Poręba, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Sławków, Tychy, Ujsoły, Ustroń, Wilamowice, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Włodowice, Zabrze, Zawiercie, Świerklany, Świnna.

W analizowanym okresie zadania realizowane były również przez następujące powiaty: będziński, bieruńsko-lędziński, pszczyński, wodzisławski.

OKJP 1.6. Wdrażanie w Polsce nowych technologii w przemyśle mających na celu redukcję emisji prekursorów ozonu

Na obszarach o wysokim stopniu uprzemysłowienia szczególne znaczenie przypisuje się wdrażaniu nowoczesnych technologii przemysłowych służących ograniczeniu emisji prekursorów ozonu, w szczególności lotnych związków organicznych (LZO)

oraz tlenków azotu (NOx). Działania te są zgodne z krajowymi i unijnymi kierunkami polityki w zakresie poprawy jakości powietrza, określonymi m.in. w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn.zm.). Szczególne obowiązki w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń, w tym LZO i NOx, wynikają z art. 91a–91g ww. ustawy, które dotyczą m.in. wymagań dotyczących instalacji przemysłowych oraz systemów monitoringu emisji. Transformacja technologiczna instalacji przemysłowych przyczynia się do ograniczenia wtórnego powstawania ozonu troposferycznego, istotnie wpływającego na zdrowie ludzi i stan środowiska.

Opis realizacji zadania w 2024 r.

W analizowanym okresie brak zrealizowanych zadań.

2.1.2.3.2. OKJP 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych

OKJP 2.1. Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor drogowy i kolejowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej (tramwaj/autobus/pociąg) co stanowić będzie zachętę dla mieszkańców do zmiany transportu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego

Zintegrowane systemy komunikacji miejskiej stanowią rozwiązania, które mają przyczynić się do poprawy jakości powietrza aglomeracji miejskich. Dodatkowym rozwiązaniem jest wymiana przestarzałych pojazdów na nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy w skład którego wchodzą autobusy elektryczne i hybrydowe.

Opis realizacji zadania za rok 2024:

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie zostało zrealizowane przez podmioty poprzez następujące działania:

- złożenie wniosku o dofinansowanie zakupu autobusów niskoemisyjnych (powiat wodzisławski);
- wdrożenie niskoemisyjnych środków transportu (powiat częstochowski, wodzisławski, gminy: Cieszyn, Częstochowa, Gliwice, Gorzyce, Jejkowice, Konopiska, Sosnowiec, Tychy, Wodzisław Śląski);
- modernizacja infrastruktury transportu publicznego (gminy: Pawłowice, Wodzisław Śląski);
- optymalizacja sieci połączeń transportu publicznego (gminy: Kroczyce, Lipie, Pawonków, Pawłowice);
- wprowadzenie zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego (Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia).

OKJP 2.2. Przygotowanie infrastruktury komunikacyjnej do obsługi pojazdów elektrycznych i zasilanych paliwami alternatywnymi (m.in. punktów ładowania pojazdów elektrycznych, stacji tankowania wodoru)

Rozwój infrastruktury dla pojazdów elektrycznych i zasilanych paliwami alternatywnymi, w tym budowa ogólnodostępnych punktów ładowania oraz stacji tankowania wodoru, stanowi istotny element krajowej polityki transportowej i środowiskowej. Zasady rozwoju tej infrastruktury określa ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1289 z późn. zm.), która m.in. zobowiązuje jednostki samorządu terytorialnego do

planowania i wdrażania odpowiednich rozwiązań oraz umożliwia tworzenie stref czystego transportu. Realizacja tych działań przyczynia się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza i gazów cieplarnianych oraz wspiera transformację systemu transportowego w kierunku niskoemisyjności.

Opis realizacji zadania za rok 2024:

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie zostało zrealizowane poprzez tworzenie punktów ładowania pojazdów elektrycznych przez gminy: Tychy, Sosnowiec, Mierzęcice, Gliwice, Cieszyn oraz przedsiębiorstwo Huta Łabędy.

OKJP 2.3. Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi

Polityka rowerowa to plan rozwoju infrastruktury rowerowej w regionie. Dokument obejmuje drogi rowerowe, velostrady, trasy rowerowe, parkingi dla rowerów oraz ich integrację z transportem publicznym. Głównym celem polityki rowerowej jest poprawa mobilności mieszkańców regionu, poprawa zdrowia, zmniejszenie emisji CO_2 i hałasu, tworzenie nowych miejsc pracy przy tworzeniu infrastruktury rowerowej oraz promocja regionu jako regionu przyjaznego mieszkańcom i turystom.

Opis realizacji zadania za rok 2024:

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie zostało zrealizowane poprzez następujące działania:

- rozwój systemów rowerów miejskich (GZM, gminy: Częstochowa, Jaworzno, Sosnowiec, Sławków, Tychy, Zabrze);
- rozwój infrastruktury rowerowej (ZDP Goleszów, gminy: Mikołów, Rydułtowy, Wodzisław Śląski, powiat bieruńsko-lędziński, Piekary Śląskie);
- planowanie inwestycji w infrastrukturę rowerową (gminy: Blachownia, Bobrowniki, Będzin, Gliwice, Lipowa, Wodzisław Śląski, powiat tarnogórski);
- promocja transportu rowerowego (gmina Jejkowice, powiat wodzisławski).

2.1.2.3.3. OKJP 3. Ograniczenie wielkości emisji powierzchniowej oraz dalsza poprawa efektywności energetycznej

OKJP 3.1. Wymiana pozaklasowych konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych, usługowych

Wymiana konwencjonalnych, pozaklasowych źródeł ciepła na niskoemisyjne systemy grzewcze w budynkach mieszkalnych, publicznych i usługowych stanowi ważny element działań na rzecz zrównoważonego rozwoju. Proces ten polega na zastępowaniu konwencjonalnych urządzeń, takich jak kotły węglowe, technologiami charakteryzującymi się niskim poziomem emisji zanieczyszczeń. Likwidowane pozaklasowe źródła ciepła zastępowane są m. in.: podłączeniem do sieci ciepłowniczej, pompą ciepła, ogrzewaniem gazowym, olejowym, elektrycznym, kotłem na biomasę. Zastosowanie tych rozwiązań przyczynia się do poprawy jakości powietrza oraz do obniżenia kosztów eksploatacyjnych budynków.

Liczba wymienionych pozaklasowych źródeł ciepła jest równa[33]:

- strefa górnośląska – 5575 sztuk;
- strefa aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – 456 sztuk;
- strefa miasto Bielsko-Biała – 177 sztuk;
- strefa Śląska – 11766 sztuk.

OKJP 3.2. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych

Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych obejmuje działania mające na celu poprawę izolacyjności cieplnej przegród zewnętrznych oraz modernizację systemów grzewczych i wentylacyjnych. Prowadzone prace, takie jak docieplanie ścian, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej czy instalacja nowoczesnych źródeł ciepła, mają na celu zwiększenie efektywności energetycznej budynków. Działania te realizowane są zgodnie z ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. z 2024 r. poz. 1446 z późn. zm.), która określa zasady udzielania wsparcia finansowego dla przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej i ograniczaniu emisji z budynków.

Opis realizacji zadania za rok 2024:

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją, zadanie realizowane było przez następujące gminy: Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czernichów, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gaszowice, Gilowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jaworzno, Jejkowice, Knurów, Kozy, Kroczyce, Krzanowice, Krzyżanowice, Lelów, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Lubomia, Lyski, Miasteczko Śląskie, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Rydułtowy, Skoczów, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczyrk, Toszek, Tychy, Wielowieś, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Świnna, Żory oraz przez powiaty: cieszyński, lubliniecki, pszczyński, raciborski, tarnogórski.

Zadanie zostało również wykonane przez: GSM Nasz Dom w Rudzie Śląskiej, SM JAS-MOS w Jastrzębiu-Zdroju, SM Zagórze w Sosnowcu, SM Zabrze, SM Lokum w Sosnowcu, SM Sosnowiec, SM Ruda Śląska oraz przez Nadleśnictwo Kobiór.

OKJP 3.3. Przebudowa, modernizacja i doposażenie lokalnych kotłowni

Działania ukierunkowane na unowocześnienie lokalnych źródeł ciepła odgrywają kluczową rolę w procesie transformacji systemów ciepłowniczych na poziomie lokalnym. Poprawa sprawności energetycznej, redukcja strat przesyłowych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza są podstawowymi celami modernizacji tego typu instalacji. Inwestycje te realizowane są w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 711), które określają zasady racjonalnego gospodarowania energią oraz wymagania w zakresie emisji z instalacji energetycznych.

[33] Sprawozdanie z realizacji Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego za 2024

Opis realizacji zadania za rok 2024:

Zadanie realizowane było przez podmioty poprzez działania:

- Likwidacja lokalnych kotłowni węglowych i przyłączenie obiektów do sieci ciepłowniczej (Fortum Power and Heat Polska z Zabrza);
- Modernizacja systemu ogrzewania (Minova Ekochem SA z Siemianowic Śląskich, Zakłady Mechaniczne Bumar – Łabędy SA z Gliwic).

2.1.2.3.4. OKJP 4. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych

OKJP 4.1. Modernizacja instalacji technologicznych z uwzględnieniem najnowszych technik ograniczania emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych

Modernizacja instalacji technologicznych powinna uwzględniać implementację najnowszych technologii oraz rozwiązań służących efektywnemu ograniczaniu emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Wdrożenie nowoczesnych systemów filtracji oraz procesów oczyszczania spalin przyczynia się do minimalizacji negatywnego wpływu działalności przemysłowej na środowisko, zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami prawa ochrony środowiska. Kompleksowe podejście do modernizacji gwarantuje zarówno poprawę efektywności produkcyjnej, jak i spełnienie wymogów środowiskowych.

Opis realizacji zadania za rok 2024:

Zadanie realizowane było przez podmioty poprzez działania:

- modernizacja systemów filtrujących i odpylających (ArcelorMittal Poland w Dąbrowie Górniczej, RCEkoenergia Sp. z o.o. w Czechowicach-Dziedzicach, JSW KOKS SA w Zabrzu, PGNiG TERMIKA Energetyka Przemysłowa SA w Jastrzębiu-Zdroju, Wkręt-Met Sp. z o.o. w Kuźnicy Kiedrzyńskiej);
- modernizacja lub budowa instalacji ograniczających emisje zanieczyszczeń (Agromas z Sierakowic, ArcelorMittal Poland z Dąbrowy Górniczej, JSW KOKS SA z Zabrza, PGNiG TERMIKA Energetyka Przemysłowa SA w Jastrzębiu-Zdroju, Wkręt-Met Sp. z o.o. w Kuźnicy Kiedrzyńskiej).

2.1.2.3.5. OKJP 5. Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego

OKJP 5.1. Zwiększenie produkcji energii elektrycznej i cieplnej ze wszystkich źródeł odnawialnych. Realizacja inwestycji dotyczących wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie województwa śląskiego. Budowa, rozbudowa, modernizacja jednostek wytwarzających energię elektryczną i/lub cieplną z OZE

Inwestycje w odnawialne źródła energii sprzyjają zwiększeniu produkcji energii elektrycznej i cieplnej przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego wpływu na środowisko. Modernizacja oraz rozbudowa jednostek wytwórczych z OZE stanowią kluczowy element wspierający transformację energetyczną i realizację założeń zrównoważonego rozwoju. Energia ze źródeł odnawialnych, takich jak energia słoneczna, wiatrowa, wodna i geotermalna nie powoduje emisji CO_2 oraz innych szkodliwych substancji.

Opis realizacji zadania za rok 2024:

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie zostało zrealizowane przez powiat będziński, gminy: Bielsko-Biała, Blachownia, Brenna, Czechowice-Dziedzice, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Godów, Jejkowice, Kłobuck, Lipie, Lyski, Miedźna, Milówka, Piekary Śląskie, Sławków, Tychy, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Włodowice, Zebrzydowice, Świerklany, Żory oraz przez SM Górnik w Będzinie, SM JAS-MOS w Jastrzębiu-Zdroju, SM Teresa w Tychach, SM Zabrze, SM Ruda Śląska. Ponadto zadanie zostało zrealizowane przez przedsiębiorstwa RCEkoenergia Sp. z o.o. w Czechowicach-Dziedzicach, Wkręt-met Sp. z o.o. w Kuźnicy Kiedrzyńskiej, ZGO Bielsku-Białej. Przedsiębiorstwo MOSiR Zabrze obecnie realizuje powyższe zadanie.

OKJP 5.2. Prowadzenie dofinansowań w zakresie montażu urządzeń OZE oraz wspierania efektywności energetycznej

Programy dofinansowań w zakresie instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii mają na celu promowanie rozwiązań opartych na ekologicznych technologiach. Dofinansowania te przyczyniają się do zwiększenia efektywności energetycznej, co prowadzi do redukcji kosztów energii oraz zmniejszenia emisji dwutlenku węgla.

Opis realizacji zadania za rok 2024:

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie zostało zrealizowane przez UMWS poprzez działania w ramach programu FE SL 2021-2027 dotyczące wsparcia w zakresie efektywności energetycznej na terenie województwa Śląskiego.

Ponadto, w 2024 r. realizowano drugą edycję Marszałkowskiego Programu Poprawy Jakości Powietrza, skierowanego do gmin. Program ten polega na udzielaniu pomocy finansowej w formie dotacji celowej, wspierającej wdrażanie zapisów uchwały antysmogowej oraz działań realizowanych w ramach Programu Ochrony Powietrza[34].

Dodatkowo udzielono dofinansowania na przedsięwzięcia polegające na termomodernizacji budynków, w tym z zastosowaniem OZE w ramach: Programu "Poprawa Jakości Powietrza w obiektach użyteczności publicznej zlokalizowanych w województwie śląskim" oraz Programu „50 kW na start" wspierającego przedsięwzięcia z zakresu odnawialnych źródeł energii (instalacji fotowoltaicznych) dla przedsiębiorców. Uruchomione również zostały programy: „Zamień piec na sieć", wspierający przedsięwzięcia polegające na zabudowie przyłącza dla budynków lub źródła OZE przez koncesjonowane przedsiębiorstwa ciepłownicze oraz Program „Eko Wspólnota" wspierający przedsięwzięcia polegające na termomodernizacji budynków lub zabudowy źródła OZE[35].

[34]https://powietrze.slaskie.pl/pl/marszalkowski-program-poprawy-jakosci-powietrza/marszalkowski-program-poprawy-jakosci-powietrza-2024.html (dostęp: 16.06.2025)

[35] Sprawozdanie z działalności WFOŚiGW w Katowicach za 2024 rok

2.1.3. Podsumowanie

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 w zakresie komponentu Powietrze Atmosferyczne (PA) wyznaczono 2 cele strategiczne:

- znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych;
- realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami.

Komponent był realizowany w ramach 9 celów operacyjnych wskazanych poniżej:

- PA 1. Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych;
- PA 2. Wdrażanie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza;
- PA 3. Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza;
- PA 4. Wdrażanie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających;
- PA 5. Wzmocnienie współpracy międzyregionalnej w zakresie wspólnej polityki ochrony powietrza, szczególnie z krajem morawsko – śląskim oraz województwem małopolskim poprzez coroczne spotkania;
- PA 6. Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza;
- PA 7. Wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii;
- PA 8. Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego;
- PA 9. Kształtowanie postaw służących efektywnemu wykorzystywaniu energii.

W obszarze wymienionych celów operacyjnych wyznaczono łącznie 28 zadań.

W latach 2021-2022:

- zrealizowano 28 zadań;

W latach 2023-2024:

- zrealizowano 28 zadań.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 wskazuje, że określone cele strategiczne zostały zrealizowane.

W Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego w zakresie obszaru interwencji Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP) wyznaczono cel:

- poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.

Obszar interwencji związany z Ochroną klimatu i jakości powietrza był realizowany w ramach 5 kierunków interwencji:

- OKJP 1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie śląskim;
- OKJP 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych;
- OKJP 3. Ograniczenie wielkości emisji powierzchniowej oraz dalsza poprawa efektywności energetycznej;
- OKJP 4. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych;
- OKJP 5. Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego.

W obszarze wymienionych kierunków interwencji wyznaczono łącznie 15 zadań.

W 2024 r.:

- zrealizowano 14 zadań;
- nie zrealizowano 1 zadania.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego wskazuje, że określony cel został zrealizowany.

2.2. ZASOBY WODNE (ZW)

2.2.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Województwo śląskie położone jest na obszarze trzech dorzeczy: Wisły, Odry oraz Dunaju. Dorzecze Wisły stanowi 55,4% całej powierzchni województwa, dorzecze Odry 44,4%, a dorzecze Dunaju jedynie 0,2% obszaru województwa. Województwo śląskie leży na terenie 7 regionów wodnych.

Hydrografia województwa cechuje się wysokim zróżnicowaniem. W regionie występuje mała ilość naturalnych zbiorników wodnych, natomiast znajduje się tutaj wiele zbiorników powstałych w wyniku działalności człowieka. Do najważniejszych zbiorników zaporowych należą zbiorniki Goczałkowice, Wapienica, Kaskada Soły (składająca się ze zbiorników Tresna, Porąbka i Czaniec), Łąka, Dziećkowice, Kozłowa Góra, Dzierżno Duże, Rybnik oraz Poraj. Zbiorniki wodne spełniają funkcje przeciwpowodziowe, energetyczne, rekreacyjne, hodowlane, przeciwpożarowe, chłodnicze, a także stanowią źródło zaopatrzenia w wodę. Charakterystyczne dla województwa śląskiego są zbiorniki w wyrobiskach poeksploatacyjnych, w nieckach zapadliskowych, czy też stawy ziemne. Użytkowe wody podziemne występują na terenie województwa śląskiego w utworach czwartorzędu, trzeciorzędu, kredy, jury, triasu, karbonu, dewonu oraz permu. Na obszarze województwa zlokalizowanych jest 17 GZWP oraz 7 LZWP.

Ocena stanu środowiska[36]

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód (JCWP) na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska. Na ocenę stanu wód składa się ocena stanu ekologicznego (w przypadku silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych – ocena potencjału ekologicznego) oraz ocena stanu chemicznego. Celem monitoringu jakości wód było dostarczenie wiedzy o stanie wód, określenie działań na rzecz poprawy stanu oraz ochrony wód przed zanieczyszczeniami. Na poniższym rysunku przedstawiono ocenę jakości wód JCWP znajdujących się na terenie województwa śląskiego[37]. Do opracowania mapy zostały wykorzystane dane pochodzące z oceny stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych wykonanej w latach 2016-2021. Kolejne wyniki oceny stanu będą dostępne w 2025 r. zgodnie z harmonogramem GIOŚ.

W związku z brakiem klasyfikacji wód powierzchniowych w latach obejmujących Raport, nie jest możliwe określenie zmian ich jakości. W przypadku wód podziemnych, jakość tych wód w większości charakteryzuje się jakością poniżej zadowalającej. Nie następuje zatem pogorszenie jakości wód podziemnych, a na efekty działań służących jej poprawie będą możliwe do zaobserwowania w dłużej perspektywie czasu.

[36]Aktualna ocena JCWP została wykonana w ramach monitoringu prowadzonego w latach 2016-2021. Kolejne wyniki oceny stanu będą dostępne w 2025 r. zgodnie z harmonogramem GIOŚ. W związku z powyższym dane ujęte w niniejszym Raporcie będą tożsame z danymi przedstawionymi w Raporcie z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, za lata 2021-2022 oraz za lata 2023-2024.

[37] https://wody.gios.gov.pl/pjwp, Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021

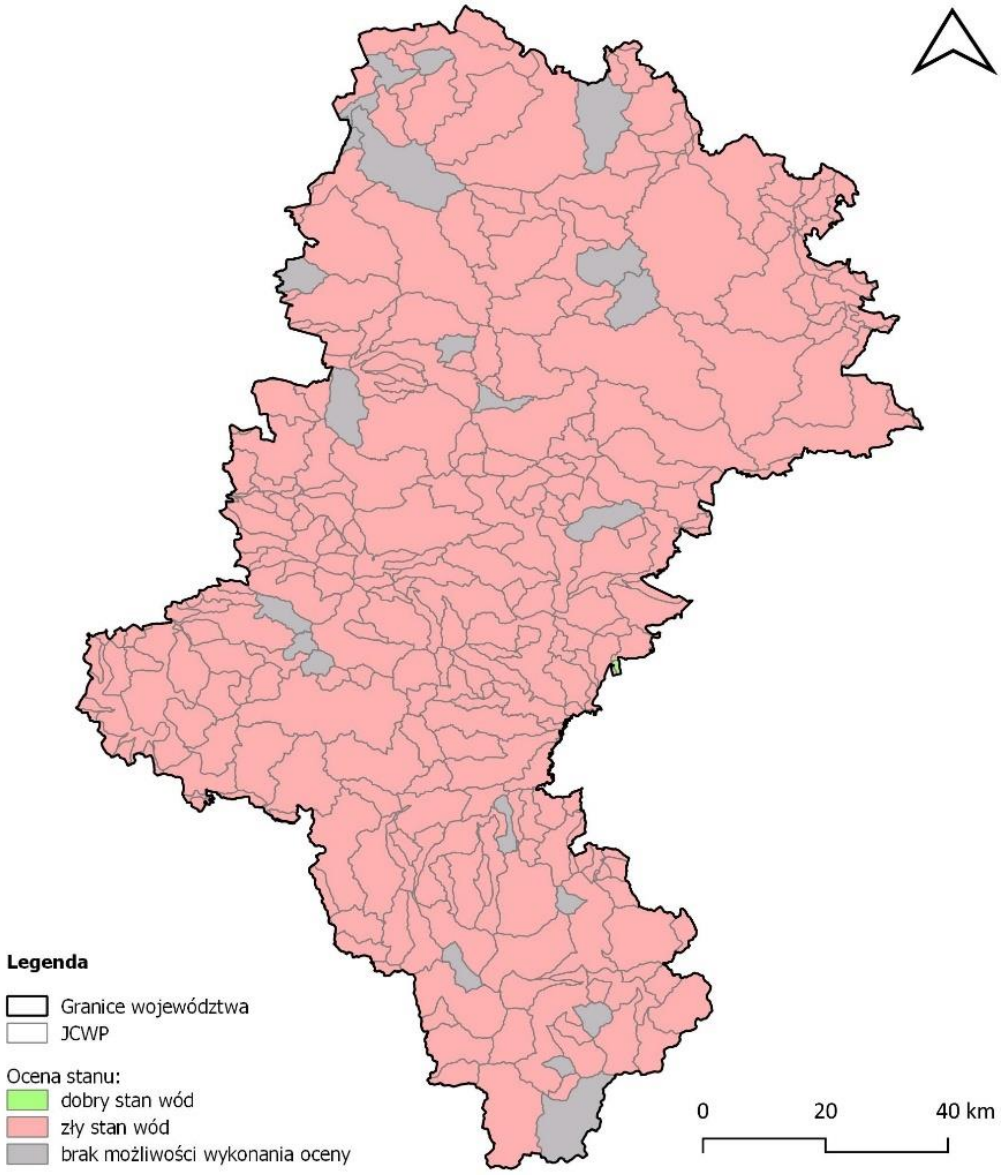

Ryc. 1 Ocena jakości wód JCWP znajdujących się na terenie województwa śląskiego[38]

Stan na 2021 r.

W ramach przeprowadzonego monitoringu w latach 2016-2021 oceniono 248 JCWP. Na ocenę stanu wód składa się ocena stanu ekologicznego, a w przypadku silnie zmienionych lub sztucznych jednolitych części wód powierzchniowych – ocena potencjału ekologicznego oraz ocena stanu chemicznego.

[38] Opracowanie własne na podstawie https://wody.gios.gov.pl/pjwp/, Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021

Stan wszystkich ocenianych JCWP określono jako zły. W zakresie oceny stanu chemicznego, jedynie dla 5 JCWP określono jako dobry. Zły stan chemiczny wód spowodowany był głównie przekroczeniami zawartości difenyloeterów bromowanych i heptachloru w biocie oraz benzo(a)pirenu w wodzie. W przypadku oceny stanu/potencjału ekologicznego stosowana jest 5-stopniowa skala. 33 JCWP zaklasyfikowano stan/potencjał ekologiczny jako dobry. Najwięcej JCWP- 109 zaklasyfikowano do stanu/potencjału ekologicznego umiarkowanego. Dla 112 JCWP odnotowano słaby lub zły stan/potencjał ekologiczny. Największy wpływ wśród elementów biologicznych miała ocena fitobentosu i ichtiofauny, a wśród elementów fizykochemicznych zawartość azotu azotynowego.

W 2021 r. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych. Próbki wód podziemnych pobrano w 51 punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego. Poniżej zaprezentowano ujęcie graficzne rozkładu wyników pomiarów jakości wody na podstawie badanych punktów monitoringu[39].

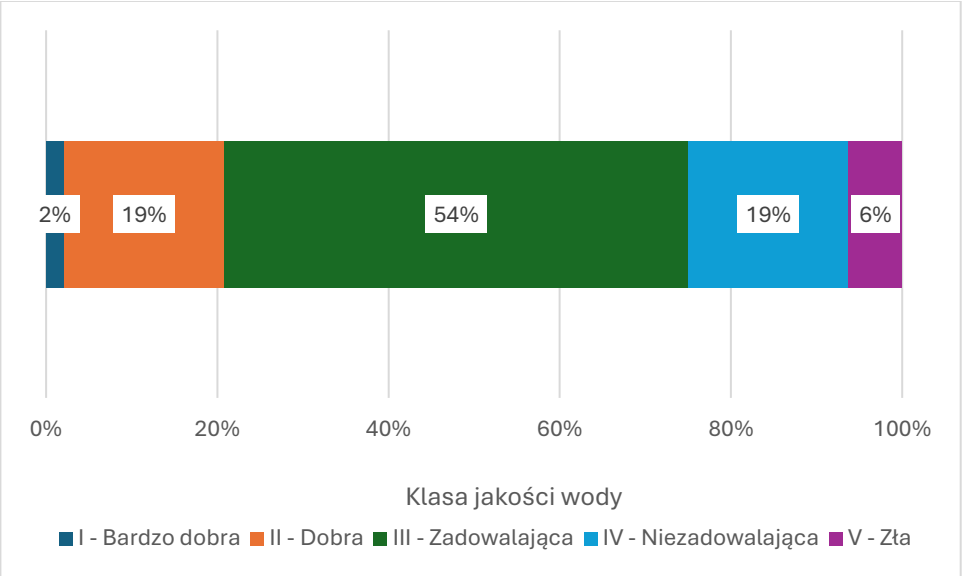

Ryc. 2 Ocena klas jakości próbek wody podziemnej pobranych w ramach badań monitoringowych w 2021 r.[40]

Stan na 2022 r.

W 2022 r. rozpoczął się program monitoringu rzek i zbiorników na lata 2022-2027. Wyniki oceny stanu będą dostępne w 2025 r. zgodnie z harmonogramem GIOŚ. W związku z tym na czas opracowywania Raportu, ocena stanu wód powierzchniowych była w trakcie opracowywania.

W 2022 r. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring operacyjny wybranych jednolitych

[39] https://mjwp.gios.gov.pl (dostęp: 09.04.2025 r.)

[40] Opracowanie własne na podstawie GIOŚ

części wód podziemnych. Próbki wód podziemnych pobrano w 121 punktach zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego. Poniżej zaprezentowano ujęcie graficzne rozkładu wyników pomiarów jakości wody na podstawie badanych punktów monitoringu[41].

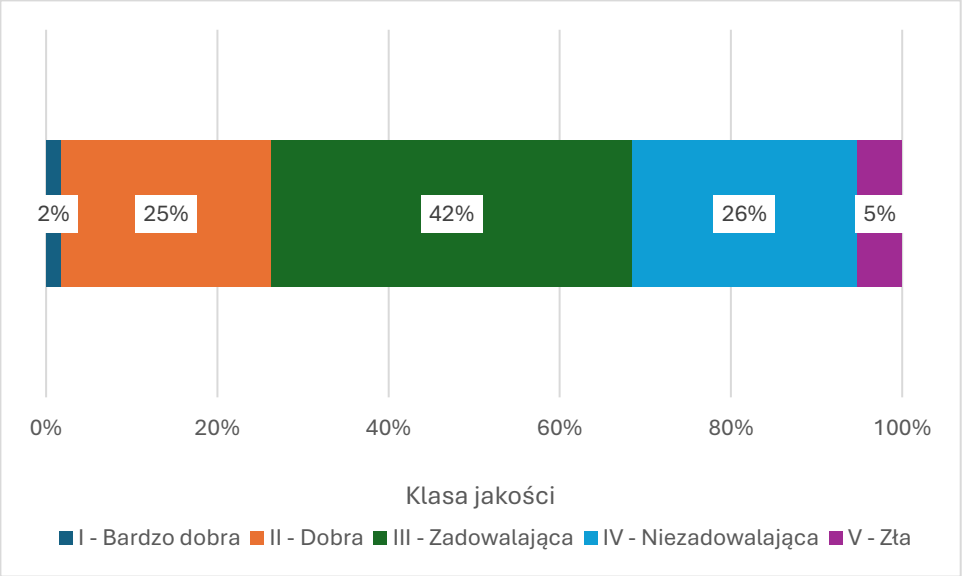

Ryc. 3 Ocena klas jakości próbek wody podziemnej pobranych w ramach badań monitoringowych w 2022 r.[42]

Stan na 2023 r.

Podobnie jak w roku poprzednim ocena stanu wód powierzchniowych była w trakcie opracowywania[43].

W 2023 r. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych. Próbki wód podziemnych pobrano w 68 punktach pomiarowych.

Poniżej zaprezentowano ujęcie graficzne rozkładu wyników pomiarów jakości wody na podstawie badanych punktów monitoringu.

[41] https://mjwp.gios.gov.pl (dostęp: 09.04.2025 r.)

[42] Opracowanie własne na podstawie GIOŚ

[43] https://wody.gios.gov.pl/pjwp/ (dostęp: 09.04.2025 r.)

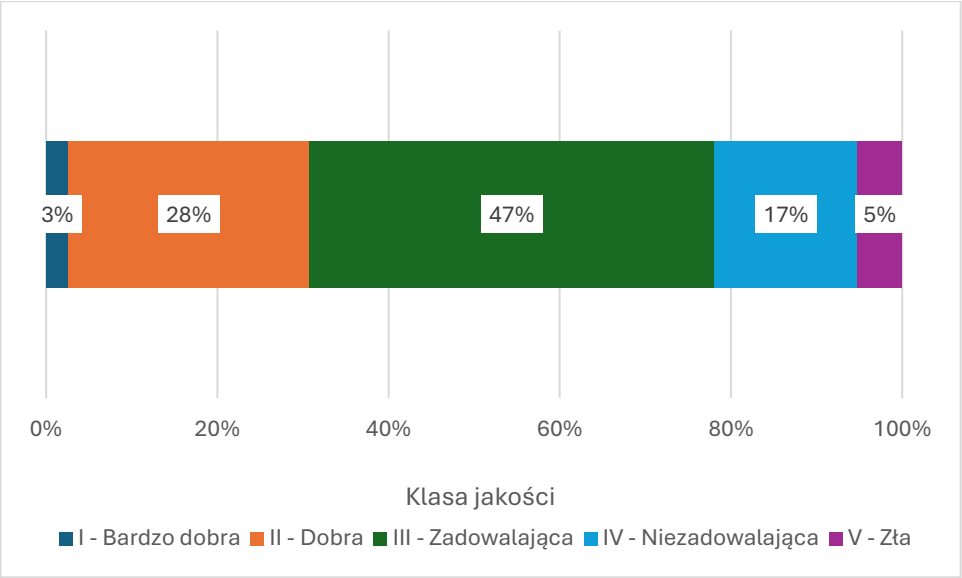

Ryc. 4 Ocena klas jakości próbek wody podziemnej pobranych w ramach badań monitoringowych w 2023 r.[44]

Stan na 2024 r.

Podobnie jak w roku poprzednim ocena stanu wód powierzchniowych była w trakcie opracowywania[45].

W 2024 r. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring operacyjny stanu chemicznego wybranych jednolitych części wód podziemnych. Próbki wód podziemnych pobrano w 68 punktach pomiarowych. Poniżej zaprezentowano ujęcie graficzne rozkładu wyników pomiarów jakości wody na podstawie badanych punktów monitoringu[46].

[44] Opracowanie własne na podstawie GIOŚ

[45] https://wody.gios.gov.pl/pjwp/ (dostęp: 09.04.2025 r.)

[46] https://mjwp.gios.gov.pl (dostęp: 09.04.2025 r.)

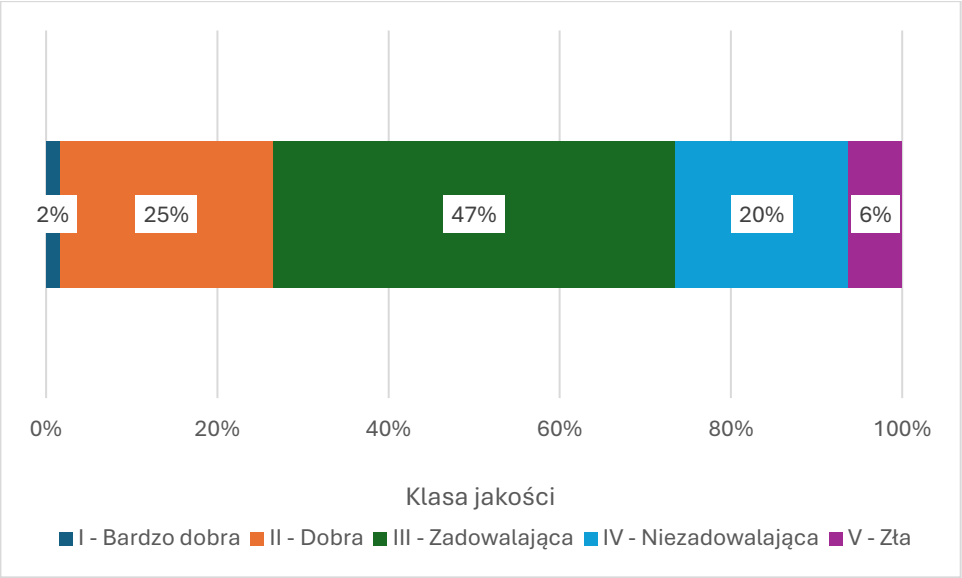

Ryc. 5 Ocena klas jakości próbek wody podziemnej pobranych w ramach badań monitoringowych w 2024 r.[47]

2.2.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 11 Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Zasoby Wodne (ZW)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel strategiczny: System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód		
Cel operacyjny: ZW 1. Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły, Odry i Dunaju		
ZW 1.1.	Opracowanie i przyjęcie aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy	KZGW, RZGW
ZW 1.2.	Opracowanie i wydanie jako akt prawa miejscowego warunków korzystania z wód regionu wodnego i wód zlewni	RZGW

[47] Opracowanie własne na podstawie GIOŚ

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
ZW 1.3.	Opracowanie i wydanie jako akt prawa miejscowego rozporządzeń o ustanowieniu obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych, w tym zbiorników wód podziemnych (GZWP)	RZGW
ZW 1.4.	Opracowanie i wydanie jako akt prawa miejscowego rozporządzeń o ustanowieniu stref ochrony pośredniej dla ujęć wód	RZGW we współpracy z właścicielami ujęć wód
ZW 1.5.	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu	WIOŚ, PIG
ZW 1.6.	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	JST, straż miejska
ZW 1.7.	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ
ZW 1.8.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	JST, RZGW, KZGW, inne np. Pozarządowe, szkoły
ZW 1.9.	Wdrażanie zintegrowanych systemów gospodarowania wodami uwzględniających zasady zarządzania zlewniowego, w tym budowa lokalnych systemów monitoringu jakości wód na poziomie mikrozlewni – takich jak monitoring miejski oparty o rozwiązania RTC	JST, KZGW, RZGW, inne
ZW 1.10.	Działania związane z przywracaniem i poprawą ekologicznych funkcji wód i poprawą hydromorfologii koryt cieków, w tym: - działania renaturyzacyjne i rewitalizacyjne, - przywracanie drożności cieków, - zwiększenie retencyjności naturalnej ich zlewni	JST, KZGW, RZGW, inne
Cel operacyjny: ZW 2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu		

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
ZW 2.1.	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji, w tym deszczowej	JST, podmioty działające w imieniu gmin
ZW 2.2.	Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	JST, podmioty działające w imieniu gmin
ZW 2.3.	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	JST, zarządy dróg, zarządzający komunikacją publiczną
ZW 2.4.	Budowa, rozbudowa i modernizacji urządzeń służących do optymalizacji wykorzystania istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej(w tym systemy sterowania, monitoringu i przesyłania danych)	JST, podmioty działające w imieniu gmin
ZW 2.5.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	JST, KZGW, RZGW, inne np. pozarządowe, szkoły
ZW 2.6.	Informatyczny system monitorowania i oceny skuteczności gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach jako specjalistyczny moduł ORSIP	UMWŚ, GIG, ŚCSI
Cel operacyjny: ZW 3. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą		
ZW 3.1.	Opracowanie i przyjęcie planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych	KZGW, RZGW
ZW 3.2.	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych oraz w decyzjach dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego granic obszarów zagrożenia powodzią wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego oraz poziomu zagrożenia	UMWŚ, JST

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
	powodziowego, jak również wniosków wynikających z planów zarządzania ryzykiem powodziowym	
ZW 3.3.	Realizacja obiektów małej retencji zgodnie z Programem małej retencji dla województwa śląskiego, w tym nietechnicznych form retencji wód	JST, ŚZMiUW, inne
ZW 3.4.	Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych (wojewódzkich, powiatowych i gminnych)	JST, ŚZMiUW, inne
ZW 3.5.	Budowa zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny	RZGW Gliwice
ZW 3.6.	Budowa, przebudowa, modernizacja budowli przeciwpowodziowych	JST, ŚZMiUW, RZGW
ZW 3.7.	Budowa, przebudowa, modernizacja budowli wodnych służącym innym celom	JST, ŚZMiUW, RZGW
ZW 3.8.	Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane	JST, spółki wodne i ich związki
ZW 3.9.	Usuwanie szkód spowodowanych ruchem zakładów górniczych na ciekach i obiektach gospodarki wodnej	Zakłady górnicze
ZW 3.10.	Rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych, w tym: – umożliwiających wykorzystanie wód opadowych, – związanych z retencjonowaniem i czasowym przetrzymaniem wód opadowych, – związanych z tworzeniem tzw. „ogrodów deszczowych w miastach”, – związanych z zachęcaniem mieszkańców do tworzenia i utrzymywania obiektów mikroretencji wód	JST, inne podmioty
ZW 3.11.	Działania edukacyjne, upowszechniające wśród rolników wiedzę o dobrych praktykach w zakresie ochrony wód, poprawy retencyjności zlewni w	JST, RZGW, ODR, inne podmioty

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
	szczególności dzięki zabiegom z zakresu fito- i agromelioracji oraz melioracji wodnych szczegółowych	
ZW 3.12.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	JST, RZGW, ODR, inne podmioty

Tabela 12 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji „Zasoby Wodne (ZW)" oraz „Gospodarka wodno-ściekowa (GWS)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel: Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych		
Kierunek interwencji: GW 1. Prowadzenie działań poprawiających stan chemiczny i ekologiczny jednolitych części wód		
GW 1.1.	Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych	GIOŚ, PIG PIB
GW 1.2.	Edukacja ekologiczna w zakresie konieczności ochrony wód oraz dobrych praktyk rolniczych i ograniczania wpływu rolnictwa na wody, w tym racjonalnej gospodarki nawozowej ARiMR	gminy, PGW Wody Polskie, ARiMR
GW 1.3.	Działania związane z poprawą stanu chemicznego oraz ekologicznego wód powierzchniowych	PGW Wody Polskie
GW 1.4.	Działania zapobiegające szkodom w gospodarce wodnej wywołane funkcjonowaniem zakładów górniczych	zakłady górnicze
Kierunek interwencji: GW 2. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat spowodowanych zjawiskami ekstremalnymi		
GW 2.1.	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map ryzyka powodziowego, map zagrożenia	gminy

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
	powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	
GW 2.2.	Realizacja obiektów małej retencji, w szczególności na obszarach zagrożonych suszą	gminy
GW 2.3	Budowa, przebudowa, modernizacja infrastruktury przeciwpowodziowej	gminy, PGW Wody Polskie, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne
GW 2.4.	Działanie zwiększające retencję wód opadowych na terenach zurbanizowanych oraz poprawiające stan ilościowy wód	gminy
Cel: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej		
Kierunek interwencji: GWS 1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej		
GWS 1.1.	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	gminy
GWS 1.2.	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ
GWS 1.3.	Budowa, rozbudowa lub modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej	gminy i przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne
GWS 1.4.	Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	gminy i przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne
GWS 1.5.	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	gminy i przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
GWS 1.6.	Edukacja ekologiczna w zakresie zasad prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej, w tym ograniczania zużycia wody	gminy, PGW Wody Polskie, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne
GWS 1.7.	Ocena stanu jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	Państwowa Inspekcja Sanitarna

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

2.2.2.1. System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód

2.2.2.1.1. ZW 1. Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły, Odry i Dunaju.

ZW 1.1. Opracowanie i przyjęcie aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy

Ramowa Dyrektywa Wodna (Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r.) ustanawiająca zakres wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej nakłada na państwa członkowskie obowiązek realizacji zadań na rzecz ochrony wód: śródlądowych, powierzchniowych, przejściowych, przybrzeżnych oraz podziemnych. Głównym założeniem dyrektywy było osiągnięcie do 2015 r., a w uzasadnionych przypadkach do 2027 r., określonych w niej celów środowiskowych tj. osiągnięcie dobrego stanu wód oraz ekosystemów. Dyrektywa zobowiązuje do opracowywania planów gospodarowania wodami dla każdego dorzecza występującego w danym kraju. Plany gospodarowania wodami stanowią wytyczne do podejmowania decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych oraz określają zasady gospodarowania nimi w przyszłości[48]. W latach 2017-2020 trwały prace polegające na opracowaniu II aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Większość zadań planistycznych dofinansowana została ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

[48]https://www.gov.pl/web/susza/plany-gospodarowania-wodami-na-obszarach-dorzeczy-pgw (dostęp: 09.04.2025 r.)

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W 2023 r. weszły w życie zaktualizowane plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy Wisły, Odry i Dunaju. Plany zostały przyjęte następującymi rozporządzeniami:

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dunaju (Dz.U. z 2023 r. poz. 210);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r. poz. 300);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. z 2023 r. poz. 335).

ZW 1.2. Opracowanie i wydanie jako akt prawa miejscowego warunków korzystania z wód regionu wodnego i wód zlewni

Warunki korzystania z wód regionu wodnego i wód zlewni stanowią po części instrument planistyczny, który charakteryzuje region wodny oraz określa zasady ich wykorzystywania np. poboru. Akty te również dotyczą zasad budowy nowych urządzeń wodnych. Jednym ze sposobów określania zasad korzystania z wód określonych w ww. dokumentach może być ograniczenie praw właścicieli gruntów, które są położone w granicach zlewni[49].

Zgodnie z art. 315 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późn. zm.), od 1 stycznia 2018 r. warunki korzystania z wód regionu wodnego nie stanowią już dokumentów planistycznych w zakresie planowania w gospodarowaniu wodami. W związku z tym nie opracowywano takich dokumentów w latach 2021-2024.

ZW 1.3. Opracowanie i wydanie jako akt prawa miejscowego rozporządzeń o ustanowieniu obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych, w tym zbiorników wód podziemnych (GZWP)

Zgodnie z art. 141 ustawy Prawo Wodne obszary ochronne zbiorników wodnych są ustanawiane przez wojewodę na wniosek Wód Polskich, jako akt prawa miejscowego, które określają odpowiednie ograniczenie lub zakaz użytkowania gruntów. Zapisy tych rozporządzeń mają na celu ochronę zasobów wód przed pogorszeniem ich jakości, w szczególności stanu chemicznego[50].

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Nie ustanowiono obszarów ochronnych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na terenie województwa śląskiego.

[49] https://www.prawo.pl/samorzad/akty-prawa-miejscowego,78576.html (dostęp: 09.04.2025 r.)

[50] https://www.pgi.gov.pl/psh/psh-2/ochrona-wod-podziemnych.html (dostęp: 09.04.2025 r.)

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W 2023 r. ustanowiono 1 obszar ochronny Głównego Zbiornika Wód Podziemnych na terenie województwa śląskiego (Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 25 września 2023 r. w sprawie ustanowienia obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 330 – Zbiornik Gliwice)

ZW 1.4. Opracowanie i wydanie jako akt prawa miejscowego rozporządzeń o ustanowieniu stref ochrony pośredniej dla ujęć wód

Teren ochrony pośredniej wód zostaje wyznaczony na podstawie ustaleń zawartych w dokumentacji hydrologicznej ujęcia wód. Wyznaczona strefa ochrony pośredniej obejmuje obszar ochrony jakościowej i ilościowej ujęcia. Sposób w jaki ustala się granice terenu ochrony pośredniej określa ustawa Prawo wodne. Przepisy te określają nakazy, zakazy i ograniczenia w użytkowaniu terenów wewnętrznego i zewnętrznego pierścienia ochrony pośredniej[51].

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego opublikowano następujące rozporządzenia dotyczące ustanowienia stref ochrony dla ujęć wód:

- Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 3 listopada 2021 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych „Żory-Rój” w Żorach;
- Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów trzeciorzędowych PILSKO II w Cięcinie;
- Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 20 maja 2022 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów triasowych w Sławkowie.

Ponadto opublikowano 2 rozporządzenia zmieniające wcześniej opublikowane rozporządzenia ustanawiające strefy ochrony ujęcia wody.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego opublikowano następujące rozporządzenia dotyczące ustanowienia stref ochrony dla ujęć wód:

- Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 6 kwietnia 2023 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w Turzy Śląskiej;
- Rozporządzenie Wojewody Małopolskiego; Wojewody Śląskiego z dnia 19 maja 2023 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w Kętach;
- Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 15 września 2023 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w Ustroniu-Jaszowcu;
- Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 15 września 2023 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęć wód podziemnych z utworów węglanowych triasu Zabrze-Mikulczyce i Zabrze-Grzybowice;

[51] Ustawa Prawo wodne

- Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 27 listopada 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęć wód podziemnych z utworów węglanowych triasu Zabrze-Mikulczyce i Zabrze- Grzybowice.

W 2023 r. opublikowano 1 rozporządzenie zmieniające wcześniej opublikowane rozporządzenie ustanawiające strefę ochrony ujęcia wody.

ZW 1.5. Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu

Monitoring wód jest prowadzony w oparciu o zapisy ustawy Prawo Wodne. Głównymi celami monitoringu jest uzyskanie informacji o stanie i jakości wód a pozyskane dane następnie udostępniane są opinii publicznej przy pomocy systemów teleinformatycznych. Monitoring jest prowadzony dla wód powierzchniowych, podziemnych, morskich oraz osadów dennych[52].

Badania stanu wód podziemnych i powierzchniowych prowadziły dwa podmioty: GIOŚ i PIG-PIB. GIOŚ prowadzi zadanie w sposób ciągły przy czym badania wód powierzchniowych były prowadzone na rzekach oraz zbiornikach zaporowych. Wykonano klasyfikacje wskaźników jakości wody oraz grup elementów biologicznych i fizykochemicznych. Wyniki klasyfikacji i ocen stanu wód zamieszczono na Portalu jakości wód powierzchniowych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Badania wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych oraz ocena stanu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) wykonywane były przez państwową służbę hydrogeologiczną zgodnie z art. 349 ust. 8 ustawy – Prawo wodne. Na podstawie prowadzonych badań klasyfikuje się badane wskaźniki oraz sporządza oceny klas jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych. Ocena, klasyfikacje i wyniki badań wskaźników oznaczanych w punktach pomiarowych monitoringu wód podziemnych zamieszczone zostały na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska:

<u>Opis realizacji zadania w latach 2021-2022</u>

W 2021 r. monitoring wód powierzchniowych obejmował 179 punktów pomiarowych, z których 169 zlokalizowanych było na rzekach, a 10 na zbiornikach zaporowych. Monitoring wód podziemnych obejmował 90 punktów pomiarowych.

W 2022 r. monitoring wód powierzchniowych obejmował 105 punktów pomiarowych, z których 95 zlokalizowanych było na rzekach, a 10 na zbiornikach zaporowych. Monitoring wód podziemnych obejmował 166 punktów pomiarowych.

<u>Opis realizacji zadania w latach 2023-2024</u>

W 2023 r. monitoring wód powierzchniowych obejmował 124 punktów pomiarowych, z których 113 zlokalizowanych było na rzekach, a 11 na zbiornikach zaporowych. Monitoring wód podziemnych obejmował 118 punktów pomiarowych.

[52] https://www.gov.pl/web/gios/monitoring-jakosci-wod (dostęp: 09.04.2025 r.)

W 2024 r. monitoring wód powierzchniowych obejmował 105 punktów pomiarowych, z których 95 zlokalizowanych było na rzekach, a 10 na zbiornikach zaporowych. Monitoring wód podziemnych obejmował 166 punktów pomiarowych.

ZW 1.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków

Gminy mają obowiązek prawny prowadzenia ciągłej ewidencji zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania na podstawie art. 3 ust. 3 pkt. 1 i 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządków gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733).

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją ewidencje zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków były prowadzone w gminach: Bestwina, Będzin, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Boronów, Brenna, Buczkowice, Bytom, Chełm Śląski, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gilowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jaworze, Jaworzno, Jejkowice, Kamienica Polska, Kłomnice, Konopiska, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krzanowice, Krzyżanowice, Lelów, Lędziny, Lipie, Lipowa, Lubomia, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pilica, Poczesna, Poraj, Poręba, Przystajń, Rydułtowy, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Ślemień, Świerklany, Świnna, Toszek, Ujsoły, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Żory, Pyskowice

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Na podstawie otrzymanych wyników ankietyzacji ewidencje były przeprowadzone w gminach: Bestwina, Będzin, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Boronów, Brenna, Buczkowice, Bytom, Chełm Śląski, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gilowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jaworze, Jaworzno, Jejkowice, Kamienica Polska, Kłomnice, Konopiska, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krzanowice, Krzyżanowice, Lelów, Lędziny, Lipie, Lipowa, Lubomia, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pilica, Poczesna, Poraj, Poręba, Przystajń, Rydułtowy, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Ślemień, Świerklany, Świnna, Toszek, Ujsoły, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Żory, Pyskowice

ZW 1.7. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi

Jednym z obowiązków WIOŚ jest kontrola warunków decyzji dotyczących pobierania wód powierzchniowych lub podziemnych a także wprowadzania ścieków do środowiska[53].

[53] https://www.gov.pl/web/gios/kontrola2 (dostęp: 09.04.2025 r.)

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W 2021 r. w ramach działalności kontrolnej przeprowadzono 178 kontroli. Naruszenia stwierdzono w 139 przypadkach, a w 36 wykonano pomiary.

W 2022 r. w ramach działalności kontrolnej przeprowadzono 178 kontroli. Naruszenia stwierdzono w 144 przypadkach, a w 37 wykonano pomiary.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W 2023 r. w ramach działalności kontrolnej przeprowadzono 162 kontroli. Naruszenia stwierdzono w 126 przypadkach, a w 32 wykonano pomiary.

W 2024 r. w ramach działalności kontrolnej przeprowadzono 175 kontroli. Naruszenia stwierdzono w 110 przypadkach, a w 31 wykonano pomiary.

ZW 1.8. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży

W celu przybliżenia i rozpowszechnienia wiedzy związanej z gospodarką wodną prowadzono działania edukacyjne w formie konkursów, pikników, warsztatów, pogadanek, wycieczek, wykładów, prelekcji oraz lekcji.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Bielsko-Biała, Blachownia, Brenna, Będzin, Czeladź, Gaszowice, Gliwice, Gorzyce, Kroczyce, Krzyżanowice, Lipie, Lipowa, Mikołów, Mysłowice, Skoczów, Strumień, Sławków, Ustroń, Wręczyca Wielka, Zabrze, Świnna. Zadanie było również realizowane przez powiaty będziński, bieruńsko-lędziński, częstochowski, tarnogórski, wodzisławski, zawierciański.

Zadanie było realizowane m.in. poprzez:

- warsztaty ekologiczne;
- akcja "Bielsko-Biała Chroni Klimat" we współpracy z AQUA S.A;
- tworzenie i eksponowanie banerów edukacyjnych o tematyce wodnej;
- wycieczki tematyczne w celu prezentacji praktycznego aspektu ochrony wód poprzez zapoznanie z infrastrukturą służącą m.in. retencji i ochronie przed zanieczyszczeniami;
- spotkania z edukatorami wykłady i prelekcje na temat cyklu wodnego, znaczenia czystej wody i sposobów jej ochrony;
- projekt „Aktywni Błękitni”;
- organizowanie konkursów;
- edukacja ekologiczna w szkołach obejmująca zagadnienia ochrony wód;
- przeprowadzenie lekcji, warsztatów, eksperymentów dotyczących wiedzy o wodzie;
- promowanie dobrych praktyk oszczędzania wody poprzez publikowanie artykułów, filmów i materiałów edukacyjnych;
- prowadzenie kampanii informacyjnych;
- pikniki edukacyjne.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Bielsko-Biała, Blachownia, Brenna, Będzin, Czeladź, Dębowiec, Gaszowice, Gliwice, Gorzyce, Lipie, Lipowa, Mikołów, Poraj, Skoczów, Strumień, Sławków, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Świnna oraz powiaty będziński, częstochowski, bieruńsko-lędziński, tarnogórski, wodzisławski, zawierciański.

Zadanie było realizowane w zbieżnym zakresie jak w latach 2021-2022.

ZW 1.9. Wdrażanie zintegrowanych systemów gospodarowania wodami uwzględniających zasady zarządzania zlewniowego, w tym budowa lokalnych systemów monitoringu jakości wód na poziomie mikrozlewni – takich jak monitoring miejski oparty o rozwiązania RTC

Zintegrowany system informacyjny gospodarowania wodami służy do gromadzenia danych na temat: sieci hydrograficznej, stacji pomiarowo-obserwacyjnych, przebiegu granic działów wodnych, profili wody w kąpieliskach, ilości oraz jakości wód podziemnych i powierzchniowych, lokalizacji źródeł zanieczyszczeń, ilości i rodzaju substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, urządzeń wodnych, obszarów chronionych, a także wyników i badań środowiskowych zgodnie z Ustawą Prawo Wodne.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją jednostki samorządu terytorialnego nie wykazały realizacji tego zadania.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją jednostki samorządu terytorialnego nie wykazały realizacji tego zadania.

ZW 1.10. Działania związane z przywracaniem i poprawą ekologicznych funkcji wód i poprawą hydromorfologii koryt cieków, w tym: działania renaturyzacyjne i rewitalizacyjne, przywracanie drożności cieków, zwiększenie retencyjności naturalnej ich zlewni

Renaturyzacja wód powierzchniowych jest przykładem działania, dzięki któremu można zwiększyć możliwość naturalnej retencji. Takie działanie przyczynia się do ochrony i zachowania naturalnych ekosystemów i sprzyja ich samoistnej regeneracji. Poprawa hydromorfologii koryt oraz przywracanie drożności cieków zmniejsza ryzyko powodziowe, łagodzi skutki suszy, a także ogranicza koszty prac utrzymaniowych i sprzyja rekreacji[54].

Pracami wykonywanymi w ramach zadania były: konserwacja i naprawa urządzeń wodnych, koszenie skarp, przebudowa, udrożnianie koryt cieków (odmulanie, usuwanie zalegających drzew, rozbieranie tam bobrowych) usuwanie gałęzi i odpadów z brzegów cieków oraz zatrzymujących się na przęsłach przepraw, remonty budowli piętrzących mających na celu zwiększenie zdolności retencyjnych.

[54]https://www.wody.gov.pl/nasze-dzialania/krajowy-program-renaturyzacji-wod-powierzchniowych (dostęp: 09.04.2025 r.)

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Według przeprowadzonej ankietyzacji zadanie realizowały gminy: Bieruń, Gliwice, Gorzyce, Jejkowice, Kamienica Polska, Lubomia, Mikołów, Poczesna, Poraj, Przystajń, Strumień, Sławków, Wilkowice, Wodzisław Śląski. Szereg działań podejmowanych było również przez PGW Wody Polskie.

Zadanie było realizowane m.in poprzez następujące działania:

- naprawa wrót przeciwpowodziowych w gminie Gorzyce;
- prace utrzymaniowe, konserwacyjno-udrożnieniowe - III Odnoga Warty w Myszkowie;
- usuwanie tam bobrowych i udrożnienie fragmentu koryt cieku Czarna Struga;
- likwidacja zatorów na rzece Warcie;
- wykaszanie porostów ze skarp, ścinanie i karczowanie krzaków, hakowanie i udrażnianie koryta rzeki Warty;
- zabezpieczenie brzegu rzek;
- zabezpieczania skarp;
- konserwacja zbiornika Julianka, Zaborze, Widawa;
- lokalnie bieżąca konserwacja wałów i cieków, w tym m.in. ręczne i mechaniczne koszenie wałów, usuwanie zatorów, usuwanie tam bobrowych, plantowanie nierówności terenowych, zasypywanie nor w brzegach oraz wałach przeciwpowodziowych, sprzątanie odpadów, ręczne i mechaniczne zwalczanie roślin inwazyjnych.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Według przeprowadzonej ankietyzacji zadanie realizowano w gminach: Bieruń, Gliwice, Gorzyce, Jejkowice, Kamienica Polska, Mikołów, Poczesna, Poraj, Przystajń. Szereg działań podejmowanych było również przez PGW Wody Polskie.

Zadanie było realizowane m.in. poprzez następujące działania:

- naprawy wałów i przepustów;
- prace utrzymaniowe związane z wyprofilowaniem skarpy odwodnej zapory prawobrzeżnej polderu Buków;
- przywracanie drożność istniejących rowów melioracyjnych na terenie gminy Kamienica Polska;
- zaprojektowanie i wykonanie prac związanych z odwodnieniem systemu retencji wód, zagospodarowaniem wód deszczowych i wsparciem bioróżnorodności na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie;
- rewitalizacja Parku Planty w Mikołowie - przywrócenie zdolności retencyjnej małego stawu poprzez oczyszczenie z osadu dna stawu, usunięciem betonowych płyt brzegowych i zastąpieniem ich kamieniem naturalnym, wymianą drewnianej barierki na stalową oraz zwiększeniem różnorodności roślinnej szaty brzegowej;
- przywracanie drożności cieków w gminach Poczesna, Poraj, Przystajń, Strumień, Sławków;
- budowa lub przebudowa przepławek, udrożnienie odcinków rzek (likwidacja istniejących barier), realizacja programu renaturyzacji dla danego obszaru przez PGW Wody Polskie;

- prace utrzymaniowe, konserwacyjno-udrożnieniowe rzek i zbiorników wodnych;
- lokalnie bieżąca konserwacja wałów i cieków, w tym m.in. ręczne i mechaniczne koszenie wałów, usuwanie zatorów, usuwanie tam bobrowych, plantowanie nierówności terenowych, zasypywanie nor w brzegach oraz wałach przeciwpowodziowych, sprzątanie odpadów, ręczne i mechaniczne zwalczanie roślin inwazyjnych przez jednostki PGW Wody Polskie.

2.2.2.1.2. ZW 2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu

ZW 2.1. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji, w tym deszczowej

Realizacja zadania obejmowała tworzenie systemów zbierania i retencjonowania wody opadowej oraz modernizację istniejącej sieci kanalizacyjnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Prace obejmowały budowę i modernizację kanalizacji sanitarnej, budowę przepompowni ścieków oraz wykonanie przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych. Realizowano również przebudowę dróg w ramach których wykonywano odwodnienie dróg i terenów przyległych.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy Bestwina, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Boronów, Brenna, Chełm Śląski, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Czernichów, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jaworzno, Jejkowice, Jeleśnia, Kamienica Polska, Kłomnice, Knurów, Konopiska, Koszęcin, Kozy, Kroczyce, Krzanowice, Krzyżanowice, Lędziny, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Lubomia, Lyski, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Poczesna, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Rydułtowy, Siewierz, Skoczów, Sosnowiec, Starcza, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Ślemień, Świerklany, Świętochłowice, Świnna, Toszek, Tychy, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Wodzisław Śląski, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Żory oraz powiaty raciborski, tarnogórski i zawierciański.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie jako realizowane wykazały jednostki samorządu terytorialnego wymienione w opisie realizacji zadania w latach 2021-2022.

ZW 2.2. Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych

Działania wykonane w ramach zadania umożliwiają wprowadzenie nowych technologii oczyszczania ścieków oraz rozbudowę istniejących węzłów technologicznych. Inwestycje uzupełniające system oczyszczania ścieków komunalnych oraz zagospodarowania osadów ściekowych, mają za zadanie zapewnienie stabilnej pracy obiektu, usprawnienie procesu oczyszczania ścieków oraz zapewnienie dotrzymania standardów jakości ścieków oczyszczonych. W ramach realizacji zadania, wykonywano prace związane z optymalizacją wykorzystania istniejących oczyszczalni ścieków, modernizacją instalacji

wentylacyjnych, modernizacją stacji zlewnych oczyszczalni oraz przebudową komór fermentacyjnych.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Herby, Jaworzno, Kamienica Polska, Knurów, Kroczyce, Krzyżanowice, Lelów, Lipie, Lubliniec, Lubomia, Mikołów, Pawłowice, Piekary Śląskie, Pyskowice, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Ślemień, Świerklany, Świętochłowice, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Włodowice, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zebrzydowice, Żory oraz powiat zawierciański.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie jako realizowane wykazały jednostki samorządu terytorialnego wymienione w opisie realizacji zadania w latach 2021-2022.

ZW 2.3. Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę jest zadaniem własnym gminy. Przy jego realizacji gmina zobowiązana jest do zapewnienia realizacji dostaw wody w sposób ciągły i niezawodny, ze szczególnym uwzględnieniem jej jakości. Wszelkie działania zmierzające do rozbudowy i modernizacji ujęć wody oraz związanej infrastruktury przyczyniają się do poprawy jakości całego systemu zbiorowego zaopatrzenia w wodę istniejącego w gminie. Zadanie było realizowane w szczególności poprzez rozbudowę lub modernizację sieci wodociągowej oraz budowę nowych przyłączy. Również były modernizowane oraz budowane nowe stacje uzdatniania wody.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Bobrowniki, Brenna, Buczkowice, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gilowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Herby, Jaworzno, Jeleśnia, Knurów, Lelów, Lipie, Lubliniec, Lubomia, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pyskowice, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Starcza, Suszec, Szczekociny, Świerklany, Świętochłowice, Świnna, Toszek, Tychy, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Wodzisław Śląski, Zabrze, Zebrzydowice.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Bobrowniki, Brenna, Buczkowice, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Czernichów, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gilowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jaworzno, Jeleśnia, Kłomnice, Knurów, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Krzyżanowice, Lelów, Lipie, Lubliniec, Lubomia, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Starcza, Strumień, Suszec, Szczekociny, Ślemień, Świerklany, Świętochłowice, Świnna, Toszek, Tychy, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zebrzydowice.

ZW 2.4. Budowa, rozbudowa i modernizacji urządzeń służących do optymalizacji wykorzystania istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (w tym systemy sterowania, monitoringu i przesyłania danych)

System monitorowania urządzeń sieci wodno-kanalizacyjnej składa się z wielu podzespołów, których główną rolą jest zbiór danych dotyczących przepływu wody i ścieków, stanu technicznego zasuw oraz zastawek, a także pomiarów jakościowych. System monitoringu i przesyłu danych służy również do zgłaszania awarii operatorowi systemu. W ramach realizacji zadania zostały wykonane następujące prace: zakup i montaż urządzeń do monitorowania jakości wody i ścieków, rozbudowa systemu wizualizacji i sterowania komór wodomierzy, modernizacja systemów sterowania i telemetrii, instalacja rejestratorów ciśnienia wody, a także montowanie nakładek do zdalnego odczytu danych u klientów.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- modernizacja i rozbudowa systemu sterowania i monitorowania sieci i obiektów wodociągowo-kanalizacyjnych w Bielsku-Białej;
- zakup i montaż urządzeń służących do odczytu i przesyłania danych w Czechowicach-Dziedzicach;
- modernizacja systemów sterowania w Dąbrowie Górniczej;
- system odczytu wodomierzy radiowych nakłady na infrastrukturę kanalizacyjną (modernizacja pompowni, monitoring parametrów) w Dąbrowie Górniczej;
- rozbudowa monitoringu wizyjnego oraz monitoringu parametrów i sygnałów technologiczno – alarmowych ujęć wody SUW Łabędy w Gliwicach;
- modernizacja monitoringu na pompowni ścieków ul. Mickiewicza w Pyskowicach;
- PWiK Sp. z o.o. w Gorzycach zawarła umowę na rozbudowę Systemu Informacji Geograficznej GIS. W ramach umowy wdrożone zostały nowe moduły i funkcjonalności m.in. wodomierzownia, moduł powiadomień SMS, rozbudowa aplikacji mobilnej w gminie Gorzyce;
- zakup i montaż przepływomierza elektromagnetycznego dla układu pomiaru przepływu wody dla wodociągu w Sopotni Wielkiej w gminie Jeleśnia;
- sterowanie chloratorem na SUW Rudyszwałd oraz sterowanie przepompownią Hanowice w gminie Krzyżanowice;
- modernizacja przepompowni ścieków w Lelowie;
- zakup lub modernizacja szaf sterowniczych w Lipie;
- rozbudowa systemu telemetrycznego - monitorowania sieci w gminie Lubomia;
- monitoring zużycia energii i mediów w budynkach użyteczności publicznej w Mikołowie;
- usługa monitoringu sieci wodociągowej na terenie Gminy Milówka (telemetria wraz z serwisem) w gminie Milówka;
- rozbudowa monitoringu telemetrycznego przepompowni ścieków, oczyszczalni ścieków , stacji uzdatniania wody oraz komór wodomierzowych na terenie Gminy Pawłowice;
- dostawa i utrzymanie działania Systemu do zdalnego odczytu wodomierzy na terenie Piekarach Śląskich;

- zakup urządzeń do strefowania sieci wodociągowej na terenie miasta Piekary Śląskie - zakup urządzeń służących opomiarowaniu sieci wodociągowej w poszczególnych strefach miasta;
- modernizacja monitoringu na pompowni ścieków ul. Mickiewicza w Pyskowicach;
- zakup urządzeń służących do lokalizacji sieci oraz monitoringu i przesyłania danych w Sosnowcu;
- zakup i montaż urządzeń telemetrycznego monitoringu sieci (głównie przepływomierze elektromagnetyczne, słupki telemetryczne do zasilania komór redukcyjno-pomiarowych, szafy sterownicze) w Tychach;
- wprowadzenie odczytów stacjonarnych wodomierzy na terenie miast Chorzów i Świętochłowice;
- rozbudowa systemu monitoringu obiektów technologicznych kanalizacyjnych (pompownie i tłocznie ścieków) na terenie Świętochłowic;
- modernizacja układu sterowania w stacji ścieków dowożonych w gminie Siewierz;
- zakup zaworu redukcyjnego ze sterownikiem do dynamicznego sterowania ciśnienia na podstawie profilu czasu przepływu i punktu krytycznego w gminie Bobrowniki.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Czechowice-Dziedzice, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Gorzyce, Jeleśnia, Krzyżanowice, Lelów, Lipie, Lubomia, Mikołów, Milówka, Pawłowice, Piekary Śląskie, Pyskowice, Sosnowiec, Tychy, Świętochłowice, Siewierz, Bobrowniki.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- modernizacja i rozbudowa systemu sterowania i monitorowania sieci i obiektów wodociągowo-kanalizacyjnych w Bielsku-Białej;
- zakup i montaż urządzeń służących do odczytu i przesyłania danych w Czechowicach-Dziedzicach;
- modernizacja systemów sterowania w Dąbrowie Górniczej;
- rozbudowa monitoringu wizyjnego oraz monitoringu parametrów i sygnałów technologiczno – alarmowych ujęć wody SUW Łabędy w Gliwicach;
- rozbudowa systemu monitoringu i sterowania systemem sieci wodociągowej oraz Modernizacja systemu SCADA - Oczyszczalnia ścieków w gminie Jaworzno;
- zakup i montaż przepływomierza elektromagnetycznego dla układu pomiaru przepływu wody dla wodociągu w Sopotni Wielkiej w gminie Jeleśnia;
- sterowanie chloratorem na SUW Rudyszwałd oraz sterowanie przepompownią Hanowice w gminie Krzyżanowice;
- remont sterowania przepompowni w Lelowie;
- zakup lub modernizacja szaf sterowniczych w Lipie;
- rozbudowa systemu telemetrycznego - monitorowania sieci w gminie Lubomia;
- monitoring zużycia energii i mediów w budynkach użyteczności publicznej w Mikołowie;
- usługa monitoringu sieci wodociągowej na terenie Gminy Milówka (telemetria wraz z serwisem) w gminie Milówka;

- rozbudowa monitoringu telemetrycznego przepompowni ścieków, oczyszczalni ścieków, stacji uzdatniania wody oraz komór wodomierzowych na terenie Gminy Pawłowice;
- dostawa i utrzymanie działania Systemu do zdalnego odczytu wodomierzy na terenie Piekarach Śląskich;
- modernizacja systemu monitoringu przepompowni ścieków w gminie Skoczów;
- zakup urządzeń służących do lokalizacji sieci oraz monitoringu i przesyłania danych w Sosnowcu;
- zakup i montaż urządzeń telemetrycznego monitoringu sieci (głównie przepływomierze elektromagnetyczne, słupki telemetryczne do zasilania komór redukcyjno-pomiarowych, szafy sterownicze) w Tychach;
- rozbudowa systemu monitoringu sieci wodociągowych poprzez wdrożenie systemu do inteligentnego zarządzania siecią wodociągową SmartFlow. SmartFlow - platforma efektywnego zarządzania przedsiębiorstwem, poprzez stały monitoring pracy sieci prowadzony w oparciu o metaanalizę danych z różnych źródeł (systemy GIS, SCADA, dane z urządzeń pomiarowych, dane z dziennego zużycia wody, dane z innych urządzeń monitorujących itp.) w Zabrzu;
- montaż urządzeń do kompensacji mocy biernej na tłoczniach ścieków. Montaż układu sterowania stacji zlewnej nieczystości ciekłych. Modernizacja systemu przesyłania danych z tłoczni ścieków sanitarnych w Świerklanach;
- wprowadzenie odczytów stacjonarnych wodomierzy na terenie miast Chorzów i Świętochłowice;
- montaż monitoringu obiektu pompowni wody U-18 przy ul. Bieszczadzkiej w Świętochowicach;
- rozbudowa systemu monitoringu obiektów technologicznych kanalizacyjnych (pompownie i tłocznie ścieków) na terenie Świętochłowic.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Czechowice-Dziedzice, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Jeleśnia, Krzyżanowice, Lelów, Lipie, Lubomia, Mikołów, Milówka, Pawłowice, Piekary Śląskie, Skoczów, Sosnowiec, Tychy, Zabrze, Świerklany, Świętochłowice.

ZW 2.5. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży

W celu przybliżenia i rozpowszechnienia wiedzy związanej z gospodarką wodno-ściekową prowadzono działania edukacyjne w formie konkursów, warsztatów, pogadanek, wycieczek, wykładów, gier terenowych oraz lekcji.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- prowadzenie kampanii i warsztatów dotyczących obiegu wody w przyrodzie i jego znaczeniu;

- realizowanie zajęć edukacyjnych i multimedialnych dotyczących oszczędzania wody, spotkania na temat oszczędzania i utrzymania czystości wody, zajęcia edukacyjne i pogadanki;
- organizowanie obchodów Światowego Dnia Wody;
- warsztaty na temat znaczenia wody;
- działania edukacyjne na temat prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej;
- publikacja artykułów edukacyjnych w tygodniku "Twoje Tychy";
- Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. prowadzi wzmożone działania z zakresu edukacji ekologicznej wśród mieszkańców Zabrza. Firma prowadzi kampanie proekologiczne, skierowane głównie do dzieci i młodzieży. Celem tych kampanii jest uświadomienie młodym pokoleniom, jak cenna jest woda, jakie koszty ponosi środowisko w związku z działalnością człowieka, jakie są skutki wrzucania odpadów do kanalizacji i co można zrobić, aby zminimalizować nasz wpływ na środowisko. Firma bierze udział w organizowanych na terenie Zabrza wydarzeniach sportowych, edukacyjnych, kulturalnych, rozrywkowych i jubileuszowych, podczas których prowadzone są następujące działania: dystrybucja ulotek i broszur promujących kampanie edukacyjne, montaż banerów i rozmieszczenie roll’up -ów na obiektach (boiska, baseny, hale, lodowisko), zajęcia edukacyjne w placówkach oświatowych, domach kultury itp. , emisja materiału reklamowego na ekranach instytucji miejskich, organizacja konkursów dla mieszkańców/uczestników spotkania wraz z nagrodami, wyświetlanie nagrania spektaklu edukacyjnego, wyświetlenie prezentacji multimedialnej o wodzie.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Będzin, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Brenna, Czeladź, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Godów, Gorzyce, Kłomnice, Konopiska, Kroczyce, Krzyżanowice, Lędziny, Lipie, Lipowa, Mikołów, Mysłowice, Pawłowice, Pawonków, Poraj, Poręba, Przystajń, Skoczów, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Świnna, Toszek, Tychy, Wielowieś, Wilamowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Żory.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Realizowano tożsame działania jak w latach 2021-2022. Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Bielsko-Biała, Blachownia, Będzin, Czeladź, Częstochowa, Dębowiec, Gorzyce, Kroczyce, Lipie, Lipowa, Mikołów, Pawłowice, Skoczów, Sosnowiec, Suszec, Tychy, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Świnna, Żory.

ZW 2.6. Informatyczny system monitorowania i oceny skuteczności gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach jako specjalistyczny moduł ORSIP

ORSIP 2.0 czyli Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej Województwa Śląskiego to system, który umożliwia dostęp do danych przestrzennych w postaci interaktywnych map. System ten umożliwia prezentację danych przestrzennych w aplikacjach mapowych i jest dostępny dla mieszkańców, przedsiębiorców oraz administracji publicznej[55]. System był prowadzony przez Śląskie Centrum

[55] https://geoportal.orsip.pl/zalozenia-i-cele-orsip-20

Społeczeństwa Informacyjnego (ŚCSI), którego zadania przejął Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Katowicach (WODGiK).

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022 oraz 2023-2024

ORSIP 2.0 nie zawierał modułu dotyczącego oceny skuteczności gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach[56].

2.2.2.1.3. ZW 3. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą

ZW 3.1. Opracowanie i przyjęcie planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych

Obowiązek opracowania planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz ich cyklicznego przeglądu i aktualizacji wynikają odpowiednio z art. 7 ust. 5 i art. 14 ust. 3 Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim i art. 172 ust. 1 oraz art. 173 ust. 19-21 ustawy Prawo wodne. Plany opracowywane są z uwzględnieniem podziału kraju na obszary dorzeczy i regiony wodne. Celem nadrzędnym planów zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Projekty planów zarządzania ryzykiem powodziowym przygotowywane są przez PGW Wody Polskie.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W 2022 r. zostały opracowane i przyjęte plany zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarach dorzeczy Wisły, Odry i Dunaju. Plany zostały przyjęte następującymi rozporządzeniami:

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz.U. z 2022 r. poz. 2714)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. z 2022 r. poz. 2739)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Dunaju (Dz.U. z 2022 r. poz. 2481)

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie zostało zrealizowane. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym zostały przyjęte rozporządzeniami wymienionymi w opisie realizacji zadania w latach 2021- 2022.

[56] https://geoportal.orsip.pl/orsip-20

ZW 3.2. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych oraz w decyzjach dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego granic obszarów zagrożenia powodzią wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego oraz poziomu zagrożenia powodziowego, jak również wniosków wynikających z planów zarządzania ryzykiem powodziowym

Zadanie to ma celu uwzględnianie w zapisach MPZP lub SUiKZP, obszarów narażonych na powodzie i wykluczania takich terenów z zabudowy. Zadanie realizowane było poprzez:

- wyznaczenie i wprowadzeniu do miejskich planów zagospodarowania przestrzennego wytycznych z map zagrożenia i ryzyka powodziowego lub innych branżowych dokumentów w tym zakresie;
- opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przy uwzględnieniu opinii i uzgodnień organów odpowiedzialnych za wyznaczanie obszarów zagrożenia powodziowego;
- wprowadzenie ograniczeń w zagospodarowaniu obszarów zagrożonych zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ przyjętym Uchwałą Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. (Dz.Urz.Woj.Śl. z 13.09.2016 r., poz. 4619, zwany dalej Planem 2020+) zostały uwzględniony Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi (Rozdział I.2.1.3.). Kwestie te zostały ujęte również w Opracowaniu ekofizjograficznym do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego. Uchwałą Nr VI/5/3/2019 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 4 lutego 2019 roku przystąpiono do prac nad zmianą Planu 2020+. Zmiana Planu 2020+ jest w trakcie realizacji.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Według przeprowadzonej ankietyzacji granice obszarów zagrożenia powodziowego zostały wyznaczone przez gminy: Bestwina, Bielsko, Bieruń, Blachownia, Brenna, Chybie, Cieszyn, Częstochowa, Gliwice, Godów, Gorzyce, Herby, Kamienica Polska, Koszęcin, Kroczyce, Krzyżanowice, Kłomnice, Lelów, Lipie, Lipowa, Lubomia, Mierzęcice, Mikołów, Mszana, Pawonków, Pawłowice, Poczesna Poraj, Pyskowice Rydułtowy, Skoczów, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Tychy, Ujsoły, Wodzisław Śląski, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Świerklany, Świnna, Żory, Bobrowniki.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Według przeprowadzonej ankietyzacji granice obszarów zagrożenia powodziowego zostały wyznaczone przez gminy: Bestwina, Bielsko, Bieruń, Blachownia, Brenna, Chybie, Cieszyn, Częstochowa, Gliwice, Godów, Gorzyce, Herby, Kamienica Polska, Koszęcin, Kroczyce, Krzyżanowice, Kłomnice, Lelów, Lipie, Lipowa, Lubomia, Mierzęcice, Mikołów, Mszana, Pawonków, Pawłowice, Poczesna Poraj, Pyskowice Rydułtowy, Skoczów, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Tychy, Ujsoły, Wodzisław Śląski, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Świerklany, Świnna, Żory, Bobrowniki.

ZW 3.3. Realizacja obiektów małej retencji zgodnie z Programem małej retencji dla województwa śląskiego, w tym nietechnicznych form retencji wód

Realizacja obiektów małej retencji zgodnie z Programem małej retencji dla województwa śląskiego polega na budowie i modernizacji infrastruktury wodnej, która

ma na celu zatrzymywanie wody w środowisku. W ramach programu powstają zbiorniki retencyjne, które gromadzą wodę deszczową, zapobiegając jej szybkiemu odpływowi. Dodatkowo, realizowane są projekty związane z renaturyzacją rzek i potoków, które przywracają naturalne koryta wodne. Nietechniczne formy retencji wód obejmują działania takie jak zalesianie terenów, tworzenie łąk kwietnych oraz budowa ogrodów deszczowych. Te działania mają na celu zwiększenie zdolności gleby do zatrzymywania wody oraz poprawę mikroklimatu. Program małej retencji wspiera również edukację ekologiczną, promując świadomość społeczną na temat znaczenia retencji wód. Dzięki realizacji tych działań, województwo śląskie zyskuje lepszą ochronę przed suszami i powodziami. Program małej retencji jest kluczowym elementem strategii zarządzania zasobami wodnymi w regionie.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Działania wpisujące się w zakres niniejszego zadania zostały przedstawione w opisie zadania ZW3.10. Rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych, w tym: umożliwiających wykorzystanie wód opadowych, związanych z retencjonowaniem i czasowym przetrzymaniem wód opadowych, związanych z tworzeniem tzw. „ogrodów deszczowych w miastach", związanych z zachęcaniem mieszkańców do tworzenia i utrzymywania obiektów mikroretencji wód.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Działania wpisujące się w zakres niniejszego zadania zostały przedstawione w opisie zadania ZW3.10. Rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych, w tym: umożliwiających wykorzystanie wód opadowych, związanych z retencjonowaniem i czasowym przetrzymaniem wód opadowych, związanych z tworzeniem tzw. „ogrodów deszczowych w miastach", związanych z zachęcaniem mieszkańców do tworzenia i utrzymywania obiektów mikroretencji wód.

ZW 3.4. Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych (wojewódzkich, powiatowych i gminnych)

Magazyny przeciwpowodziowe są wykorzystywane do składowania niezbędnego sprzętu oraz materiałów przeznaczonych do wykorzystania w bezpośredniej akcji przeciwpowodziowej, a także innych działaniach związanych z zarządzaniem kryzysowym[57].

Zadanie było realizowane w sposób ciągły i polegało na:

- doposażenie jednostek OSP w sprzęt używany podczas akcji powodziowych, w tym zakup pił spalinowych i worków przeciwpowodziowych;
- wynajem pomieszczeń na terenie bazy magazynowo-transportowej na potrzeby gminnych magazynów przeciwpowodziowych;
- zakup sprzętu technicznego, urządzeń i materiałów służących do minimalizacji i likwidacji skutków powodzi, takich jak agregaty prądotwórcze, osuszacze pomieszczeń, nagrzewnice, worki na piasek, plandeki ochronne, folia budowlana, węże pożarnicze;

[57] www.katowice.uw.gov.pl (dostęp: 09.04.2025 r.)

- uzupełnianie zapasów magazynowych, w tym zakup worków przeciwpowodziowych i plandek;
- bieżące utrzymywanie i doposażanie magazynów przeciwpowodziowych w sprzęt oraz materiały potrzebne do ratowania i usuwania skutków powodzi i innych klęsk żywiołowych.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy Bestwina, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Brenna, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dębowiec, Gliwice, Godów, Goleszów, Jejkowice, Kroczyce, Krzyżanowice, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Miedźna, Mierzęcice, Milówka, Poraj, Poręba, Rydułtowy, Skoczów, Sosnowiec, Suszec, Toszek, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wodzisław Śląski, Zawiercie, Zebrzydowice, Świerklany, Świerklany, Świnna, Bobrowniki, oraz powiaty cieszyński, częstochowski, bieruńsko-lędziński, raciborski, tarnogórski, wodzisławski.

Podmiotami współuczestniczącymi przy wykonywaniu zadania były również PSP, OSP, WOPR oraz policja.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy Bestwina, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Brenna, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dębowiec, Gliwice, Godów, Goleszów, Jejkowice, Kroczyce, Krzyżanowice, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Miedźna, Mierzęcice, Milówka, Poraj, Poręba, Rydułtowy, Skoczów, Sosnowiec, Suszec, Toszek, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wodzisław Śląski, Zawiercie, Zebrzydowice, Świerklany, Świerklany, Świnna, Bobrowniki, oraz powiaty cieszyński, częstochowski, bieruńsko-lędziński, raciborski, tarnogórski, wodzisławski.

Podmiotami współuczestniczącymi przy wykonywaniu zadania były również PSP, OSP, WOPR oraz policja.

ZW 3.5. Budowa zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny

Zbiornik Racibórz Dolny pełni funkcję ochrony przeciwpowodziowej dla ponad 2,5 mln mieszkańców, z trzech województw: śląskiego, opolskiego oraz dolnośląskiego. Pojemność zbiornika wynosi 185 mln m^3. Inwestycja zlokalizowana na terenach należących do gmin Racibórz, Krzyżanowice, Kornowac, Lubomia i Gorzyce zajmuje powierzchnię 2 626 ha. Na polder przeciwpowodziowy składa się czasza zbiornika, obwałowania, kanał zrzutowy oraz obiekty melioracyjne regulujące stosunki wodne na przyległym terenie. Inwestycja została zrealizowana przy udziale środków unijnych, a także z Banku Światowego, Banku Rozwoju Rady Europy, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz budżetu państwa[58].

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022 oraz 2023-2024

Zadanie zostało zrealizowane w 2020 r., w którym zakończono prace budowlane oraz zostało wydane pozwolenia na użytkowanie zbiornika.

[58] https://www.wody.gov.pl/aktualnosci/1171-uroczyste-otwarcie-zbiornika-przeciwpowodziowego-w-raciborzu (dostęp: 09.04.2025 r.)

ZW 3.6. Budowa, przebudowa, modernizacja budowli przeciwpowodziowych

Budowa obiektów przeciwpowodziowych mających na celu ochronę mieszkańców lub innych strategicznych budynków przed zalaniem wodą w momencie wystąpienia rzeki z koryta.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie było realizowane poprzez:

- na terenie gminy Czechowice-Dziedzice zmodernizowano kanał Ulgi i wykonano 4 zbiorniki retencyjne wraz z budową bystrzy i regulacją rowu wzdłuż zbiorników, zbiornik retencyjny i zbiornik pompowy wraz z niezbędną infrastrukturą oraz zabezpieczenie (umocnienie) skarpy zbiornika retencyjnego;
- budowa prawego wału przeciwpowodziowego rzeki Przemszy;
- powstały dwa zbiorniki retencyjne a także wyremontowany został żelbetowy stojak mnicha – Czechowice-Dziedzice;
- realizowanie budowy zbiornika retencyjnego na Potoku Wójtowianka;
- budowa zbiorników retencyjnych na potoku Ostropka oraz suchego polderu na rzece Kłodnicy w Gliwicach;
- budowa podziemnych zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników naziemnych, przebudowa zbiornika „Barbara”, przebudowa przepustu w gminie Rydułtowy;
- modernizacja i nadbudowa lewostronnego obwałowania rzeki Wisły w Bieruniu – Czarnuchowicach.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

- wykonanie zbiornika retencyjnego w zlewni ul. Weneckiej i Piasta w Czechowicach-Dziedzicach w ramach projektu "Z zapałem przeciw zmianom klimatu - zielono-niebieska infrastruktura w Gminie Czechowice-Dziedzice". W trakcie zadania powstał zbiornik retencyjny wraz ze zbiornikiem pompowym z punktem czerpalnym dla pomp mobilnych;
- przebudowa grobli zbiornika retencyjnego w Czechowicach-Dziedzicach. Zakres robót obejmował wykonanie w istniejącej grobli wieży przelewowej wraz z upustem dennym;
- wybudowanie zbiornika retencyjnego na Potoku Wójtowianka w Gliwicach oraz zagospodarowanie zbiornika na potoku Wójtowianka;
- budowa suchego polderu na rzece Kłodnicy w Gliwicach;
- budowa zbiorników retencyjnych na potoku Ostropka;
- budowa podziemnych zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników naziemnych, przebudowa zbiornika „Barbara”, przebudowa przepustu w gminie Rydułtowy.

ZW 3.7. Budowa, przebudowa, modernizacja budowli wodnych służącym innym celom

Budowa, przebudowa oraz modernizacja budowli wodnych służy również rozwojowi turystyki, sportu i rekreacji. Wykonywane prace mogą być związane z regulacją rzek, budową instalacji spiętrzających oraz przebudową koryta. Część działań wpisujących się w zadanie zostało przedstawione w zadaniu ZW3.6. Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji podmioty nie zadeklarowały budowy, przebudowy,

modernizacja budowli wodnych służącym innym celom, które realizowane byłyby w latach raportowania.

ZW 3.8. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane

W ramach realizacji zadania prowadzono działania takie jak:

- prace melioracyjne przy kopalniach węgla kamiennego;
- czyszczenie i modernizacja rowów;
- oczyszczanie dna kanałów;
- faszynowanie brzegów stawów;
- usuwanie usterek drenarskich;
- odmulanie;
- konserwacja śluz;
- remonty kanałów ulgi;
- poprawa stanu;
- utrzymanie drożności cieków;
- regulacje rowu melioracyjnego przy KWK Sośnica.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy i powiaty: Bestwina, Blachownia, Bobrowniki. Brenna, Buczkowice, Chybie, Cieszyn, Częstochowa, Gliwice, Godów, Gorzyce, Jaworzno, Jejkowice, Kamienica, Kroczyce, Krzyżanowice, Kłobuck, Lipie, Mszana, Mysłowice, Pawłowice, Poczesna, Poraj, Skoczów, Sosnowiec, Strumień, Suszec Wilkowice, Wodzisław Śląski, Zawiercie, Zebrzydowice, Świnna, Żory, powiat tarnogórski, powiat wodzisławski.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie jako realizowane wykazały jednostki samorządu terytorialnego wymienione w opisie realizacji zadania w latach 2021-2022.

ZW 3.9. Usuwanie szkód spowodowanych ruchem zakładów górniczych na ciekach i obiektach gospodarki wodnej

Eksploatacja złóż kopalin niesie za sobą negatywny wpływ na powierzchnię ziemi. Towarzyszące eksploatacji przekształcenia i deformacje terenu prowadzą do zmian warunków hydrotechnicznych gruntów oraz doprowadzają do tworzenia się zalewisk, zagrażających zalaniem infrastruktury. Tym samym, zadanie polega na przywracaniu pierwotnego stanu środowiska zdegradowanego wskutek robót górniczych[59].

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było przez KWK Borynia-Zofiówka-Bzie, KWK Knurów-Szczygłowice, KWK Mysłowice-Wesoła, KWK Pniówek, KWK Chwałowice, KWK Jankowice, KWK Marcel, KWK Rydułtowy, KWK Sośnica, KWK Piast, KWK Halemba, KWK Bielszowice, poprzez:

- wykup gruntów w ramach szkód górniczych (regulacja rzeki Pszczynki, regulacja potoku Boryńskiego);

[59] www.jsw.pl (dostęp: 09.04.2025 r.)

- nadbudowa obwałowań potoku Knurówka z regulacją koryta w ramach profilaktyki przeciw zawodnieniu niecki obciążeniowej;
- budowa kolektora z potoku Beksza do potoku Gierałtowickiego w Gierałtowicach;
- prace konserwacyjne na cieku Pstrążnik (od KWK Mysłowice - Wesoła do Rzeki Mlecznej);
- konserwacja potoku Ławeckiego w Mysłowicach;
- naprawa obwałowań rzeki Pszczynki z tytułu szkód górniczych wraz z renaturyzacją jej koryta w Krzyżowicach;
- budowa przepompowni wód opadowych i wałów rzeki Pszczynki w Krzyżowicach;
- przebudowa pompowni wraz z infrastrukturą towarzyszącą;
- regulacja rowu melioracyjnego w Marklowicach;
- przepompowanie wody ze zbiornika wodnego do dalszego odcinka cieku w związku ze zmianami warunków hydrogeologicznych;
- regulacja, czyszczenie i hakowanie potoku "Kucharzówka";
- awaryjne zabezpieczenie i oczyszczanie koryta cieku Nacyna;
- awaryjna naprawa umocnień brzegowych cieku Nacyna z uzupełnieniem ubezpieczenia brzegowego;
- naprawa uszkodzeń i ubezpieczenie koryta potoku Cienka w Przyszowicach;
- naprawa rowu Ch-1 w Przyszowicach;
- przebudowa koryta cieku Imielinka;
- ochrona przeciwpowodziowa doliny rzeki Przemszy, w ramach której wykonano wał przeciwpowodziowy wraz z zadarnieniem, przepusty wałowe nr 2 i 3 z komorami zasuw naściennych i klapami zwrotnymi, przejazdy wałowe z utwardzeniem, drogę przeciwpowodziową, rowy melioracyjne wraz z ubezpieczeniem;
- czyszczenie przepustu na korycie rzeki Jamna;
- prace konserwacyjne koryta Potoku Bielszowickiego i rzeki Czarniawki;
- awaryjne udrożnienie rurociągu odprowadzającego wodę z zalewiska;
- likwidacja zalewiska poprzez odpompowanie wody, wypełnienie niecki kruszywem skalnym górniczym JSW, odizolowanie wody rzeki Szotkówki od terenu rekultywowanego nasypem tzw. „groblom” z naturalnego gruntu mineralnego;
- rekultywacja terenu poprzez zabudowę kruszywa skalnego górniczego, formowanie nasypu skarp i półek, wykończenie ziemią o grubości 0,30 m wraz z obsianiem trawą.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było przez KWK Borynia-Zofiówka-Bzie, KWK Knurów-Szczygłowice, KWK Mysłowice-Wesoła, KWK Pniówek, KWK Chwałowice, KWK Jankowice, KWK Marcel, KWK Rydułtowy, KWK Sośnica, KWK Piast, KWK Halemba, KWK Bielszowice, poprzez:

- wykup gruntów w ramach szkód górniczych (regulacja rzeki Pszczynki, regulacja potoku Boryńskiego);
- nadbudowa obwałowań potoku z regulacją koryta;
- rekultywacja terenów przy rzekach;
- naprawa obwałowań rzeki z renaturyzacją jej koryta;

- budowa pompowni wód opadowych;
- modernizacja pompowni;
- budowa pompowni wód opadowych wraz z przyłączem energetycznym;
- regulacja i konserwacja rowu melioracyjnego;
- udrożnienie, stabilizacja dna i skarp odcinka potoku;
- remont rowu odwadniającego po likwidacji zalewiska;
- regulacja i czyszczenie potoku;
- regulacja, czyszczenie i hakowanie;
- koszenie skarp cieku;
- roboty przeciwpowodziowe cieku;
- naprawa rowu;
- naprawa uszkodzeń i ubezpieczenie koryta potoku;
- przebudowa koryta cieku;
- likwidacja zalewiska poprzez odpompowanie wody, wypełnienie niecki kruszywem, odizolowanie wody rzeki od terenu rekultywowanego nasypem z naturalnego gruntu;
- rekultywacja terenu poprzez zabudowę kruszywa, formowanie nasypu skarp i półek, wykończenie ziemią wraz z obsianiem trawą.

ZW 3.10. Rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych, w tym: umożliwiających wykorzystanie wód opadowych, związanych z retencjonowaniem i czasowym przetrzymaniem wód opadowych, związanych z tworzeniem tzw. „ogrodów deszczowych w miastach", związanych z zachęcaniem mieszkańców do tworzenia i utrzymywania obiektów mikroretencji wód

Zadanie realizowane było poprzez rozwój infrastruktury sprzyjającej zagospodarowaniu wód opadowych na terenach zindustrializowanych. W ramach zadania przebudowano sieci kanalizacji deszczowej, wybudowano kolektory deszczowe, niecki bioretencyjne oraz zbiorniki. Prowadzono także akcje promocyjne zachęcające mieszkańców do retencjonowania wód. Jednym z elementów systemu zagospodarowania wód opadowych jest mikroretencja. Działanie może polegać na gromadzeniu wody w przydomowych ogródkach oraz wykorzystywanie jej do podlewania trawnika[60].

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Cieszyn, Czechowice, Czechowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Jaworzno, Lipowa, Lubomia, Mikołów, Rydułtowy, Sosnowiec, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Zawiercie.

Zadanie realizowano poprzez:

- w Bielsku-Białej prowadzono dofinansowanie w ramach programu "Bielsko-Biała łapie deszcz" przeznaczone na zakup zbiornika retencyjnego naziemnego lub podziemnego lub adaptacja szamba/przydomowej oczyszczalni ścieków na cele szczelnego zbiornika retencyjnego;
- w Cieszynie realizowano system dotacji z budżetu miasta do inwestycji proekologicznych polegających na retencji wód opadowych. Ponadto

[60] https://www.wzc.com.pl/o-nas/mikroretencja-sposobem-na-susze (dostęp: 09.04.2025 r.)

wybudowano dwa ogrody deszczowe w postaci niecek infiltracyjnych oraz dwa ogrody deszczowe przy budynku szkoły;

- wykonanie ogrodów deszczowych na terenie gminy Czechowice-Dziedzice w ramach projektu "Z zapałem przeciw zmianom klimatu - zielono-niebieska infrastruktura w gminie Czechowice-Dziedzice". Zadanie polegało na utworzeniu ogrodów deszczowych w sześciu lokalizacjach;
- w Gliwicach realizowano dofinansowanie budowy zbiorników, zatrzymujących wody opadowe lub roztopowe w ramach programu "Mój deszcz";
- w Goleszowie prowadzono dofinansowanie instalacji naziemnych zbiorników retencyjnych na wody opadowe. W 2021 r. dofinansowano 83 zbiorniki o łącznej pojemności 69 125 l, w 2022 r. 72 zbiorniki o łącznej pojemności 58 525 l;
- w Jaworznie wybudowano zbiornik retencyjny o objętości 600 m^3;
- informowanie mieszkańców o oszczędzaniu wody i o zagospodarowaniu deszczówki na cele własne;
- opracowanie koncepcji i założeń projektowych rozwiązania problemów hydrologicznych na terenie Gminy Lubomia;
- udzielanie dotacji na inwestycje polecające na budowie urządzeń służących do zatrzymania i wykorzystania wód opadowych i roztopowych w miejscu ich powstania w gminie Mikołów. W 2021 r. udzielono 39 dotacji, w 2022 r. udzielono 17 dotacji;
- dotacje celowe na dofinansowanie zadań inwestycyjnych z zakresu gospodarki wodnej „Podlej deszczem w Sosnowcu”, przeznaczone dla osób fizycznych w celu wykonania urządzeń zatrzymujących wody opadowe. W 2021 r. udzielono 54 dotacji, a w 2022 r. udzielono 52 dotacje;
- zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie dzielnicy Środula Dolna w Sosnowcu. Przedsięwzięcie polega na ujęciu wód deszczowych i roztopowych spływających z części terenu dzielnicy Środula Dolna w system rurociągów kanalizacji deszczowej oraz w system rowów otwartych i wprowadzeniu ich do dwóch zbiorników retencyjnych, a następnie do Potoku Zagórskiego;
- w ramach Programu „Moja Woda” mieszkańcy z terenu gminy Wilkowice złożyli 16 wniosków o uzyskanie dofinansowania na zakup i montaż zbiorników retencjonujących na wody opadowe i roztopowe. W ramach tych zadań zamontowano różne urządzenia retencjonujące, które przyczynią się do zagospodarowania w ciągu roku co najmniej 1 739,79 m^3 wody opadowej i roztopowej;
- przebudowa kanalizacji deszczowej w rejonie ul. Chrobrego i Kosynierów w Wodzisławiu Śląskim;
- w ramach działań edukacyjnych z zakresu ekologii i prawidłowego gospodarowania wodami opadowymi w latach 2021 - 2024 realizowano w gminie Zawiercie program ekologiczny „Czysta Gmina Zawiercie łapie deszczówkę”. Gmina ogłasza nabór wniosków o użyczenie zbiorników na deszczówkę, który odbywa się w I połowie roku. Pojemniki są przekazywane na okres 24 miesięcy w bezpłatne użyczenie na podstawie podpisanej przez strony umowy użyczenia;
- udzielanie dotacji celowej na wykonanie instalacji do gromadzenia i zagospodarowania wód opadowych w miejscu ich powstania na terenie miasta Wodzisławia Śląskiego pn. "Deszczówka".

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Cieszyn, Czechowice, Czechowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Jaworzno, Lipowa, Lubomia, Mikołów, Rydułtowy, Sosnowiec, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Zawiercie.

Zadanie realizowano poprzez:

- w Cieszynie realizowano system dotacji z budżetu miasta do inwestycji proekologicznych polegających na retencji wód opadowych. Ponadto wybudowano dwa ogrody deszczowe w postaci niecek infiltracyjnych oraz dwa ogrody deszczowe przy budynku szkoły;
- w ramach rewitalizacji Parku historycznego przy kościele Św. Trójcy w Cieszynie, wykonano nową nawierzchnię mineralną, która umożliwia swobodne wsiąkanie wód opadowych. Wykonano systemy odwodnień liniowych wraz z utwardzeniami z kostki granitowej, a także rygoli z kamienia otoczakowego, pozwalające na odprowadzenie wód opadowych poza ścieżki (tj. trawniki, rabaty ozdobne) oraz do niecki infiltracyjnej z zielenią retencyjną (ogród deszczowy w gruncie);
- w Goleszowie prowadzono dofinansowanie instalacji naziemnych zbiorników retencyjnych na wody opadowe tj. w 2023 r. -62 zbiorniki o łącznej pojemności 44 160 l a w 2022 r. 66 zbiorników o łącznej pojemności 48 910 l;
- w Czechowicach-Dziedzicach w ramach przebudowy ul. Węglowej wykonano ogrody deszczowe;
- realizacja dotacji celowej udzielanej na realizację inwestycji polegających na budowie urządzeń służących do zatrzymania i wykorzystania wód opadowych i roztopowych w miejscu ich powstania w gminie Mikołów. W 2023 r. udzielono 18 dotacji, w 2024 r. udzielono 14 dotacji;
- dotacje celowe na dofinansowanie zadań inwestycyjnych z zakresu gospodarki wodnej „Podlej deszczem w Sosnowcu”, przeznaczone dla osób fizycznych w celu wykonania urządzeń zatrzymujących wody opadowe. W 2023 r. udzielono 54 dotacji, w 2024 r. udzielono 52 dotacje;
- zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie dzielnicy Środula Dolna w Sosnowcu. Przedsięwzięcie polega na ujęciu wód deszczowych i roztopowych spływających z części terenu dzielnicy Środula Dolna w system rurociągów kanalizacji deszczowej oraz w system rowów otwartych i wprowadzeniu ich do dwóch zbiorników retencyjnych, a następnie do Potoku Zagórskiego;
- koncepcja gospodarowania wodami na terenie dzielnicy Zawada oraz Wilchwy w Wodzisławiu Śląskim;
- w Wodzisławiu Śląskim opracowano koncepcję gospodarowania wodami opadowymi z wyznaczeniem zlewni topograficznej wraz z dokumentacją projektową;
- udzielanie dotacji celowej na wykonanie instalacji do gromadzenia i zagospodarowania wód opadowych w miejscu ich powstania na terenie miasta Wodzisławia Śląskiego pn. "Deszczówka".

ZW 3.11. Działania edukacyjne, upowszechniające wśród rolników wiedzę o dobrych praktykach w zakresie ochrony wód, poprawy retencyjności zlewni w szczególności dzięki zabiegom z zakresu fito- i agromelioracji oraz melioracji wodnych szczegółowych

Działanie polega na edukacji i rozpowszechnianiu informacji dotyczących dobrych praktyk oraz nowoczesnych metod służących ochronie wód. Zadanie realizowano poprzez:

- publikację informacji na stronie ARiMR oraz innych jednostek dotyczących rolnictwa;
- organizację szkoleń informacyjno-edukacyjnych dla rolników;
- szkolenia dla osób wykonujących zabiegi w zakresie stosowania środków ochrony roślin;
- prowadzenie szkoleń przez ośrodki doradztwa rolniczego;
- organizację targów rolniczych, wystaw sprzętu rolniczego;
- udostępnianie informacji o dobrych praktykach rolniczych na stronach internetowych urzędów;
- prowadzenie punktów konsultacyjnych ośrodków doradztwa rolniczego w urzędach gmin;
- kampania edukacyjna prowadzona przez PGW Wody Polskie, w ramach niej udostępniano broszury i poradniki dotyczące retencji wód oraz ograniczenia zużycia wody w rolnictwie.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie było realizowane.

ZW 3.12. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży

Na terenie województwa śląskiego realizowano różnorodne działania edukacyjne i ekologiczne. Organizowano konkursy i projekty promujące zrównoważony rozwój oraz ochronę środowiska wodnego, takie jak konkurs "Eko-Planeta" i "Szanuj energię, chroń klimat". Przeprowadzano lekcje tematyczne o przyczynach powodzi, suszy i zmianach klimatycznych, a także organizowano gry terenowe i symulacje na wypadek powodzi. W ramach obchodów Światowego Dnia Wody zamieszczano artykuły edukacyjne na stronach urzędów oraz organizowano pikniki dla dzieci. Działania edukacyjne prowadzone były również przez PGW Wody Polskie oraz szkoły, które realizowały programy takie jak "Aktywni Błękitni".

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Brenna, Będzin, Czechowice-Dziedzice, Gliwice, Godów, Gorzyce, Konopiska, Kroczyce, Krzyżanowice, Kłobuck, Kłomnice, Lipie, Lipowa, Lędziny, Miedźna, Mysłowice, Pawonków, Poraj, Poręba, Przystajń, Skoczów, Strumień, Suszec, Toszek, Wielowieś, Wilamowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Świnna, powiaty będziński, częstochowski bieruńsko-lędziński, raciborski, wodzisławski, zawierciański.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Brenna, Będzin, Czechowice-Dziedzice, Gliwice, Godów, Gorzyce, Konopiska, Kroczyce, Krzyżanowice, Kłobuck, Kłomnice, Lipie, Lipowa, Lędziny, Miedźna, Mysłowice, Pawonków, Poraj, Poręba, Przystajń, Skoczów, Strumień, Suszec, Toszek, Wielowieś, Wilamowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Świnna, powiaty będziński, częstochowski bieruńsko-lędziński, raciborski, wodzisławski, zawierciański.

Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego

2.2.2.2. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych

2.2.2.2.1. GW 1. Prowadzenie działań poprawiających stan chemiczny i ekologiczny jednolitych części wód

GW 1.1. Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych

Monitoring wód prowadzi się zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Kluczowym zadaniem monitoringu jest uzyskanie informacji o stanie i jakości wód. Monitoring jest prowadzony dla wód powierzchniowych, podziemnych, morskich oraz dla osadów dennych[61].

Badania stanu wód podziemnych i powierzchniowych prowadziły dwa podmioty: GIOŚ i PIG-PIB. GIOŚ prowadzi zadanie w sposób. Wyniki klasyfikacji i ocen stanu wód zamieszczane są na Portalu jakości wód powierzchniowych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Badania wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych oraz ocena stanu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) wykonywane były przez państwową służbę hydrogeologiczną zgodnie z art. 349 ust. 8 ustawy – Prawo wodne. Na podstawie prowadzonych badań klasyfikuje się badane wskaźniki oraz sporządza oceny klas jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych. Ocena, klasyfikacje i wyniki badań wskaźników oznaczanych w punktach pomiarowych monitoringu wód podziemnych zamieszczone zostały na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

W 2024 r. monitoring wód powierzchniowych obejmował 105 punktów pomiarowych, z których 95 zlokalizowanych było na rzekach, a 10 na zbiornikach zaporowych. Monitoring wód podziemnych obejmował 166 punktów pomiarowych.

GW 1.2 Edukacja ekologiczna w zakresie konieczności ochrony wód oraz dobrych praktyk rolniczych i ograniczania wpływu rolnictwa na wody, w tym racjonalnej gospodarki nawozowej ARiMR

Działania wykonywane w ramach zadania obejmują edukację społeczeństwa w odniesieniu do konieczności ochrony wód oraz dobrych praktyk rolniczych i ograniczania wpływu rolnictwa na wody, w tym racjonalnej gospodarki nawozowej ARiMR. Negatywny wpływ rolnictwa na wody wiąże się głównie z zanieczyszczeniem wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych (nawozy azotanowe). Edukacja

[61] https://www.gov.pl/web/gios/monitoring-jakosci-wod (dostęp: 09.04.2025 r.)

w tym obszarze może znacząco przyczynić się do zmniejszenia oraz zapobiegania dalszemu zanieczyszczeniu wód.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- informacje w zakresie dobrych praktyk rolniczych od instytucji m.in. ARiMR udostępniane na urzędowych stronach internetowych, tablicach ogłoszeń;
- punkt konsultacyjny Ośrodka doradztwa rolniczego w budynku gminy;
- targi edukacyjne;
- zajęcia dydaktyczne na temat praktyk rolniczych i racjonalnej gospodarki nawozowej oraz ochrony wód;
- działania prowadzone przez Ośrodki Doradztwa Rolniczego;
- realizowanie ogólnopolskiego projektu „Code for Blue”;
- udział w webinarach np. ,,Nasze rzeki, nasza przyszłość. Jak zmienić podejście do ekosystemów rzecznych?”.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Blachownia, Brenna, Gorzyce, Lipie, Lipowa, Lędziny, Poraj, Skoczów, Strumień, Suszec, Wręczyca Wielka, Zabrze, Świnna oraz powiat zawierciański i wodzisławski.

GW 1.3. Działania związane z poprawą stanu chemicznego oraz ekologicznego wód powierzchniowych

Działania naprawcze związane z poprawą stanu chemicznego oraz ekologicznego wód powierzchniowych realizowane są głównie w ramach planów gospodarowania wodami. W ramach planów gospodarowania wodami zaplanowano szereg działań naprawczych - w II aPGW dla przeszło 3,6 tys. jednolitych części wód (jcw) rzecznych, jeziornych, przybrzeżnych, przejściowych oraz wód podziemnych wraz z działaniami krajowymi obowiązującymi na obszarze całej Polski (skierowanymi do wszystkich jcw), wynikającymi z powszechnie obowiązujących przepisów prawnych. Każde działanie zostało ocenione pod kątem możliwości eliminacji lub redukcji presji, a tym samym osiągnięcia celów środowiskowych jcw lub obszarów chronionych.

Dla obszaru województwa śląskiego w ramach II aPGW dla jcwp rzecznych zaplanowano ponad 200 działań, za realizację których odpowiadają poszczególne jednostki Wód Polskich. Zgodnie z informacjami uzyskanymi od Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej działania są w trakcie realizacji.

GW 1.4. Działania zapobiegające szkodom w gospodarce wodnej wywołane funkcjonowaniem zakładów górniczych

Funkcjonowanie zakładów górniczych i eksploatacja złóż kopalin związana jest z negatywnym wpływem na powierzchnię ziemi. Towarzyszące eksploatacji przekształcenia i deformacje terenu prowadzą do zmian warunków hydrotechnicznych gruntów oraz doprowadzają do tworzenia się zalewisk, zagrażających zalaniem infrastruktury. W związku z powyższym, zadanie polega na zapobieganiu degradacji stanu środowiska wskutek robót górniczych oraz przywracaniu pierwotnego stanu środowiska zdegradowanego[62].

[62] www.jsw.pl (dostęp: 09.04.2025 r.)

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było przez KWK Bolesław Śmiały, KWK Borynia-Zofiówka-Bzie, KWK Mysłowice-Wesoła, KWK Pniówek, Centrala Polskiej Grupy Górniczej S.A. poprzez:

- likwidacja zalewiska poprzez odpompowanie wody, wypełnienie niecki kruszywem skalnym górniczym JSW, odizolowanie wody rzeki Szotkówki od terenu rekultywowanego nasypem tzw. „groblom" z naturalnego gruntu mineralnego;
- rekultywacja terenu poprzez zabudowę kruszywa, formowanie nasypu skarp i półek, wykończenie ziemią wraz z obsianiem trawą;
- prace konserwacyjne na cieku Pstrążnik (od KWK Mysłowice - Wesoła do Rzeki Mlecznej);
- konserwacja potoku Ławeckiego w Mysłowicach;
- likwidacja zdewastowanej faszyny wraz z utylizacją powstałych odpadów, profilowanie skarpy oraz umocnienie brzegu rzeki Gostyni;
- konserwacja i naprawa rowu;
- naprawa obwałowań rzeki Pszczynki z tytułu szkód górniczych wraz z renaturyzacją jej koryta w Krzyżowicach;
- budowa pompowni wód opadowych wraz z przyłączem;
- modernizacja pompowni;
- awaryjne wyczyszczenie i udrożnienie przepustu;
- odmulenie i wyczyszczenie zbiornika na rowie;
- udrożnienie rowu odprowadzającego wodę.

2.2.2.2.2. GW 2. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat spowodowanych zjawiskami ekstremalnymi

GW 2.1. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami

Zadanie to ma celu uwzględnianie w zapisach MPZP lub SUiKZP, obszarów narażonych na powodzie i wykluczania takich terenów z zabudowy. Zadanie realizowane było poprzez:

- wyznaczenie i wprowadzeniu do miejskich planów zagospodarowania przestrzennego wytycznych z map zagrożenia i ryzyka powodziowego lub innych branżowych dokumentów w tym zakresie;
- opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przy uwzględnieniu opinii i uzgodnień organów odpowiedzialnych za wyznaczanie obszarów zagrożenia powodziowego;
- wprowadzenie ograniczeń w zagospodarowaniu obszarów zagrożonych zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ przyjętym Uchwałą Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. (Dz.Urz.Woj.Śl. z 13.09.2016 r., poz. 4619, zwany dalej Planem 2020+) zostały uwzględniony Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi (Rozdział I.2.1.3.). Kwestie te zostały ujęte również w Opracowaniu ekofizjograficznym do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego. Uchwałą Nr VI/5/3/2019 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia

4 lutego 2019 roku przystąpiono do prac nad zmianą Planu 2020+. Zmiana Planu 2020+ jest w trakcie opracowania.

Według przeprowadzonej ankietyzacji granice obszarów zagrożenia powodziowego zostały uwzględnione przez gminy: Bestwina, Bielsko-Biała, Blachownia, Bobrowniki, Brenna, Chybie, Cieszyn, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Jaworzno, Kroczyce, Krzyżanowice, Kłobuck, Kłomnice, Lelów, Lipie, Lipowa, Lubomia, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Pietrowice Wielkie, Poraj, Pyskowice, Skoczów, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Wodzisław Śląski, Świerklany, Świnna oraz powiat raciborski.

GW 2.2. Realizacja obiektów małej retencji, w szczególności na obszarach zagrożonych suszą

Realizacja obiektów małej retencji obejmuje budowę i modernizację infrastruktury wodnej, która ma na celu zatrzymywanie wody w środowisku. W ramach zadania powstają zbiorniki retencyjne, które gromadzą wodę deszczową, zapobiegając jej szybkiemu odpływowi. Do innych niż techniczne formy retencji wód wpisują się działania takie jak: zalesianie terenów, tworzenie łąk kwietnych oraz budowa ogrodów deszczowych. Mają one na celu zwiększenie zdolności gleby do zatrzymywania wody oraz poprawę mikroklimatu.

Według przeprowadzonej ankietyzacji w ramach zadania prowadzono następujące działania:

- gmina Wodzisław Śląski opracowała koncepcję gospodarowania wodami opadowymi z wyznaczeniem zlewni topograficznej wraz z dokumentacją projektową w związku z zalewaniem wodami opadowymi posesji;
- gmina Zawiercie wykonała zbiornik retencyjny przy ul. Podmiejskiej;
- powiat częstochowski wykonał zbiornik retencyjny w Mykanowie.

GW 2.3. Budowa, przebudowa, modernizacja infrastruktury przeciwpowodziowej

Działania w ramach zadania obejmują budowę, przebudowę oraz modernizację obiektów przeciwpowodziowych mających na celu ochronę mieszkańców lub innych strategicznych budynków przed zalaniem wodą w momencie wystąpienia rzeki z koryta.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- utrzymanie i remont cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowych;
- budowę zbiorników retencyjnych;
- budowę suchych zbiorników naziemnych;
- przebudowę zbiornika „Barbara”;
- przebudowę przepustu.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Brenna, Czechowice-Dziedzice, Gliwice, Pietrowice Wielkie, Rydułtowy.

GW 2.4. Działanie zwiększające retencję wód opadowych na terenach zurbanizowanych oraz poprawiające stan ilościowy wód

Działania zwiększające retencję wód opadowych były realizowane poprzez rozwój infrastruktury sprzyjającej zagospodarowaniu wód opadowych na terenach zurbanizowanych.

W ramach zadania wykonywano działania techniczne takie jak: przebudowa sieci kanalizacji deszczowej, budowa kolektorów deszczowych, niecek bioretencyjnych oraz zbiorników. Prowadzono także działania edukacyjne i akcje promocyjne zachęcające mieszkańców do retencjonowania wód.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Gliwice, Godów, Goleszów, Sosnowiec, Zabrze, Zawiercie.

2.3. GOSPODARKA WODNO ŚCIEKOWA (GWS)

2.3.1.1.1. GWS 1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej

GWS 1.1. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków

Gminy mają obowiązek prawny prowadzenia ciągłej ewidencji zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania na podstawie art. 3 ust. 3 pkt. 1 i 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządków gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733).

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją ewidencje zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków były prowadzone w gminach: Bestwina, Bielsko-Biała, Blachownia Bobrowniki, Bojszowy, Brenna, Buczkowice, Bytom, Będzin, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Częstochowa, Dębowiec, Gaszowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jaworze, Jejkowice, Konopiska, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krzanowice, Krzyżanowice, Kłobuck, Lelów, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Lubomia, Lyski, Lędziny, Miasteczko Śląskie, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pietrowice Wielkie, Pilica, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Siewierz, Skoczów, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Sławków, Toszek, Tychy, Ujsoły, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Włodowice, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Ślemień, Świerklany, Świnna, Żory.

GWS 1.2. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi

Jednym z obowiązków WIOŚ jest kontrola warunków decyzji dotyczących pobierania wód powierzchniowych lub podziemnych a także wprowadzania ścieków do środowiska[63]. WIOŚ w Katowicach w raportowanych latach prowadził kontrole przestrzegania warunków dotyczących ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, określonych w pozwoleniach wodnoprawnych i zintegrowanych.

GWS 1.3. Budowa, rozbudowa lub modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej

Realizacja zadania polegała na tworzeniu systemów zbierania i retencjonowania wody opadowej oraz modernizacji funkcjonującej sieci kanalizacji wraz z jej infrastrukturą towarzyszącą. Działanie realizowano również poprzez budowę obiektów takich jak: studnie chłonne, separatory, wpusty uliczne, sieć sanitarna

[63] https://www.gov.pl/web/gios/kontrola2 (dostęp: 09.04.2025 r.)

grawitacyjna, ulepszanie odwodnień dróg, uszczelnianie sieci kanalizacyjnej, w tym ograniczenie przedostawania się ścieków do gruntu, budowa podziemnych zbiorników służących do retencjonowania wody opadowej oraz studni betonowych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Miasteczko Śląskie, Bestwina, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Brenna, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Czernichów, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jaworzno, Jejkowice, Jeleśnia, Knurów, Konopiska, Koszęcin, Kozy, Krzyżanowice, Kłomnice, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Lubomia, Lyski, Lędziny, Miasteczko Śląskie, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pawonków, Pawłowice, Piekary Śląskie, Pietrowice Wielkie, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Rydułtowy, Siewierz, Skoczów, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Sławków, Toszek, Tychy, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wodzisław Śląski, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Świerklany, Świnna, Świętochłowice, Żory oraz powiaty raciborski.

GWS 1.4. Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych

Działania wykonane w ramach zadania umożliwiają wprowadzenie nowych technologii oczyszczania ścieków oraz rozbudowę istniejących węzłów technologicznych. Inwestycje uzupełniające system oczyszczania ścieków komunalnych oraz zagospodarowania osadów ściekowych, mają za zadanie zapewnienie stabilnej pracy obiektu, usprawnienie procesu oczyszczania ścieków oraz zapewnienie dotrzymania standardów jakości ścieków oczyszczonych. W ramach realizacji zadania, wykonywano prace związane z optymalizacją wykorzystania istniejących oczyszczalni ścieków, modernizacją instalacji wentylacyjnych, modernizacją stacji zlewnych oczyszczalni oraz przebudową komór fermentacyjnych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Herby, Jaworzno, Knurów, Koszęcin, Kozy, Krzyżanowice, Lipie, Lubliniec, Lubomia, Milówka, Mszana, Pawłowice, Pietrowice, Skoczów, Siewierz, Sosnowiec, Strumień, Suszec, ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Świerklany, Świnna, Świętochłowice, Żory oraz powiat zawierciański.

GWS 1.5. Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę jest zadaniem własnym gminy. Przy jego realizacji gmina zobowiązana jest do zapewnienia realizacji dostaw wody w sposób ciągły i niezawodny, ze szczególnym uwzględnieniem jej jakości. Wszelkie działania zmierzające do rozbudowy i modernizacji ujęć wody oraz związanej infrastruktury przyczyniają się do poprawy jakości całego systemu zbiorowego zaopatrzenia w wodę istniejącego w gminie.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Buczkowice, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Czernichów, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gaszowice, Gilowice, Gliwice, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jaworzno, Jeleśnia, Knurów, Koziegłowy, Kozy, Krzyżanowice, Kłomnice, Lelów, Lipie, Lubiniec, Miasteczko Śląskie, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pawłowice, Piekary

Śląskie, Pietrowice Wielkie, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Siewierz, Skoczów, Sosnowiec, Starcza, Suszec, Szczekociny, Sławków, Świnna, Świętochłowice, Toszek, Tychy, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Wręczyca Wielka, Włodowice, Zabrze, Zebrzydowice.

GWS 1.6. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej, w tym ograniczania zużycia wody

W zakresie edukacji ekologicznej obejmującej zasady prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej, w tym ograniczenia zużycia wody gminy prowadziły:

- zajęcia edukacyjne dla dzieci;
- konkursy wiedzy;
- prelekcje;
- kampanie ekologiczne;
- akcje ekologiczne;
- rozpowszechnianie ulotek oraz materiałów edukacyjnych;
- praktyki dla uczniów.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Brenna, Będzin, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Częstochowa, Dębowiec, Gaszowice, Gorzyce, Kroczyce, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Mikołów, Mszana, Mysłowice, Pawonków, Pawłowice, Pietrowice Wielkie, Skoczów, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Świnna, Tychy, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Żory oraz powiaty będziński, bieruńsko-lędziński, zawierciański, wodzisławski.

GWS 1.7. Ocena stanu jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej Województwa Śląskiego prowadziły nadzór nad jakością wody w 2024 r. w oparciu o następujące przepisy prawne: rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294), ustawę o zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków z dnia 7 czerwca 2021 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 757), rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 29.08.2019 r. w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1747).

Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej Województwa Śląskiego było 62 ujęcia wód powierzchniowych oraz 627 czynnych ujęć wód głębinowych.

2.3.2.Podsumowanie

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 w zakresie komponentu Zasoby wodne (ZW) wyznaczono cel strategiczny:

- system zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód.

Komponent był realizowany w ramach 3 celów operacyjnych wskazanych poniżej:

- ZW1. Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły, Odry i Dunaju;
- ZW2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu;
- ZW3. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą.

W obszarze wymienionych celów operacyjnych wyznaczono łącznie 28 zadań.

W latach 2021-2022:

- zrealizowano 24 zadania;
- nie zrealizowano 4 zadań.

W latach 2023-2024:

- zrealizowano 25 zadań;
- nie zrealizowano 3 zadań.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 wskazuje, że przedstawione cele operacyjne były realizowane, co oznacza korzystną tendencję zmian.

W Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego w zakresie wód zostały wyznaczone dwa obszary interwencji: Gospodarowanie wodami (GW) oraz Gospodarka wodno-ściekowa (GWS). W zakresie obszaru Gospodarowanie wodami wyznaczono dwa cele:

- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- zwiększenie odporności gospodarki wodnej województwa na zmiany klimatu.

Obszar interwencji związany z Gospodarowaniem wodami był realizowany w ramach 2 kierunków interwencji:

- GW 1. Prowadzenie działań poprawiających stan chemiczny i ekologiczny jednolitych części wód;
- GW 2. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat spowodowanych zjawiskami ekstremalnymi.

W obszarze wymienionych kierunków interwencji wyznaczono 8 zadań.

W 2024 r.:

- zrealizowano 8 zadań.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego wskazuje, że określone kierunki interwencji były realizowane, co oznacza korzystną tendencje zmian.

W zakresie obszaru Gospodarka wodno-ściekowa (GWS) wyznaczono cel:

- prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej.

Obszar interwencji związany z Gospodarką wodno-ściekową był realizowany w ramach 1 kierunku interwencji:

- GWS 1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej.

W obszarze wymienionego kierunku interwencji wyznaczono 7 zadań.

W 2024 r.:

- zrealizowano 7 zadań.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego wskazuje, że określony kierunek interwencji był realizowany, co oznacza korzystną tendencję zmian.

2.4. GOSPODARKA ODPADAMI (GO)

2.4.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733) obowiązkowym zadaniem własnym każdej z gmin jest zapewnienie czystości i porządku na ich terenie oraz zapewnienie warunków niezbędnych do jego utrzymania. Poniżej wskazano wybrane zadania w omawianym obszarze leżące w kompetencjach gmin:

- zapewnienie warunków do wykonywania prac w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy bądź tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za realizację działań w tym obszarze;
- zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami lub wspólnych ze związkiem metropolitalnym instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych;
- zapewnienie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych obejmującej co najmniej: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe oraz bioodpady;
- tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych łatwo dostępnych dla mieszkańców;
- tworzenie i utrzymywanie punkty napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami;
- wykonywanie corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

Informacje w zakresie gospodarowania odpadami w obrębie każdej z gmin udostępniane są na stronach internetowych poszczególnych gmin. Na stronach urzędów można znaleźć między innymi: terminarz odbioru odpadów wraz z wskazaniem podmiotu odpowiedzialnego za ich odbiór, zasady segregacji odpadów, cennik i terminy płatności opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Nadrzędnymi kierunkami w zakresie gospodarowania odpadami jest zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie ich do ponownego użycia oraz ich recykling.

W analizowanym okresie 2021-2024, obowiązywał przyjęty uchwałą Nr VII/6/8/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 października 2024 r. „Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023-2028" (Pgowś2028).

Głównym celem Pgowś2028 jest weryfikacja stanu gospodarki odpadami na terenie województwa oraz zaplanowanie przedsięwzięć służących osiągnięciu celów w zakresie gospodarki odpadami, które wynikają z przepisów prawa krajowego i UE.

Azbest

Azbest to włókniste materiały nieorganiczne, które są minerałami naturalnie występującymi w przyrodzie. Włókna azbestowe charakteryzują się dużą wytrzymałością i odpornością na warunki klimatyczne i działanie silnych substancji chemicznych. Azbest staje się szkodliwy dla zdrowia, gdy nastąpi jego korozja bądź uszkodzenie w wyniku, czego uwalniane są włókna mineralne, które są szkodliwe dla zdrowia wskutek ich wdychania.

Działania w zakresie usuwania azbestu w obszarze województwa śląskiego zostały ujęte w Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032, przyjętego Uchwałą Nr 1258/49/IV/2011 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 19 maja 2011 r.

Program usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego koresponduje z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032" przyjętym dnia 29 lipca 2009 r. zgodnie z Komunikatem Ministra Gospodarki. Cele przyjęte w ramach ww. Programów są tożsame i wskazują głównie na:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizację negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- likwidację szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Za długim okresem obowiązywania ww. Programów przemawia wysoki stopień rozproszenia azbestu na terenie całego kraju, nieznana dokładna ilość wyrobów azbestowych oraz wysokie koszty demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych ponoszone przez właścicieli nieruchomości.

Narzędziem informatycznym służącym do gromadzenia oraz przetwarzania danych otrzymanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest jest Baza Azbestowa. Od 2013 r. jest ona obligatoryjnym systemem dla gmin oraz urzędów marszałkowskich służącym do prowadzenia rejestru w zakresie wyrobów azbestowych.

W analizowanym okresie, WFOŚiGW w Katowicach udzielał gminom wsparcia w formie dotacji na realizację zadań w zakresie usuwania azbestu i wyrobów go

zawierających, w których udział mają środki bezzwrotne przekazane przez NFOŚiGW.

Instalacje komunalne

Przez instalację komunalną rozumie się instalację do przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych lub pozostałości z przetwarzania tych odpadów spełniającą wymagania najlepszej dostępnej techniki, o której mowa w art. 207 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, lub technologii, o której mowa w art. 35 ustawy o odpadach, która zapewnia:

- mechaniczno-biologiczne przetwarzanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielanie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku;
- składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Marszałek województwa zobowiązany jest do prowadzenia listy IK funkcjonujących oraz planowanych do budowy, rozbudowy lub modernizacji zgodnie z art. 38b ustawy o odpadach. Lista instalacji prowadzona jest w Biuletynie Informacji Publicznej. Poniżej przedstawiono wykaz instalacji komunalnych funkcjonujących na terenie województwa śląskiego (zgodnie ze stanem na dzień 09.04.2025 r.).

Tabela 13 Funkcjonujące na terenie województwa śląskiego instalacje komunalne zapewniające mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielanie z zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku[64]

Lp.	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji
1	Częstochowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. Sobuczyna, ul. Konwaliowa 1, 42-263 Wrzosowa	ul. Konwaliowa 1, 42-263 Wrzosowa
2	PZOM STRACH Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k., ul. Przemysłowa 7, 42-274 Konopiska	ul. Przemysłowa 7, 42-274 Konopiska
3	ALBA Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Starocmentarna 2, 41-300 Dąbrowa Górnicza	ul. Główna 144A, 42-530 Dąbrowa Górnicza
4	FCC Śląsk Sp. z o.o., ul. Lecha 10, 41-800 Zabrze	ul. Cmentarna 19F, 41-800 Zabrze

[64] Opracowano na podstawie „Listy instalacji komunalnych na terenie województwa śląskiego" umieszczonej w Biuletynie Informacji Publicznej Samorządu Województwa Śląskiego

Lp.	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji
5	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Obroki 140, 40-833 Katowice	ul. Milowicka 7a, 40-312 Katowice
6	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., ul. Grenadierów 21, 41- 216 Sosnowiec	ul. Grenadierów 21, 41-200 Sosnowiec
7	PreZero Recycling Południe Sp. z o.o., ul. Szybowa 44, 44-193 Knurów	ul. Szybowa 44, 44-193 Knurów
8	COFINCO POLAND Sp. z o.o., ul. Graniczna 29, 40-017 Katowice	ul. Dębina 36, 44-335 Jastrzębie-Zdrój
9	Zakład Gospodarki Odpadami S.A. w Bielsku-Białej, ul. Krakowska 315 d, 43-300 Bielsko-Biała	ul. Krakowska 315d, 43-300 Bielsko Biała
10	BESKID ŻYWIEC Sp. z o.o., ul Kabaty 2, 34-300 Żywiec	ul. Kabaty 2, 34-300 Żywiec
11	BM Recykling Sp. z o.o., ul. Tkacka 30, 34-120 Andrychów	ul. Konopnickiej 11, 41-100 Siemianowice Śląskie
12	MASTER - Odpady i Energia Sp. z o.o., ul. Lokalna 11, 43-100 Tychy	ul. Lokalna 11, 43-100 Tychy
13	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „EMPOL” Sp. z o.o., os. Rzeka 133, 34-451 Tylmanowa	ul. Rybnicka 125, 47-400 Racibórz
14	SEGO Sp. z o.o., ul. Oskara Kolberga 65, 44-251 Rybnik	ul. Oskara Kolberga 65, 44-251 Rybnik
15	Śląskie Centrum Recyklingu Sp. z o.o., ul. Rybnicka 199G, 44-100 Gliwice	ul. Rybnicka 199G, 44-100 Gliwice
16	Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Podmiejska 53, 42-400 Zawiercie	ul. Podmiejska 53, 42-400 Zawiercie

Lp.	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji
17	PTS ALBA Sp. z o.o., ul. Bytkowska 15, 41-503 Chorzów	ul. Brzezińska, 41-503 Chorzów

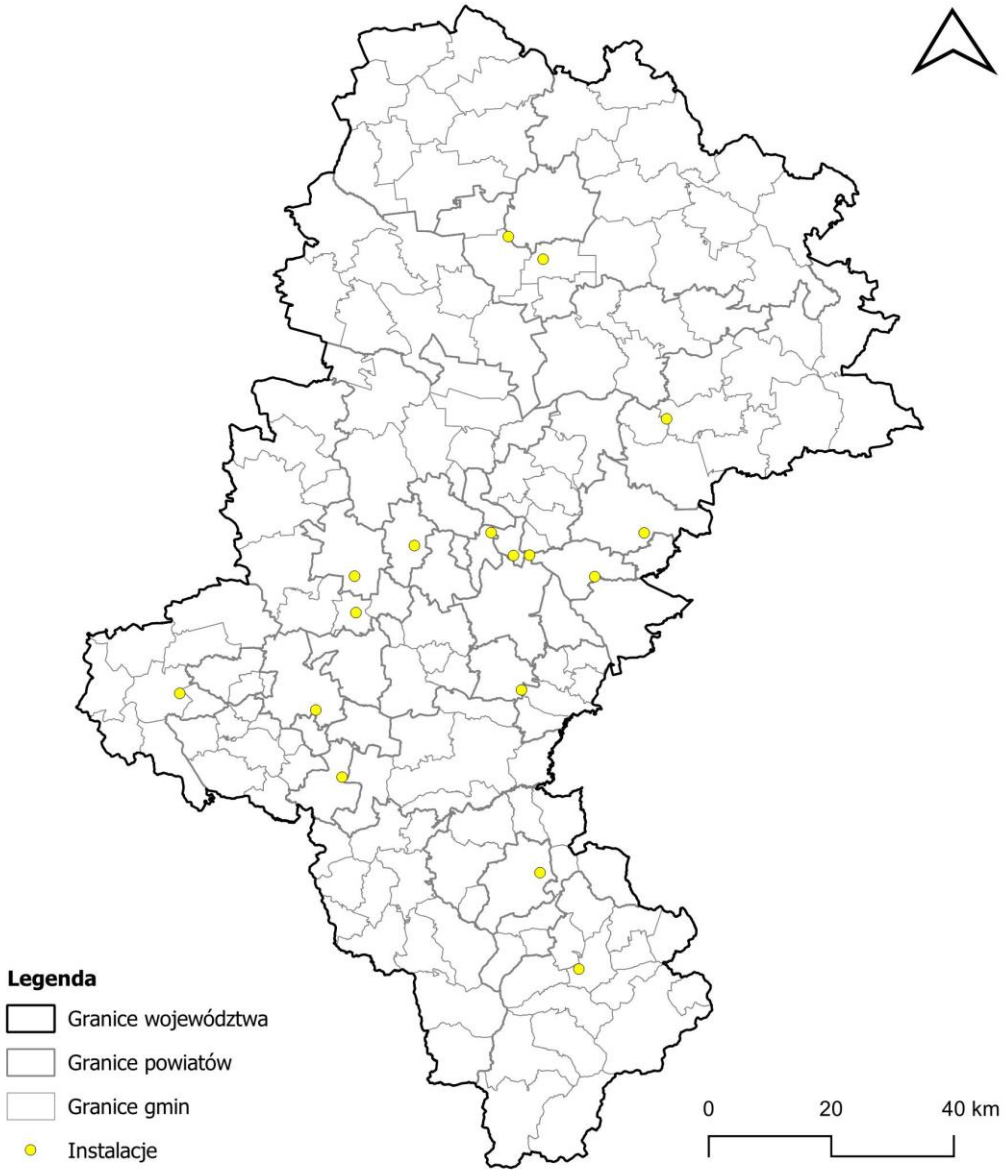

Ryc. 6 Instalacje komunalne do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych[65]

[65] Opracowanie własne na podstawie „Listy instalacji komunalnych na terenie województwa śląskiego" umieszczonej w Biuletynie Informacji Publicznej Samorządu Województwa Śląskiego

Tabela 14 Funkcjonujące na terenie województwa śląskiego instalacje komunalne zapewniające składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych[66]

Lp.	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji
1	Zakład Gospodarki Odpadami S.A. w Bielsku-Białej, ul. Krakowska 315 d, 43-300 Bielsko-Biała	ul. Krakowska 315d, 43-300 Bielsko Biała
2	PreZero Recycling Południe Sp. z o.o., ul. Szybowa 44, 44-193 Knurów	ul. Szybowa 44, 44-193 Knurów
3	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Obroki 140, 40-833 Katowice	ul. Żwirowa, 40-307 Katowice
4	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Świętochłowicach Sp. z o.o., ul. Łagiewnicka 76, 41-608 Świętochłowice	ul. Wojska Polskiego, 41-600 Świętochłowice
5	Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Podmiejska 53, 42-400 Zawiercie	ul. Podmiejska 53, 42-400 Zawiercie
6	COFINCO POLAND Sp. z o.o., ul. Graniczna 29, 40-017 Katowice	ul. Dębina 36, 44-335 Jastrzębie-Zdrój
7	Hossa Sp. z o.o., ul. B. Chrobrego 6; 44-200 Rybnik	ul. Oskara Kolberga 67, 44-251 Rybnik
8	IT.O.Ś. Spółka z o.o. ul. Wilcza 33/11, 00-544 Warszawa	ul. Cegielniana 22, 42-700 Lipie Śląskie
9	SOBREKO Sp. z o.o., ul. Fabryczna 5, 42-263 Wrzosowa	ul. Konwaliowa 1, 42-263 Wrzosowa
10	Raciborskie Centrum Recyklingu R3 Racibórz Sp. z o.o.,	ul. Rybnicka 125,

[66] Opracowano na podstawie „Listy instalacji komunalnych na terenie województwa śląskiego" umieszczonej w Biuletynie Informacji Publicznej Samorządu Województwa Śląskiego

Lp.	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji
	ul. Rybnicka 125, 47-400 Racibórz	47-400 Racibórz
11	BESKID ŻYWIEC Sp. z o.o., ul Kabaty 2, 34 300 Żywiec	ul. Kabaty 2, 34-300 Żywiec
12	MASTER - Odpady i Energia Sp. z o.o., ul. Lokalna 11, 43-100 Tychy	ul. Serdeczna 100, 43-100 Tychy
13	Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o., ul. Rybnicka 199A, 44-122 Gliwice	ul. Rybnicka, 44-100 Gliwice
14	Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., ul. Plac Tadeusza Kościuszki 11, 41-902 Bytom	ul. Jana Pawła II 10, 41-902 Bytom
15	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., ul. Grenadierów 21, 41- 216 Sosnowiec	ul. Grenadierów 21, 41-216 Sosnowiec
16	Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o.o. ul. Parkowa 1, 47-451 Tworków	ul. Dworcowa, 47-451 Tworków
17	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o., ul. Energetyków 5, 43-170 Łaziska Górne	ul. Łazy, 43-170 Łaziska Górne

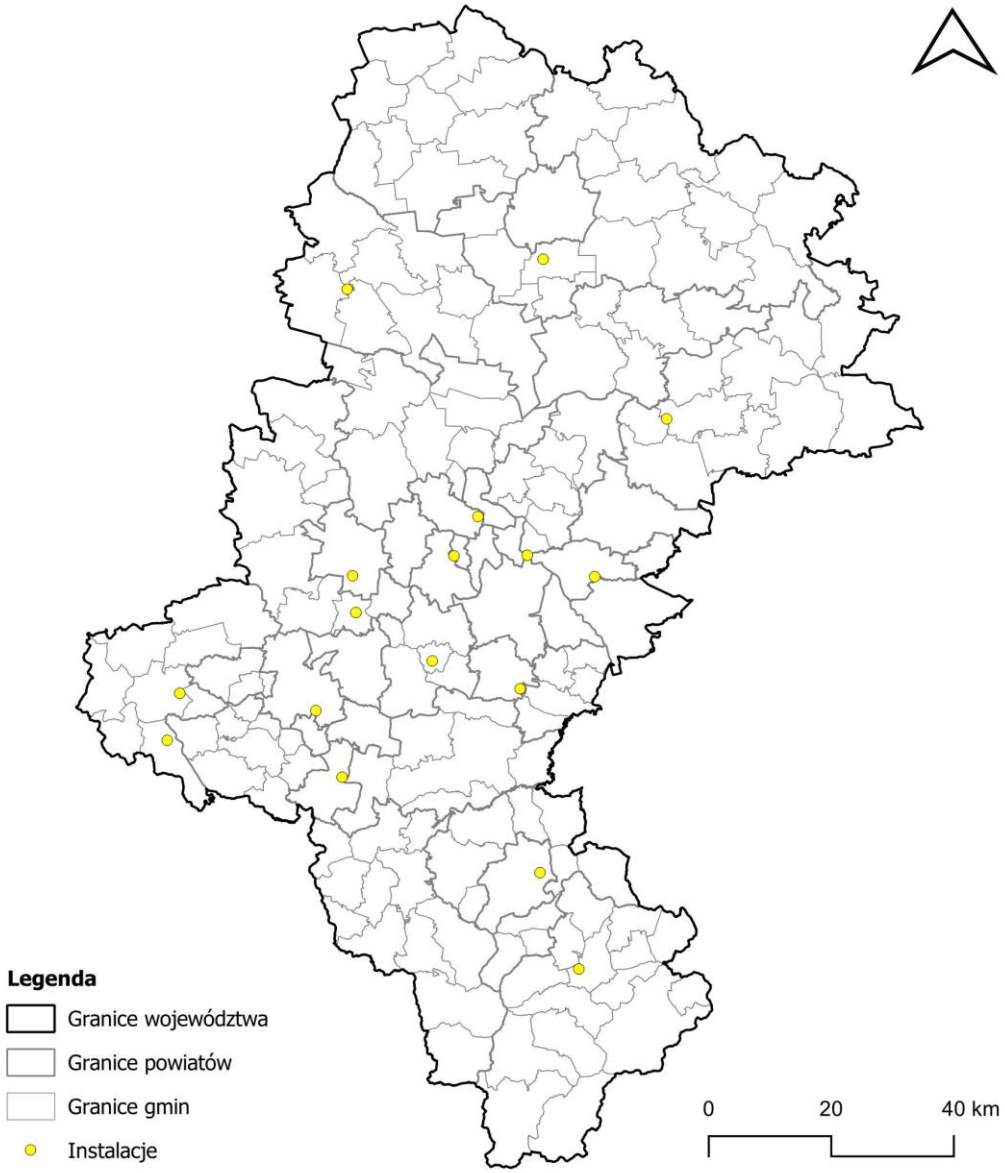

Ryc. 7 Instalacje komunalne zapewniające składowanie odpadów[67]

Stan na 2021 r.

Odpady komunalne

W 2021 r. na obszarze województwa śląskiego wytworzono łącznie 1 795 tys. Mg odpadów komunalnych. Zebrano ogółem 982,5 tys. Mg zmieszanych odpadów komunalnych, w tym 818,3 tys. Mg pochodziło z gospodarstw domowych. Selektywnie zebrano 812,5 tys. Mg odpadów komunalnych[68].

[67] Opracowanie własne na podstawie „Listy instalacji komunalnych na terenie województwa śląskiego"

[68] Opracowanie własne na podstawie GUS BDL, stan na dzień: 09.04.2025 r.

W zakresie gospodarowania selektywnie odebranymi/zebranymi odpadami komunalnymi w 2021 r. odpady trafiały do:

- recyklingu z wyłączeniem recyklingu organicznego – 29,2% zebranych/odebranych;
- recyklingu organicznego – 12,25% zebranych/odebranych;
- termicznego przekształcania w spalarniach i/lub współspalarniach odpadów (z odzyskiem energii) – 0,28% zebranych/odebranych;
- termicznego przekształcania w spalarniach i/lub współspalarniach odpadów (bez odzysku energii) – 0,06% zebranych/odebranych;
- unieszkodliwiania z wyłączeniem składowania – 0,72% zebranych/odebranych;
- składowania – 3,58% zebranych/odebranych[69].

W 2021 r. najwięcej odpadów w przeliczeniu na jednego mieszkańca wytworzono na terenie powiatu tarnogórskiego – ok. 499 kg/rok, drugi w kolejności był powiat rybnicki – ok. 467 kg/rok[70].

[69] Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022

[70] Opracowanie własne na podstawie GUS BDL, stan na dzień: 09.04.2025 r.

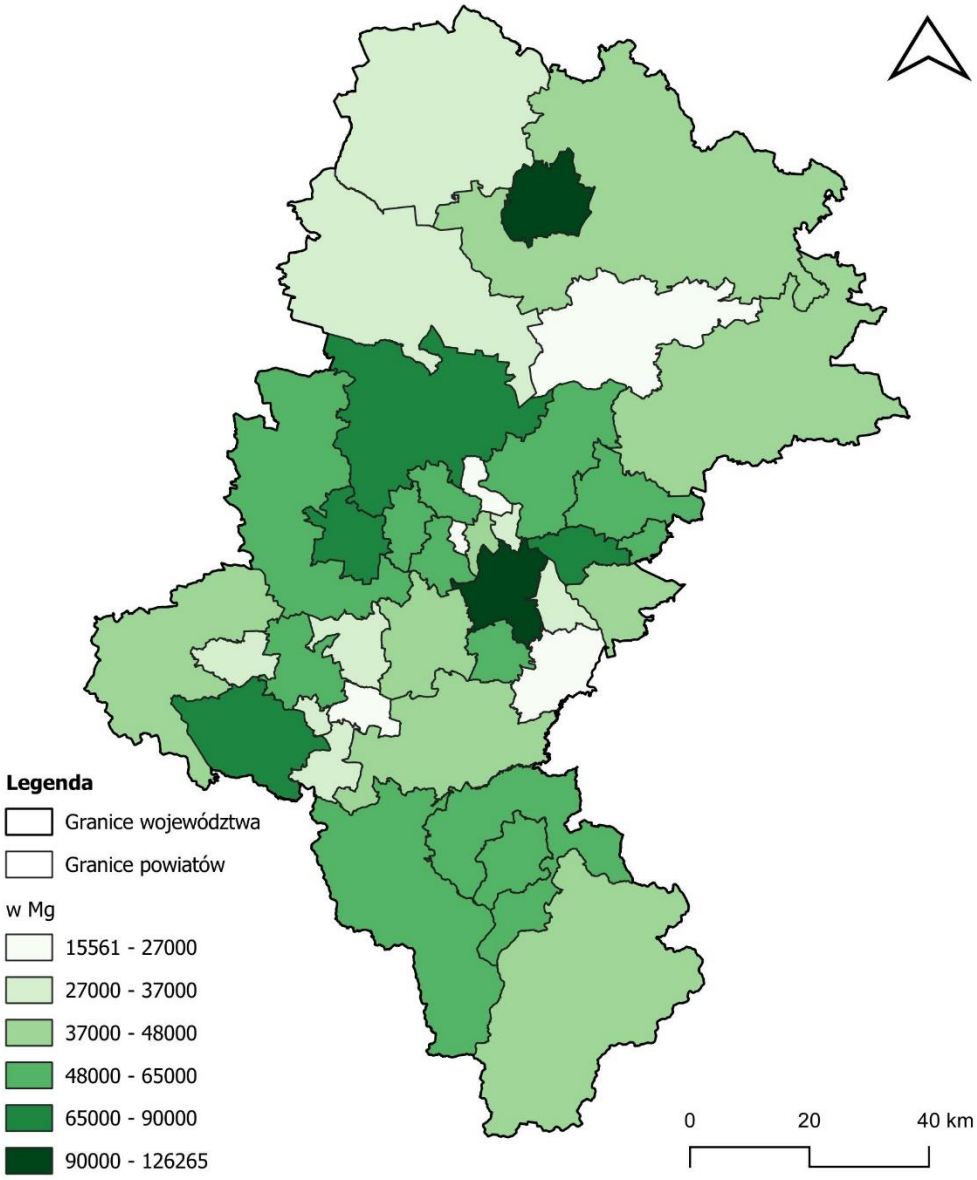

Ryc. 8 Odpady komunalne wytworzone w 2021 r. w przekroju powiatowym[71]

Odpady inne niż odpady komunalne

W zakresie odpadów innych niż odpady komunalne w 2021 r. na terenie województwa wytworzono łącznie 27 768,6 tys. Mg, w tym:

- poddano odzyskowi razem – 12 778,9 tys. Mg;
- poddano odzyskowi – w inny sposób - 12 438,6 tys. Mg;
- unieszkodliwiono razem – 2 434,3 tys. Mg;
- unieszkodliwiono - składowano w obiektach własnych – 2 428,8 tys. Mg[72].

[71] Opracowanie własne na podstawie GUS BDL, stan na dzień: 09.04.2025 r.

[72] Opracowanie własne na podstawie GUS BDL, stan na dzień: 09.04.2025 r.

W zakresie odpadów zawierających azbest masa odpadów wytworzonych w 2021 r. wynosiła ok. 10,7 tys. Mg. Unieszkodliwiono ok. 93 tys. Mg azbestu, natomiast do unieszkodliwienia pozostało ok. 209,3 tys. Mg[73].

Stan na 2022 r.

Odpady komunalne

W 2022 r. na obszarze województwa śląskiego wytworzono łącznie 1 713 tys. Mg odpadów komunalnych. Zebrano ogółem 950,1 tys. Mg zmieszanych odpadów komunalnych, w tym 790,7 tys. Mg pochodziło z gospodarstw domowych. Selektywnie zebrano 763,1 tys. Mg odpadów komunalnych[74].

W zakresie gospodarowania selektywnie odebranymi/zebranymi odpadami komunalnymi w 2022 r. odpady trafiały do:

- recyklingu z wyłączeniem recyklingu organicznego – 37,54% zebranych/odebranych;
- recyklingu organicznego – 21,17% zebranych/odebranych;
- termicznego przekształcania w spalarniach i/lub współspalarniach odpadów (z odzyskiem energii) – 0,36% zebranych/odebranych;
- termicznego przekształcania w spalarniach i/lub współspalarniach odpadów (bez odzysku energii) – 0,07% zebranych/odebranych;
- unieszkodliwiania z wyłączeniem składowania – 0,79% zebranych/odebranych;
- składowania – 2,44% zebranych/odebranych[75].

W 2022 r. najwięcej odpadów w przeliczeniu na jednego mieszkańca wytworzono na terenie powiatu tarnogórskiego – ok. 474 kg/rok, drugi w kolejności był powiat m. Ruda Śląska – ok. 441 kg/rok[76].

[73] Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022

[74] Opracowanie własne na podstawie GUS BDL, stan na dzień: 09.04.2025 r.

[75] Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022

[76] Opracowanie własne na podstawie GUS BDL, stan na dzień: 09.04.2025 r.

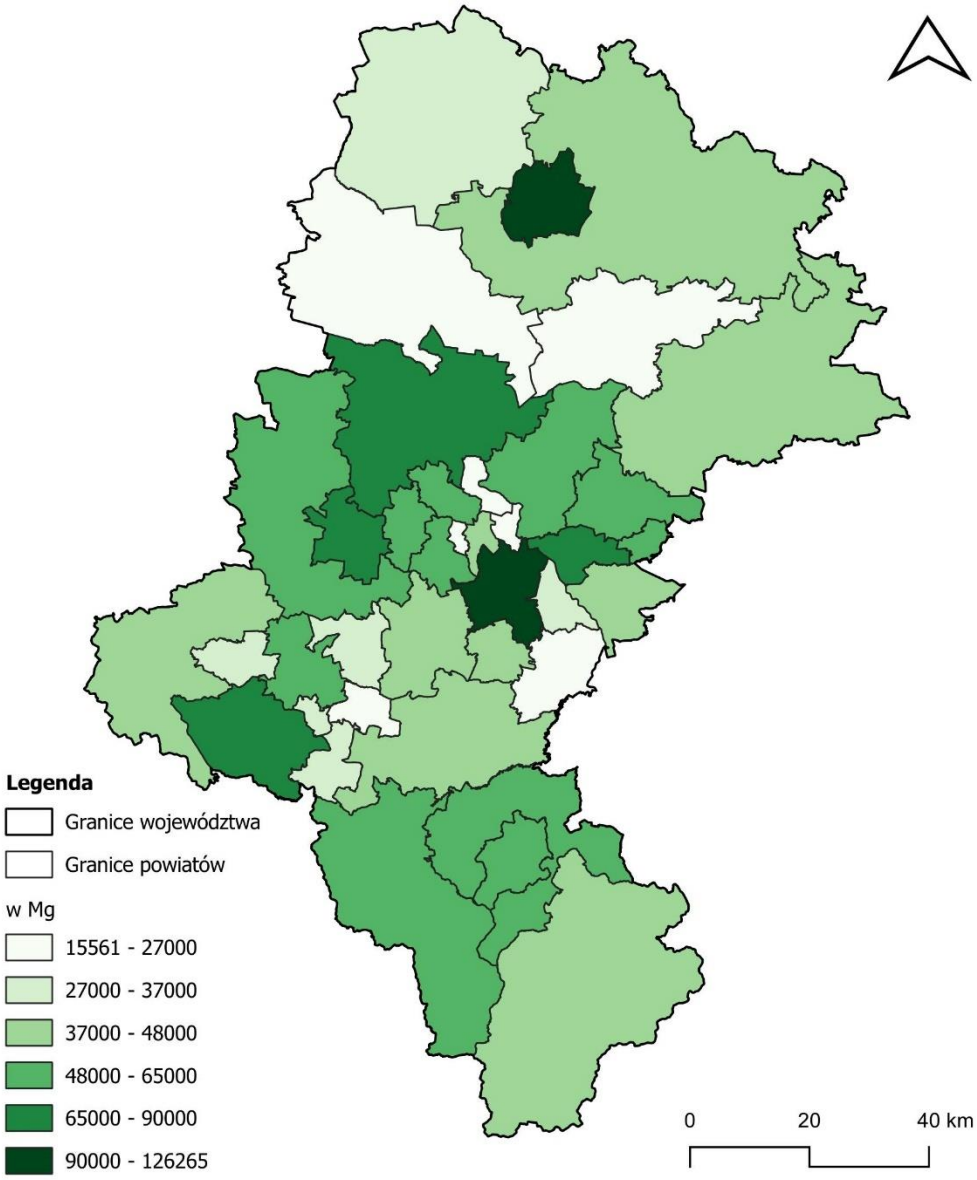

Ryc. 9 Odpady komunalne wytworzone w 2022 r. w przekroju powiatowym[77]

Odpady inne niż odpady komunalne

W zakresie odpadów innych niż odpady komunalne w 2022 r. na terenie województwa wytworzono łącznie 29 001,8 tys. Mg, w tym:

- poddano odzyskowi razem – 14 641,4 tys. Mg;
- poddano odzyskowi - w inny sposób – 13 903,3 tys. Mg;
- unieszkodliwiono razem – 2 513,2 tys. Mg;
- unieszkodliwiono - składowano w obiektach własnych – 2 509,1 tys. Mg[78].

[77] Opracowanie własne na podstawie GUS BDL, stan na dzień: 09.04.2025 r.

[78] Opracowanie własne na podstawie GUS BDL, stan na dzień: 09.04.2025 r.

W zakresie odpadów zawierających azbest masa odpadów wytworzonych w 2022 r. wynosiła ok. 10,2 tys. Mg. Unieszkodliwiono ok. 104,2 tys. Mg azbestu, natomiast do unieszkodliwienia pozostało ok. 208,7 tys. Mg[79].

Stan na 2023 r.

W 2023 r. na obszarze województwa śląskiego wytworzono łącznie 1 690 tys. Mg odpadów komunalnych. Zebrano ogółem 931,1 tys. Mg zmieszanych odpadów komunalnych, w tym 768,6 tys. Mg pochodziło z gospodarstw domowych. Selektywnie zebrano 759,1 tys. Mg odpadów komunalnych[80].

W latach 2021 i 2022 dane dotyczące sposobów zagospodarowania odpadów komunalnych prezentowano na podstawie Sprawozdania z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022 i obejmowały one odpady zebrane selektywnie. W przypadku 2023 r., przedstawione udziały dotyczą ogółu odpadów komunalnych i zostały opracowane na podstawie danych GUS.

W zakresie gospodarowania odebranymi/zebranymi odpadami komunalnymi w 2023 r. odpady trafiały do:

- recyklingu – 19,59% zebranych/odebranych;
- kompostowania lub fermentacji – 14,50% zebranych/odebranych;
- przekształcenia termicznego z odzyskiem energii – 10,22% zebranych/odebranych;
- przekształcenia termicznego bez odzysku energii – 0,03% zebranych/odebranych;
- składowania – 37,40% zebranych/odebranych[81].

W 2023 r. najwięcej odpadów w przeliczeniu na jednego mieszkańca wytworzono na terenie powiatu tarnogórski – ok. 456 kg/rok, drugi w kolejności był powiat bieruńsko-lędziński – ok. 438 kg/rok[82].

[79] Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022

[80] Opracowanie własne na podstawie GUS BDL, stan na dzień: 09.04.2025 r.

[81] Opracowanie własne na podstawie GUS BDL, stan na dzień: 25.06.2025 r.

[82] Opracowanie własne na podstawie GUS BDL, stan na dzień: 09.04.2025 r.

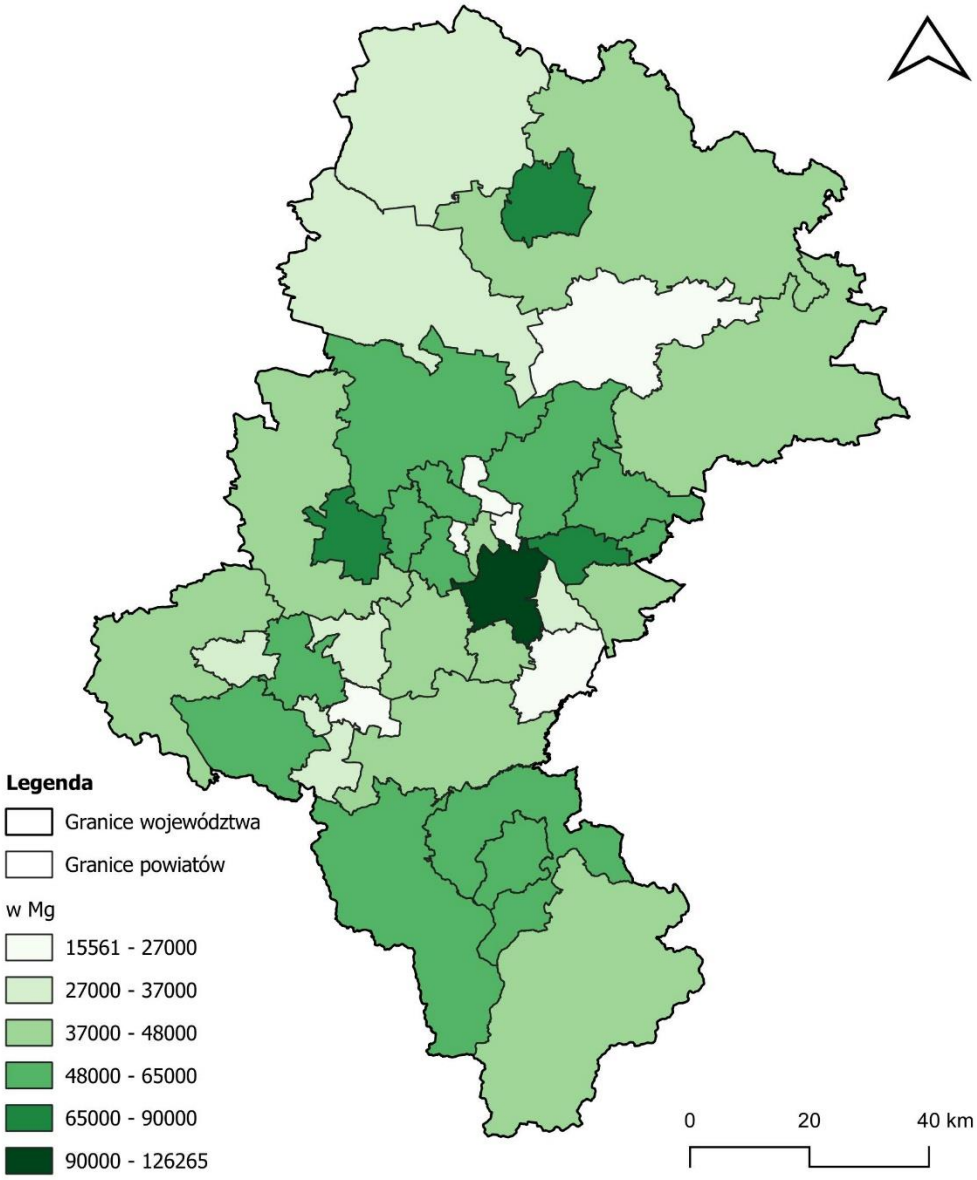

Ryc. 10 Odpady komunalne wytworzone w 2022 r. w przekroju powiatowym[83]

Odpady inne niż odpady komunalne

W zakresie odpadów innych niż odpady komunalne w 2023 r. na terenie województwa wytworzono łącznie 29 960,7 tys. Mg, w tym:

- poddano odzyskowi razem – 16 459,1 tys. Mg;
- poddano odzyskowi - w inny sposób – 14 633,9 tys. Mg;
- unieszkodliwiono razem – 2 592,5 tys. Mg;
- unieszkodliwiono - składowano w obiektach własnych – 2 586,7 tys. Mg[84].

[83] Opracowanie własne na podstawie GUS BDL, stan na dzień: 09.04.2025 r.

[84] Opracowanie własne na podstawie GUS BDL, stan na dzień: 09.04.2025 r.

W zakresie odpadów zawierających azbest masa odpadów wytworzonych w 2023 r. wynosiła 10 132 Mg. Unieszkodliwiono ok. 363 Mg azbestu.

Stan na 2024 r.

Dane za 2024 r. nie zostały uwzględnione w Raporcie, ponieważ główne źródła informacji – dane GUS oraz Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego – nie były dostępne na czas jego opracowania.

2.4.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 15 Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Gospodarka odpadami (GO)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel strategiczny: Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi, opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii		
Cel operacyjny: GO1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury		
GO 1.1.	Zbudowanie wystarczającej sieci regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych	JST
GO 1.2.	Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów, wytwarzanych w województwie śląskim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji: w 2016 r. nie więcej niż 45%, w 2019 r. nie więcej niż 40%	JST
GO 1.3.	Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z na poziomie minimum 18% do końca 2016 roku, natomiast dla roku 2020 na poziomie minimum 50% ich ilości wytwarzanych	JST

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
GO 1.4.	Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów	JST
GO 1.5.	Realizacja pozostałych zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014	podmioty odpowiedzialne
GO 1.6.	Promowanie, wykorzystanie i analiza środowiskowa technologii odzysku energii z odpadów (w tym osadów ściekowych)	przedsiębiorstwa, jednostki naukowo badawcze (IChPW)
GO 1.7.	Opracowanie narzędzi i procedur formalno-prawnych do wprowadzania stałych paliw wtórnych do energetyki i ciepłownictwa („energia z odpadów”)	przedsiębiorstwa, jednostki naukowo badawcze (IChPW)
Cel operacyjny: GO2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania		
GO 2.1.	Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych	podmioty odpowiedzialne
GO 2.2.	Rozbudowa systemu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów, który pozwoli na osiągnięcie, do 2016 r. i w latach następnych, poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych	przedsiębiorstwa
GO 2.3.	Osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych, w wysokości co najmniej 4 kg/mieszkańca/rok	JST, podmioty odpowiedzialne

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
GO 2.4.	Zakłada się osiąganie celów określonych w przyjętym „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032”	JST
GO 2.5.	Realizacja pozostałych zadań w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014	podmioty odpowiedzialne
Cel operacyjny: GO3. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem		
GO 3.1.	Realizacja zadań w zakresie gospodarki odpadami sektora przemysłowego, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014	podmioty odpowiedzialne

Tabela 16 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji „Gospodarka odpadami (GO)” – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel: Rozwój systemu zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawania odpadów, a także wdrażanie i udoskonalanie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego głównie na ich selektywnym zbieraniu		
Kierunek interwencji: GO 1. Prawidłowe funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami		
GO 1.1.	Opracowanie wojewódzkiego planu gospodarki odpadami	UMWŚ
GO 1.2.	Sporządzenie sprawozdania z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami	UMWŚ
GO 1.3.	Prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest (baza azbestowa)	UMWŚ

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
GO 1.4.	Działania ukierunkowane na promocję, współpracę, wymianę doświadczeń i edukację w zakresie gospodarki odpadami	UMWŚ
GO 1.5.	Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów	JST
GO 1.6.	Przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych na poziomie minimum 55% do 2025 r. oraz 60% do 2030 r.	JST
GO 1.7.	Ograniczenie poziomu składowania wytworzonych odpadów do maksymalnie 30% za każdy rok w latach 2025-2029	JST
GO 1.8.	Działania edukacyjne oraz akcje informacyjno-promocyjne dotyczące hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowania do ponownego użycia oraz recyklingu	JST
GO 1.9.	Zasilanie Bazy Azbestowej danymi dotyczącymi wyrobów zawierających azbest w zakresie przewidzianym ustawą	JST
GO 1.10	Stała kontrola oraz likwidacja tzw. „dzikich wysypisk odpadów” i miejsc nielegalnego składowania odpadów	JST
Kierunek interwencji: Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku		
GO 2.1.	Rozwój systemu gospodarowania odpadami na terenie województwa, w tym modernizacja i budowa instalacji do przetwarzania odpadów oraz budowa nowych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, punktów napraw i punktów przyjmujących rzeczy używane	JST, podmioty odpowiedzialne

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
GO 2.2.	Modernizacja istniejących instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	JST, gminy odpowiedzialne
GO 2.3.	Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów	podmioty odpowiedzialne
GO 2.4.	Realizacja określonych ustawowo poziomów odzysku i recyklingu dotyczących odpadów sektora gospodarczego	podmioty odpowiedzialne

Program ochrony środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

2.4.2.1. Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi, opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii

2.4.2.1.1. GO 1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury

GO 1.1. Zbudowanie wystarczającej sieci regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733), do obowiązkowych zadań własnych gminy należy zapewnienie czystości i porządku na jej terenie oraz tworzenie warunków niezbędnych do ich utrzymania. Realizacja tych zadań obejmuje w szczególności budowę, utrzymanie i eksploatację instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, w tym instalacji komunalnych.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022 na terenie województwa śląskiego funkcjonowało 17 instalacji komunalnych (MBP) przeznaczonych do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

Moc przerobowa na koniec okresu wynosiła:

- w części mechanicznej ok. 1 186,5 tys. Mg/rok;
- w części biologicznej ok. 599,7 tys. Mg/rok.

W wskazanych latach ilość odebranych zmieszanych odpadów komunalnych wynosiła:

- w 2021 r. – 955,8 tys. Mg;
- w 2022 r. – 934,8 tys. Mg.

Moce przerobowe instalacji były wystarczające do zagospodarowania wszystkich odebranych na terenie województwa śląskiego zmieszanych odpadów komunalnych, dlatego zadanie to uznaje się za zrealizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z danymi GUS we wskazanych latach ilość odebranych zmieszanych odpadów komunalnych wynosiła:

- w 2023 r. – 931,1 tys. Mg;
- dane dla 2024 r. nie były dostępne w okresie opracowywania Raportu.

GO 1.2. Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów, wytwarzanych w województwie śląskim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji:

w 2016 r. nie więcej niż 45%,

w 2019 r. nie więcej niż 40%

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 2412), w 2020 r. gminy były zobowiązane do ograniczenia ilości składowanych odpadów biodegradowalnych do poziomu nieprzekraczającego 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. Po 2020 r., zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016- 022 oraz Planem gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023-2028, należy utrzymać ten poziom i dążyć do tego, aby na składowiska nie trafiało więcej niż 35% masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w odniesieniu do ilości wytworzonej w 1995 r.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- prowadzenie działań edukacyjnych – kampanie informacyjne, biuletyny informacyjne, ulotki dla mieszkańców, warsztaty tematyczne;
- prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów;
- rozwój i promocję systemów kompostowników przydomowych – dofinansowanie do zakupu, zwolnienie z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bestwina, Będzin, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Brenna, Bytom, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gilowice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Jaworze, Jejkowice, Jeleśnia, Kłobuck, Kłomnice, Konopiska, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krzyżanowice, Lipie, Lubliniec, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Mysłowice, Pawłowice, Pawonków, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Rydułtowy, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec,

Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Ślemień, Świerklany, Świętochłowice, Świnna, Toszek, Tychy, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Włodowice, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zebrzydowice.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- prowadzenie działań edukacyjnych – kampanie informacyjne, biuletyny informacyjne, ulotki dla mieszkańców, warsztaty tematyczne;
- prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów;
- rozwój i promocję systemów kompostowników przydomowych – dofinansowanie do zakupu, zwolnienie z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Będzin, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Brenna, Bytom, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gilowice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Jaworze, Jejkowice, Jeleśnia, Kłobuck, Kłomnice, Konopiska, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krzyżanowice, Lędziny, Lipie, Lubliniec, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Mysłowice, Pawłowice, Pawonków, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Rydułtowy, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Ślemień, Świerklany, Świętochłowice, Świnna, Toszek, Tychy, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zebrzydowice.

GO 1.3. Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło na poziomie minimum 18% do końca 2016 roku, natomiast dla roku 2020 na poziomie minimum 50% ich ilości wytwarzanych

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733) gminy były zobowiązane do osiągnięcia za rok 2020 poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50 % wagowo. Od 2021 r. wymagane poziomy dotyczą całkowitej masy wszystkich odpadów komunalnych, a nie tylko wymienionych czterech frakcji, i wynoszą odpowiednio:

- w 2021 r. – 20%;
- w 2022 r. – 25%;
- w 2023 r. – 35%;
- w 2024 r. – 45%.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z danymi uzyskanymi od UMWŚ:

- w 2021 r. 99 gmin osiągnęło wymagany poziom;
- w 2022 r. 109 gmin osiągnęło wymagany poziom.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- edukację ekologiczną oraz kampanie społeczne – realizację różnorodnych działań informacyjnych, edukacyjnych i promocyjnych mających na celu podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz zachęcanie do prawidłowej segregacji odpadów;

- wykorzystanie nowoczesnych narzędzi – wdrożenie mobilnej aplikacji, która umożliwia mieszkańcom szybkie sprawdzenie, do którego pojemnika należy wyrzucić dany odpad;
- zapewnienie odpowiednich warunków do selektywnej zbiórki odpadów – udostępnianie mieszkańcom worków i pojemników do segregacji poszczególnych frakcji, a także umożliwienie nieodpłatnego oddawania odpadów w Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Będzin, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Brenna, Bytom, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gilowice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Jaworze, Jejkowice, Jeleśnia, Kłobuck, Kłomnice, Knurów, Konopiska, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krzyżanowice, Lędziny, Lipie, Lubliniec, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Pawłowice, Pawonków, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Rydułtowy, Siewierz, Skoczów, Sosnowiec, Strumień, Szczekociny, Szczyrk, Ślemień, Świerklany, Świętochłowice, Świnna, Toszek, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Żory.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z danymi uzyskanymi od UMWŚ:

- w 2023 r. 74 gminy osiągnęły wymagany poziom;
- w 2024 r. 58 gmin osiągnęło wymagany poziom.

Wyniki te opracowano na podstawie zatwierdzonych sprawozdań gmin z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi: w 2023 r. uwzględniono 166 sprawozdań (99,4% wszystkich gmin), natomiast w 2024 r. – 89 sprawozdań (53,3% wszystkich gmin).

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- edukację ekologiczną oraz kampanie społeczne – realizację różnorodnych działań informacyjnych, edukacyjnych i promocyjnych mających na celu podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz zachęcanie do prawidłowej segregacji odpadów;
- wykorzystanie nowoczesnych narzędzi – wdrożenie mobilnej aplikacji, która umożliwia mieszkańcom szybkie sprawdzenie, do którego pojemnika należy wyrzucić dany odpad;
- zapewnienie odpowiednich warunków do selektywnej zbiórki odpadów – udostępnianie mieszkańcom worków i pojemników do segregacji poszczególnych frakcji, a także umożliwienie nieodpłatnego oddawania odpadów w Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK);

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Będzin, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Brenna, Bytom, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gilowice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Jaworze, Jejkowice, Jeleśnia, Kłobuck, Kłomnice, Knurów, Konopiska, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krzyżanowice, Lędziny, Lipie, Lubliniec, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Pawłowice, Pawonków, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Rydułtowy, Siewierz,

Skoczów, Sosnowiec, Strumień, Szczekociny, Szczyrk, Ślemień, Świerklany, Świętochłowice, Świnna, Toszek, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Żory.

GO 1.4. Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów

Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji wynika z nałożonego na gminy ustawowego obowiązku zapewnienia selektywnego zbierania odpadów tej frakcji zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Ustawa zakazuje podmiotom odbierającym odpady komunalne mieszania selektywnie zebranych odpadów komunalnych z niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi odbieranymi od właścicieli nieruchomości oraz selektywnie zebranych odpadów komunalnych różnych rodzajów ze sobą. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 2412) nałożyło na gminy obowiązek, aby w 2020 r. masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania nie przekraczała 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. Zgodnie z wojewódzkimi planami gospodarki odpadami należy utrzymać ten trend w kolejnych latach.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- działania informacyjne i edukacyjne promujące i zachęcające do kompostowania odpadów;
- rozwój i promocję systemów kompostowników przydomowych – dofinansowanie do zakupu, zwolnienie z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi;
- budowa PSZOK,
- odbiór bioodpadów z terenu nieruchomości lub bezpośrednio w PSZOK.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bestwina, Będzin, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Brenna, Buczkowice, Bytom, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gilowice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jaworze, Jejkowice, Jeleśnia, Kamienica, Kłobuck, Kłomnice, Knurów, Konopiska, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krzanowice, Lędziny, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Rydułtowy, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Ślemień, Świerklany, Świętochłowice, Świnna, Toszek, Tychy, Ujsoły, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Żory.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- działania informacyjne i edukacyjne promujące i zachęcające do kompostowania odpadów;

- rozwój i promocję systemów kompostowników przydomowych – dofinansowanie do zakupu, zwolnienie z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi;
- budowa PSZOK,
- odbiór bioodpadów z terenu nieruchomości lub bezpośrednio w PSZOK.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Będzin, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Brenna, Buczkowice, Bytom, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gilowice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jaworze, Jejkowice, Jeleśnia, Kamienica, Kłobuck, Kłomnice, Knurów, Konopiska, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krzanowice, Lędziny, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Rydułtowy, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Ślemień, Świerklany, Świętochłowice, Świnna, Toszek, Tychy, Ujsoły, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Żory.

GO 1.5. Realizacja pozostałych zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014

Większość zadań wyznaczonych w PGO WŚ 2014 było zadaniami ciągłymi.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W Sprawozdaniu z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022[85] wskazano realizację następujących zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi:

- budowa 2 nowych PSZOK;
- rozbudowa/modernizacja 3 PSZOK;
- rozbudowa/modernizacja 2 instalacji do przetwarzania odpadów zielonych i bioodpadów;
- rekultywacja 6 składowisk odpadów komunalnych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- prawidłowe prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi w gminach;
- likwidację „dzikich wysypisk”;
- wykonywanie sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi;
- edukację ekologiczną i prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących prawidłowego postępowania z odpadami – aplikacje mobilne, ulotki, plakaty;
- uzyskiwanie wymaganych poziomów selektywnego zbierania/odzysku;
- budowę PSZOK;
- kontrolę i nadzór nad podmiotami gospodarującymi odpadami;

[85] Opis realizacji zadania odnosi się do okresu sprawozdawanego w wskazanym Sprawozdaniu tj. 2020-2022

- modernizację i monitoring infrastruktury odpadowej, w tym budowa, rekultywacja i kontrola składowisk;
- kontrolowanie stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości niezamieszkałych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Będzin, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Chełm Śląski, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dębowiec, Gaszowice, Godów, Gorzyce, Jaworze, Knurów, Koszęcin, Kroczyce, Lędziny, Lipowa, Lubliniec, Miedźna, Mierzęcice, Mysłowice, Pawonków, Poraj, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczyrk, Świerklany, Świnna, Toszek, Wielowieś, Wilamowice, Włodowice, Zabrze, Żory.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- prawidłowe prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi w gminach;
- likwidację „dzikich wysypisk”;
- wykonywanie sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi,
- edukację ekologiczną i prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących prawidłowego postępowania z odpadami – aplikacje mobilne, ulotki, plakaty;
- uzyskiwanie wymaganych poziomów selektywnego zbierania/odzysku;
- kontrolę i nadzór nad podmiotami gospodarującymi odpadami;
- modernizację i monitoring infrastruktury odpadowej, w tym budowa, rekultywacja i kontrola składowisk;
- kontrolowanie stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości niezamieszkałych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Będzin, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Chełm Śląski, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dębowiec, Gaszowice, Godów, Gorzyce, Jaworze, Knurów, Koszęcin, Kroczyce, Lędziny, Lipowa, Lubliniec, Miedźna, Mierzęcice, Mysłowice, Pawonków, Poraj, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczyrk, Świerklany, Świnna, Toszek, Wielowieś, Wilamowice, Włodowice, Zabrze, Żory.

GO 1.6. Promowanie, wykorzystanie i analiza środowiskowa technologii odzysku energii z odpadów (w tym osadów ściekowych)

Zgodnie z ustawą o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.), przez odzysk energii rozumie się termiczne przekształcanie odpadów w celu odzyskiwania energii.

Termiczne przekształcanie odpadów w celu odzysku energii obejmuje następujące kategorie odpadów:

- odpady opakowaniowe;
- odpady inne niż niebezpieczne;
- stałe odpady komunalne w spalarniach odpadów przeznaczonych do przetwarzania stałych odpadów komunalnych, których efektywność

energetyczna jest co najmniej równa wartościom określonym w załączniku nr 1 do ww. ustawy;
- odpady, o których mowa w art. 163.

Procesem odzysku w tym przypadku jest proces R1, zdefiniowany w załączniku nr 1 ustawy jako - wykorzystanie głównie jako paliwa lub innego środka wytwarzania energii.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W zakresie odzysku energii z odpadów w Sprawozdaniu z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022 nie zidentyfikowano realizacji nowej instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych.

Masa odpadów selektywnie odebranych i zebranych przekazanych do termicznego przekształcenia z odzyskiem energii w 2021 r. wynosiła 3,0 tys. Mg, natomiast w 2022 r. ilość odpadów przekazanych do termicznego przekształcania zwiększyła się do 3,1 tys. Mg.

W zakresie komunalnych osadów ściekowych poddanych termicznemu przekształcaniu zarówno w 2021 r., jak i 2022 r. nie przekazano żadnych osadów ściekowych do termicznego przekształcania.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją, w 2022 r. Fortum Silesia S.A. rozpoczęło w Zawierciu budowę instalacji do produkcji paliwa alternatywnego RDF, wykorzystującej frakcje odpadów komunalnych nienadających się do recyklingu.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją, w 2024 r. Fortum Silesia S.A. zakończyło w Zawierciu budowę instalacji do produkcji paliwa alternatywnego RDF, wykorzystującej frakcje odpadów komunalnych nienadających się do recyklingu.

GO 1.7. Opracowanie narzędzi i procedur formalno-prawnych do wprowadzania stałych paliw wtórnych do energetyki i ciepłownictwa („energia z odpadów")

Wprowadzanie stałych paliw wtórnych do energetyki i ciepłownictwa jest szansą na wykorzystanie energii zawartej w odpadach. Ich potencjał daje wymierne efekty ekonomiczne i ekologiczne. W celu określenia jednolitych standardów jakościowych opracowane zostały polskie normy. Opracowanie kolejnych narzędzi i procedur formalno-prawnych może zwiększyć możliwość wykorzystania paliw alternatywnych.

Zadanie realizowane jest przez Instytut Technologii Paliw i Energii, który na czas opracowywania Raportu nie udzielił informacji.

2.4.2.1.2. GO 2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania

GO 2.1. Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych

Procedury postępowania z odpadami medycznymi i weterynaryjnymi oraz ich selektywna zbiórka wynika z ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia

5 października 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi (Dz. U. z 2017 r. poz. 1975).

Selektywna zbiórka oraz właściwa klasyfikacja tych odpadów są kluczowe dla wyboru odpowiedniej metody ich unieszkodliwiania. Miejsca świadczenia usług medycznych i weterynaryjnych mają obowiązek magazynowania odpadów w specjalistycznych pojemnikach, zgodnie z obowiązującymi przepisami i wewnętrznymi regulaminami. Ponadto, podmioty wytwarzające odpady medyczne są zobowiązane do prowadzenia ewidencji ilości i rodzaju wytworzonych odpadów.

Główną metodą unieszkodliwiania zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych jest proces D10, czyli termiczne przekształcanie w spalarni odpadów.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Na terenie województwa śląskiego w latach 2020-2022[86] funkcjonowały 3 instalacje do przetwarzania odpadów medycznych i weterynaryjnych. Łączna moc przerobowa instalacji przetwarzających odpady medyczne w 2022 r. wynosiła 57,5 tys. Mg/rok, natomiast instalacji przetwarzających odpady weterynaryjne – 55 tys. Mg/rok.

W 2021 r. wytworzono:

- 11 822,31 Mg odpadów medycznych;
- 57,39 Mg odpadów weterynaryjnych.

W 2022 r. wytworzono:

- 10 899,54 Mg odpadów medycznych;
- 60,43 Mg odpadów weterynaryjnych.

Udział odpadów zakaźnych w strumieniu odpadów medycznych w tym okresie nie zmieniał się w sposób znaczący i oscylował na poziomie ok. 80%, a w przypadku odpadów weterynaryjnych – ok. 70%.

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733), PSZOK ma obowiązek zapewnić odbiór przeterminowanych leków, co wpływa na zwiększenie efektywności selektywnej zbiórki odpadów medycznych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- zapewnienie i obsługę pojemników na przeterminowane lekarstwa i odpady medyczne w aptekach, przychodniach, a także w Punktach Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK);
- prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego postępowania z odpadami medycznymi weterynaryjnymi.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Brenna, Dębowiec, Gorzyce, Jejkowice, Koziegłowy, Krzyżanowice, Lipowa, Miedźna, Przystajń, Sosnowiec, Strumień, Szczekociny, Świerklany, Tychy, Ustroń, Wilamowice, Zebrzydowice.

[86] Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020- 2022

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733), PSZOK ma obowiązek zapewnić odbiór przeterminowanych leków, co wpływa na zwiększenie efektywności selektywnej zbiórki odpadów medycznych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- zapewnienie i obsługę pojemników na przeterminowane lekarstwa i odpady medyczne w aptekach, przychodniach, a także w Punktach Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK);
- prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego postępowania z odpadami medycznymi weterynaryjnymi.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Brenna, Dębowiec, Gorzyce, Jejkowice, Koziegłowy, Krzyżanowice, Lipowa, Miedźna, Przystajń, Sosnowiec, Strumień, Szczekociny, Świerklany, Tychy, Ustroń, Wilamowice, Zebrzydowice.

GO 2.2. Rozbudowa systemu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów, który pozwoli na osiągnięcie, do 2016 r. i w latach następnych, poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 3 grudnia 2009 r. w sprawie rocznych poziomów zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych (Dz. U. z 2009 r. Nr 215, poz. 1671), od 2016 r. oraz w latach kolejnych roczny poziom zbierania tych odpadów został ustalony na minimum 45%.

Informacje w zakresie postępowania i obowiązków związanych z zużytymi bateriami i akumulatorami zostały ujęte w ustawie z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (Dz. U. z 2025 r. poz. 809).

Głównym działaniem zapobiegającym powstawaniu zużytych baterii przenośnych i akumulatorów jest stosowanie urządzeń o przedłużonej żywotności i wysokiej jakości. Istotne jest również właściwe użytkowanie i przechowywanie baterii, co pozwala wydłużyć czas ich eksploatacji. Do zwiększenia poziomu zbierania zużytych baterii i akumulatorów przyczynia się rozwój punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK) oraz innych miejsc odbioru, które umożliwiają bezpieczne i wygodne oddanie zużytych baterii i akumulatorów. Ważnym elementem systemu jest także edukacja społeczeństwa na temat prawidłowego postępowania z tymi odpadami oraz promowanie recyklingu i selektywnej zbiórki.

Wykaz miejsc odbioru oraz zbierających zużyte baterie lub akumulatory, zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach, udostępniany jest przez marszałka województwa. Na podstawie aktualnego wykazu[87] na terenie województwa śląskiego funkcjonuje:

- 10 punktów zbierania zużytych baterii i akumulatorów;

[87] Dane pozyskane z wykazu miejsc odbioru i zbierania udostępnionym na stronie BIP Urzędu Samorządu Województwa Śląskiego

- 777 miejsc odbioru zużytych baterii i akumulatorów.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022 w 2021 r. na obszarze województwa funkcjonowało:

- 3 instalacje do recyklingu zużytych baterii i akumulatorów o łącznej mocy przerobowej ok. 172 tys. Mg/ rok, będące jednocześnie instalacjami do odzysku.

W 2022 r. na obszarze województwa funkcjonowało:

- 3 instalacje do recyklingu zużytych baterii i akumulatorów o łącznej mocy przerobowej ok. 172 tys. Mg/ rok, będące jednocześnie instalacjami do odzysku.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W odniesieniu do lat 2023–2024, dane nie są obecnie dostępne. Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2023- 2025 zostanie wykonane w 2026 r.

GO 2.3. Osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych, w wysokości co najmniej 4 kg/mieszkańca/rok

Selektywne zbieranie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego reguluje ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 573) oraz ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733).

Odpady komunalne w postaci zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego mogą zostać przekazane do PSZOK lub do sklepów branżowych.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie ze Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022 na terenie województwa śląskiego zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny został:

- w 2021 r.:
  - zebrany 28 254,90 Mg;
  - poddany odzyskowi 21 912,40 Mg;
  - unieszkodliwiony 14,98 Mg.
- w 2022 r.:
  - zebrany 29 867,09 Mg;
  - poddany odzyskowi 20 997,57 Mg;
  - unieszkodliwiony 34,40 Mg.

W zakresie instalacji do przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na terenie województwa funkcjonowało:

- w 2021 r.:
  - 11 instalacji przetwarzania o łącznej mocy przerobowej 54,35 tys. Mg/rok;

- 6 instalacji recyklingu;
- 2 instalacje odzysku inny niż recykling.

- w 2022 r.:
  - 11 instalacji przetwarzania o łącznej mocy przerobowej 39,86 tys. Mg/rok;
  - 4 instalacje recyklingu;
  - 2 instalacje odzysku inny niż recykling.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- odbiór zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego o większych gabarytach z terenów nieruchomości;
- rozstawienie specjalistycznych pojemników do zbierania małogabarytowych elektroodpadów;
- zapewnianie mieszkańcom możliwości oddania elektroodpadów do PSZOK;
- organizowanie zbiórek elektroodpadów w szkołach;
- akcje edukacyjne i informacyjne zachęcające do selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bestwina, Bieruń, Blachownia, Bytom, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gaszowice, Gilowice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Jaworze, Kłomnice, Koziegłowy, Krzyżanowice, Lędziny, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Miedźna, Mierzęcice, Mysłowice, Pawonków, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Rydułtowy, Sosnowiec, Strumień, Ślemień, Świerklany, Świnna, Toszek, Tychy, Ujsoły, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Zawiercie, Zebrzydowice.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- odbiór zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego o większych gabarytach z terenów nieruchomości;
- rozstawienie specjalistycznych pojemników do zbierania małogabarytowych elektroodpadów;
- zapewnianie mieszkańcom możliwości oddania elektroodpadów do PSZOK;
- organizowanie zbiórek elektroodpadów w szkołach;
- akcje edukacyjne i informacyjne zachęcające do selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bestwina, Bieruń, Blachownia, Bytom, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gaszowice, Gilowice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Jaworze, Kłomnice, Koziegłowy, Krzyżanowice, Lędziny, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Miedźna, Mierzęcice, Milówka, Mysłowice, Pawonków, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Rydułtowy, Sosnowiec, Strumień, Szczekociny, Ślemień, Świerklany, Świnna, Toszek, Tychy, Ujsoły, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Zawiercie, Zebrzydowice.

GO 2.4. Zakłada się osiąganie celów określonych w przyjętym „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032”

Nadrzędnym celem „Programu usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032” jest intensyfikacja działań związanych z oczyszczeniem terenu województwa z azbestu.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022 na terenie województwa śląskiego w 2021 r.:

- wytworzono 10 686,46 Mg;
- unieszkodliwiono 1 848,78 Mg;
- pozostało do unieszkodliwienia 209 253,29 Mg odpadów zawierających azbest.

W 2022 r. na terenie województwa śląskiego:

- wytworzono 10 205,39 Mg;
- unieszkodliwiono 667,79 Mg;
- pozostało do unieszkodliwienia 208 747,87 Mg odpadów zawierających azbest.

Odpady zawierające azbest, zgodnie z obowiązującymi przepisami, są unieszkodliwiane poprzez deponowanie na specjalnie przystosowanych składowiskach odpadów niebezpiecznych w ramach procesu D5.

W latach 2021-2022 na terenie województwa śląskiego zlokalizowane były 3 instalacje do unieszkodliwiania azbestu. Pozostała pojemność składowisk/kwater odpadów przyjmujących azbest na koniec 2022 r. wynosiła 204 691 m^3.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- udzielanie dofinansowań do usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest oraz do wymiany pokryć dachowych;
- odbieranie azbestu z nieruchomości;
- inwentaryzowanie wyrobów zawierających azbest;
- realizowanie założeń gminnych Programów usuwania wyrobów zawierających azbest – głównie poprzez demontaż materiałów zawierających azbest z dachów/elewacji budynków zlokalizowanych na terenie gminy oraz utylizację otrzymanego po demontażu azbestu.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bestwina, Będzin, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Boronów, Brenna, Buczkowice, Chełm Śląski, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gilowice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jaworze, Jaworzno, Jejkowice, Jeleśnia, Kamienica, Kłobuck, Kłomnice, Konopiska, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krzanowice, Krzyżanowice, Lelów, Lędziny, Lipie, Lipowa, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mysłowice, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Ślemień, Świnna, Toszek, Tychy, Ujsoły, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zebrzydowice, Żory.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- udzielanie dofinansowań do usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest oraz do wymiany pokryć dachowych;
- odbieranie azbestu z nieruchomości;
- inwentaryzowanie wyrobów zawierających azbest;

- realizowanie założeń gminnych Programów usuwania wyrobów zawierających azbest - inwestycje polegały głównie na demontażu materiałów zawierających azbest z dachów/elewacji budynków mieszkalnych bądź gospodarczych zlokalizowanych na terenach gmin wraz z utylizacją azbestu.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bestwina, Będzin, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Boronów, Brenna, Buczkowice, Bytom, Chełm Śląski, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gilowice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jaworze, Jaworzno, Jejkowice, Jeleśnia, Kamienica, Kłobuck, Kłomnice, Konopiska, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krzanowice, Krzyżanowice, Lelów, Lędziny, Lipie, Lipowa, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mysłowice, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Ślemień, Świnna, Toszek, Tychy, Ujsoły, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zebrzydowice, Żory.

GO 2.5. Realizacja pozostałych zadań w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014

W ramach PGO WŚ 2014 zostały wyznaczone 23 zadania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi. Znaczna część zadań została zrealizowana w latach poprzednich, pozostałe z zadań są zadaniami ciągłymi.

Zgodnie z Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022 WIOŚ w Katowicach prowadził kontrole:

- organizacji odzysku, podmiotów zbierających oraz instalacji do przetwarzania ZSEE;
- instalacji do przetwarzania zużytych baterii i zużytych akumulatorów;
- punktów zbierania pojazdów, stacji demontażu pojazdów;
- podmiotów wytwarzających odpady medyczne oraz spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W 2021 r. zostało skontrolowanych:

- 13 kontroli instalacji do przetwarzania ZSEE;
- 4 kontrole podmiotów zbierających ZSEE;
- 5 kontroli instalacji do przetwarzania zużytych baterii i akumulatorów;
- 25 kontroli punktów zbierania pojazdów, stacji demontażu pojazdów: 15 stacji, 10 kontroli podmiotów nie umieszczonych w wykazie marszałka województwa, a podejrzanych o prowadzenie demontażu pojazdów;
- 6 kontroli podmiotów wytwarzających odpady medyczne, w tym 3 spalarnie.

W 2022 r. przeprowadzono:

- 13 kontroli instalacji do przetwarzania ZSEE;
- 3 kontrole podmiotów zbierających ZSEE;
- 5 kontroli instalacji do przetwarzania zużytych baterii i akumulatorów;
- 30 kontroli punktów zbierania pojazdów, stacji demontażu pojazdów: 13 stacji, 4 kontrole przedsiębiorców, 11 kontroli podmiotów nie umieszczonych

w wykazie marszałka województwa, a podejrzanych o prowadzenie demontażu pojazdów, 2 strzępiarek;
- 14 kontroli podmiotów wytwarzających odpady medyczne, w tym 2 spalarnie.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych oraz przyjmowanie odpadów niebezpiecznych w PSZOK;
- promocję działań związanych z przedłużeniem okresu użytkowania sprawnych urządzeń elektrycznych i elektronicznych oraz prowadzenie kampanii informacyjnych w zakresie postępowania z odpadami niebezpiecznymi;
- organizowanie zbiórek odpadów niebezpiecznych w tym środków ochrony roślin, materiałów chemicznych oraz pozostałości po chemikaliach.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bestwina, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Cieszyn, Częstochowa, Dębowiec, Gaszowice, Gorzyce, Jaworze, Jejkowice, Kłomnice, Kroczyce, Miedźna, Przystajń, Skoczów, Sosnowiec, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Dane dotyczące liczby przeprowadzonych kontroli w latach 2023–2024 na czas opracowywania Raportu nie były dostępne. Informacja zostanie przedstawiona w Sprawozdaniu z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2023–2025, które zostanie opublikowane w 2026 r.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych oraz przyjmowanie odpadów niebezpiecznych w PSZOK;
- poszerzenie listy przejmowanych w PSZOK odpadów niebezpiecznych;
- promocję działań związanych z przedłużeniem okresu użytkowania sprawnych urządzeń elektrycznych i elektronicznych oraz prowadzenie kampanii informacyjnych w zakresie postępowania z odpadami niebezpiecznymi;
- organizowanie zbiórek odpadów niebezpiecznych w tym środków ochrony roślin, materiałów chemicznych oraz pozostałości po chemikaliach.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bestwina, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Cieszyn, Częstochowa, Dębowiec, Gaszowice, Gorzyce, Jaworze, Jejkowice, Kłomnice, Kroczyce, Miedźna, Przystajń, Skoczów, Sosnowiec, Ustroń, Wilamowice.

2.4.2.1.3. GO 3. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem

GO 3.1. Realizacja zadań w zakresie gospodarki odpadami sektora przemysłowego, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014

W ramach PGO WŚ 2014 zostało wyznaczonych 13 zadań w zakresie gospodarki odpadami z sektora przemysłowego. Znaczna część zadań została zrealizowana w latach poprzednich, pozostałe z zadań są zadaniami realizowanymi na bieżąco.

Jako zadanie ciągłe Główny Inspektor Ochrony Środowiska oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska aktualizują spis zamkniętych obiektów

unieszkodliwiania odpadów wydobywczych oraz opuszczonych obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych. Obiekty te obejmowały[88]:

- Składowisko odpadów pogórniczych „Waleska” w Łaziskach Górnych, ul. Wyrska, ul. M. Waleska;
- Obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych "Borynia - Jar - Zbiornik 6a" w Świerklanach, ul. Stawowa 4;
- Obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych "Pochwacie" w Jastrzębiu-Zdroju, ul. Rybnicka 6;
- Zamknięte składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne – Obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych "Kościelniok" w Pawłowicach, zachodnia strona ul. Orlej.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Przeprowadzono następujące działania kontrolne w zakresie obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych:

- w 2021 r. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego wykonał jedną kontrolę obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych – zidentyfikowano 4 naruszenia przepisów;
- w 2022 r. nie przeprowadzono kontroli w ww. zakresie.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Dla lat 2023-2024 nie uzyskano danych odnośnie realizacji zadania

Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego

2.4.2.2. Rozwój systemu zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawania odpadów, a także wdrażanie i udoskonalanie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego głównie na ich selektywnym zbieraniu

2.4.2.2.1. GO 1. Prawidłowe funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami

GO 1.1. Opracowanie wojewódzkiego planu gospodarki odpadami

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.), zarząd województwa jest zobowiązany do aktualizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Aktualizacja WPGO pozwala samorządom województw na ocenę stanu gospodarki odpadami na swoim obszarze oraz na zaplanowanie działań niezbędnych do realizacji celów określonych w przepisach prawa krajowego i unijnego. WPGO powinien być spójny z krajowym planem gospodarki odpadami.

Uchwałą Nr VII/6/8/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 października 2024 r. został przyjęty Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023-2028, który jest aktualizacją Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022.

[88] Stan na dzień 31 grudnia 2024 r.

GO 1.2. Sporządzenie sprawozdania z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami

Obowiązek sporządzenia przez zarząd województwa sprawozdania z realizacji WPGO wynika z ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.). Zgodnie z art. 39. ust. 2 sprawozdanie zawiera informacje dotyczące realizacji postanowień planu, ocenę stanu gospodarki odpadami, ocenę stanu realizacji zadań oraz osiągnięcie celów.

W ramach tego zadania sporządzone zostało Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022, które dotyczyło Pgowś2022 przyjętego przez Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą Nr V/37/7/2017 z dnia 24 kwietnia 2017 roku. Kolejne sprawozdanie, obejmujące lata 2023-2025, zostanie opracowane i przedstawione w 2026 r..

GO 1.3. Prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest (baza azbestowa)

Baza Azbestowa umożliwia gromadzenie i przetwarzanie informacji pozyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Jest to narzędzie pozwalające na monitorowanie realizacji zadań określonych w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032. Na podstawie danych z Bazy Azbestowej oraz przeprowadzonej ankietyzacji wśród gmin, marszałek województwa przekazuje informację o stopniu realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 Ministrowi Rozwoju i Technologii.

GO 1.4. Działania ukierunkowane na promocję, współpracę, wymianę doświadczeń i edukację w zakresie gospodarki odpadami

Gospodarka odpadami coraz mocniej ukierunkowana jest na wdrażanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ). Model ten zakłada, że odpady są ponownie wykorzystywane jako surowce w kolejnych procesach produkcyjnych. Dzięki temu możliwe jest zarówno ograniczenie zużycia pierwotnych zasobów naturalnych, jak i zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska. Zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, najważniejsze jest zapobieganie ich powstawaniu, przygotowanie do ponownego użycia a następnie recykling i odzysk. Dlatego edukacja ekologiczna i promocja świadomych postaw są niezbędne do prawidłowego działania w zakresie ograniczenia powstawania odpadów. W 2024 r. urząd marszałkowski przeprowadził szkolenie dla gmin w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi oraz brał udział w konferencjach i wydarzeniach dotyczących gospodarowania odpadami.

GO 1.5. Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów

Zgodnie z ustawą o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.), przez selektywne zbieranie rozumie się zbieranie, w ramach którego dany strumień odpadów, w celu ułatwienia określonego sposobu przetwarzania, uwzględnia tylko rodzaje odpadów charakteryzujące się takimi samymi właściwościami i takimi samymi cechami. Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji wynika z nałożonego na gminy ustawowego obowiązku zapewnienia selektywnego zbierania odpadów tej frakcji zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733). Ustawa ta zakazuje podmiotom odbierającym odpady komunalne mieszania selektywnie zebranych odpadów komunalnych z niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi

odbieranymi od właścicieli nieruchomości oraz selektywnie zebranych odpadów komunalnych różnych rodzajów ze sobą. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 2412) nałożyło na gminy obowiązek, aby w 2020 r. masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania nie przekraczała 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. Zgodnie z Pgowś2028 należy utrzymać ten trend w kolejnych latach.

Opis realizacji zadania w 2024 r.

Dane za 2024 r. na czas opracowania Raportu były w trakcie weryfikacji. Natomiast zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- prowadzenie działań edukacyjnych – kampanie informacyjne, biuletyny informacyjne, ulotki dla mieszkańców, warsztaty tematyczne;
- prowadzenie selektywnej zbiórki bioodpadów;
- rozwój i promocję systemów kompostowników przydomowych – dofinansowanie do zakupu, zwolnienie z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi;
- budowa PSZOK w gminie Krzanowice i rozpoczęcie przebudowy PSZOK w gminie Chybie.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bestwina, Będzin, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Brenna, Buczkowice, Bytom, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Jaworze, Jejkowice, Jeleśnia, Kłobuck, Kłomnice, Konopiska, Koszęcin, Koziegłowy, Kroczyce, Krzanowice, Lędziny, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Miasteczko Śląskie, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pawłowice, Pawonków, Pietrowice Wielkie, Pilica, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Rydułtowy, Skoczów, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Ślemień, Świerklany, Świętochłowice, Świnna, Toszek, Tychy, Ujsoły, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice.

GO 1.6. Przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych na poziomie minimum 55% do 2025 r. oraz 60% do 2030 r.

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733) gminy są obowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej:

- w 2021 r. – 20%;
- w 2022 r. – 25%;
- w 2023 r. – 35%;
- w 2024 r. – 45%;
- w 2025 r. – 55%;
- w 2026 r. – 56%;
- w 2027 r. – 57%;
- w 2028 r. – 58%;
- w 2029 r. – 59%;
- w 2030 r. – 60%.

Opis realizacji zadania w 2024 r.

Dane za 2024 r. na czas opracowania Raportu były w trakcie weryfikacji. Natomiast zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- edukację ekologiczną oraz kampanie społeczne – realizację różnorodnych działań informacyjnych, edukacyjnych i promocyjnych mających na celu podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz zachęcanie do prawidłowej segregacji odpadów;
- wykorzystanie nowoczesnych narzędzi – wdrożenie mobilnej aplikacji, która umożliwia mieszkańcom szybkie sprawdzenie, do którego pojemnika należy wyrzucić dany odpad;
- zapewnienie odpowiednich warunków do selektywnej zbiórki odpadów – udostępnianie mieszkańcom worków i pojemników do segregacji poszczególnych frakcji, a także umożliwienie nieodpłatnego oddawania odpadów w Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Będzin, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Brenna, Bytom, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Jaworze, Jejkowice, Kłobuck, Kłomnice, Konopiska, Koszęcin, Kozy, Kroczyce, Krzyżanowice, Lędziny, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Miasteczko Śląskie, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pietrowice Wielkie, Poraj, Poręba, Przystajń, Pyskowice, Rydułtowy, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Ślemień, Świerklany, Świętochłowice, Świnna, Toszek, Tychy, Ujsoły, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie.

GO 1.7. Ograniczenie poziomu składowania wytworzonych odpadów do maksymalnie 30% za każdy rok w latach 2025-2029

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733) gminy są obowiązane nie przekraczać poziomu składowania w wysokości 30% za każdy rok w latach 2025-2029. W związku z powyższym zadanie będzie raportowane w następnym okresie sprawozdawczym.

GO 1.8. Działania edukacyjne oraz akcje informacyjno-promocyjne dotyczące hierarchii sposobów postępowania z odpadami, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowania do ponownego użycia oraz recyklingu

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.), wprowadza następującą hierarchię sposobów postępowania z odpadami:

- zapobieganie powstawaniu odpadów;
- przygotowywanie do ponownego użycia;
- recykling;
- inne procesy odzysku;
- unieszkodliwianie.

Opis realizacji zadania w 2024 r.

Działania edukacyjne oraz akcje informacyjno-promocyjne prowadzono m.in. poprzez:

- dystrybucję materiałów informacyjnych (ulotki, broszury, artykuły prasowe, informacje na stronach internetowych i w mediach społecznościowych);
- organizację konkursów, warsztatów, prelekcji i zajęć edukacyjnych w szkołach i przedszkolach;
- udział w ogólnopolskich akcjach ekologicznych oraz organizację lokalnych wydarzeń, takich jak pikniki ekologiczne, akcje sprzątania;
- wdrażanie mobilnych aplikacji wspierających selektywną zbiórkę odpadów oraz informujących o zasadach segregacji i terminach odbioru odpadów;
- prowadzenie zbiórek zużytych baterii, elektroodpadów, odzieży oraz innych surowców wtórnych;
- promowanie ponownego użycia przedmiotów oraz zapobiegania powstawaniu odpadów, m.in. poprzez organizację punktów wymiany rzeczy czy jadłodzielni;
- organizację webinarów, spotkań i kampanii edukacyjnych dla mieszkańców na temat segregacji odpadów, kompostowania oraz ograniczania marnowania żywności.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Będzin, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Brenna, Bytom, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Jaworze, Jaworzno, Jejkowice, Jeleśnia, Kłomnice, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krzyżanowice, Lelów, Lędziny, Lipie, Lipowa, Miasteczko Śląskie, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pietrowice Wielkie, Poraj, Poręba, Przystajń, Rydułtowy, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Ślemień, Świerklany, Świnna, Toszek, Tychy, Ujsoły, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie.

GO 1.9. Zasilenie Bazy Azbestowej danymi dotyczącymi wyrobów zawierających azbest w zakresie przewidzianym ustawą

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o substancjach stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2015 r. poz. 1450), wójt, burmistrz lub prezydent miasta zobowiązany jest do przekazania marszałkowi województwa, w terminie do 31 marca każdego roku, informacji dotyczących ilości oraz miejsc występowania wyrobów zawierających azbest, sporządzonych według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego. Informacje te są wprowadzane bezpośrednio do Bazy Azbestowej.

W oparciu o informacje udostępnione w Bazie Azbestowej[89], w województwie śląskim dane do systemu wprowadziło 166 gmin w zakresie osób fizyczny oraz 154 gminy w zakresie osób prawnych.

[89] https://bazaazbestowa.gov.pl/pl/usuwanie-azbestu/wykres-aktywnosci-gmin/show_graph (dostęp: 30.05.2025 r.)

Opis realizacji zadania w 2024 r.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Będzin, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Boronów, Brenna, Buczkowice, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jaworze, Jejkowice, Jeleśnia, Kłomnice, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krzyżanowice, Lelów, Lędziny, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Lubomia, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pietrowice Wielkie, Poraj, Przystajń, Pyskowice, Siewierz, Skoczów, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Ślemień, Świerklany, Świnna, Toszek, Tychy, Ujsoły, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Żory.

GO 1.10. Stała kontrola oraz likwidacja tzw. „dzikich wysypisk odpadów" i miejsc nielegalnego składowania odpadów

Dzikie wysypiska odpadów to miejsca nielegalnego porzucania odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Pozostawione w środowisku odpady nie tylko wpływają negatywnie na krajobraz, ale stanowią też zagrożenie dla środowiska naturalnego, zdrowia ludzi i zwierząt. Z tego powodu usuwanie tzw. dzikich wysypisk jest obowiązkiem wynikającym z przepisów prawa – zgodnie z art. 26 ustawy o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.), odpady pozostawione w miejscach do tego nieprzeznaczonych muszą zostać niezwłocznie usunięte.

Opis realizacji zadania w 2024 r.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- monitoring miejsc szczególnie narażonych na nielegalne składowanie odpadów – m.in. patrole, fotopułapki;
- uruchomienie specjalnego telefonu, na który mieszkańcy mogą zgłaszać zauważenie porzuconych odpadów;
- nakaz uporządkowania terenu w przypadku stwierdzenia nielegalnego magazynowania odpadów na terenach prywatnych;
- sprzątanie rowów i poboczy dróg oraz usuwanie „dzikich wysypisk" z terenów gminnych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Będzin, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Brenna, Buczkowice, Bytom, Chybie, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Godów, Goleszów, Gorzyce, Herby, Jaworze, Jaworzno, Jejkowice, Kłobuck, Kłomnice, Knurów, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krzyżanowice, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Miasteczko Śląskie, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Mysłowice, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pietrowice Wielkie, Poraj, Przystajń, Pyskowice, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Świerklany, Świnna, Toszek, Tychy, Ujsoły, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Żory.

2.4.2.2.2. GO 2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększenie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku

GO 2.1. Rozwój systemu gospodarowania odpadami na terenie województwa, w tym modernizacja i budowa instalacji do przetwarzania odpadów oraz budowa nowych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, punktów napraw i punktów przyjmujących rzeczy używane

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733), do obowiązkowych zadań własnych gminy należy zapewnienie czystości i porządku na jej terenie oraz tworzenie warunków niezbędnych do ich utrzymania. Realizacja tych zadań obejmuje w szczególności budowę, utrzymanie i eksploatację instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Każda gmina jest również obowiązana do utworzenia co najmniej jednego stacjonarnego PSZOK oraz posiada prawo do tworzenia punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami.

Opis realizacji zadania w 2024 r.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją budowę lub modernizację PSZOK przeprowadziły gminy: Krzanowice, Lipie, Lubliniec, Pietrowice, Przystajń, Szczekociny.

GO 2.2. Modernizacja istniejących instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych

Modernizacja istniejących instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych (MBP) stanowi istotny element poprawy efektywności systemu gospodarki odpadami. Celem tych działań jest dostosowanie do aktualnych wymogów prawnych oraz zapewnienie optymalizacji procesów, co w konsekwencji prowadzi do zwiększenia efektywności i wydajności przetwarzania odpadów. Modernizacja umożliwia skuteczniejszą separację frakcji surowcowych, które zostaną skierowane do recyklingu oraz ograniczy ilości odpadów kierowanych do składowania. Realizacja tego zadania przyczynia się do wdrażania zasad gospodarki o obiegu zamkniętym, a także pozwala na ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko i poprawę jakości życia mieszkańców.

GO 2.3. Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów

Zgodnie z ustawą o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.), przez selektywne zbieranie rozumie się zbieranie, w ramach którego dany strumień odpadów, w celu ułatwienia określonego sposobu przetwarzania, uwzględnia tylko i wyłącznie rodzaje odpadów charakteryzujące się takimi samymi właściwościami i takimi samymi cechami. Prawidłowa segregacja odpadów ułatwia ich recykling oraz ponowne wykorzystanie, co pozwala ograniczyć składowanie odpadów, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.

Opis realizacji zadania w 2024 r.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- edukację ekologiczną oraz kampanie społeczne – mające na celu podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz zachęcanie do prawidłowej segregacji odpadów;

- zapewnienie odpowiednich warunków do selektywnej zbiórki odpadów – udostępnianie mieszkańcom worków i pojemników do segregacji poszczególnych frakcji, funkcjonowanie pojemników na zużyty olej, baterie, elektroodpady i przeterminowane leki, odbiór odpadów wielkogabarytowych, a także umożliwienie nieodpłatnego oddawania odpadów w Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK);
- budowę i modernizację PSZOK;
- poszerzenie listy przejmowanych w PSZOK odpadów.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina. Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Brenna, Bytom, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Dębowiec, Gaszowice, Gliwice, Godów, Gorzyce, Jaworze, Jejkowice, Kłomnice, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krzanowice, Krzyżanowice, Lędziny, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Miasteczko Śląskie, Miedźna, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mszana, Pawłowice, Pawonków, Pietrowice Wielkie, Poraj, Poręba, Przystajń, Siewierz, Skoczów, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczyrk, Świętochłowice, Świnna, Ujsoły, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Włodowice, Wręczyca Wielka, Zabrze.

GO 2.4. Realizacja określonych ustawowo poziomów odzysku i recyklingu dotyczących odpadów sektora gospodarczego

Od 1 stycznia 2022 r. obowiązuje Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie rocznych poziomów recyklingu odpadów opakowaniowych w poszczególnych latach do 2030 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 2375). Przepis ten określa wymagane poziomy recyklingu, które przedsiębiorcy wprowadzający produkty w opakowaniach muszą osiągać w kolejnych latach do 2030 r. Dokument precyzuje minimalne poziomy dla poszczególnych rodzajów opakowań (m.in. papier, tworzywa sztuczne, szkło, metale), mające na celu systematyczne zwiększanie odzysku surowców wtórnych. Na czas opracowywania Raportu dane za 2024 r. były w trakcie weryfikacji przez urząd marszałkowski.

2.4.3. Podsumowanie

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 w zakresie komponentu Gospodarka odpadami (GO) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi, opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii.

Komponent był realizowany w ramach 3 celów operacyjnych wskazanych poniżej:

- GO1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury;

- GO2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania;
- GO3. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem.

W obszarze wymienionych celów operacyjnych wyznaczono łącznie 13 zadań.

W latach 2021-2022:

- zrealizowano 12 zadań;
- nie otrzymano informacji na temat 1 zadania.

W latach 2023-2024:

- zrealizowano 11 zadań;
- nie otrzymano informacji na temat 2 zadań.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 wskazuje, że określony cel strategiczny został zrealizowany.

W Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego w zakresie obszaru interwencji Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO) wyznaczono cel:

- rozwój systemu zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawania odpadów, a także wdrażanie i udoskonalanie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego głównie na ich selektywnym zbieraniu.

Obszar interwencji związany z Gospodarką odpadami i zapobieganiem powstawaniu odpadów był realizowany w ramach 2 kierunków interwencji.

- GO 1. Prawidłowe funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami;
- GO 2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku.

W obszarze wymienionych kierunków interwencji wyznaczono łącznie 14 zadań.

W 2024 r.:

- zrealizowano 13 zadań;
- nie otrzymano informacji na temat 1 zadania.

Należy zaznaczyć, iż części zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego uznano za zrealizowane ponieważ, ich wykonanie jest obowiązkiem ustawowym, których opracowanie przypada na 2025 lub 2026 r. Dokładny opis realizacji tych zadań zostanie przedstawiony w ramach kolejnego okresu sprawozdawczego.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego wskazuje, że określony cel strategiczny został zrealizowany.

2.5. OCHRONA PRZYRODY (OP)

2.5.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Na terenie województwa śląskiego obszary chronione zajmują powierzchnię 260 518,12 ha co stanowi ponad 21% powierzchni całego województwa. Najcenniejsze przyrodniczo obszary zlokalizowane są w południowej części województwa oraz Jurze Krakowsko-Częstochowskiej, dlatego też większość form ochrony przyrody (szczególnie obszary Natura 2000) znajduje się w tych rejonach.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody prowadzony przez GDOŚ, na terenie województwa spotykamy następujące formy ochrony przyrody:

- 8 parków krajobrazowych;
- 68 rezerwatów;
- 17 obszarów chronionego krajobrazu;
- 47 obszarów Natura 2000;
- 16 stanowisk dokumentacyjnych;
- 98 użytków ekologicznych;
- 28 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych;
- 1525 pomników przyrody.

Rozmieszczenie poszczególnych form ochrony przyrody zostało zobrazowane na poniższych rycinach.

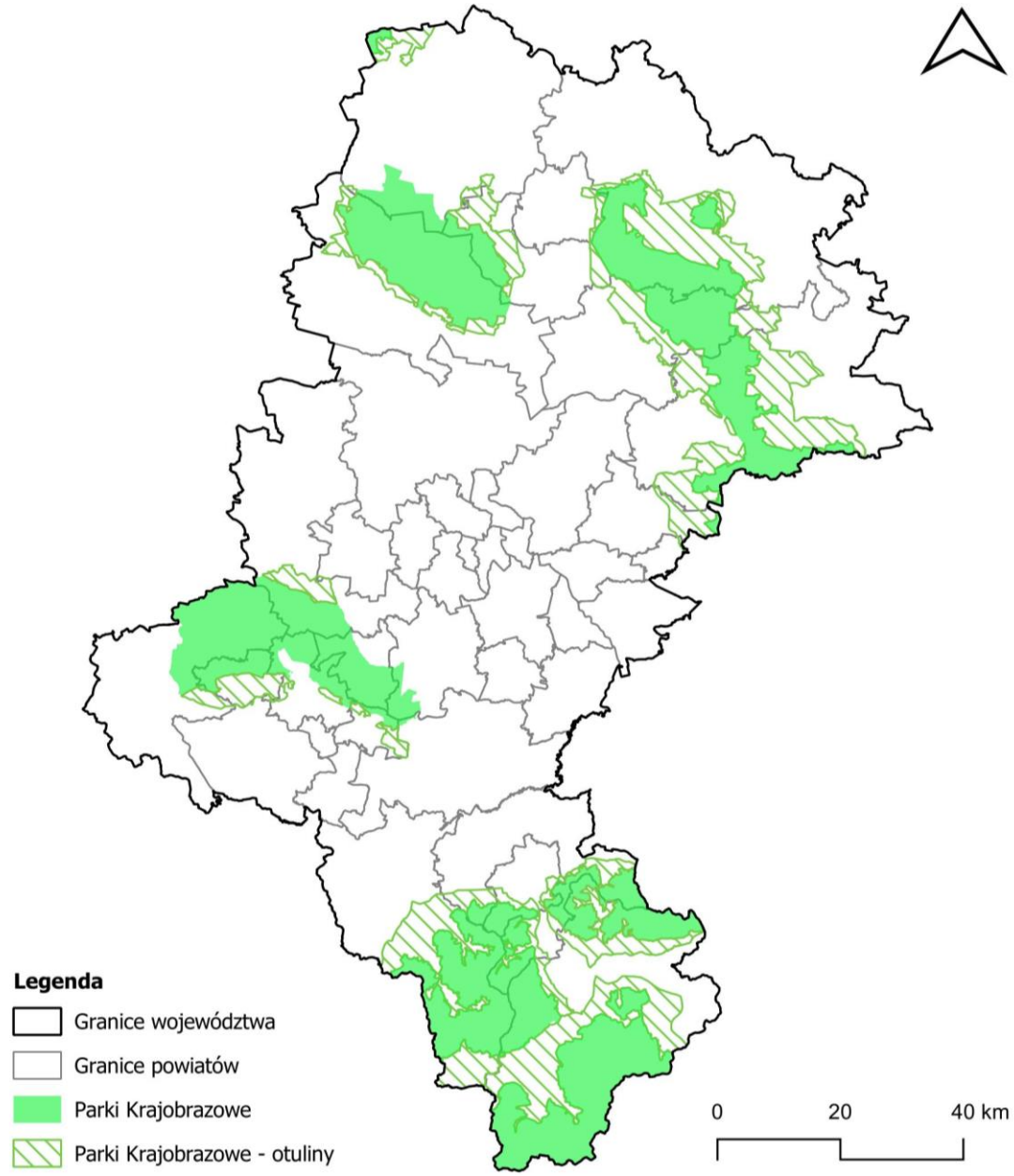

Ryc. 11 Rozmieszczenie parków krajobrazowych wraz z otulinami na terenie województwa śląskiego[90]

[90] https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych (dostęp 10.04.2025 r.)

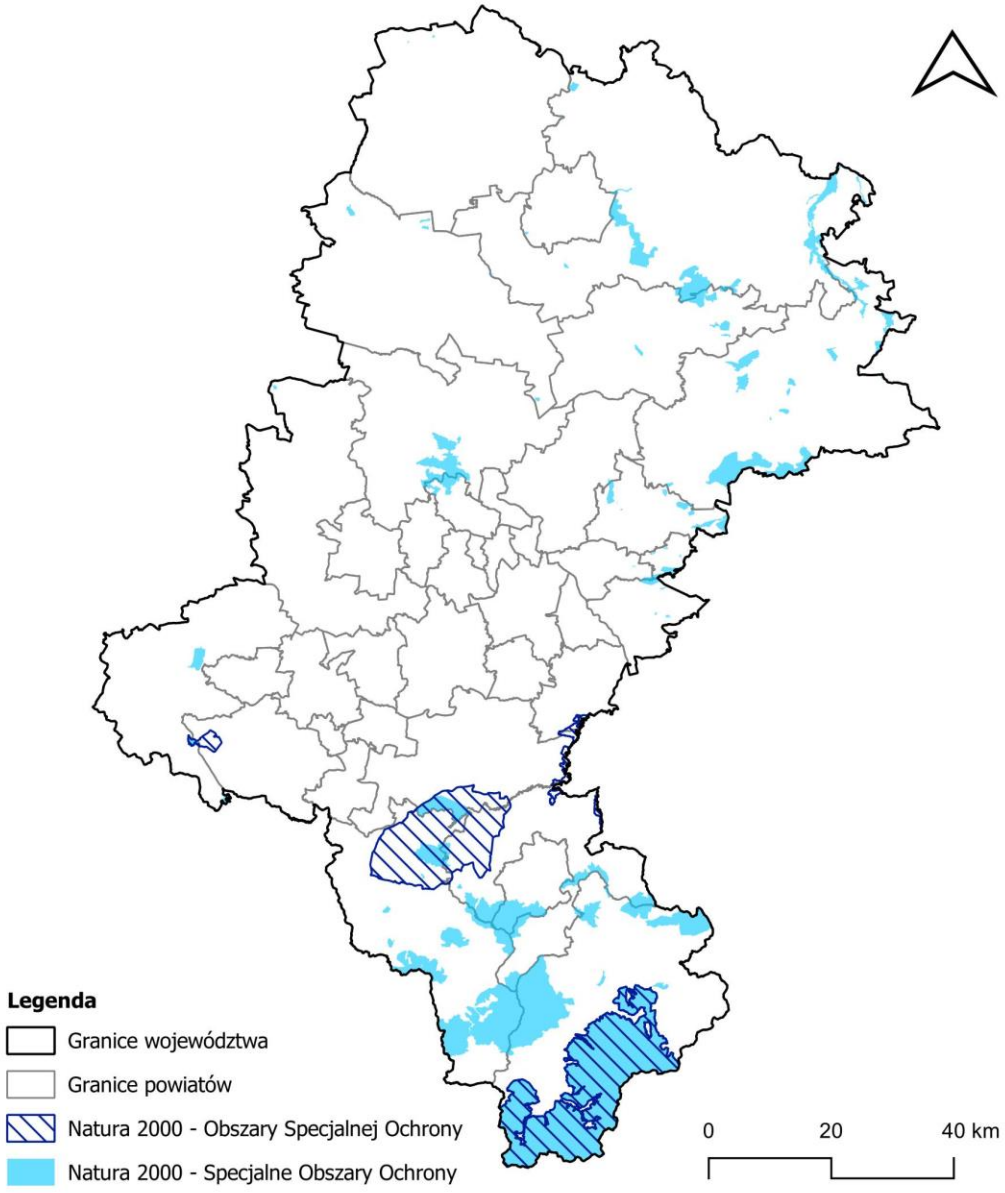

Ryc. 12 Rozmieszczenie obszarów Natura 2000 na terenie województwa śląskiego[91]

[91] https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych (dostęp 10.04.2025 r.)

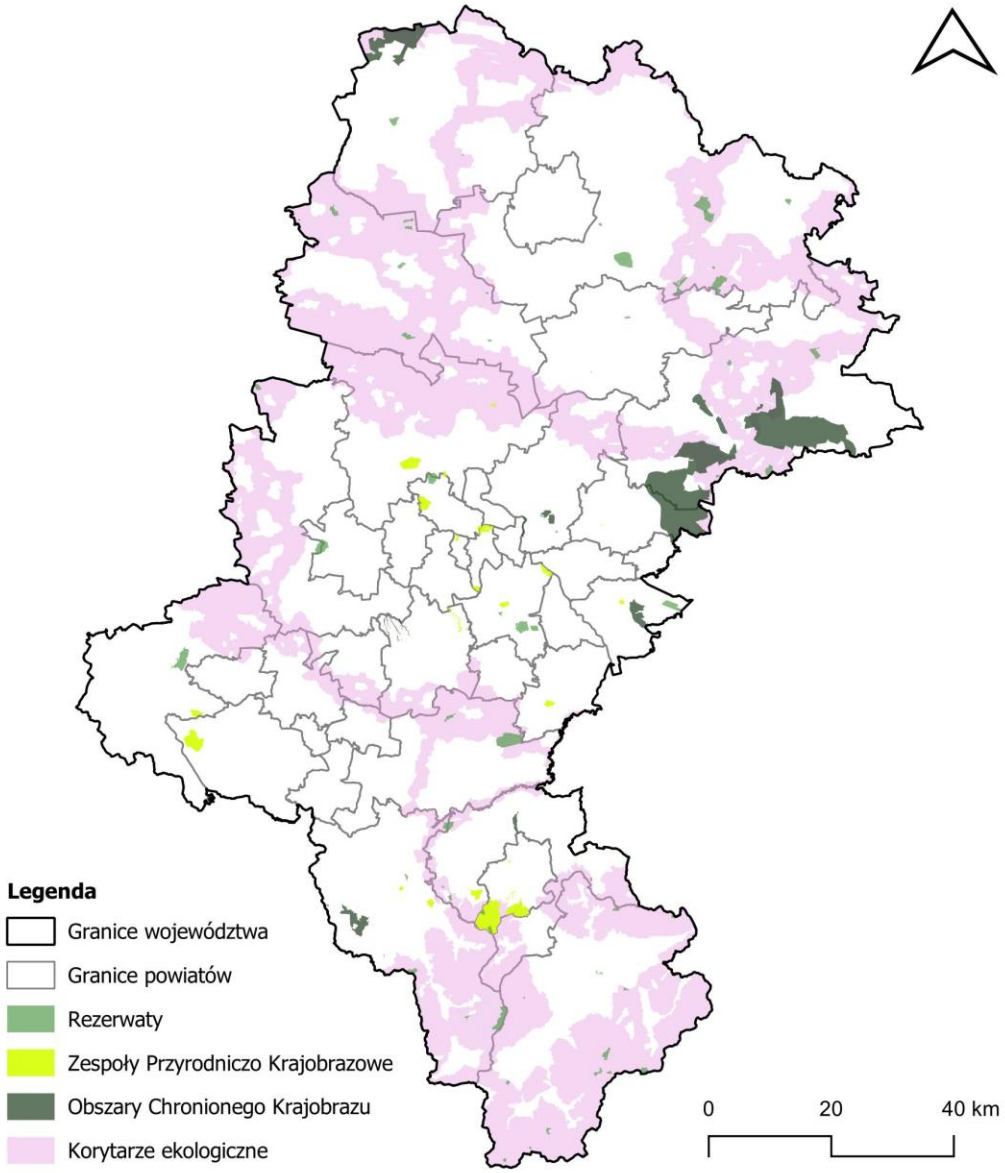

Ryc. 13 Rozmieszczenie obszarów chronionych (bez parków krajobrazowych i obszarów Natura 2000) oraz korytarzy ekologicznych na terenie województwa śląskiego[92]

Na terenie województwa powierzchnia lasów wynosi 396 867,09 ha[93] i zajmuje ok. 32% powierzchni regionu. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, która zajmuje zdecydowanie największe powierzchnie leśne. Wśród pozostałych gatunków drzew tworzących lasy należy wymienić buka i świerka jednak ich udział jest ok. 4,5 razy mniejszy niż sosny[94].

[92] https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych (dostęp 10.04.2025 r.)

[93] GUS BDL, stan na dzień: 10.04.2025 r.

[94] GUS BDL, stan na dzień: 10.04.2025 r.

Stan na 2021 r.

Powierzchnia wszystkich obszarów prawnie chronionych na terenie województwa śląskiego w 2021 r. wynosiła 272 654,12 ha i zwiększyła się o 116,68 ha w stosunku do 2020 r. Powierzchnia użytków ekologicznych wzrosła w raportowanym okresie w porównaniu do roku poprzedniego odpowiednio o 76,77 ha. Zwiększyły się również powierzchnie: zespołów przyrodniczo-krajobrazowych o 41,49 ha, obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) o 0,20 ha, obszarów specjalnej obszary ochrony siedlisk (SOO) o 134,70 ha, parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem o 162,75 ha. Powierzchnia lasów w 2021 r. wzrosła o 992,02 ha w stosunku do 2020 r. Zmniejszyła się natomiast powierzchnia zalesień i odnowień wykonanych w 2021 r. o 306,19 ha w stosunku do 2021 r. W raportowanym roku nie zmieniła się powierzchnia parków krajobrazowych. W poniższej tabeli zestawiono poszczególne wartości dotyczące zasobów przyrodniczych wraz z porównaniem ich do wartości z 2020 r.

Tabela 17 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2021 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego[95]

Oceniana wartość	2020 r.	2021 r.	Różnica w stosunku do roku poprzedniego
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem (ha)	272 535,44	272 654,12	Zwiększenie powierzchni o 116,68 ha
Powierzchnia rezerwatów przyrody (ha)	4 430,20	4 431,46	Zwiększenie powierzchni o 1,26 ha
Powierzchnia parków krajobrazowych razem (ha)	229 669	229 669	Bez zmian
Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu razem (ha)	37 370,98	37 367,74	Zmniejszenie powierzchni o 3,24 ha
Powierzchnia użytków ekologicznych (ha)	1 202,99	1 279,76	Zwiększenie powierzchni o 76,77 ha
Powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (ha)	34,95	34,95	Bez zmian

[95] Opracowanie własne na podstawie GUS, stan na 10.04.2025 r.

Oceniana wartość	2020 r.	2021 r.	Różnica w stosunku do roku poprzedniego
Powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (ha)	4 789,46	4 830,95	Zwiększenie powierzchni o 41,49 ha
Liczba pomników przyrody (sztuk)	1 466	1 459	Zmniejszenie liczby o 7 szt.
Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) w (ha)	62 362,30	62 362,50	Zwiększenie powierzchni o 0,2 ha
Powierzchnia obszarów specjalnej obszary ochrony siedlisk (SOO) (ha)	92 075,30	92 210,00	Zwiększenie powierzchni o 134,70 ha
Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (ha)	9 085,80	9 248,55	Zwiększenie powierzchni o 162,75 ha
Powierzchnia lasów ogółem (ha)	39 5776,50	396 768,52	Zwiększenie powierzchni o 992,02 ha
Zalesienia i odnowienia ogółem (ha)	3 187,82	2 881,63	Zmniejszenie powierzchni o 306,19 ha

Stan na 2022 r.

Powierzchnia wszystkich obszarów prawnie chronionych na terenie województwa śląskiego w 2022 r. wynosiła 272 865,45 ha i zwiększyła się o 211,33 ha w stosunku do 2021 r. W raportowanym roku wzrosła powierzchnia: rezerwatów o 40,89 ha, użytków ekologicznych o 13,15 ha, oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych o 162,14 ha, obszarów specjalnej obszary ochrony siedlisk o 2,10 ha w porównaniu z rokiem poprzednim. Powierzchnia lasów w 2022 r. spadła o 135,2 ha. Zmniejszyła się również powierzchnia zalesień i odnowień wykonanych w 2022 r. o 118,55 ha w stosunku do 2021 r. Nie zmieniła się powierzchnia parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu oraz obszarów specjalnej ochrony ptaków i specjalnych obszarów ochrony siedlisk. W poniższej tabeli zestawiono poszczególne wartości dotyczące zasobów przyrodniczych w 2022 r. wraz z porównaniem ich do wartości z 2021 r.

Tabela 18 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2022 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego[96]

Oceniana wartość	2021 r.	2022 r.	Różnica w stosunku do roku poprzedniego
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem (ha)	272 654,12	272 865,45	Zwiększenie powierzchni o 211,33 ha
Powierzchnia rezerwatów przyrody (ha)	4 431,46	4 472,35	Zwiększenie powierzchni o 40,89 ha
Powierzchnia parków krajobrazowych razem (ha)	229 669	229 669,00	Bez zmian
Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu razem (ha)	37 367,74	37 367,74	Bez zmian
Powierzchnia użytków ekologicznych (ha)	1 279,76	1 292,91	Zwiększenie powierzchni o 13,15 ha
Powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (ha)	34,95	34,35	Zmniejszenie powierzchni o 0,60 ha
Powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (ha)	4 830,95	4 993,09	Zwiększenie powierzchni o 162,14 ha
Liczba pomników przyrody (sztuk)	1 459	1 466	Zwiększenie liczby o 7szt.
Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) (ha)	62 362,50	62 362,50	Bez zmian
Powierzchnia obszarów specjalnej obszary ochrony siedlisk (SOO) (ha)	92 210,00	92 212,10	Zwiększenie powierzchni o 2,10 ha
Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni	9 248,55	9 132,64	Zmniejszenie powierzchni o 115,91 ha

[96] Opracowanie własne na podstawie GUS, stan na 10.04.2025 r.

Oceniana wartość	2021 r.	2022 r.	Różnica w stosunku do roku poprzedniego
osiedlowej w powierzchni ogółem (ha)			
Powierzchnia lasów ogółem (ha)	396 768,52	396 633,32	Zmniejszenie powierzchni o 135,20 ha
Zalesienia i odnowienia ogółem (ha)	2 881,63	2 763,08	Zmniejszenie powierzchni o 118,55

Stan na 2023 r.

Powierzchnia wszystkich obszarów prawnie chronionych na terenie województwa śląskiego w 2023 r. wynosiła 260 518,12 ha i zmniejszyła się o 12 347,33 ha w stosunku do 2022 r. W raportowanym roku po zweryfikowaniu publikowanych danych statystycznych w tym zakresie zmalała powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu o 12 691,39 ha. Należy zaznaczyć, że nie został zlikwidowany żaden obszar chronionego krajobrazu, ale zaprzestano raportowania całej otuliny PK Orle Gniazda i PK Stawki jako obszar chronionego krajobrazu. Ponadto dla 2023 r. w sprawozdawczości GUS ujęto powierzchnię OCHK otuliny Załęczańskiego PK (wcześniej niesprawozdawaną).

Wzrosła powierzchnia: rezerwatów przyrody o 74,62 ha, parków krajobrazowych o 56,38 ha, użytków ekologicznych o 153,77 ha, stanowisk dokumentacyjnych o 0,98 ha, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych o 10,10 ha w porównaniu z 2022 r. oraz obszarów specjalnej obszary ochrony siedlisk (SOO) o 1 091,90 ha. Liczba pomników przyrody w 2023 r. wzrosła o 15 sztuk. Powierzchnia lasów w 2023 r. wzrosła o 233,77 ha. Zwiększyła się również powierzchnia zalesień i odnowień wykonanych w 2023 r. o 196,99 ha. Nie zmieniła się powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków. W poniższej tabeli zestawiono poszczególne wartości dotyczące zasobów przyrodniczych w 2023 r. wraz z porównaniem ich do wartości z 2022 r.

Tabela 19 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2023 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego[97]

Oceniana wartość	2022 r.	2023 r.	Różnica w stosunku do roku poprzedniego
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem (ha)	272 865,45	260 518,12	Zmniejszenie powierzchni o 12 347,33 ha

[97] Opracowanie własne na podstawie GUS, stan na 10.04.2025 r.

Oceniana wartość	2022 r.	2023 r.	Różnica w stosunku do roku poprzedniego
Powierzchnia rezerwatów przyrody (ha)	4 472,35	4 546,97	Zwiększenie powierzchni o 74,62 ha
Powierzchnia parków krajobrazowych razem (ha)	229 669,00	229 725,38	Zwiększenie powierzchni o 56,38 ha
Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu razem (ha)	37 367,74	24 676,35	Zmniejszenie powierzchni o 12 691,39 ha
Powierzchnia użytków ekologicznych (ha)	1 292,91	1 446,68	Zwiększenie powierzchni o 153,77 ha
Powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (ha)	34,35	35,33	Zwiększenie powierzchni o 0,98 ha
Powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (ha)	4 993,09	5 003,19	Zwiększenie powierzchni o 10,10 ha
Liczba pomników przyrody (sztuk)	1 466	1 481	Zwiększenie liczby o 15 szt.
Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) (ha)	62 362,50	62 362,50	Bez zmian
Powierzchnia obszarów specjalnej obszary ochrony siedlisk (SOO) (ha)	92 212,10	93 304,00	Zwiększenie powierzchni o 1 091,90 ha
Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (ha)	9 132,64	9 193,82	Zwiększenie powierzchni o 61,18 ha
Powierzchnia lasów ogółem (ha)	396 633,32	396 867,09	Zwiększenie powierzchni o 233,77 ha
Zalesienia i odnowienia ogółem (ha)	2 763,08	2 960,07	Zwiększenie powierzchni o 196,99 ha

Stan na 2024 r.

Na czas opracowania Raportu dane dla 2024 r. nie zostały udostępnione przez GUS. W związku z tym wykorzystane zostały informacje UMWŚ i porównywano jedynie tabelarycznie z rokiem poprzednim, ze względu na różne źródła danych.

Tabela 20 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2024 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego[98]

Oceniana wartość	2024 r.	Różnica w stosunku do roku poprzedniego
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem (ha)	260 575, 39	Zwiększenie powierzchni o 57,27 ha
Powierzchnia rezerwatów przyrody (ha)	4 598,19	Zwiększenie powierzchni o 51,22 ha
Powierzchnia parków krajobrazowych razem (ha)	229 725,38	Bez zmian
Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu razem (ha)	24 733,62	Zwiększenie powierzchni o 57,27 ha
Powierzchnia użytków ekologicznych (ha)	1 454,40	Zwiększenie powierzchni o 7,72 ha
Powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (ha)	35,33	Bez zmian
Powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (ha)	5 003,19	Bez zmian
Liczba pomników przyrody (sztuk)	1 520	Zwiększenie liczby o 39 szt.
Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) (ha)	62 362,50	Bez zmian
Powierzchnia obszarów specjalnej obszary ochrony siedlisk (SOO) (ha)	93 304,00	Bez zmian

[98] Opracowanie własne na podstawie danych UMWŚ

Oceniana wartość	2024 r.	Różnica w stosunku do roku poprzedniego
Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (ha)	brak danych	brak danych
Powierzchnia lasów ogółem (ha)	396 867,09	Bez zmian
Zalesienia i odnowienia ogółem (ha)	brak danych	brak danych

2.5.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 21. Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Ochrona przyrody (OP)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel strategiczny: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu		
Cel operacyjny: OP 1. Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej		
OP 1.1.	Budowa regionalnego systemu monitoringu różnorodności biologicznej i georóżnorodności oraz zagospodarowania przestrzennego, zintegrowanego z ORSIP i bazami GIOŚ	UMWŚ, CDPGŚ, RDOŚ, ZPKWŚ, ZS ŚOB, GIOŚ
OP 1.2.	Kontynuowanie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej województwa ze szczególnym uwzględnieniem grup organizmów, zbiorowisk roślinnych i siedlisk przyrodniczych o niewystarczającym rozpoznaniu	UMWŚ, CDPGŚ, RDOŚ, ZPKWŚ, ZS ŚOB, uczelnie wyższe i instytucje badawcze
OP 1.3.	Wspieranie i rozwój badań z zakresu ochrony przyrody (w szczególności inwazyjnych gatunków obcych oraz	UMWŚ, CDPGŚ, RDOŚ, ZPKWŚ, ZS

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
	przedmiotów ochrony na obszarach Natura 2000) oraz ekologii krajobrazu	ŚOB, uczelnie wyższe i instytucje badawcze
OP 1.4.	Rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej, w szczególności na temat przedmiotów ochrony na obszarach natura 2000 (w tym akcja informacyjna na temat użytkowania pojazdów mechanicznych w obrębie siedlisk naturowych) oraz walorów przyrodniczych parków krajobrazowych	JST, CDPGŚ, PGL LP, RDOŚ, ZPKWŚ, ZS ŚOB, organizacje pozarządowe
OP 1.5.	Prowadzenie bazy danych o czynnej ochronie przyrody	UMWŚ, CDPGŚ
OP 1.6.	Rozpoznanie obszarów występowania, identyfikacja zagrożeń oraz określenie warunków ochrony i monitoring gatunków i siedlisk objętych ochroną na obszarach Natura 2000 na potrzeby realizacji planów zadań ochronnych	UMWŚ, CDPGŚ, RDOŚ, ZPKWŚ, ZS ŚOB, uczelnie wyższe i instytucje badawcze
Cel operacyjny: OP 2. Wdrożenie narzędzi spójnego systemu zarządzania zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo		
OP 2.1.	Integracja działań w ramach wdrażania zapisów Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego	UMWŚ, JST, CDPGŚ, PGL LP, RDOŚ, ZPKWŚ, ZS ŚOB, uczelnie wyższe i instytucje badawcze, wszystkie instytucje, których działalność wpływa na stan przyrody (np.

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
		RZGW, ŚZMiUW)
OP 2.2.	Systematyczna aktualizacja wojewódzkiej bazy danych przyrodniczych w ramach modułu „Przyroda”, komponentu Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Śląskiego (ORSIP)	UMWŚ, CDPGŚ, ZS ŚOB, RDOŚ, ZPKWŚ, Uniwersytet Śląski
OP 2.3.	Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000	RDOŚ
OP 2.4.	Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony parków krajobrazowych	ZPKWŚ
OP 2.5.	Zapewnienie właściwej ochrony bioróżnorodności, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy	UMWŚ, JST
OP 2.6.	Zapewnienie właściwej ochrony przyrody na terenach leśnych poprzez odpowiednie zapisy w planach urządzenia lasu (programy ochrony przyrody dla nadleśnictw)	PGL LP
OP 2.7.	Opracowanie i wdrożenie planów gospodarowania zasobami wodnymi w lasach nizinnych	PGL LP
OP 2.8.	Przywracanie i promowanie tradycyjnego wypasu w celu ochrony ekosystemów nieleśnych na terenie całego województwa, w tym Wojewódzki Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej − Owca Plus do roku 2020	UMWŚ, JST, ZPKWŚ, organizacje pozarządowe
OP 2.9.	Stworzenie systemu przepływu informacji o prowadzonych przez gminy województwa śląskiego działaniach z zakresu edukacji ekologicznej oraz czynnej ochrony przyrody na cele Ogólnodostępnej	UMWŚ, CDPGŚ, JST, organizacje pozarządowe

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
	Bazy Danych, która zostanie zaimplementowana do modułu Przyroda w systemie ORSIP	
OP 2.10.	Oznakowanie granic obszarów uznanych za formy ochrony przyrody oraz postawienie tablic informacyjnych	UMWŚ, JST, RDOŚ, ZPKWŚ,
OP 2.11.	Opracowanie i wdrażanie założeń udostępniania turystycznego obszarów cennych przyrodniczo oraz utrwalanie osiągniętych efektów z uwzględnieniem pojemności turystycznej tych obszarów	JST, RDOŚ, ZPKWŚ, organizacje pozarządowe
Cel operacyjny: OP 3. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności		
OP 3.1.	Zachowanie lub odtwarzanie właściwego stanu siedlisk i gatunków poprzez realizację zadań ochronnych wyznaczonych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody	RDOŚ, wszystkie podmioty wyznaczone w planach ochrony i planach zadań ochronnych
OP 3.2.	Zachowanie lub odtwarzanie właściwego stanu walorów przyrodniczych i krajobrazu poprzez wdrażanie zapisów planów ochrony parków krajobrazowych	ZPKWŚ
OP 3.3.	Przebudowa drzewostanów na terenach leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem oraz zalesienia	PGL LP
OP 3.4.	Zachowanie bioróżnorodności na terenach wiejskich z wykorzystaniem programów rolno-środowiskowych	Rolnicy, ODR
OP 3.5.	Prowadzenie wolierowej hodowli głuszca w nadleśnictwie Wisła	PGL LP
OP 3.6.	Prowadzenie ośrodka hodowli żubrów w nadleśnictwie Kobiór	PGL LP

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
OP 3.7.	Prowadzenie Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt - leśne pogotowie w Nadleśnictwie Katowice	PGL LP
OP 3.8.	Zachowanie i odtwarzanie właściwego stanu siedlisk, cennych gatunków, elementów przyrody nieożywionej oraz krajobrazu na terenie obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, a także poza terenem obszarów chronionych	JST, zarządzający obszarem, organizacje pozarządowe
OP 3.9.	Usuwanie roślinności inwazyjnej	JST, zarządzający obszarem

Tabela 22 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji „Zasoby Przyrodnicze (ZP)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel: Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej		
Kierunek interwencji: ZP 1. Pogłębianie wiedzy na temat walorów przyrodniczych województwa oraz wdrażanie działań mających na celu odpowiednie zarządzanie i ochronę zasobów przyrodniczych		
ZP 1.1.	Aktualizacja lub opracowanie planów ochrony dla parków krajobrazowych	ZPKWŚ
ZP 1.2.	Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony, planów zadań ochronnych i zadań ochronnych, obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody	RDOŚ
ZP 1.3.	Inwentaryzacja, waloryzacja i monitoring szczególnie siedlisk i gatunków o szczególnym znaczeniu dla województwa	ZPKWŚ, RDOŚ, GIOŚ, gminy

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
ZP 1.4.	Tworzenie nowych obszarów chronionych oraz powiększanie istniejących obszarowych form ochrony przyrody, w oparciu o wyniki prowadzonych badań i waloryzacji przyrodniczych	RDOŚ, UMWŚ, gminy
ZP 1.5.	Rozwój bazy dydaktyczno-edukacyjnej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej, szczególnie na temat obszarów chronionych i ich zasobów wraz z propagowaniem wiedzy na temat poszanowania przyrody	PGL LP, gminy, NGO i instytucje naukowe
ZP 1.6.	Integracja działań w ramach wdrażania zapisów Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego	PGL LP, RDOŚ, UMWŚ gminy
Kierunek interwencji: ZP 2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności		
ZP 2.1.	Czynna ochrona siedlisk przyrodniczych oraz gatunków rzadkich, zagrożonych lub objętych ochroną	ZPKWŚ, RDOŚ, PGL LP, gminy, NGO
ZP 2.2.	Zachowanie i odtwarzanie właściwego stanu siedlisk, cennych gatunków, elementów przyrody nieożywionej oraz krajobrazu na terenie obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, a także poza terenem obszarów chronionych m.in; poprzez realizację Planów zadań ochronnych, zadań ochronnych i planów ochrony przyjętych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody	RDOŚ, gminy, NGO, PGL LP
ZP 2.3.	Zrównoważony rozwój turystyki na obszarach cennych przyrodniczo z uwzględnieniem pojemności turystycznej tych obszarów	RDOŚ, PGL LP gminy
ZP 2.4.	Zapewnienie właściwej ochrony bioróżnorodności, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w dokumentach planistycznych, strategicznych lub/i decyzjach administracyjnych	RDOŚ, gminy

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
ZP 2.5.	Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat bioróżnorodności województwa oraz jej znaczeniu dla funkcjonowania człowieka	ZPKWŚ, RDOŚ, PGL LP, gminy
ZP 2.6.	Zapewnienie właściwej ochrony przyrody na terenach leśnych poprzez odpowiednie zapisy w planach urządzenia lasu (programy ochrony przyrody dla nadleśnictw)	RDOŚ, PGL LP
ZP 2.7	Prowadzenie ochrony cennych gatunków zwierząt ex situ (głuszec, żubr) oraz prowadzenie ośrodków rehabilitacji zwierząt	RDOŚ, PGL LP (nadleśnictwo, Kobiór, Wisła, Katowice)
ZP 2.8.	Oznakowanie granic obszarów uznanych za formy ochrony przyrody poprzez postawienie tablic informacyjnych	ZPKWŚ, UMWŚ, RDOŚ, gminy
ZP 2.9	Eliminacja inwazyjnych gatunków roślin i zwierząt	RDOŚ, gminy, starostwa, zarządcy dróg, PGL LP, właściciele i zarządcy gruntów
ZP 2.10	Przebudowa drzewostanów na terenach leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem, przebudowa drzewostanów monokulturowych oraz zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	PGL LP
ZP 2.11	Zwiększanie udziału starych drzew w drzewostanach wszystkich klas wieku oraz dążenie do pozostawiania większej ilości martwego drewna w lesie w celu zwiększenia bioróżnorodności	PGL LP
Kierunek interwencji: ZP 3. Ochrona i rozwój terenów zieleni oraz zwiększenie bioróżnorodności na obszarach zurbanizowanych, w kontekście zachodzących zmian klimatu		

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
ZP 3.1.	Zwiększanie potencjału adaptacyjnego miast do zmian klimatycznych poprzez tworzenie nowych terenów zieleni, wprowadzanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększanie ilości powierzchni biologicznie czynne szczególnie na terenach silnie zurbanizowanych	gminy, powiaty, przedsiębiorcy
ZP 3.2.	Prowadzenie prawidłowej pielęgnacji drzew ze szczególnym uwzględnieniem okazów sędziwych, w tym pomnikowych	Gminy

Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

2.5.2.1. Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu

2.5.2.1.1. OP 1. Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej

OP 1.1. Budowa regionalnego systemu monitoringu różnorodności biologicznej i georóżnorodności oraz zagospodarowania przestrzennego, zintegrowanego z ORSIP i bazami GIOŚ

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Realizacja monitoringu ptaków Polski w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska:

- w 2021 r. w ramach następujących programów:
  - Monitoring Pospolitych Ptaków Lęgowych (66 powierzchni);
  - Monitoring Pospolitych Ptaków Miast (52 powierzchni);
  - Monitoring Ptaków Wybrzeża i Rzek (1 powierzchni):
  - Monitoring Rzadkich Dzięciołów (26 powierzchni);
  - Monitoring Sów Krajobrazu Rolniczego (4 powierzchni);
  - Monitoring Ślepowrona (5 powierzchni);
  - Monitoring Żołny (6 powierzchni);
  - Monitoring Zimujących Ptaków Wodnych (58 powierzchni).
- w 2022 r. w ramach następujących programów:
  - Monitoring Pospolitych Ptaków Lęgowych (70 powierzchni);
  - Monitoring Pospolitych Ptaków Miast (51 powierzchni);
  - Monitoring Ptaków Wybrzeża i Rzek (1 powierzchni);
  - Monitoring Rzadkich Dzięciołów (26 powierzchni);

- Monitoring Sów Krajobrazu Rolniczego (4 powierzchni);
- Monitoring Ślepowrona (5 powierzchni);
- Monitoring Żołny (8 powierzchnie);
- Monitoring Zimujących Ptaków Wodnych (58 powierzchni).

Realizacja monitoringu siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska:

- w 2021 r. w ramach następujących programów:
  - 3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków – na 3 stanowiskach;
  - 3240 Zarośla wierzby siwej na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (*Salici-Myricarietum* część - z przewagą wierzby) – na 3 stanowiskach;
  - 4060 Wysokogórskie borówczyska bażynowe (*Empetro-Vaccinietum*) – na 1 stanowisku;
  - 4070 Zarośla kosodrzewiny (*Pinetum mugo*) – na 3 stanowiskach;
  - 4080 Subalpejskie zarośla wierzbowe wierzby lapońskiej lub śląskiej (*Salicetum lapponum*, *Salicetum silesiacae*) – na 1 stanowisku;
  - 5130 Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych – na 3 stanowiskach;
  - 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) – na 22 stanowiskach;
  - 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) – na 1 stanowisku;
  - 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion* – na 1 stanowisku;
  - 8150 Środkowoeuropejskie wyżynne piargi i gołoborza krzemianowe – na 1 stanowisku;
  - 8160 Podgórskie i wyżynne rumowiska wapienne ze zbiorowiskami ze *Stipion calamagrostis* – na 1 stanowisku;
  - 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum* i *Tilio-Carpinetum*) – na 14 stanowiskach;
  - 9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (*Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani*) – na 13 stanowiskach;
  - 91D0 Bory i lasy bagienne – na 1 stanowisku;
  - 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i *jesionowe (Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe) – na 6 stanowiskach;
  - 91P0 Jodłowy bór świętokrzyski (*Abietetum polonicum*) – na 1 stanowisku.
- w 2022 r. nie realizowano monitoringu siedlisk przyrodniczych.

Realizacja monitoringu gatunków zwierząt (innych niż ptaki) w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska:

- w 2021 r. w ramach następujących programów:
  - bóbr europejski *Castor fiber* – na 2 stanowiskach;
  - chomik europejski *Cricetus cricetus* – na 6 stanowiskach;
  - czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* – na 7 stanowiskach;
  - darniówka tatrzańska *Microtus tatricus* – na 5 stanowiskach;

- gniewosz plamisty *Coronella austriaca* – na 1 stanowisku;
- kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo* – na 1 stanowisku;
- kumak górski *Bombina variegata* – na 27 stanowiskach;
- modraszek arion *Maculinea arion* – na 1 stanowisku;
- modraszek nausitous *Maculinea nausithous* – na 4 stanowiskach;
- modraszek telejus *Maculinea teleius* – na 4 stanowiskach;
- mopek *Barbastella barbastellus* – na 2 stanowiskach;
- nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii* – na 2 stanowiskach;
- nocek duży *Myotis myotis* – na 6 stanowiskach;
- nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme* – na 1 stanowisku;
- nocek orzęsiony *Myotis emarginatus* – na 2 stanowiskach;
- pachnica dębowa *Osmoderma eremita* – na 3 stanowiskach;
- poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana* – na 1 stanowisku;
- podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros* – na 3 stanowiskach;
- rak szlachetny *Astacus astacus* – na 1 stanowisku;
- traszka karpacka *Triturus montandoni* – na 27 stanowiskach;
- wydra *Lutra lutra* – na 2 stanowiskach.

- w 2022 r. nie prowadzono monitoringu gatunków zwierząt.

Realizacja monitoringu gatunków roślin w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska:

- w 2021 r. w ramach następujących programów:
  - bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis* – na 2 stanowiskach;
  - dzwonek piłkowany *Campanula serrata* – na 6 stanowiskach;
  - haczykowiec błyszczący *Hamatocaulis vernicosus* – na 1 stanowisku;
  - języczka syberyjska *Ligularia sibirica* – na 1 stanowisku;
  - kotewka orzech wodny *Trapa natans* – na 1 stanowisku;
  - lindernia mułowa *Lindernia procumbens* – na 1 stanowisku;
  - lipiennik Loesela *Liparis loeselii* – na 3 stanowiskach;
  - obuwik pospolity *Cypripedium calceolus* – na 3 stanowiskach;
  - okrzyn jeleni *Laserpitium archangelica* – na 1 stanowisku;
  - tłustosz pospolity dwubarwny *Pinguicula vulgaris var. bicolor* – na 1 stanowisku;
  - tocja karpacka *Tozzia carpatica* – na 4 stanowiskach;
  - torfowce *Sphagnum* spp. – na 7 stanowiskach;
  - warzucha polska *Cochlearia polonica* – na 3 stanowiskach;
  - widłoząb zielony *Dicranum viride* – na 2 stanowiskach.

- w 2022 r. nie prowadzono monitoringu gatunków roślin.

W 2022 r. RDOŚ prowadził następujące ekspertyzy przyrodnicze:

- monitoring darniówki tatrzańskiej w Beskidzie Żywieckim;
- monitoring stanu ochrony przedmiotów ochrony specjalnego obszaru ochrony siedlisk Beskid Żywiecki PLH240006 – zwierzęta, siedliska przyrodnicze i rośliny.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W 2023 r. liczba pozyskanych rekordów do bazy aplikacji mapowej "Rozmieszczenie gatunków fauny, roślin naczyniowych i mszaków woj. śląskiego" wynosiła 499.

W 2024 r. liczba pozyskanych rekordów do bazy aplikacji mapowej "Rozmieszczenie gatunków fauny, roślin naczyniowych i mszaków woj. śląskiego" wynosiła 1 989.

Realizacja monitoringu ptaków Polski w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska:

- w 2023 r. w ramach następujących programów:
  - Monitoring Pospolitych Ptaków Lęgowych (68 powierzchni);
  - Monitoring Pospolitych Ptaków Miast (47 powierzchni);
  - Monitoring Rzadkich Dzięciołów (24 powierzchni);
  - Monitoring Sów Krajobrazu Rolniczego (4 powierzchni);
  - Monitoring Ślepowrona (5 powierzchni);
  - Monitoring Żołny (2 powierzchnie);
  - Monitoring Zimujących Ptaków Wodnych (58 powierzchni).
- w 2024 r. w ramach następujących programów:
  - Monitoring Pospolitych Ptaków Lęgowych (67 powierzchni);
  - Monitoring Pospolitych Ptaków Miast (49 powierzchni);
  - Monitoring Rzadkich Dzięciołów (24 powierzchni);
  - Monitoring Sów Krajobrazu Rolniczego (4 powierzchni);
  - Monitoring Ślepowrona (5 powierzchni);
  - Monitoring Żołny (2 powierzchnie);
  - Monitoring Zimujących Ptaków Wodnych (58).

Realizacja monitoringu siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska:

- w 2023 r. w ramach następujących programów:
  - 3130 Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto-Nanojuncetea* – na 3 stanowiskach.
- w 2024 r. w ramach następujących programów:
  - 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi – na 3 stanowiskach;
  - 3130 Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto-Nanojuncetea* – na 1 stanowisku;
  - 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* – na 4 stanowiskach;
  - 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis* – na 10 stanowiskach;
  - 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*) – na 1 stanowisku;
  - 6130 Murawy galmanowe – na 3 stanowiskach;
  - 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* - płaty bogate florystycznie) – na 14 stanowiskach;
  - 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) – na 6 stanowiskach;

- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*) – na 15 stanowiskach;
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) – na 11 stanowiskach;
- 6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (*Polygono-Trisetion*) – na 13 stanowiskach;
- 65XX Eutroficzne łąki wilgotne (zw. *Calthion*) – na 4 stanowiskach;
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska – na 9 stanowiskach;
- 7220 Źródliska wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati* – na 13 stanowiskach;
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk – na 5 stanowiskach;
- 8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis* – na 12 stanowiskach;
- 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandelii* – na 4 stanowiskach;
- 8310 Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania – na 9 stanowiskach;
- 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagion*) – na 23 stanowiskach;
- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) – na 25 stanowiskach;
- 9140 Górskie jaworzyny ziołoroślowe (*Aceri-Fagetum*) – na 4 stanowiskach;
- 9150 Ciepłolubne buczyny storczykowe (*Cephalanthero-Fagenion*) – na 11 stanowiskach;
- 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercetea robori-petraeae*) – na 2 stanowiskach;
- 9410 Górskie bory świerkowe (*Piceion abietis* część - zbiorowiska górskie) – na 25 stanowiskach.

Realizacja monitoringu gatunków zwierząt (innych niż ptaki) w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska:

- w 2023 r. w ramach następujących programów:
  - modraszek arion *Maculinea arion* – na 1 stanowisku;
  - modraszek nausitous *Maculinea nausithous* – na 4 stanowiskach;
  - modraszek telejus *Maculinea teleius* – na 4 stanowiskach;
  - pływak szerokobrzeżek *Dytiscus latissimus* – na 3 stanowiskach;
  - poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana* – na 1 stanowisku;
  - ślimak winniczek *Helix pomatia* – na 5 stanowiskach;
  - zagłębek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus* – na 1 stanowisku;
  - zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis* – na 4 stanowiskach;
  - zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus* – na 1 stanowisku.
- w 2024 r. w ramach następujących programów:
  - biegacz urozmaicony *Carabus variolosus* – na 4 stanowiskach;
  - chomik europejski *Cricetus cricetus* – na 6 stanowiskach;
  - darniówka tatrzańska *Microtus tatricus* – na 4 stanowiskach;
  - gniewosz plamisty *Coronella austriaca* – na 1 stanowisku;
  - kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo* – na 1 stanowisku;

- mopek *Barbastella barbastellus* – na 2 stanowiskach;
- nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii* – na 2 stanowiskach;
- nocek duży *Myotis myotis* – na 6 stanowiskach;
- nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme* – na 1 stanowisku;
- nocek orzęsiony *Myotis emarginatus* – na 2 stanowiskach;
- osadnik wielkooki *Lopinga achine* – na 7 stanowiskach;
- podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros* – na 3 stanowiskach;
- rak szlachetny *Astacus astacus* – na 1 stanowisku;
- ślimak winniczek *Helix pomatia* – na 3 stanowiskach.

Realizacja monitoringu gatunków roślin w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska:

- w 2023 r. w ramach następujących programów:
  - bielistka siwa *Leucobryum glaucum* – na 3 stanowiskach;
  - chrobotki *Cladonia* spp. – na 1 stanowisku;
  - sasanka otwarta *Pulsatilla patens* – na 1 stanowisku;
  - tojad morawski *Aconitum firmum var. moravicum* – na 14 stanowiskach;
  - widłaki *Lycopodium* spp. – na 7 stanowiskach.
- w 2024 r. w ramach następujących programów:
  - bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis* – na 2 stanowiskach;
  - języczka syberyjska *Ligularia sibirica* – na 1 stanowisku;
  - lipiennik *Loesela Liparis loeselii* – na 3 stanowiskach;
  - obuwik pospolity *Cypripedium calceolus* – na 3 stanowiskach;
  - przytulia krakowska *Galium cracoviense* – na 6 stanowiskach;
  - śnieżyczka przebiśnieg *Galanthus nivalis* – na 4 stanowiskach.

W latach 2023-2024 r. RDOŚ prowadził następujące ekspertyzy przyrodnicze:

- Monitoring darniówki tatrzańskiej w Beskidzie Żywieckim;
- Monitoring stanu ochrony przedmiotów ochrony specjalnego obszaru ochrony siedlisk Beskid Żywiecki PLH240006 – zwierzęta, siedliska przyrodnicze i rośliny.

OP 1.2. Kontynuowanie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej województwa ze szczególnym uwzględnieniem grup organizmów, zbiorowisk roślinnych i siedlisk przyrodniczych o niewystarczającym rozpoznaniu

Inwentaryzowanie zasobów przyrody stanowi podstawę do dalszej ochrony cennych gatunków czy siedlisk. Dlatego niezmiernie ważne jest prowadzenie badań terenowych, mających na celu rozpoznanie istniejących zasobów oraz zamieszczanie tych danych w odpowiednich bazach danych, które w przyszłości będą umożliwiały planowanie odpowiednich zabiegów ochronnych.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

ZPKWŚ realizował następujące działania:

- gromadzenie dokumentacji dotyczącej terenów źródliskowych na obszarze ZPKWŚ:
  - w 2021 r. przeprowadzono 34 kontroli na 17 obiektach;

  - w 2022 r. przeprowadzono 60 kontroli na 45 obiektach.

- gromadzenie dokumentacji dotyczącej wychodni skalnych na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych:
  - w 2021 r. przeprowadzono oględziny oraz sporządzono opisy i dokumentację fotograficzną wraz z ustaleniem lokalizacji 13 wychodni skalnych;
  - w 2022 r. przeprowadzono oględziny oraz sporządzono opisy i dokumentację fotograficzną wraz z ustaleniem lokalizacji 10 wychodni skalnych.
- udział w dekadzie spisu nietoperzy, opracowanie wyników i zaleceń do czynnej ochrony:
  - w 2017 r. na terenie BPK przeprowadzono 7 kontroli, na terenie PKOG przeprowadzono 26 kontrole, na terenie PK CKKRW przeprowadzono 1 kontrolę;
  - na terenie PK CKKRW przeprowadzono inwentaryzację w zamku w Tworkowie;
  - w 2018 r. na terenie BPK przeprowadzono 8 kontroli, na terenie PKOG przeprowadzono 27 kontroli;
  - w jaskini Boraczej odnotowano jednego osobnika nocka Brandta;
  - w Jaskini Malinowskiej stwierdzono obecność klastra nietoperzy zliczonych jako 16 osobników.
- kontrola stanowisk bobra europejskiego:
  - w 2021 r. wykonano 64 kontrole na 36 stanowiskach;
  - w 2022 r. dokonano 66 kontroli na 41 stanowiskach.
- ochrona i odbudowa miejsc rozrodu płazów na terenie ZPKWŚ:
  - w 2021 r. dokonano 11 kontroli;
  - w 2022 r. dokonano 11 kontroli.
- czynna ochrona raka szlachetnego – kontrola występowania:
  - w 2021 r. przeprowadzono 15 kontroli (13 kontroli na ciekach i 2 zbiorników wodnych);
  - w 2022 r. przeprowadzono 2 kontrole (12 kontroli na ciekach i 1 zbiorniku wodnym z zastosowaniem żywołapek z przynętą).
- kontrola gniazd bociana białego w czasie gniazdowania ptaków w okresie lęgowym. Uzyskanie informacji o potrzebie ustawienia platform podgniazdowych - opracowanie wyników i zaleceń do czynnej ochrony. Na terenie ZPKWŚ dokonano:
  - w 2021 r. skontrolowano 91 gniazd z czego w 39 odnotowano sukces lęgowy;
  - w 2018 r. skontrolowano 95 gniazda, z czego w 84 odnotowano sukces lęgowy.
- kontrola stanowisk endemitów: warzuchy polskiej i przytulii krakowskiej:
  - w 2021 r. dokonano 10 kontroli;

- w 2022 r. dokonano 6 kontroli.

- monitoring ptaków lęgowych charakterystycznych dla PK CKKRW (hełmiatka, rybitwa rzeczna):
  - w 2021 r. podczas przeprowadzonych kontroli zaobserwowano populację liczącą 5 dorosłych osobników hełmiatki (2 samce, 3 samice). W terminie od kwietnia do sierpnia 2021 r. przeprowadzono łącznie 9 kontroli platformy podgniazdowej dla ptaków rybitwy rzecznej na zalewie Gzel, zaobrączkowano łącznie 89 młodych ptaków wraz z dokonaniem pomiaru długości skrzydeł; populację lęgową oszacowano na około 40 par;
  - w 2022 r. przeprowadzono 2-krotnie wizje terenowe w rezerwacie Łężczok, zliczono 72 dorosłe osobniki hełmiatki. W terminie od kwietnia do sierpnia 2022 r. przeprowadzono łącznie 9 kontroli platformy podgniazdowej dla rybitwy rzecznej: na zalewie Gzel, zaobrączkowano łącznie 95 młodych ptaków wraz z dokonaniem pomiaru długości skrzydeł; populację lęgową oszacowano na około 45 par.

- przywrócenie optymalnych warunków środowiskowych dla kosaćca syberyjskiego przy jednoczesnym zachowaniu miejsca lęgowego gatunków ptaków takich jak: bekas kszyk i podróżniczek:
  - w 2021 r. przeprowadzono kontrolę na terenie użytku ekologicznego w Małej Nędzy, która potwierdziła mikrosiedliskowe występowanie kosaćca syberyjskiego, skupionego w dwóch miejscach;
  - w 2022 r. przeprowadzono oględziny jednego stanowiska pod kątem występowania kosaćca syberyjskiego: Łąka trzęślicowa w Małej Nędzy – stwierdzono siedem mikrosiedlisk.

- przeprowadzono inwentaryzacje nieczynnych wyrobisk Beskidzkich Parków Krajobrazowych jako terenów zdenaturalizowanych:
  - w 2021 r. przeprowadzono inwentaryzację 2 kamieniołomów;
  - w 2022 r. przeprowadzono 1 inwentaryzację kamieniołomu.

- przeprowadzenie kontroli stanowiska rdestowca sachalińskiego (*Reynoutria sachalinensis*) w Dolinie Wodącej, w rejonie Skały Biśnik:
  - w 2021 r. przeprowadzono 6 kontroli stanowiskowych oraz tworzenie baz danych. Przeprowadzenie monitoringu powierzchni badawczych i kontrolnych występowania rdestowca, łącznie 10 powierzchni (1m x 1m) wraz z tworzeniem bazy danych;
  - w 2022 r. przeprowadzono monitoring powierzchni badawczych i kontrolnych występowania rdestowca sachalińskiego, łącznie 10 powierzchni (1m x 1m) wraz z tworzeniem bazy danych. Prowadzono 6 kontroli terenowych w czasie realizacji działań ochronnych.

- gromadzenie dokumentacji dot. wodospadów na obszarze Beskidzkich Parków Krajobrazowych:
  - w 2021 r. uzyskano informację na temat lokalizacji wodospadów na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych oraz przeprowadzono inwentaryzację 14 wodospadów i kaskad. W przypadku potoku Szczyrbok na inwentaryzowanym kaskadowym odcinku potoku wyodrębniono

10 progów wodospadowych, co łącznie stanowi 23 zinwentaryzowane obiekty;
  - w 2022 r. uzyskano informację nt. lokalizacji wodospadów na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych oraz przeprowadzono inwentaryzację 8 wodospadów i kaskad.
- inwentaryzacja i czynna ochrona popielicowatych na wybranych obszarach ZPKWŚ:
  - w 2021 r. skontrolowano wyłącznie jaskinię Sulmową;
  - w 2022 r. skontrolowanoo 22 jaskinie.
- monitoring drapieżników na terenie PK Beskidu Małego:
  - w 2021 r. kontrolowano fotopułapki na trzech stanowiskach, średnio 1 raz na miesiąc. Odnotowano obecność dużych drapieżników: wilk, 6 osobników, ora liczne tropy i ślady bytowania;
  - w 2022 r. odnotowano zwierzęta takie jak: jelenie, dziki, sarny, lisy, ryś, samica. Od mieszkańca otrzymano informację o obserwacji wilków (3 osobniki) w rejonie Trzonki (w części województwa śląskiego) w Beskidzie Małym; nagrano jednego osobnika wilka, w tle nagrania słychać, że poruszało się ich więcej.
- w 2021 r. wykonanie dokumentacji:
  - ocena siedlisk kserotermicznych i jałowczysk na wybranych obszarach w PKOG;
  - ocena wybranych grup bezkręgowców w obrębie siedlisk kserotermicznych w PKOG;
  - ocena efektów eliminacji rdestowca sachalińskiego (*Reynoutria sachalinensis*) na stanowisku w Dolinie Wodącej, w rejonie Skały Biśnik w PKOG;
  - ocena ringów i dróg wspinaczkowych oraz ocena ich wpływu na stan muraw naskalnych w PKOG;
  - ocena stanowiska warzuchy polskiej (*Cochlearia polonica*) w źródlisku rzeki Centuria (Hutki – Kanki), PKOG;
  - rozpoznanie przyrodnicze i opracowanie wskazań do działań ochrony przyrody w Parku Krajobrazowym Stawki.
- w 2021-2022 r. na terenie Beskidzkiego Parku Krajobrazowego przeprowadzono inwentaryzację wiosennych gatunków roślin zielnych w cennych typach siedlisk przyrodniczych oraz prowadzono monitoring skuteczności i usuwania szczawiu alpejskiego *Rumex alpinus* w Beskidzie Żywieckim. Przeprowadzono również ocenę stanu populacji gatunków ptaków strefowych (bocian czarny, orzeł przedni, puchacz);
- w 2022 r. przeprowadzono ocenę stanu wzgórza Grochowiec;
- w 2022 r. monitorowano aktywność głosową puchacza *Bubo bubo* na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

ZPKWŚ realizował następujące działania:

- gromadzenie dokumentacji dotyczącej terenów źródliskowych na obszarze ZPKWŚ:
  - w 2023 r. przeprowadzono 52 kontrole na 40 obiektach;
  - w 2024 r. przeprowadzono 35 kontroli na 30 obiektach.
- gromadzenie dokumentacji dotyczącej wychodni skalnych na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych:
  - w 2023 r. przeprowadzono oględziny oraz sporządzono opisy i dokumentację fotograficzną wraz z ustaleniem lokalizacji 6 wychodni skalnych;
  - w 2024 r. przeprowadzono oględziny oraz sporządzono opisy i dokumentację fotograficzną wraz z ustaleniem lokalizacji 9 wychodni skalnych.
- udział w dekadzie spisu nietoperzy, opracowanie wyników i zaleceń do czynnej ochrony:
  - w 2023 r. na terenie BPK przeprowadzono 8 kontroli;
  - w 2024 r. na terenie BPK przeprowadzono 8 kontroli;
  - w 2023 r. na terenie PKOG przeprowadzono oględziny 20 obiektów;
  - w 2024 r. na terenie PKOG przeprowadzono oględziny 24 obiektów.
- kontrola stanowisk bobra europejskiego:
  - w 2023 r. dokonano łącznie 62 kontroli 38 stanowiskach;
  - w 2024 r. przeprowadzono 76 kontroli na 38 stanowiskach.
- ochrona i odbudowa miejsc rozrodu płazów na terenie ZPKWŚ:
  - w 2023 r. przeprowadzono 11 kontroli;
  - w 2024 r. przeprowadzono 7 kontroli.
- czynna ochrona raka szlachetnego – kontrola występowania:
  - w 2023 r. przeprowadzono 10 kontroli (9 kontroli na ciekach i 1 na zbiorniku wodnym). Nie odłowiono osobników raka szlachetnego;
  - w 2024 r. przeprowadzono 7 kontroli (5 kontroli na ciekach i 2 na zbiornikach wodnych z zastosowaniem żywołapek przynętą).
- kontrola gniazd bociana białego w czasie gniazdowania ptaków w okresie lęgowym. Uzyskanie informacji o potrzebie ustawienia platform podgniazdowych - opracowanie wyników i zaleceń do czynnej ochrony:
  - w 2023 r. skontrolowano 94 gniazd, z czego w 94 odnotowano sukces lęgowy;
  - w 2024 r. skontrolowano 99 gniazd, z czego w 45 odnotowano sukces lęgowy.
- kontrola stanowisk endemitów: warzuchy polskiej i przytulii krakowskiej:
  - w 2023 r. dokonano 10 kontroli w obrębie 4 stanowisk;
  - w 2024 r. dokonano 11 kontroli w obrębie 4 stanowisk.

- monitoring ptaków lęgowych charakterystycznych dla PK CKKRW (hełmiatka, rybitwa rzeczna):
  - w 2023 r. podczas przeprowadzonych kontroli zaobserwowano populację liczącą 48 dorosłych osobników. Przeprowadzono łącznie 9 kontroli platformy podgniazdowej dla ptaków rybitwy rzecznej na zalewie Gzel, zaobrączkowano łącznie 55 młodych ptaków wraz z dokonaniem pomiaru długości skrzydeł; populację lęgową oszacowano na około 30 par;
  - w 2024 r. zaobserwowano populację liczącą kilkadziesiąt osobników hełmiatki. Przeprowadzono łącznie 8 kontroli platformy podgniazdowej dla rybitwy rzecznej: na zalewie Gzel, zaobrączkowano łącznie 74 młodych ptaków wraz z dokonaniem pomiaru długości skrzydeł; populację lęgową oszacowano na około 20 par. Była jedna lęgowa para mew śmieszek, z których zaobrączkowano 3 pisklęta.
- przywrócenie optymalnych warunków środowiskowych dla kosaćca syberyjskiego przy jednoczesnym zachowaniu miejsca lęgowego gatunków ptaków takich jak: bekas kszyk i podróżniczek:
  - w 2023 r. potwierdzono na 2 stanowiskach kosaćca syberyjskiego;
  - w 2024 r. przeprowadzono oględziny 1 stanowiska pod kątem występowania kosaćca syberyjskiego: Łąka trzęślicowa w Małej Nędzy – stwierdzono 8 mikrosiedlisk.
- przeprowadzenie inwentaryzacji nieczynnych wyrobisk na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych – jako terenów zdenaturalizowanych:
  - w 2023 r. przeprowadzono inwentaryzację jednego kamieniołomu, określając jego ogólną charakterystykę, położenie, budowę geologiczną, występującą roślinność: Ustroń Jaszowiec;
  - w 2024 r. uzyskano informację nt. lokalizacji nieczynnego wyrobiska oraz przeprowadzono inwentaryzację 1 kamieniołomu określając jego ogólną charakterystykę, położenie, budowę geologiczną, występującą roślinność: Żabnica Kolonia.
- inwentaryzacja i czynna ochrona popielicowatych na wybranych obszarach ZPKWŚ:
  - w 2023 r. zbadano 12 jaskiń;
  - w 2024 r. prowadzono odłowy w 2 jaskiniach 3 osobników popielicy szarej.
- prowadzenie kontroli stanowiska rdestowca sachalińskiego (*Reynoutria sachalinensis*) w Dolinie Wodącej, w rejonie Skały Biśnik:
  - w 2023 r. przeprowadzono 7 kontroli stanowiskowych;
  - w 2024 r. przeprowadzono 7 kontroli stanowiskowych.
- gromadzenie dokumentacji dot. wodospadów na obszarze Beskidzkich Parków Krajobrazowych:
  - w 2023 r. uzyskano informację nt. lokalizacji wodospadów na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych oraz przeprowadzono inwentaryzację 4 wodospadów i kaskad;
  - w 2024 r. uzyskano informację nt. lokalizacji wodospadów na terenie BPK oraz przeprowadzono inwentaryzację 12 wodospadów i kaskad.

- prowadzenie monitoringu drapieżników na terenie PK Beskidu Małego
  - w 2023 r. wykonano 33 kontrole, fotopułapki były zlokalizowane na 5 różnych stanowiskach;
  - w 2024 r. wykonano 28 kontroli, fotopułapki zostały zlokalizowane na 3 stałych stanowiskach. Szeroka – 6 kontroli, brak nagrań dużych drapieżników w całym kontrolowanym okresie. Wielka Puszcza – 11 kontroli, dwa nagrania rysia w I kwartale i w III kwartale (dorosły osobnik). Pod Czuplem – 8 kontroli, dwa nagrania dorosłego osobnika wilka (w I kwartale). Bukowski Groń – 3 kontrole, brak nagrań dużych drapieżników. W ww. okresach fotopułapki nagrywały z różną częstotliwością sarny, jelenie, dziki, lisy, borsuki, różne gatunki ptaków, gryzonie.
- w 2023-2024 r. pozyskanie wiarygodnych danych nt. gatunków ptaków strefowych na terenach, na których prowadzone były zabiegi ochrony czynnej, na których występowały cenne typy zbiorowisk nieleśnych, stanowiących jednocześnie miejsca rozrodu i żerowania rzadkich i chronionych gatunków ptaków, w tym gatunków ptaków objętych ochroną strefową takich jak: bocian czarny *Ciconia nigra* i puchacz *Bubo bubo*.
- waloryzacja przyrodnicza oraz opracowanie wskazań do ochrony obszarów cennych przyrodniczo Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich.

OP 1.3. Wspieranie i rozwój badań z zakresu ochrony przyrody (w szczególności inwazyjnych gatunków obcych oraz przedmiotów ochrony na obszarach Natura 2000) oraz ekologii krajobrazu

Wspieranie badań naukowych dotyczących ochrony przyrody, ze szczególnym uwzględnieniem inwazyjnych gatunków obcych oraz przedmiotów ochrony na obszarach Natura 2000. Celem jest dostarczenie wiedzy niezbędnej do skutecznego zarządzania i ochrony różnorodności biologicznej. W ramach działania wspierane będą również badania z zakresu ekologii krajobrazu, pozwalające analizować wpływ zmian przestrzennych na stan ekosystemów.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W ramach realizacji zadania ZPKWŚ prowadził eliminację rdestowca sachalińskiego:

- w 2021 r. na powierzchni 1,5 ha;
- w 2022 r. na powierzchni 1,5 ha.

Wyniki prezentowane zostały podczas spotkań naukowo dydaktycznych.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W ramach realizacji zadania ZPKWŚ prowadził eliminację rdestowca sachalińskiego:

- w 2023 r. na powierzchni 1,5 ha;
- w 2024 r. na powierzchni 1,5 ha.

Wyniki prezentowane zostały podczas Szkoły Krasu i innych wydarzeń naukowo-dydaktycznych.

OP 1.4. Rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej, w szczególności na temat przedmiotów ochrony na obszarach natura 2000 (w tym akcja informacyjna na temat użytkowania pojazdów mechanicznych w obrębie siedlisk naturowych) oraz walorów przyrodniczych parków krajobrazowych

Edukację ekologiczną prowadzono w oparciu o propagowanie idei ochrony przyrody, dóbr kultury i krajobrazu poprzez: publikacje naukowe i popularno-naukowe, prowadzenie serwisów internetowych, organizację konkursów, zajęć warsztatowych, imprez tematycznych itp. oraz zakup sprzętu i pomocy dydaktycznych do Ośrodków Edukacyjno-Ekologicznych.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

ZPKWŚ realizował następujące zadania:

- prowadzenie edukacji ekologicznej poprzez organizację konkursów, akcji, zajęć okazjonalnych, konferencji, zajęć warsztatowych (stacjonarnych i terenowych), imprez tematyczno-okolicznościowych, przygotowanie i druk publikacji przyrodniczych i naukowych, zakup sprzętu i pomocy dydaktycznych:
  - w 2021 r. utworzenie mini ogrodu botanicznego, prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej;
  - w 2022 r. prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej ZPKWŚ;
- realizacja projektów:
  - w 2022-2023 r. zakończono realizację 2 projektów grantowych oraz projektu przebudowy infrastruktury edukacyjnej.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały powiaty:

- powiat będziński:
  - w 2021 r. utworzenie Laboratorium Przyszłości „Zielona Pracownia” w ZSOiT w Wojkowicach;
  - rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, prowadzenie warsztatów ekologicznych;
- powiat wodzisławski:
  - podejmowanie inicjatyw mających na celu poprawę jakości powietrza, przygotowywanie materiałów i warsztatów edukacyjnych;
- powiat zawierciański:
  - w 2021 r. organizacja szkolnego konkursu literackiego w ramach Światowego Dnia Ziemi;
  - w 2022 r. realizacja projektu „Przyjaciele przyrody – zielona pracownia oknem na świat dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”;
  - prowadzenie zajęć edukacyjnych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Brenna, Czechowice-Dziedzice, Kroczyce, Lipie, Sławków, Wilkowice, Wręczyca Wielka.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

ZPKWŚ realizował następujące zadania:

- prowadzenie edukacji ekologicznej poprzez organizację konkursów, akcji, zajęć okazjonalnych, konferencji, zajęć warsztatowych (stacjonarnych i terenowych), imprez tematyczno-okolicznościowych, przygotowanie i druk publikacji przyrodniczych i naukowych, zakup sprzętu i pomocy dydaktycznych:
  - w 2023 r. przeprowadzenie 2 kampanii edukacyjno-informacyjnych ZPKWŚ;
  - w 2024 r. realizacja projektów edukacyjnych: konferencji, programu aktywnej edukacji i kampanii edukacyjno-informacyjnej ZPKWŚ.

UMWŚ prowadził następujące zadania:

- utrzymywanie, administrowanie i aktualizacja bazy danych o ścieżkach przyrodniczych i ośrodkach edukacji ekologicznej:
  - w 2023 r. przygotowanie aplikacji mapowej „Edukacja ekologiczna” w ORSIP;
  - w 2024 r. aktualizacja bazy ścieżek przyrodniczych i ośrodków edukacji ekologicznej.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały powiaty:

- powiat będziński:
  - w 2024 r. udział młodzieży w projekcie „Save the Forest”;
  - rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, prowadzenie warsztatów ekologicznych.
- powiat wodzisławski:
  - podejmowanie inicjatyw mających na celu poprawę jakości powietrza, przygotowywanie materiałów i warsztatów edukacyjnych.
- powiat zawierciański:
  - w 2024 r. realizacja projektu Zielonej Pracowni w Zawierciu;
  - prowadzenie zajęć edukacyjnych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Cieszyn, Czechowice Dziedzice, Kroczyce, Lipie, Strumień, Sławków, Wręczyca Wielka.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było również przez następujące nadleśnictwa położone na terenie województwa śląskiego:

- Nadleśnictwo Brynek;
- Nadleśnictwo Gidle;
- Nadleśnictwo Herby;
- Nadleśnictwo Jeleśnia;
- Nadleśnictwo Koniecpol;
- Nadleśnictwo Koszęcin;
- Nadleśnictwo Rudy Raciborskie;
- Nadleśnictwo Rudziniec;

- Nadleśnictwo Siewierz;
- Nadleśnictwo Ujsoły;
- Nadleśnictwo Wisła;
- Nadleśnictwo Złoty Potok;
- Nadleśnictwo Świerklaniec.

W latach 2021-2024 prowadziły one takie działania jak:

- prowadzenie warsztatów dla szkół, spacery dydaktyczne, konkursy edukacyjne, imprezy plenerowe związane z ekologią, leśnictwem i lokalną fauną i florą;
- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej m.in. izby edukacyjno-przyrodniczej oraz ścieżek edukacyjnych, prowadzenie Leśnego Ośrodka Edukacyjno-Ekologicznego w Istebnej.

RDOŚ przeprowadził kampanie edukacyjna #ChronimyRezerwaty polegająca na przeprowadzeniu 10 spotkań informacyjnych w i przy rezerwatach przyrody oraz 5 warsztatów przyrodniczych dla szkół.

OP 1.5. Prowadzenie bazy danych o czynnej ochronie przyrody

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W raportowanym okresie zadanie nie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W raportowanym okresie zadanie nie było realizowane.

OP 1.6. Rozpoznanie obszarów występowania, identyfikacja zagrożeń oraz określenie warunków ochrony i monitoring gatunków i siedlisk objętych ochroną na obszarach Natura 2000 na potrzeby realizacji planów zadań ochronnych

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

ZPKWŚ wykonywał następujące zadania

- gromadzenie danych oraz prowadzenie monitoringu gatunków oraz siedlisk objętych ochroną na obszarach Natura 2000.

RDOŚ w Katowicach przeprowadził inwentaryzacje i ekspertyzy przyrodnicze dla obszarów Natura 2000:

- w 2021 r. liczba wykonanych ekspertyz na obszarach Natury 2000 – 7;
- w 2022 r. liczba wykonanych ekspertyz na obszarach Natury 2000 – 24.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

UMWŚ realizował następujące zadania:

- rozpoznanie rozmieszczenia i zagrożeń dla dzwonka piłkowanego Campanula serrata w związku z realizacją programu Owca Plus:
  - w 2023 r. liczba obiektów poddanych monitoringowi – 2;
  - w 2024 r. liczba obiektów poddanych monitoringowi – 1.

RDOŚ w Katowicach przeprowadził inwentaryzacje i ekspertyzy przyrodnicze dla obszarów Natura 2000:

- w 2023 r. liczba wykonanych ekspertyz na obszarach Natury 2000 – 16;
- w 2024 r. liczba wykonanych ekspertyz na obszarach Natury 2000 – 5.

2.5.2.1.2. OP 2. Wdrożenie narzędzi spójnego systemu zarządzania zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo

OP 2.1. Integracja działań w ramach wdrażania zapisów Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego ukierunkowana jest na zachowanie i odtwarzanie dziedzictwa przyrodniczego i przyrodniczo-kulturowego oraz zrównoważone korzystanie z zasobów przyrody i kształtowanie środowiska przyrodniczego, uwzględniające potrzeby przyszłych pokoleń oraz nienaruszające potrzeb i praw w tym zakresie mieszkańców sąsiadujących województw.

Głównym celem Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego jest:

- cel I - zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności w dobrym stanie oraz umożliwiającym korzystanie z ich zasobów obecnym i przyszłym pokoleniom;
- cel II - zachowanie i ochrona obszarów o wysokich walorach krajobrazowych oraz powstrzymanie degradacji krajobrazu i przywracanie ładu przestrzennego;
- cel III - zintegrowany system zarządzania środowiskiem przyrodniczym i przestrzenią;
- cel IV – wysoki poziom świadomości ekologicznej i holistycznej wiedzy o przyrodzie i krajobrazie oraz zaangażowania mieszkańców województwa w ich ochronę.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

ZPKWŚ prowadziło następujące działania:

- popularyzacja informacji o przyrodniczo cennych obiektach i obszarach w ZPKWŚ, współudział w tworzeniu programów regionalnej edukacji ekologicznej, współudział w realizacji działań edukacyjnych, promowanie walorów krajobrazu, aktywne uczestnictwo w rozwoju bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Realizacja zadania przez ZPKWŚ była tożsama z działaniami prowadzonymi w latach 2021-2022.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bieruń, Brenna, Dąbrowa Górnicza, Kroczyce, Sławków, Świnna.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było również przez następujące nadleśnictwa położone na terenie województwa śląskiego:

- Nadleśnictwo Rybnik;
- Nadleśnictwo Siewierz;
- Nadleśnictwo Wisła.

W latach 2021-2024 prowadziły one działania ciągłe, takie jak:

- zachowanie zasobów przyrodniczych w stanie niepogorszonym, kształtowanie środowiska przyrodniczego, działania mające na celu zachowanie dziedzictwa przyrodniczego.

OP 2.2. Systematyczna aktualizacja wojewódzkiej bazy danych przyrodniczych w ramach modułu „Przyroda", komponentu Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Śląskiego (ORSIP)

W ramach realizacji zadania w latach 2021-2024 przez UMWŚ systematycznie aktualizowana była wojewódzka baza danych przyrodniczych w ramach modułu „Przyroda", komponentu ORSIP-u. Zadanie realizowane było we współpracy z WODGiK w Katowicach.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Import rekordów, aktualizacja aplikacji mapowej „Rozmieszczenie gatunków fauny, roślin naczyniowych i mszaków woj. śląskiego":

- w 2023 r. import 499 rekordów oraz przygotowanie aplikacji mapowej „Edukacja ekologiczna";
- w 2024 r. import 1989 rekordów, aktualizacja bazy ścieżek przyrodniczych i ośrodków edukacji ekologicznej.

OP 2.3. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

RDOŚ w oparciu o posiadane ekspertyzy ustanowił plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000:

- w 2021 r. liczba ustanowionych zarządzeń – 3;
- w 2022 r. liczba ustanowionych zarządzeń – 4.

oraz zmienił plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000:

- w 2021 r. liczba ustanowionych zarządzeń - 2;
- w 2022 r. liczba ustanowionych zarządzeń – 7.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

RDOŚ w oparciu o posiadane ekspertyzy ustanowił plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000:

- w 2023 r. liczba ustanowionych zarządzeń – 4;
- w 2024 r. liczba ustanowionych zarządzeń – 3.

oraz zmienił plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000:

- w 2023 r. liczba ustanowionych zarządzeń – 7;
- w 2024 r. liczba ustanowionych zarządzeń – 8.

OP 2.4. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony parków krajobrazowych

Plany Ochrony dla parków krajobrazowy sporządza dyrektor parku krajobrazowego lub dyrektor zespołu parków krajobrazowych. Sejmik województwa po uzgodnieniu

z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska ustanawia, plan ochrony w drodze uchwały[99].

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

ZPKWŚ kontynuował tworzenie podstawy do prawidłowego zarządzania obszarem „Park Krajobrazowy Lasy nad Górną Liswartą". Przyjęcie w dnia 24 stycznia 2022 r. uchwały nr VI/40/3/2022 Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą".

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Uchwała nr VI/40/3/2022 przyjęta przez Sejmik Województwa Śląskiego została unieważniona Rozstrzygnięciem Nadzorczym Wojewody Śląskiego z dnia 3 marca 2022 r. Województwo Śląskie złożyło skargę na Rozstrzygnięcie Wojewody w dn. 1 kwietnia 2022 r. do WSA, 1 lipca 2022 r. skarga została oddalona. 19 sierpnia 2022 r. Województwo Śląskie złożyło skargę do NSA, który to w dniu 28 lutego 2023 r. uchylił zaskarżony wyrok i Rozstrzygnięcie Wojewody. Plan ochrony stał się dokumentem prawomocnym.

OP 2.5. Zapewnienie właściwej ochrony bioróżnorodności, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy

W raportowanym okresie JST realizowały zadanie głównie poprzez wprowadzanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w wydawanych decyzjach o warunkach zabudowy zapisów zapewniających właściwą ochronę bioróżnorodności, terenów zieleni i krajobrazu, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych. W uchwalanych MPZP wyznaczane były tereny zieleni (zieleni parkowej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej, itp.) oraz ustalenia dotyczące warunków zagospodarowania i ochrony przed zabudową lub znaczne ograniczenie zabudowy (w przypadku zieleni urządzonej).

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

UMWŚ realizował następujące zadania:

- uwzględnienie problematyki ochrony przyrody i krajobrazu w procedurze uzgadniania zgodności gminnych dokumentów planistycznych z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego „Planem 2020+":
  - w 2021 r. liczba uzgodnień projektów Studiów Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego – 32; liczba przekazanych odpowiedzi na zawiadomienia dot. projektów Studiów Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego – 40;
  - w 2022 r. liczba uzgodnień projektów Studiów Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego – 43; liczba przekazanych odpowiedzi na zawiadomienia dot. projektów Studiów Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego – 29;

[99] https://www.gov.pl/web/gdos/plany-ochrony-i-zadania-ochronne (stan na 10.04.2025 r.)

- Uchwałą Nr VI/5/3/2019 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 4 lutego 2019 roku przystąpiono do prac nad zmianą Planu 2020+. Zmiana Planu 2020+ jest w opracowaniu.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Bielsko-Biała, Bieruń, Bobrowniki, Buczkowice, Chełm Śląski, Chybie, Cieszyn, Gliwice, Gorzyce, Jejkowice, Kamienica Polska, Kroczyce, Krzyżanowice, Lelów, Lipie, Lipowa, Mierzęcice, Mikołów, Rydułtowy, Skoczów, Strumień, Ujsoły, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Świnna, Żory.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

UMWŚ realizował następujące zadania:

- uwzględnienie problematyki ochrony przyrody i krajobrazu w procedurze uzgadniania zgodności gminnych dokumentów planistycznych z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego „Planem 2030+";
  - w 2023 r. liczba uzgodnień projektów Studiów Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego – 55; liczba przekazanych odpowiedzi na zawiadomienia dot. projektów Studiów Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego – 25;
  - w 2024 r. liczba uzgodnień projektów Studiów Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego i/lub projektów Planów Ogólnych Gmin – 12; liczba przekazanych odpowiedzi na zawiadomienia dot. projektów Planów Ogólnych Gmin – 88.
  - Uchwałą Nr VI/5/3/2019 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 4 lutego 2019 r. przystąpiono do prac nad zmianą Planu 2020+. Zmiana Planu 2020+ jest w opracowaniu.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Bielsko-Biała, Bieruń, Bobrowniki, Buczkowice, Chełm Śląski, Chybie, Cieszyn, Gliwice, Gorzyce, Jejkowice, Kamienica Polska, Kroczyce, Krzyżanowice, Lipie, Lipowa, Mierzęcice, Mikołów, Poraj, Skoczów, Strumień, Ujsoły, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Świnna, Żory.

OP 2.6. Zapewnienie właściwej ochrony przyrody na terenach leśnych poprzez odpowiednie zapisy w planach urządzenia lasu (programy ochrony przyrody dla nadleśnictw)

Nadleśnictwa realizują zadania gospodarcze w oparciu o odpowiednie zapisy w Programie Ochrony Przyrody zapewniające zachowanie i ochronę bioróżnorodności oraz zapewnienie odpowiedniej ochrony gatunków i siedlisk występujących na terenie nadleśnictwa biorąc pod uwagę ich wymagania ekologiczne.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Nadleśnictwa zapewniły zwiększenie bioróżnorodności, ograniczenie negatywnego wpływu gospodarki leśnej oraz poprawiły jakość monitoringu nadzoru.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W 2023 r. Nadleśnictwo Brynek zlikwidowało odpady zalegające w zagłębieniu terenowym w oddziale 603d rezerwatu „Segiet". Nadleśnictwo Herby w latach 2023 i 2024 usunęło zagrażające drzewa przy ścieżce dydaktycznej „Cisy nad

Liswartą". Nadleśnictwa kontynuowały działania na rzecz zwiększenia bioróżnorodności, ograniczenia negatywnego wpływu gospodarki leśnej oraz poprawy jakości monitoringu nadzoru.

OP 2.7. Opracowanie i wdrożenie planów gospodarowania zasobami wodnymi w lasach nizinnych

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach realizowała w latach 2016- 2022 projekt pn. „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych", którego kontynuację zaplanowano na lata 2024-2028. Celem projektu było wzmocnienie odporności lasów nizinnych na zachodzące zmiany klimatu.

W ramach projektu realizowane były zadania, które polegały na:

- budowie, przebudowie lub odbudowie zbiorników małej retencji;
- budowie, przebudowie lub odbudowie małych urządzeń piętrzących;
- adaptacji istniejących systemów melioracyjnych do pełnienia funkcji retencyjnych;
- zabezpieczeniu obiektów infrastruktury leśnej przed skutkami nadmiernej erozji wodnej;
- przebudowie i rozbiórce obiektów hydrotechnicznych niedostosowanych do wód wezbraniowych[100].

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

- Przebudowa i remont stawu Żebrok, na terenach leśnych nadleśnictwa Kobiór, na terenie gminy Pszczyna.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

- Budowa obiektów małej retencji na pożarzysku z 1992 r. oraz na terenie zlewni potoku Raczok - 51 obiektów typu zbiorniki, zastawki, przepusty, obszary mokradłowe, bród. Pojemność obiektów - 31468 m^3, objętość retencjonowanej wody 26250 m^3.

OP 2.8. Przywracanie i promowanie tradycyjnego wypasu w celu ochrony ekosystemów nieleśnych na terenie całego województwa, w tym Wojewódzki Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej − Owca Plus do roku 2020

ZPKWŚ prowadzi działania czynnej ochrony w obrębie zbiorowisk nieleśnych. Jednym z zabiegów zapewniającym zachowanie cennych przyrodniczo zbiorowisk jest prowadzenie wypasu.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

ZPKWŚ przeprowadzał:

- wypas zwierząt gospodarskich (owiec i kóz) w półnaturalnych siedliskach otwartych;

[100] https://www.katowice.lasy.gov.pl/polis/-/asset_publisher/4Q4Y6U9v1lH1/content/kompleksowy-projekt-mrn2 (dostęp: 10.04.2025 r.)

- ekstensywny, obwoźny wypas zwierząt gospodarskich na obszarze siedlisk ciepłolubnych - „Czynna ochrona siedlisk nieleśnych w Parku Krajobrazowym Orlich Gniazd”.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

ZPKWŚ przeprowadzał:

- ekstensywny, obwoźny wypas zwierząt gospodarskich na obszarze siedlisk ciepłolubnych - „Czynna ochrona siedlisk nieleśnych w Parku Krajobrazowym Orlich Gniazd”.

W latach 2021-2024 na terenie rezerwatu przyrody "Góra Zborów" prowadzony jest kontrolowany wypas zwierząt gospodarskich (kozy, owce) realizowany przez Fundację Centrum Dziedzictwa Przyrodniczego i Kulturowego w miejscowości Podlesice na terenie rezerwatu przyrody "Góra Zborów.

W latach 2021-2024 podpisano 16 umów na realizację zadań w Wojewódzkim Programie Owca Plus do 2027 r. Przeprowadzono wypas na terenach Beskidów oraz Jury Krakowsko-Częstochowskiej, ustawiono nowe bacówki oraz wyremontowano i naprawiono już istniejące. Zakupiono także tradycyjne wyposażenie oraz sprzęt techniczny wspomagający prowadzenie wypasu. Łącznie w ramach Programu „OWCA PLUS” terenową weryfikacją zostały objęte wybrane obszary:

- w 2021 r. na obszarze Wyżyn na powierzchni 71 ha oraz na terenie Beskidów objętych zostało 12 terenów na powierzchni 197 ha;
- w 2022 r. na terenie Wyżyny (Jury) Krakowsko-Częstochowskiej terenową weryfikacją zostały objęte wybrane obszary na powierzchni 16 ha. Na terenie Beskidów terenową weryfikacją zostały objęte wybrane obszary na powierzchni 149,10 ha;
- w 2023 r. weryfikacja terenów objętych działaniem 14 powierzchni (Barania, Racza, Kompleks Czantorii, Równienki, Zieleńska Polana, Groń, Bukowina, Cukiernica i Boracza I, Na Myto, Hala Mędralowa, Góra Matyska, Potok Susenski I, Góra Tuł i Ochodzita) łącznie 282,14 ha oraz 13 ha na dwóch powierzchniach na terenie Jury Krakowsko-Częstochowskiej (Zamek, gmina Olsztyn, Krucze Skały, gmina Kroczyce);
- w 2024 r. weryfikacja terenów objętych działaniem (14 powierzchni na terenie Beskidów: Lipowska, Zieleńska Polana, Bąkula, Buczynka, Groniczki, Hutyrowa, Magurka Radziechowska, Cukiernica i Boracza I, Cukiernica i Boracza II, Hala Kamińskiego, Bendoszka, Mędralowa, Bukowina, Błatnia) łącznie 116,42 ha oraz cztery powierzchnie na terenie Jury Krakowsko-Częstochowskiej (23 ha): Wzgórze Zamkowe, Lipówki, Biakło, Krucze Skały – Góra Zborów, Birów – Ogrodzieniec.

OP 2.9. Stworzenie systemu przepływu informacji o prowadzonych przez gminy województwa śląskiego działaniach z zakresu edukacji ekologicznej oraz czynnej ochrony przyrody na cele Ogólnodostępnej Bazy Danych, która zostanie zaimplementowana do modułu Przyroda w systemie ORSIP

Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej (ORSIP) do 30 czerwca 2020 r. był prowadzony przez Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego (ŚCSI). Zadania ŚCSI z dniem 01 lipca 2020 r. przejął Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Katowicach (WODGiK).

W systemie informacji przestrzennej powiatu częstochowskiego dostępna jest warstwa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska zawierająca informację o poszczególnych formach przyrody. Geoportal umożliwia zarówno mieszkańcom jak i inwestorom weryfikację położenia obszarowych i obiektowych form ochrony przyrody na terenie całego powiatu częstochowskiego. Poszczególne Gminy powiatu częstochowskiego również posiadają w swoich geoportalach warstwy Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, co stanowi część zintegrowanego systemu informacji o środowisku przyrodniczym.

OP 2.10. Oznakowanie granic obszarów uznanych za formy ochrony przyrody oraz postawienie tablic informacyjnych

Zgodnie art. 115 pkt 1 ustawy o ochronie przyrody na obrzeżach lub w pobliżu form ochrony przyrody, umieszcza się tablice informujące o nazwie form ochrony przyrody oraz o zakazach obowiązujących na obszarach lub w stosunku do tych form.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

ZPKWŚ wykonywał oznakowanie obszarów chronionych, głównie granic parków krajobrazowych.

- w 2021 r. wykonano stelaże i ustawiono 27 tablic urzędowych znakujących granice Parków Krajobrazowych. Oznakowano 5 form ochrony przyrody;
- w 2022 r. zamontowano 6 nowych tablic.

Na terenie gminy Lubliniec w 2021 r. ustawiono tablice informacyjnych przy użytkach ekologicznych „Wydmy Kokotek” i „Kompleks stawowy Kokotek I i II” oraz ustawienie tablicy przy pomniku przyrody „Krzewy różanecznika”.

W 2022 na terenie gminy Świnna wykonano i zamontowano tablice edukacyjne na terenie Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego "Dolina Lipinki" w Świętochłowicach - I etap zadania.

RDOŚ na terenach rezerwatów przyrody oznaczył granice obszarów oraz postawił tablice informacyjne:

- W 2021 r. ustawiono 17 tablic dla 6 rezerwatów przyrody;
- w 2022 r. oznakowanie 10 tablicami granic 3 rezerwatów przyrody.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

ZPKWŚ przeprowadził:

- w 2023 r. naprawy 10 tablic urzędowych na terenie Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd;
- w 2024 r. wykonanie oraz zamontowanie w terenie 21 tablic urzędowych oznakowujących granice parków krajobrazowych oraz 2 tablice informacyjne wraz ze stelażami.

W gminie Bytom w 2024 r. kontynuowano projekt zrealizowany w latach 2018-2019 poprzez:

- wymianę 20 zdewastowanych tablic edukacyjnych wraz z drewnianymi stelażami, zlokalizowanych na terenie rezerwatu.

W 2024 na terenie gminy Gorzyce zakupiono dwie tablice znamionowe na pomnik przyrody (głaz narzutowy przy ul. Gorzyckiej w Czyżowicach).

W 2024 r na terenie miasta Tychy ustanowienie trzech pomników przyrody oraz zakup tabliczek "pomnik przyrody".

W 2024 na terenie całej gminy Włodowice wykonano oznakowanie form ochrony przyrody poprzez umieszczenie tablic.

W 2024 na terenie gminy Świnna wykonano i zamontowano tablice edukacyjne na terenie Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego "Dolina Lipinki" w Świętochłowicach - II etap zadania.

RDOŚ na terenach rezerwatów przyrody oznaczył granice obszarów oraz postawił tablice informacyjne:

- w 2023 r. ustawienie 52 tablic dla 13 rezerwatów przyrody oraz wykonano i zamontowano 30 szt. tablic wraz ze stelażami w celu oznakowania stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną w województwie śląskim

OP 2.11. Opracowanie i wdrażanie założeń udostępniania turystycznego obszarów cennych przyrodniczo oraz utrwalanie osiągniętych efektów z uwzględnieniem pojemności turystycznej tych obszarów

ZPKWŚ określa obszary leżące na terenach Parków które, są udostępniane dla celów turystycznych i rekreacyjnych. Tematyka ta ujęta jest w planie ochrony parku, w opracowanych dokumentacjach do planów ochrony, jak również w zadaniach związanych z bieżącym opiniowaniem inwestycji planowanych do realizacji na terenach Parków. ZPKWŚ opiniuje projekty zagospodarowania turystycznego zlokalizowane na terenie poszczególnych Parków.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

ZPKWŚ realizował następujące działania:

- w 2021 r. przeprowadził kontrolę i porządkowanie punktów postojowych na terenie PK Orlich Gniazd w: Niegowonicach, Domaniewicach, Ryczowie, Ryczów – Kolonia, Złożeńcu, Mirowie, Smoleniu, Dolinie Wodącej, Skarżycach, Strzegowie, Suliszowicach, Przewodziszowicach. Przeprowadził pracę porządkowo-naprawcze w obrębie punktu postojowego Smoleń-Zegar, Kostkowice. Porządkowanie punktu postojowego w Kostkowicach, punktów postojowych w Dolinie Wodącej. Kontrola infrastruktury pasterskiej i turystycznej powstałej w ramach Projektu LIFE na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych (wieże widokowe, tablice informacyjno-edukacyjne, kompleksy pasterskie);
- W 2022 r. przeprowadził kontrolę infrastruktury pasterskiej i turystycznej powstałej w ramach Projektu LIFE na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych (wieże widokowe, tablice informacyjno-edukacyjne, kompleksy pasterskie). Remont wieży widokowej na Dużym Rachowcu. Prace konserwacyjne i naprawcze bacówki na Starym Groniu w Brennej.

Zgodnie z przeprowadzona ankietyzacją zadanie to realizowały również gminy poprzez:

- tablice informacyjne przy ścieżkach dydaktycznych prowadzone przez Nadleśnictwo Węgierska Górka.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

ZPKWŚ realizował następujące działania:

- w 2023 r. przeprowadził kontrolę infrastruktury pasterskiej i turystycznej powstałej w ramach Projektu LIFE na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych (wieże widokowe, tablice informacyjno-edukacyjne, kompleksy pasterskie). Realizacja prac naprawczo-konserwacyjnych na bacówce na Starym Groniu w gm. Brenna. Zabezpieczenie punktu edukacyjnego „Brzoza" (PKLnGL). Usługa przywracająca sprawność techniczną wieży w obrębie Bagien Błędowskich (PK OG);
- w 2024 r. Przeprowadzono kontrole punktów postojowych na terenie Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd w miejscowościach: Niegowonice, Domaniewice, Ryczów, Ryczów-Kolonia, Złożeniec, Smoleń, Dolina Wodącej oraz Rzędkowice. Prowadzono bieżącą kontrolę infrastruktury pasterskiej i turystycznej wykonanej w ramach projektu Life+ Beskidy, dokonano przekazania części tej infrastruktury oraz przygotowano procedury przekazania pozostałych elementów – zgodnie z zawartymi umowami. Przygotowano projekt zgody na rozmieszczenie tablic oraz plan rozmieszczenia tablic informacyjno-edukacyjnych (Beskidzkie Parki Krajobrazowe) wykonanych w 2023 r. Wymieniono łącznie 12 tablic:

  – przy wieży widokowej na Starym Groniu w Brennej;
  – przy kompleksie bacówkowym na Bukowinie w Węgierskiej Górce;
  – przy platformie widokowej na Dużym Rachowcu.

  Dodatkowo, przekazano jedną tablicę do zainteresowanego schroniska (Oźna). W ramach działań zapobiegających antropopresji posadowiono pomost w obszarze chronionym. Zabezpieczono przystanek na ścieżce przyrodniczej przy pomniku przyrody „różanecznik katawbijski" w Parku Krajobrazowym Lasy nad Górną Liswartą poprzez wymianę elementów wieży widokowej.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją, zadanie to realizowało również Nadleśnictwo Węgierska Górka poprzez umieszczanie tablic informacyjnych przy ścieżkach dydaktycznych.

2.5.2.1.3. OP 3. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności

OP 3.1. Zachowanie lub odtwarzanie właściwego stanu siedlisk i gatunków poprzez realizację zadań ochronnych wyznaczonych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

RDOŚ w Katowicach:

- w 2021 r. przeprowadził czynną ochronę przyrody dla rezerwatów przyrody:

  – koszenie łąk na pow. 2,5 ha w rezerwacie Łężczok;
  – kompleks działań ochronnych dla cisów na pow. 0,4 ha w rezerwatach Cisy nad Liswartą i Cisy Przybynowskie;

  - utrzymanie muraw kserotermicznych na pow. 3 ha w rezerwacie Góra Zborów;
  - montaż 10 szt. barier drewnianych w miejscach nielegalnego poruszania się turystów w rezerwatach Parkowe i Łężczok.
- w 2022 r. przeprowadził czynną ochronę przyrody dla rezerwatów przyrody:
  - koszenie łąk na pow. 2,8 ha w rezerwacie Łężczok;
  - poprawa warunków wzrostu jodły poprzez wykoszenie roślin konkurencyjnych na pow. 0,45 ha;
  - kompleks działań ochronnych dla cisów na pow. 0,4 ha w rezerwatach Cisy nad Liswartą, Cisy koło Sierakowa i Cisy Przybynowskie;
  - utrzymanie muraw kserotermicznych na pow. 3 ha w rezerwacie Góra Zborów;
  - montaż 1 kompletu drewnianych barier w 9 odcinkach w miejscach nielegalnego poruszania się turystów w rezerwacie Sokole Góry;
  - poprawa warunków wzrostu cennych roślin w rezerwatach Dziobaki i Góra Chełm, poprzez wykoszenie podrostu drzew na pow. 1,8 ha;
- w latach 2022-2024 na terenie obszaru Natury 2000: Łąki Dąbrowskie, Łąki w Sławkowie, Łąki w Jaworznie było prowadzone odkrzewienie i usuwanie podrostu drzew z płatów siedliska 6410, siedliska gatunków motyli;
- w latach 2022-2024 wykonano koszenie siedliska 6410 wraz z usunięciem biomasy na obszarze Natura 2000: Poczesna koło Częstochowy oraz Walaszczyki w Częstochowie.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

RDOŚ w Katowicach:

- w 2023 r. przeprowadził czynną ochronę przyrody dla rezerwatów przyrody:
  - koszenie łąk na pow. 4,0 ha w rezerwacie Łężczok;
  - kompleks działań czynnej ochrony przyrody torfowiska na pow. 15 ha w rezerwacie Rotuz.
- w latach 2022 - 2024 na terenie obszaru Natury 2000: Łąki Dąbrowskie, Łąki w Sławkowie, Łąki w Jaworznie było prowadzone odkrzewienie i usuwanie podrostu drzew z płatów siedliska 6410, siedliska gatunków motyli;
- w latach 2022 – 2024 wykonano koszenie siedliska 6410 wraz z usunięciem biomasy na obszarze Natura 2000: Poczesna koło Częstochowy oraz Walaszczyki w Częstochowie;
- w 2024 r. wykonano koszenie wraz z usuwaniem drzew i krzewów na siedlisku 6230 w obszarze Natura 2000 Suchy Młyn;
- w 2024 r. na obszarze Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie wykonano usuwanie drzew i krzewów oraz koszenie wraz z usuwaniem roślin inwazyjnych i ekspansywnych;
- w 2024 r. na obszarach Natury 2000: Kościół w Radziechowach PLH240007, Kościół w Górkach Wielkich PLH240008 oraz Pierściec PLH240022 wykonano zabezpieczenia podłogi poddasza i strychów poprzez wymianę folii i usunięcie guana na terenie trzech kolonii rozrodczych nietoperzy.

OP 3.2. Zachowanie lub odtwarzanie właściwego stanu walorów przyrodniczych i krajobrazu poprzez wdrażanie zapisów planów ochrony parków krajobrazowych

W raportowanym okresie Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego realizował kompleksowe działania czynnej ochrony przyrody w obrębie siedlisk otwartych (usuwanie podrostów drzew i krzewów, prowadzenie wypasu zwierząt gospodarskich, usuwanie niedojadów, usuwanie gatunków niepożądanych). Ochrona i zachowanie dziedzictwa przyrodniczego, krajobrazu jurajskiego, historii i kultury regionu oraz różnorodności biologicznej poprzez czynną ochronę zagrożonych gatunków roślin i zwierząt na przedmiotowym obszarze, podjęcie szeregu dobrze skoordynowanych działań z zakresu ochrony przyrody w perspektywie długoterminowej. Realizacja zadań w połączeniu z aktywizacją i poszerzaniem ekologicznej świadomości mieszkańców, lokalnych władz, turystów odwiedzających ten region przyczyniają się do zachowania jego cennych wartości. Prowadzenie zadań zgodnie z aktami prawa międzynarodowego i krajowego, statutem ZPKWŚ oraz dokumentami strategicznymi i zaleceniami ochronnymi dla siedlisk i gatunków objętych działaniami ochronnymi.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją:

- w 2021 r. prowadzono wypas zwierząt gospodarskich w obrębie siedlisk nieleśnych na pow.109 ha. Usunięto podrosty drzew i krzewów na pow. 7,5 ha. Wykoszono roślinność niepożądaną na pow. 22,5 ha. Przeprowadzono 31 patroli prewencyjnych we współpracy z Policją i Służbami Leśnymi.
- w 2022 r. prowadzono wypas zwierząt gospodarskich w obrębie siedlisk nieleśnych na pow. 106,1 ha. Usunięto podrosty drzew i krzewów na pow. 8 ha. Przeprowadzono 37 patroli prewencyjnych we współpracy z Policją i Służbami Leśnymi.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją:

- w 2023 r. prowadzono wypas zwierząt gospodarskich w obrębie siedlisk nieleśnych na pow. 109,6 ha. Usunięto podrosty drzew i krzewów na pow. 8 ha. Przeprowadzono 28 patroli prewencyjnych we współpracy z Policją i Służbami Leśnymi.
- W 2024 r. prowadzono wypas zwierząt gospodarskich w obrębie siedlisk nieleśnych na pow. 103,5 ha. Usunięto podrosty drzew i krzewów na pow. 16,9 ha. Przeprowadzono 24 patrole prewencyjne we współpracy z Policją i Służbami Leśnymi.

OP 3.3. Przebudowa drzewostanów na terenach leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem oraz zalesienia

Nadleśnictwa województwa śląskiego prowadziły przebudowę drzewostanów w kierunku zgodności z siedliskiem. Celem działania było zrównoważone zarządzanie lasami poprzez m.in.: zwiększenie różnorodności gatunkowej, poprawę struktury wiekowej oraz ochronę przed szkodnikami i chorobami. Działania obejmowały selektywną wycinkę, nasadzenia nowych gatunków charakterystycznych dla regionu oraz monitorowanie stanu zdrowotnego lasów. Przebudowa miała na celu

poprawę ekosystemu leśnego, zwiększenie jego odporności na zmiany klimatyczne oraz dostosowanie do zrównoważonej gospodarki leśnej.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadania realizowały: Nadleśnictwo Andrychów, Nadleśnictwo Siewierz, Nadleśnictwo Katowice, Nadleśnictwo Kobiór, Nadleśnictwo Koszęcin, Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Ujsoły, Nadleśnictwo Wisła.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadania realizowały: Nadleśnictwo Andrychów, Nadleśnictwo Siewierz, Nadleśnictwo Katowice, Nadleśnictwo Kobiór, Nadleśnictwo Koszęcin, Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Ujsoły, Nadleśnictwo Wisła Nadleśnictwo Lubiniec.

OP 3.4. Zachowanie bioróżnorodności na terenach wiejskich z wykorzystaniem programów rolno-środowiskowych

Zadanie realizowane było przez rolników, którzy mogli ubiegać się o dofinansowanie na jego realizację w ramach PROW udzielanych przez ARiMR.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W 2021 r. ARiMR udzieliła wsparcia finansowego 669 beneficjentom, a w 2022 r. – 1097 beneficjentom.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W 2023 r. ARiMR udzieliła wsparcia finansowego 444 beneficjentom, a w 2024 r. – 270 beneficjentom.

OP 3.5. Prowadzenie wolierowej hodowli głuszca w nadleśnictwie Wisła

Nadleśnictwo Wisła prowadzi wolierową hodowlę głuszca od 2002 r.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W Nadleśnictwie Wisła, w ramach wolierowej hodowli głuszca, liczba odchowanych ptaków w poszczególnych latach przedstawiała się następująco:

- w 2021 r. zwiększenie naturalnej populacji głuszca, dzięki prowadzonej reintrodukcji, odchowanie 60 szt. głuszców;
- w 2022 r. zwiększenie naturalnej populacji głuszca, dzięki prowadzonej reintrodukcji, odchowanie 53 szt. głuszców.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W Nadleśnictwie Wisła, w ramach wolierowej hodowli głuszca, liczba odchowanych ptaków w poszczególnych latach przedstawiała się następująco:

- w 2023 r. wysiedlanie metodą "born to be free" młodych głuszców do naturalnego środowiska. Budowa monitoringu w celu zwiększenia obserwacji ptaków. Zwiększenie naturalnej populacji głuszca, dzięki prowadzonej reintrodukcji, odchowanie 27 szt. głuszców;
- w 2024 r. przebudowa wybiegu woliery zarodowej z konstrukcji metalowej w celu zwiększenia możliwości odchowu młodych piskląt i zminimalizowanie ryzyka wejścia drapieżnika do woliery. Redukcja drapieżnika na terenie 4 Kół Łowieckich gospodarujących na terenie Nadleśnictwa Wisła i Ustroń dzięki czemu zwiększono możliwości i stworzono bezpieczniejsze środowisko dla

głuszców, szczególnie matek wychowujących młode pisklęta w terenie. Zwiększenie naturalnej populacji głuszca, dzięki prowadzonej reintrodukcji, odchowanie 34 szt. głuszców.

OP 3.6. Prowadzenie ośrodka hodowli żubrów w nadleśnictwie Kobiór

Ochrona czynna gatunku żubr polegająca na przygotowaniu i dostarczaniu karmy, opiece weterynaryjnej w tym leczeniu żubrów, obserwacji żubrów, utrzymaniu infrastruktury w tym remontach urządzeń służących żubrom, uprawie łąk i pastwisk.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W ośrodku hodowli żubrów w nadleśnictwie Kobiór liczebność stada w poszczególnych latach przedstawiała się następująco:

- w 2021 r. utrzymanie w dobrej kondycji i zdrowiu stada żubrów liczącego 50 osobników;
- w 2022 r. utrzymanie w dobrej kondycji i zdrowiu stada żubrów liczącego 53 osobniki.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W ośrodku hodowli żubrów w nadleśnictwie Kobiór liczebność stada w poszczególnych latach przedstawiała się następująco:

- w 2023 r. utrzymanie w dobrej kondycji i zdrowiu stada żubrów liczącego 38 osobników;
- w 2024 r. utrzymanie w dobrej kondycji i zdrowiu stada żubrów liczącego 31 osobników.

OP 3.7. Prowadzenie Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt - leśne pogotowie w Nadleśnictwie Katowice

Opis realizacji zadania w latach 2021-2024

Nadleśnictwo Katowice w latach 2021-2024 realizowało zadanie, w ramach którego prowadzono rehabilitację dzikich zwierząt, działania edukacji ekologicznej oraz współpracę z instytucjami i organizacjami zajmującymi się ochroną przyrody.

OP 3.8. Zachowanie i odtwarzanie właściwego stanu siedlisk, cennych gatunków, elementów przyrody nieożywionej oraz krajobrazu na terenie obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, a także poza terenem obszarów chronionych

Gminy prowadziły działania związane z ochroną przyrody zarówno ożywionej jak i nieożywionej.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją, gminy wskazały następujące działania:

- gmina Bielsko-Biała realizowała rewitalizację miejskich systemów nadbrzeżnych wraz z utworzeniem Centrum Edukacji Ekologicznej w mieście Bielsko-Biała;
- w 2021 r. w gminie Częstochowa wykonano i zamontowano 300 sztuk budek lęgowych dla jerzyków w ramach realizacji zadania: „Jerzyki walka z komarami w dzielnicy Stradom”;

- w gminie Gorzyce realizowano nasadzenia zastępcze: w 2021 r. wykonano 94 nasadzenia, natomiast w 2022 r. – 81 nasadzeń;
- w 2022 r. na terenie gminy Suszec wykonano na dwóch drzewach pomnikowych zabiegi pielęgnacyjne;
- w 2021 r. na terenie gminy zamontowano budki lęgowe dla pluszcza w ramach „Rewitalizacji przestrzeni nadbrzeżnej dla potoku Białka w Bystrej";
- na terenie gminy Świnna zachowanie bioróżnorodności dla kolejnych pokoleń, utrzymanie wartości terenu pod względem przyrodniczym.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją, gminy wskazały następujące działania:

- gmina Bielsko-Biała realizowała rewitalizację miejskich systemów nadbrzeżnych wraz z utworzeniem Centrum Edukacji Ekologicznej w mieście Bielsko-Biała;
- w gminie Gorzyce realizowano nasadzenia zastępcze: w 2023 r. wykonano 91 nasadzeń, natomiast w 2024 r. – 46 nasadzeń;
- w 2024 r. wykonano dokumentację bioróżnorodności biologicznej na terenie dawnego parku w Golasowicach w ramach zadania „Ochrona różnorodności biologicznej na terenie dawnego parku w Golasowicach";
- na terenie gminy Świnna zachowanie bioróżnorodności dla kolejnych pokoleń, utrzymanie wartości terenu pod względem przyrodniczym.

OP 3.9. Usuwanie roślinności inwazyjnej

Realizacji zadania polegała głównie na usuwaniu barszczy kaukaskich w tym barszczu Sosnowskiego, które stwarzają zagrożenie nie tylko dla bioróżnorodności, ale również dla zdrowia człowieka, ponieważ powodują groźne oparzenia skóry. Innymi gatunkami roślin inwazyjnych usuwanych w ramach realizacji projektu były: niecierpek gruczołowaty, rdestowiec ostrokończysty i rudbekia naga.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją:

- usuwanie barszczy kaukaskich prowadziły gminy: Piekary Śląskie, Częstochowa, Strumień, Skoczów, Blachownia, Brenna, Bytom, Będzin, Mikołów, Poręba, Cieszyn, Gaszowice, Lipowa, Ustroń, Zawiercie, Zebrzydowice;
- usuwanie rdestowca japońskiego przeprowadziły gminy: Cieszyn, Mikołów, Żory;
- w gminie Cieszyn wykaszano rdestowca japońskiego, nawłoć kanadyjską i niecierpka gruczołowatego oraz usunięto barszcz Sosnowskiego;
- Gmina Krzyżanowice prowadziła cykliczne koszenie rdestowca na obszarze Natura 2000 "Meandry rzeki Odry".

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją:

- usuwanie barszczy kaukaskich prowadziły gminy: Czeladź, Bytom, Jaworze, Lędziny, Milówka, Wręczyca Wieka, Żory, Piekary Śląskie, Częstochowa, Strumień, Skoczów, Blachownia, Brenna, Bytom, Będzin, Mikołów, Poręba, Cieszyn, Gaszowice, Lipowa, Ustroń, Zawiercie, Zebrzydowice;

- usuwanie rdestowca japońskiego przeprowadziły gminy: Cieszyn, Lędziny, Mikołów;
- gmina Czeladź usunęła 1 szt. bożodrzewu gruczołowatego oraz 1080 m^2 rdestowca ostrokończystego;
- gmina Krzyżanowice prowadziła cykliczne koszenie rdestowca na obszarze Natura 2000 "Meandry rzeki Odry".

Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego

2.5.2.2. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej

2.5.2.2.1. ZP 1. Pogłębianie wiedzy na temat walorów przyrodniczych województwa oraz wdrażanie działań mających na celu odpowiednie zarządzanie i ochronę zasobów przyrodniczych

ZP 1.1 Aktualizacja lub opracowanie planów ochrony dla parków krajobrazowych

W raportowanym okresie trwały prace przygotowawcze w zakresie przystąpienia do aktualizacji i opracowania nowych planów ochrony dla parków krajobrazowych.

ZP 1.2. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony, planów zadań ochronnych i zadań ochronnych, obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody

Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony oraz planów zadań ochronnych jest niezbędna dla właściwego funkcjonowania obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody. Dokumenty te stanowią podstawę do podejmowania działań mających na celu zachowanie lub odtworzenie cennych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt. Umożliwiają także lepsze zarządzanie terenami chronionymi poprzez określenie konkretnych celów i środków ochrony. Proces tworzenia planów odbywa się w oparciu o dane naukowe oraz konsultacje społeczne, co zwiększa jego skuteczność i akceptację społeczną. Dzięki tym działaniom realizowane są zobowiązania wynikające z dyrektyw unijnych i krajowej polityki ochrony środowiska.

RDOŚ w Katowicach zrealizował zadanie poprzez:

- ustanowienie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000:
  - Graniczny Meander Odry PLH240013;
  - Las koło Tworkowa PLH240040;
  - Stawy Wielikąt i Las Tworkowski PLB240003.
- zmianę planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000:
  - Lemańskie Jodły PLH240045;
  - Kościół w Radziechowach PLH240007;
  - Kościół w Górkach Wielkich PLH240008;
  - Łąki w Sławkowie PLH240043;
  - Suchy Młyn PLH240016;
  - Lipienniki w Dąbrowie Górniczej PLH240037;
  - Bruch koło Pyrzowic PLH240035;
  - Dolina Małej Panwi PLH160008.

ZP 1.3. Inwentaryzacja, waloryzacja i monitoring szczególnie siedlisk i gatunków o szczególnym znaczeniu dla województwa

Prowadzenie monitoringu siedlisk i gatunków mają na celu ocenę stanu zachowania elementów przyrodniczych, identyfikację istniejących zagrożeń oraz tworzenie bazy danych dotyczących działań ochronnych i planistycznych na poziomie regionalnym.

Opis realizowanych zadań:

W 2024 r. na terenie gminy Jaworzno przeprowadzono monitoring populacji chomika europejskiego, nadzór przyrodniczy zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Sadowa Góra, Góra Bielana, rejon Długoszyna, Góra Wielkanoc w Jaworznie.

GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) realizował monitoring:

- ptaków Polski w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) w ramach następujących programów:
  - Monitoring Pospolitych Ptaków Lęgowych (67 powierzchni);
  - Monitoring Pospolitych Ptaków Miast (49 powierzchni);
  - Monitoring Rzadkich Dzięciołów (24 powierzchni);
  - Monitoring Sów Krajobrazu Rolniczego (4 powierzchni);
  - Monitoring Ślepowrona (5 powierzchni);
  - Monitoring Żołny (2 powierzchnie);
  - Monitoring Zimujących Ptaków Wodnych (58 powierzchnie).
- siedlisk przyrodniczych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ):
  - 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi – na 3 stanowiskach;
  - 3130 Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto-Nanojuncetea* – na 1 stanowisku;
  - 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* – na 4 stanowiskach;
  - 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis* – na 10 stanowiskach;
  - 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*) - na 1 stanowisku;
  - 6130 Murawy galmanowe – na 3 stanowiskach;
  - 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe *Nardetalia* - płaty bogate florystycznie) – na 14 stanowiskach;
  - 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) – na 6 stanowiskach;
  - 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*) – na 15 stanowiskach;
  - 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) – na 11 stanowiskach;
  - 6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (*Polygono-Trisetion)* – na 13 stanowiskach;
  - 65XX Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) – na 4 stanowiskach;
  - 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska – na 9 stanowiskach;
  - 7220 Źródliska wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati* – na 13 stanowiskach;

- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk – na 5 stanowiskach;
- 8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis* – na 12 stanowiskach;
- 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandelii* – na 4 stanowiskach;
- 8310 Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania – na 9 stanowiskach;
- 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagion*) – na 23 stanowiskach;
- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) – na 25 stanowiskach;
- 9140 Górskie jaworzyny ziołoroślowe (*Aceri-Fagetum*) – na 4 stanowiskach;
- 9150 Ciepłolubne buczyny storczykowe (*Cephalanthero-Fagenion*) – na 11 stanowiskach;
- 9190 Pomorski kwaśny las brzozowo-dębowy (*Betulo-Quercetum*) – na 2 stanowiskach;
- 9410 Górskie bory świerkowe (*Piceion abietis* część - zbiorowiska górskie) – na 25 stanowiskach.

- gatunków zwierząt (innych niż ptaki) w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ):
  - biegacz urozmaicony *Carabus variolosus* – na 4 stanowiskach;
  - chomik europejski *Cricetus cricetus* – na 6 stanowiskach;
  - darniówka tatrzańska *Microtus tatricus* – na 4 stanowiskach;
  - gniewosz plamisty *Coronella austriaca* – na 1 stanowisku;
  - kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo* – na 1 stanowisku;
  - mopek *Barbastella barbastellus* – na 2 stanowiskach;
  - nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii* – na 2 stanowiskach;
  - nocek duży *Myotis myotis* – na 6 stanowiskach;
  - nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme* – na 1 stanowisku;
  - nocek orzęsiony *Myotis emarginatus* – na 2 stanowiskach;
  - osadnik wielkooki *Lopinga achine* – na 7 stanowiskach;
  - podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros* – na 3 stanowiskach;
  - rak szlachetny *Astacus astacus* – na 1 stanowisku;
  - ślimak winniczek *Helix pomatia* – na 3 stanowiskach.
- gatunków roślin w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ):
  - bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis* – na 2 stanowiskach;
  - języczka syberyjska *Ligularia sibirica* – na 1 stanowisku;
  - lipiennik Loesela *Liparis loeselii* – na 3 stanowiskach;
  - obuwik pospolity *Cypripedium calceolus* – na 3 stanowiskach;
  - przytulia krakowska *Galium cracoviense* – na 6 stanowiskach;
  - śnieżyczka przebiśnieg *Galanthus nivalis* – na 4 stanowiskach.

ZPKWŚ prowadził:

- waloryzację przyrodniczą oraz opracowanie wskazań do ochrony obszarów cennych przyrodniczo na terenie Parku Krajobrazowego „Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”;

- inwentaryzację chronionych gatunków ptaków oraz realizację zabiegów ochrony czynnej;
- ocenę populacji dużych drapieżników (wilk, ryś, niedźwiedź) na terenie Parku Krajobrazowego Beskidu Małego;
- nadzór przyrodniczy nad obszarami cennymi przyrodniczo i krajobrazowo (Okiennik Wielki, Skała Rzędowa, Łysa Pałka, Grochowiec, Cisownik, Babia Góra, obszar przy cmentarzu, obszary w Piasecznie).

RDOŚ w Katowicach prowadził następujące działania:

- monitoring występowania wybranych gatunków zwierząt w Ostoi Złotopotockiej (płazy, ryby, chrząszcze);
- ekspertyza pn.: Monitoring przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Hubert;
- monitoring przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Olsztyńsko-Mirowska PLH240015;
- ekspertyza przyrodnicza: Monitoring darniówki tatrzańskiej w Beskidzie Żywieckim;
- ekspertyza pn.: „Monitoring przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Lipienniki w Dąbrowie Górniczej";
- ekspertyza pn.: „Monitoring przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 PLH240039 Zbiornik Goczałkowicki - Ujście Wisły i Bajerki monitoring wydry *Lutra lutra*”.

ZP 1.4. Tworzenie nowych obszarów chronionych oraz powiększanie istniejących obszarowych form ochrony przyrody, w oparciu o wyniki prowadzonych badań i waloryzacji przyrodniczych

- na terenie gminy Blachownia złożono wniosek o uwzględnienie w audycie krajobrazowym województwa śląskiego obszaru doliny dorzecza rzeki Stradomki na odcinku od drogi wojewódzkiej DW492 do ujścia rzeki do zbiornika w Blachowni jako krajobrazu chronionego;
- na terenie gminy Brenna ustanowiono użytek ekologiczny „Podkowcarnia”;
- na terenie gminy Lipie ustanowienie nowej formy ochrony przyrody pomnik przyrody w dawnej osadzie Chełmno;
- na terenie gminy Poraj zwiększenie powierzchni Moczydła I oraz Moczydła II;
- na terenie gminy Sosnowiec wykonanie waloryzacji przyrodniczej dla proponowanego użytku ekologicznego "Mokradła Lasu Zagórskiego" w Sosnowcu;
- na terenie gminy Tychy ustanowienie trzech pomników przyrody oraz zakup tabliczek "pomnik przyrody" na terenie miasta Tychy.

W 2024 r. przyjęto następujące uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego dotyczące obszarów chronionego krajobrazu:

- Uchwała nr VII/9/10/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 16 grudnia 2024 r. w sprawie „Załęczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu”;
- Uchwała nr VII/9/9/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 16 grudnia 2024 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Przełajka”;

- Uchwała nr VI/65/14/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 stycznia 2024 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Potok Bujakowski”;
- Uchwała nr VI/65/13/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 stycznia 2024 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Potok Solarnia”;
- Uchwała nr VI/65/12/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 stycznia 2024 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Potok Łąkowy”;
- Uchwała nr VI/65/11/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 stycznia 2024 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Potok Leśny”;
- Uchwała nr VI/65/10/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 stycznia 2024 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Potok Ornontowicki”.

ZP 1.5. Rozwój bazy dydaktyczno-edukacyjnej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej, szczególnie na temat obszarów chronionych i ich zasobów wraz z propagowaniem wiedzy na temat poszanowania przyrody

Edukację ekologiczną prowadzono w oparciu o propagowanie idei ochrony przyrody, dóbr kultury i krajobrazu poprzez: publikacje naukowe i popularno-naukowe, prowadzenie serwisów internetowych, organizację konkursów, zajęć warsztatowych, imprez tematycznych itp. oraz zakup sprzętu i pomocy dydaktycznych do ośrodków edukacyjno-ekologicznych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Bielsko Biała, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Brenna, Bytom, Czechowice Dziedzice, Jaworzyno, Jejkowice, Kroczyce, Lipie, Mikołów, Pawonków, Skoczów, Sławków, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Świnna, Żory, oraz Nadleśnictwa: Brynek, Chrzanów, Gidle, Herby, Jeleśnia, Koniecpol, Rudy Raciborskie, Rudziniec, Rybnik, Siewierz, Ujsoły, Wisła, Złoty Potok oraz Świerklaniec, a także powiaty: będziński, częstochowski, bieruńsko-lędziński i wodzisławski.

ZP 1.6. Integracja działań w ramach wdrażania zapisów Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego ukierunkowana jest na zachowanie i odtwarzanie dziedzictwa przyrodniczego i przyrodniczo-kulturowego oraz zrównoważone korzystanie z zasobów przyrody i kształtowanie środowiska przyrodniczego, uwzględniające potrzeby przyszłych pokoleń oraz nienaruszające potrzeb i praw w tym zakresie mieszkańców sąsiadujących województw.

Głównym celem Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego jest:

- cel I - zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności w dobrym stanie oraz umożliwiającym korzystanie z ich zasobów obecnym i przyszłym pokoleniom;
- cel II - zachowanie i ochrona obszarów o wysokich walorach krajobrazowych oraz powstrzymanie degradacji krajobrazu i przywracanie ładu przestrzennego;
- cel III - zintegrowany system zarządzania środowiskiem przyrodniczym i przestrzenią;

- cel IV – wysoki poziom świadomości ekologicznej i holistycznej wiedzy o przyrodzie i krajobrazie oraz zaangażowania mieszkańców województwa w ich ochronę.

ZPKWŚ prowadziło następujące działania:

- popularyzacja informacji o przyrodniczo cennych obiektach i obszarach w ZPKWŚ, współudział w tworzeniu programów regionalnej edukacji ekologicznej, współudział w realizacji działań edukacyjnych, promowanie walorów krajobrazu, aktywne uczestnictwo w rozwoju bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bieruń, Brenna, Dąbrowa Górnicza, Kroczyce, Sławków, Świnna.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było również przez następujące nadleśnictwa położone na terenie województwa śląskiego:

- Nadleśnictwo Rybnik;
- Nadleśnictwo Siewierz;
- Nadleśnictwo Wisła.

W latach 2021-2024 prowadziły one działania ciągłe, takie jak: zachowanie zasobów przyrodniczych w stanie niepogorszonym, kształtowanie środowiska przyrodniczego, działania mające na celu zachowanie dziedzictwa przyrodniczego.

2.5.2.2.2. ZP 2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności

ZP 2.1. Czynna ochrona siedlisk przyrodniczych oraz gatunków rzadkich, zagrożonych lub objętych ochroną

Zadanie polegało na realizacji działań z zakresu czynnej ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków rzadkich, zagrożonych lub objętych ochroną, w celu poprawy ich stanu zachowania i zapewnienia trwałości występowania.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją, działania realizowane przez gminy i nadleśnictwa obejmowały:

- gmina Jaworzno na terenie użytku ekologicznego „Chomik europejski w Jaworzynie" prowadziła działania w ramach projektu „Ochrona chomika europejskiego w Jaworznie – 2024 r.", polegające na suplementacji populacji chomika europejskiego (25 nowych osobników), poprawie warunków siedliskowych, w tym utrzymaniu korytarzy ekologicznych, monitoringu populacji, kontroli drapieżnictwa wpływającego na śmiertelność gatunku oraz promocji (montaż kolejnej, siódmej figurki chomika „Kolejarza" w dzielnicy Szczakowa). Realizowano również projekt „Czynna ochrona i odtwarzanie muraw kserotermicznych oraz ciepłolubnych muraw napiaskowych w Jaworznie – 2024 r." w celu przywrócenia właściwego stanu ekosystemów na obszarze 19,12 ha;
- na terenie gminy Świnna prowadzono ochronę rezerwatu „Gawroniec" (buczyna karpacka) oraz obszarów Natura 2000 (dyrektywa ptasia, dyrektywa siedliskowa), polegającą na stałym monitoringu i kontroli ich stanu;

- na terenie Nadleśnictwa Rybnik prowadzono czynną ochronę dwóch stref bociana czarnego oraz monitoring chronionych, rzadkich, ginących i zagrożonych wyginięciem roślin i zwierząt, a także przegląd pomników przyrody;
- na terenie Nadleśnictwa Siewierz utrzymywano stanowisko modraszków na terenie Leśnictwa Trzebyczka;
- na terenie Nadleśnictwa Węgierska Górka prowadzono redukcję drapieżników w celu ochrony głuszca na obszarze Beskidu Śląskiego oraz Beskidu Żywieckiego.

Działania realizowane przez ZPKW:

- prowadzenie wypasu zwierząt gospodarskich na obszarze siedlisk ciepłolubnych, na powierzchni 103,5 ha;
- działania czynnej ochrony – usuwanie podrostów drzew i krzewów na obszarach cennych przyrodniczo i krajobrazowo w PK „Orlich Gniazd" na powierzchni 16,9 ha;
- usuwanie rdestowca sachalińskiego (Reynoutria sachalinensis) na obszarze Doliny Wodącej, w rejonie Skały Biśni w celu ochrony rodzimej flory i fauny poprzez podjęcie działań eliminujących gatunek inwazyjny;
- zapobieganie ekspansji szczawiu alpejskiego w cennych siedliskach nieleśnych Żywieckiego Parku Krajobrazowego.

Działania realizowane przez RDOŚ w Katowicach:

- na terenie rezerwatu Łężczok prowadzono czynna ochrona przyrody poprzez wspieranie działań na rzecz różnorodności biologicznej;
- wykonanie renowacji gniazd bociana białego na terenach: Kłomnice, Buczkowice, Bieruń, Łazy, Dąbrowa Górnicza, Zawiercie, Milówka, Ornontowice, Poczesna.

ZP 2.2. Zachowanie i odtwarzanie właściwego stanu siedlisk, cennych gatunków, elementów przyrody nieożywionej oraz krajobrazu na terenie obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, a także poza terenem obszarów chronionych m.in.: poprzez realizację Planów zadań ochronnych, zadań ochronnych i planów ochrony przyjętych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody

Gminy prowadziły działania związane z ochroną przyrody zarówno ożywionej jak i nieożywionej. Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją realizowano następujące zadania:

- na terenie Nadleśnictwa Lubiniec prowadzono roboty naziemne w celu zapewnienia prawidłowego spływu/przepływu wód przez groble stawowe zachowaniem w istniejących stawach terenu podmokłego, wodno-błotnego w istniejącej formie;
- na terenie gminy Bestwina realizowano zadanie pn. „Park Zamkowy W Bestwinie – Prace Pielęgnacyjno-Konserwacyjne Drzewostanu, Wycinka i Nasadzenia Drzew";
- ma terenie gminy Kroczyce prowadzono ochronę siedlisk i gatunków cennych przyrodniczo realizowaną przez Fundację Centrum Dziedzictwa

Przyrodniczego i Kulturowego w miejscowości Podlesice na terenie rezerwatu przyrody "Góra Zborów;
- na terenie gminy Świnna prowadzono działania zachowania, monitoring i utrzymanie w należytym stanie obszaru Żywieckiego Parku krajobrazowego, rezerwatu "Gawroniec", obszarów Natura 2000.

Działania realizowane przez RDOŚ w Katowicach:

- wykonano koszenie płatów siedliska 6410 w obszarze Natura 2000 Poczesna koło Częstochowy, Walaszczyki w Częstochowie;
- wykonano koszenie wraz z usuwaniem drzew i krzewów na siedlisku 6230 w obszarze Natura 2000 Suchy Młyn;
- w obszarze Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie prowadzono działania ochrony czynnej poprzez usuwanie drzew i krzewów oraz koszenie wraz z usuwaniem roślin inwazyjnych i ekspansywnych;
- wykonano koszenie siedlisk wraz z usuwaniem trzciny i/lub nawłoci w obszarze Natura 2000: Łąki w Sławkowie, Łąki w Jaworznie;
- na obszarach Natury 2000: Kościół w Radziechowach PLH240007, Kościół w Górkach Wielkich PLH240008 oraz Pierściec PLH240022 wykonano zabezpieczenia podłogi poddasza i strychów poprzez wymianę folii i usunięcie guana na terenie trzech kolonii rozrodczych nietoperzy.

ZP 2.3. Zrównoważony rozwój turystyki na obszarach cennych przyrodniczo z uwzględnieniem pojemności turystycznej tych obszarów

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją realizowano następujące zadania:

- w ramach przedsięwzięcia „Zielony Cieszyn! Czyli chronimy i wypoczywamy” (projekt "Cieszyn - miasto samowystarczalne") zrealizowano zadania na terenie rezerwatów przyrody "Lasek Miejski nad Puńcówką" i "Lasek Miejski nad Olzą" oraz zespołu przyrodniczo-krajobrazowego "Lasek Miejski w Błogocicach". W ramach inwestycji zrealizowano zadania ochronne określone przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Katowicach m. in.:
  - ukierunkowano ruch pieszy poprzez budowę ścieżek tj. drewniany podwieszany chodnik, przepuszczalne nawierzchnie mineralne i mineralno-żywiczne oraz poprzez blokadę przedeptów nowymi nasadzeniami czy elementami małej architektury;
  - przebudowano istniejące schody terenowe, poddano renowacji istniejące schody kamienne, wybudowano nowe schody terenowe;
  - przeprowadzono pielęgnację w istniejącym drzewostanie i wycinkę w suchym, martwym drzewostanie zagrażającym bezpieczeństwu w bezpośrednim sąsiedztwie ścieżek;
  - wykonano nasadzenia drzew i krzewów (gatunki rodzime) wzdłuż Młynówki, granic rezerwatu oraz w bezpośrednim sąsiedztwie ścieżek;
  - uporządkowano gospodarkę wód opadowych przez zastosowanie elementów małej retencji w celu spowolnienia spływu wód tj. wykonano zabezpieczenia przeciwerozyjne w jarach, przez wzmocnienie kamieniem, z wykorzystaniem istniejących kłód położonych, powalonych na terenie rezerwatu (kłody ułożone w poprzek płynącej wody opadowej);
  - zabezpieczono dawne wejścia do piwnic przed dostępem do nich.

- na terenie gminy Świnna wyznaczono i utrzymano szlaki na obszarze Żywieckiego Parku krajobrazowego oraz postawiono tablice informacyjne (rezerwat przyrody "Gawroniec");
- na terenie Nadleśnictwa Koniecpol zwiększono społeczne funkcje lasów poprzez zrównoważone udostępnienie terenów leśnych oraz stworzenie dogodnych warunków do aktywnego wypoczynku;
- zwiększenie oraz ulepszenie bazy turystycznej na gruntach Nadleśnictwa Siewierz.

ZP 2.4. Zapewnienie właściwej ochrony bioróżnorodności, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w dokumentach planistycznych, strategicznych lub/i decyzjach administracyjnych

W raportowanym okresie JST realizowały zadanie głównie poprzez wprowadzanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w wydawanych decyzjach o warunkach zabudowy zapisów zapewniających właściwą ochronę bioróżnorodności, terenów zieleni i krajobrazu, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych. W uchwalanych MPZP wyznaczane były tereny zieleni (zieleni parkowej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej, itp.) oraz ustalenia dotyczące warunków zagospodarowania i ochrony przed zabudową lub znaczne ograniczenie zabudowy (w przypadku zieleni urządzonej).

UMWŚ realizował następujące zadania:

- uwzględnienie problematyki ochrony przyrody i krajobrazu w procedurze uzgadniania zgodności gminnych dokumentów planistycznych z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego „Planem 2030+”;
  - w 2023 r. liczba uzgodnień projektów Studiów Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego – 55; liczba przekazanych odpowiedzi na zawiadomienia dot. projektów Studiów Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego – 25;
  - w 2024 r. liczba uzgodnień projektów Studiów Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego i/lub projektów Planów Ogólnych Gmin – 12; liczba przekazanych odpowiedzi na zawiadomienia dot. projektów Planów Ogólnych Gmin – 88.
  - Uchwałą Nr VI/5/3/2019 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 4 lutego 2019 roku przystąpiono do prac nad zmianą Planu 2020+. Zmiana Planu 2020+ jest w opracowaniu.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bestwina, Bielsko-Biała, Bieruń, Bobrowniki, Buczkowice, Chełm Śląski, Chybie, Cieszyn, Gliwice, Gorzyce, Jejkowice, Kamienica Polska, Kroczyce, Krzyżanowice, Lipie, Lipowa, Mierzęcice, Mikołów, Poraj, Skoczów, Strumień, Ujsoły, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Świnna, Żory.

ZP 2.5. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat bioróżnorodności województwa oraz jej znaczenia dla funkcjonowania człowieka

JST realizowały zadanie głównie poprzez organizowanie wydarzeń naukowo-dydaktycznych w formie zajęć, pikników i ścieżek edukacyjnych. Mają one na celu rozwój infrastruktury edukacyjnej, wzmocnienie współpracy międzysektorowej oraz zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Blachownia, Brenna, Cieszyn, Częstochowa, Kroczyce, Lipie, Skoczów, Zabrze.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było również przez następujące nadleśnictwa położone na terenie województwa śląskiego: Andrychów, Katowice, Kobiór, Koniecpol, Rudy Raciborskie, Rudziniec, Rybnik, Siewierz oraz Wisła.

ZPKWŚ realizowało zadania polegające na organizacji stacjonarnych i terenowych wydarzeń naukowo-dydaktycznych, realizacji projektów: konferencji o zrównoważonym rozwoju oraz bioróżnorodności oraz kampanii edukacyjno-informacyjnej.

ZP 2.6. Zapewnienie właściwej ochrony przyrody na terenach leśnych poprzez odpowiednie zapisy w planach urządzenia lasu (programy ochrony przyrody dla nadleśnictw)

Nadleśnictwa realizowały zadania poprzez ochronę obszarów cennych przyrodniczo oraz wykonywanie zadań opracowanych w Planie Urządzania Lasu, którego integralną częścią jest Program Ochrony Przyrody. Przedsięwzięcia opierały się na ochronie bioróżnorodności, wyznaczaniu stref ochronnych, monitoringu siedlisk, roślin oraz zwierząt. Wśród rezultatów wykonanych zadań zauważono m.in. poprawę stanu siedlisk przyrodniczych, ograniczenie negatywnego wpływu gospodarki leśnej, zwiększenie świadomości społecznej oraz poprawę jakości monitoringu nadzoru lasów. Wszystkie ankietowane nadleśnictwa zgłosiły realizację zadania w sposób ciągły.

ZP 2.7. Prowadzenie ochrony cennych gatunków zwierząt ex situ (głuszec, żubr) oraz prowadzenie ośrodków rehabilitacji zwierząt

Ochrona czynna gatunku żubr polegająca na przygotowaniu i dostarczaniu karmy, opiece weterynaryjnej w tym leczeniu żubrów, obserwacji żubrów, utrzymaniu infrastruktury w tym remontach urządzeń służących żubrom, uprawie łąk i pastwisk.

W ośrodku hodowli żubrów w nadleśnictwie Kobiór liczebność stada na koniec 2024 r. utrzymywano w dobrej kondycji i zdrowiu stada żubrów liczącego 31 osobników. Ponadto w 2024 r. w Pokazowej Zagrodzie Żubrów w Brzeziu prowadzonej przez Nadleśnictwo Rybnik, odnotowano narodziny dwóch żubrów.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały Nadleśnictwa: Katowice, Kobiór, Rybnik, Wisła.

W nadleśnictwie Wisła przebudowano wybieg woliery zarodowej z konstrukcji metalowej w celu zwiększenia możliwości odchowu młodych piskląt i zminimalizowanie ryzyka wejścia drapieżnika do woliery. Zredukowano liczbę drapieżników na terenie 4 Kół Łowieckich gospodarujących na terenie Nadleśnictwa Wisła i Ustroń dzięki czemu zwiększono możliwości i stworzono bezpieczniejsze środowisko dla głuszców, szczególnie matek wychowujących młode pisklęta w terenie. Zwiększenie uległa naturalna populacja głuszca, dzięki prowadzonej reintrodukcji, odchowano 34 szt. głuszców

Nadleśnictwo Katowice realizowało zadanie, w ramach którego prowadziło rehabilitację dzikich zwierząt, działania edukacji ekologicznej oraz współpracę z instytucjami i organizacjami zajmującymi się ochroną przyrody.

ZP 2.8. Oznakowanie granic obszarów uznanych za formy ochrony przyrody poprzez postawienie tablic informacyjnych

Zgodnie art. 115 pkt 1. z ustawy o ochronie przyrody na obrzeżach lub w pobliżu form ochrony przyrody, umieszcza się tablice informujące o nazwie form ochrony przyrody oraz o zakazach obowiązujących na obszarach lub w stosunku do tych form.

Opis realizowanych działań przez ZPKWŚ:

- wykonano oraz zamontowano w terenie 21 tablic urzędowych oznakowujących granice parków krajobrazowych oraz 2 tablice informacyjne wraz ze stelażami. Prace wykonano na terenie: PK Beskidu Małego – 1 szt., PK Beskidu Śląskiego – 1 szt., PK Lasy nad Górną Liswartą – 5 szt.,PK Orlich Gniazd" – 14 szt;
- na terenie gminy Gorzyce zakupiono dwie tablice znamionowe na pomnik przyrody (głaz narzutowy przy ul. Gorzyckiej w Czyżowicach);
- na terenie miasta Tychy ustanowienie trzech pomników przyrody oraz zakup tabliczek "pomnik przyrody";
- na terenie całej gminy Włodowice wykonano oznakowanie form ochrony przyrody poprzez umieszczenie tablic;
- na terenie gminy Świnna wykonano i zamontowano tablice edukacyjne na terenie Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego "Dolina Lipinki" w Świętochłowicach - II etap zadania.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Brenna, Bytom, Będzin, Czechowice-Dziedzice, Godów, Gorzyce, Kozy, Kroczyce, Lipowa, Mysłowice, Poraj, Suszec, Wielowieś, Świnna.

ZP 2.9. Eliminacja inwazyjnych gatunków roślin i zwierząt

Inwazyjne gatunki obce (IGO) to rośliny, zwierzęta lub mikroorganizmy, które zostały wprowadzone – celowo lub przypadkowo – do nowego środowiska poza swoim naturalnym zasięgiem występowania. Po zasiedleniu nowego terenu zaczynają się szybko rozprzestrzeniać, często wypierając gatunki rodzime, przez co zagrażają bioróżnorodności. Inwazyjne gatunki obce mogą również powodować poważne szkody gospodarcze oraz negatywnie wpływać na zdrowie ludzi. Eliminacja inwazyjnych gatunków jest procesem trudnym, wymagającym stosowania skutecznych metod mechanicznych, chemicznych czy biologicznych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją realizacja zadania polegała głównie na usuwaniu barszczy kaukaskich m.in. barszczu Sosnowskiego, barszczu Mantegazziego. Innymi gatunkami roślin inwazyjnych usuwanych w ramach realizacji projektu były: niecierpek gruczołowaty, niecierpek drobnokwiatowy, rdestowiec ostrokończysty, rdestowiec sachaliński, nawłoć kanadyjska i bożodrzew gruczołowaty.

Opis realizacji zadania w 2024 r.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie było realizowane przez

- usuwanie barszczy kaukaskich prowadziły gminy: Czeladź, Bytom, Jaworze, Lędziny, Milówka, Wręczyca Wieka, Żory, Piekary Śląskie, Częstochowa, Strumień, Skoczów, Blachownia, Brenna, Bytom, Będzin, Mikołów, Poręba, Cieszyn, Gaszowice, Lipowa, Ustroń, Zawiercie, Zebrzydowice;

- usuwanie rdestowca japońskiego przeprowadziły gminy: Cieszyn, Lędziny, Mikołów;
- gmina Czeladź usunęła 1 szt. bożodrzewu gruczołowatego oraz 1080 m^2 rdestowca ostrokończystego;
- gmina Krzyżanowice prowadziła cykliczne koszenie rdestowca na obszarze Natura 2000 "Meandry rzeki Odry";
- RDOŚ w Katowicach prowadził odłów i eliminację osobników nutrii Myocastor coypus na terenie gmin: Rybnik, Jaworzno, Zbrosławice, Wodzisław Śląski, Zebrzydowice.

ZP 2.10. Przebudowa drzewostanów na terenach leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem, przebudowa drzewostanów monokulturowych oraz zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej

Nadleśnictwa województwa śląskiego prowadziły przebudowę drzewostanów w kierunku zgodności z siedliskiem. Działania te miały na celu zrównoważone gospodarowanie lasami poprzez zwiększenie różnorodności gatunkowej, poprawę struktury wiekowej drzewostanów oraz wzmocnienie odporności na szkodniki i choroby. Prace obejmowały selektywną wycinkę, wprowadzanie nowych gatunków charakterystycznych dla regionu oraz regularne monitorowanie stanu zdrowotnego lasów. Przebudowa drzewostanów miała poprawić funkcjonowanie ekosystemu leśnego, zwiększyć jego odporność na zmiany klimatyczne i zapewnić trwałość zrównoważonej gospodarki leśnej.

Opis realizacji zadania w 2024 r.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją realizację tego zadania wykazały PGL LP: Nadleśnictwo Andrychów, Nadleśnictwo Chrzanów, Nadleśnictwo Katowice, Nadleśnictwo Kobiór, Nadleśnictwo Koniecpol, Nadleśnictwo Rudy Raciborskie, Nadleśnictwo Siewierz, Nadleśnictwo Ujsoły, Nadleśnictwo Wisła.

ZP 2.11. Zwiększanie udziału starych drzew w drzewostanach wszystkich klas wieku oraz dążenie do pozostawiania większej ilości martwego drewna w lesie w celu zwiększenia bioróżnorodności

Stare drzewa pełnią niezwykle ważną rolę w ekosystemie, stanowiąc siedlisko dla wielu gatunków roślin i zwierząt, w tym również tych zagrożonych, oraz pochłaniając znacznie więcej dwutlenku węgla niż młodsze osobniki. Szczególnie sędziwe okazy mają ogromne znaczenie dla zachowania genetycznej różnorodności i zdrowia całej populacji leśnej. Równie istotne jest pozostawianie martwego drewna, które zwiększa bogactwo biologiczne lasu, tworząc mikrosiedliska dla roślin, grzybów i licznych zwierząt, a także zapewnia schronienie ptakom, ssakom, płazom i gadom.

Opis realizacji zadania w 2024 r.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją realizację tego zadania wykazały PGL LP: Nadleśnictwo Gidle, Nadleśnictwo Herby, Nadleśnictwo Jeleśnia, Nadleśnictwo Koniecpol, Nadleśnictwo Rudy Raciborskie, Nadleśnictwo Rudziniec, Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Siewierz, Nadleśnictwo Ujsoły.

2.5.2.2.3. ZP 3. Ochrona i rozwój terenów zieleni oraz zwiększenie bioróżnorodności na obszarach zurbanizowanych, w kontekście zachodzących zmian klimatu

ZP 3.1. Zwiększanie potencjału adaptacyjnego miast do zmian klimatycznych poprzez tworzenie nowych terenów zieleni, wprowadzanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększanie ilości powierzchni biologicznie czynnych szczególnie na terenach silnie zurbanizowanych

Potencjał adaptacyjny to materialne i niematerialne zasoby miasta, które mogą służyć do dostosowania i przygotowania się na zmiany klimatu oraz ich skutki. Na potencjał ten składają się zasoby: ludzkie, wiedzy, infrastrukturalne, instytucjonalne, finansowe oraz związane z systemem ochrony i kształtowania ekosystemów miejskich. Im wyższym potencjałem adaptacyjnym charakteryzuje się region, tym skuteczniej adaptuje się do zmian klimatu. Kluczowymi działaniami wzmacniającymi ten potencjał są: tworzenie nowych terenów zieleni, wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury oraz zwiększanie ilości powierzchni biologicznie czynnych, szczególnie na terenach silnie zurbanizowanych. Działania te poprawiają retencję wód opadowych, łagodzą skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych, wspierają bioróżnorodność i przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Opis realizacji zadania w 2024 r.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały poprzez:

- zakładanie nowych parków, skwerów i innych terenów zieleni miejskiej;
- rewitalizację i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni na cele zieleni;
- wykonywanie nasadzeń drzew, krzewów, bylin oraz zakładanie trawników;
- wdrażanie rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury, takich jak ogrody deszczowe, zbiorniki retencyjne, zielone dachy i zielone przystanki;
- usuwanie nieprzepuszczalnych nawierzchni i zastępowanie ich powierzchniami biologicznie czynnymi;
- wprowadzanie zapisów planistycznych i standardów zwiększających udział zieleni i powierzchni przepuszczalnych w przestrzeni miejskiej.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Brenna, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Kroczyce, Lubliniec, Poraj, Pyskowice, Sławków, Strumień, Toszek, Zabrze, Zawiercie.

ZP3.2. Prowadzenie prawidłowej pielęgnacji drzew ze szczególnym uwzględnieniem okazów sędziwych, w tym pomnikowych

Prawidłowa pielęgnacja drzew w miastach odgrywa istotną rolę w utrzymaniu zdrowotności i stabilności drzewostanów oraz zapewnieniu bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej. Zabiegi te obejmują przede wszystkim usuwanie suchych i zagrażających elementów koron, regularne inspekcje stanu zdrowotnego oraz wzmacnianie konstrukcji drzew w razie potrzeby. Szczególna uwaga powinna być poświęcana okazom sędziwym i pomnikom przyrody, które ze względu na swoją wartość przyrodniczą, naukową i kulturową oraz większą podatność na uszkodzenia i choroby, wymagają specjalistycznych działań pielęgnacyjnych. Odpowiednia opieka nad tymi drzewami pozwala przedłużyć ich żywotność.

Opis realizacji zadania w 2024 r.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały poprzez:

- wykonywanie cięć pielęgnacyjnych, sanitarnych i technicznych oraz usuwanie jemioły z koron drzew;
- przeprowadzanie inspekcji, opinii dendrologicznych i ekspertyz stanu zdrowotnego drzew, szczególnie pomników przyrody i drzew sędziwych;
- zakładanie lub wymiana mechanicznych wzmocnień koron, takich jak wiązania elastyczne;
- prowadzenie bieżącej pielęgnacji i zabiegów zabezpieczających na terenach zieleni miejskiej, z uwzględnieniem ochrony drzew cennych i pomnikowych;
- prowadzenie dokumentacji, monitoringu oraz aktualizacji danych dotyczących drzew objętych ochroną;
- w gminie Strumień wykonana została inwentaryzacja dendrologiczna drzew uznanych za pomniki przyrody wraz ze wskazaniem koniecznych do wykonania zabiegów pielęgnacyjnych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Blachownia, Bobrowniki, Brenna, Buczkowice, Bytom, Chybie, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Goleszów, Jaworze, Jaworzno, Jejkowice, Krzyżanowice, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Lubomia, Miasteczko Śląskie, Milówka, Mysłowice, Pawłowice, Piekary Śląskie, Pyskowice, Skoczów, Sławków, Strumień, Suszec, Świerklany, Świnna, Tychy, Ustroń, Wielowieś, Wilamowice, Wręczyca Wielka, Zabrze, Zawiercie, Zebrzydowice, Żory.

2.5.3. Podsumowanie

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 w zakresie komponentu Ochrona przyrody (OP) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.

Komponent był realizowany w ramach 3 celów operacyjnych wskazanych poniżej:

- OP1. Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej;
- OP2. Wdrożenie narzędzi spójnego systemu zarządzania zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo;
- OP3. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności.

W obszarze wymienionych celów operacyjnych wyznaczono łącznie 26 zadań.

W latach 2021-2022:

- zrealizowano 25 zadań;
- nie zrealizowano 1 zadania.

W latach 2023-2024:

- zrealizowano 25 zadań;
- nie zrealizowano 1 zadania.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 wskazuje, że określony cel strategiczny został zrealizowany.

W Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego w zakresie obszaru interwencji Zasoby przyrodnicze (ZP) wyznaczono cel:

- ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

Obszar interwencji związany z Zasobami przyrodniczymi był realizowany w ramach 3 kierunków interwencji.

- ZP 1. Pogłębianie wiedzy na temat walorów przyrodniczych województwa oraz wdrażanie działań mających na celu odpowiednie zarządzanie i ochronę zasobów przyrodniczych;
- ZP 2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności;
- ZP 3. Ochrona i rozwój terenów zieleni oraz zwiększenie bioróżnorodności na obszarach zurbanizowanych, w kontekście zachodzących zmian klimatu.

W obszarze wymienionych kierunków interwencji wyznaczono łącznie 19 zadań.

W 2024 r.:

- zrealizowano 19 zadań;

Analiza zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego wskazuje, że określony cel został zrealizowany.

2.6. ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH (ZSN)

2.6.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Województwo śląskie wyróżnia się na tle kraju dużą ilością oraz różnorodnością zasobów surowców naturalnych. Pełnią one istotną rolę w gospodarce zarówno regionu jak i całego kraju. Kopaliny znajdujące się na obszarze województwa można podzielić na 4 grupy. Są to: surowce energetyczne (węgiel kamienny), surowce metaliczne (rudy cynku i ołowiu, rudy molibdenowo-wolframowo-miedziowe, pierwiastki współwystępujące w cynku i ołowiu – arsen, gal, german, kadm, siarka, srebro, tal), surowce chemiczne (sól kamienna, surowce ilaste) i inne surowce (dolomity, gliny ceramiczne, piaski formierskie, piaski i żwiry, piaski kwarcowe, piaski podsadzkowe, surowce ilaste, torfy, wapnie i margle).

Stan na 2021 r.

Największe zmiany w ilościach zasobów względem poprzedniego roku stwierdzono w przypadku węgla kamiennego (wzrost o ok. 0,5%) oraz piaskowca (spadek o ok. 2,84%).

W ilości zasobów przemysłowych największe zmiany dotyczyły następujących surowców:

- piaski formierskie (spadek o ok. 10,55%);
- piaskowiec (spadek o ok. 25,29%);
- piaski podsadzkowe (spadek o ok. 18,43%).

Pozostałe zasoby pozostały bez zmian lub ich spadek był mniejszy niż 5%. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 23 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2020-2021[101]

Lp.	Surowiec	Stan na 2021 r.			Stan na 2022 r.			Różnica rok do roku	
		Zasoby		Wydobycie	Zasoby		Wydobycie	Zasoby bilansowe	Zasoby przemysłowe
		Bilansowe	Przemysłowe		Bilansowe	Przemysłowe			
1.	Węgiel kamienny [tys. t]	51 533 112	4 197 296	42 345	51 790 335	4 099 256	42 003	257 223	-98 040
2.	Sól kamienna [tys. t]	2 098 600	-	-	2 098 600	-	-	0	-
3.	Dolomit [tys. t]	467 210,73	104 888,27	2 457,42	464 671,10	102 348,64	2 310,81	-2 539,63	-2 539,63
4.	Rudy cynku i ołowiu [tys t]	90 979	2 052	1 435	90 979	-	-	0	-
5.	Rudy molibdenowo-wolframowo-miedziowe [tys. t]	550 827	-	-	550 827	-	-	0	-
6.	Gliny ceramiczne kamionkowe [tys. t]	1 304	-	-	1 304	-	-	0	-
7.	Piaskowiec [tys. t]	128 914	24 529	907	125 259	18 326	990	-3 655	-6 203
8.	Piaski formierskie [tys. t]	50 579,16	719,12	63,16	50 503,29	643,25	74,66	-75,87	-75,87
9.	Piaski i żwiry [tys. t]	899 868	88 025	7 557	895 938	83 102	5 891	-3 930	-4 923
10.	Piaski kwarcowe [tys. m^3]	4 365	-	-	4 365	-	-	0	-
11.	Piaski podsadzkowe [tys. m^3]	534 564,64	14 808,83	93,13	534 488,62	12 079,97	76,02	-76,02	-2 728,86
12.	Surowce ilaste [tys. t]	100 134	5 490	187	99 910	5 343	152	-224	-147
13.	Torfy [tys. m^3]	1677,62	35,75	1,71	1 677,16	35,29	0.64	-0,46	-0,46
14.	Wapnie i margle [tys. t]	758 001	41 648	579	757 471	41 118	552	-530	-530

[101] PIG/PIB Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 2020-2021

Stan na 2022 r.

Największe zmiany w ilościach zasobów względem poprzedniego roku stwierdzono w przypadku surowców torfu (wzrost o prawie 3%) oraz piaskowca (spadek o ok. 4,72%). Zasoby węgla kamiennego zmniejszyły się o 0,12%. Ponadto nieznacznie zwiększyła się ilość rud cynku i ołowiu w tej kategorii. Pozostałe surowce pozostały bez zmian lub nastąpił ich spadek mniejszy niż 5%.

W ilości zasobów przemysłowych największe zmiany dotyczyły następujących surowców:

- węgiel kamienny (spadek o 6,66%);
- piaski formierskie (spadek o 14,10%);
- piaski podsadzkowe (wzrost o 22,26%);
- piaski i żwiry (wzrost o 15,12%);
- torfy (wzrost o 89,57%).

Szczegółowe dane przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 24 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2021-2022[102]

Lp.	Surowiec	Stan na 2021 r.			Stan na 2022 r.			Różnica rok do roku	
		Zasoby		Wydobycie	Zasoby		Wydobycie	Zasoby bilansowe	Zasoby przemysłowe
		Bilansowe	Przemysłowe		Bilansowe	Przemysłowe			
1.	Węgiel kamienny [tys. t]	51 790 335	4 099 256	42 003	51 727 508	3 826 335	40 259	-62 827	-272 921
2.	Sól kamienna [tys. t]	2 098 600	-	-	2 098 600	-	-	0	-
3.	Dolomit [tys. t]	464 671,10	102 348,64	2 310,81	461 931,99	99 609,53	2 466,75	-2 739,11	-2 739,11
4.	Rudy cynku i ołowiu [tys t]	90 979	-	-	91 937	-	-	958	-
5.	Rudy molibdenowo-wolframowo-miedziowe [tys. t]	550 827	-	-	550 827	-	-	0	-
6.	Gliny ceramiczne kamionkowe [tys. t]	1 304	-	-	1 304	-	-	0	-
7.	Piaskowiec [tys. t]	125 259	18 326	990	119 342	17 367	959	-5 917	-959
8.	Piaski formierskie [tys. t]	50 503,29	643.25	74,66	50 412,62	552,58	88,81	-90,67	-90,67
9.	Piaski i żwiry [tys. t]	895 938	83 102	5 891	893 800	95 664	5 026	-2 138	12 562
10.	Piaski kwarcowe [tys. m^3]	4 365	-	-	4 365	-	-	0	-
11.	Piaski podsadzkowe [tys. m^3]	534 488,62	12 079,97	76,02	530 503,29	14 768,91	93,41	-3 985,33	2 689,94
12.	Surowce ilaste [tys. t]	99 910	5 343	152	99 675	5 061	223	-235	-282
13.	Torfy [tys. m^3]	1 677,16	35,29	0,64	1 721,92	66,90	2,99	44,76	32,61
14.	Wapnie i margle [tys. t]	757 471	41 118	552	756 891	40 538	610	-580	-580

[102] PIG/PIB Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 2021-2022

Stan na 2023 r.

Największe zmiany w ilościach zasobów względem poprzedniego roku stwierdzono w przypadku surowców ilastych (spadek o 1,02%). Natomiast przyrost zasobów nastąpił tylko w przypadku jednego surowca tj. piasków i żwirów (wzrost o ok. 0,89%). Pozostałe surowce pozostały bez zmian lub spadek ich ilości był mniejszy niż 2%.

W ilości zasobów przemysłowych wzrost dotyczył piasków i żwirów, którego ilość w tej kategorii wzrosła o 0,98% oraz surowców ilastych o 4,58%. Zasoby pozostałych surowców zmniejszyły się. Największy spadek dotyczył następujących surowców:

- piaskowiec (spadek o 34,23%);
- piaski formierskie (spadek o 12,31%);
- piaski podsadzkowe (spadek o 78,62%);
- torfy (spadek o 51,08%).

Dla pozostałych surowców spadek ilości zasobów przemysłowych był mniejszy niż 3%. Szczegółowe dane przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 25 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2022-2023[103]

Lp.	Surowiec	Stan na 2021 r.			Stan na 2022 r.			Różnica rok do roku	
		Zasoby		Wydobycie	Zasoby		Wydobycie	Zasoby bilansowe	Zasoby przemysłowe
		Bilansowe	Przemysłowe		Bilansowe	Przemysłowe			
1.	Węgiel kamienny [tys. t]	51 727 508	3 826 335	40 259	51 715 364	3 747 358	37 262	-12 144	-78 977
2.	Sól kamienna [tys. t]	2 098 600	-	-	2 098 600	-	-	0	-
3.	Dolomit [tys. t]	461 931,99	99 609,53	2 466,75	460 399,12	97 164.50	2 789.60	-1 532,87	-2 445,03
4.	Rudy cynku i ołowiu [tys t]	91 937	-	-	91 937	-	-	0	-
5.	Rudy molibdenowo-wolframowo-miedziowe [tys. t]	550 827	-	-	550 827	-	-	0	-
6.	Gliny ceramiczne kamionkowe [tys. t]	1 304	-	-	1 304	-	-	0	-
7.	Piaskowiec [tys. t]	119 342	17 367	959	118 827,38	11 421,94	604,81	-514,62	-5 945,06
8.	Piaski formierskie [tys. t]	50 412,62	552,58	88,81	50 344,60	484,56	66,08	-68,02	-68,02
9.	Piaski i żwiry [tys. t]	893 800	95 664	5 026	901 774	96 602	5 271	7 974	938
10.	Piaski kwarcowe [tys. m^3]	4 365	-	-	4 365	-	-	0	-
11.	Piaski podsadzkowe [tys. m^3]	530 503,29	14 768,91	93,41	530 422,09	3 158,02	98,73	-81,20	-11 610,89
12.	Surowce ilaste [tys. t]	99 675	5 061	223	98 662	5 293	107	-1 013	232
13.	Torfy [tys. m^3]	1721,92	66,90	2,99	1721,52	32,73	1,09	-0,40	-34,17
14.	Wapnie i margle [tys. t]	756 891	40 538	610	756 475,17	40 121,89	440,84	-415,83	-416,11

[103] PIG/PIB Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 2022-2023

Stan na 2024 r.

Największe zmiany w ilościach zasobów względem poprzedniego roku stwierdzono w przypadku piaskowców (wzrost o 7,01%) oraz piasków i żwirów (wzrost 5,76%). Pozostałe surowce pozostały bez zmian lub spadek ich ilości był mniejszy niż 1%.

W ilości zasobów przemysłowych spadek dotyczył wszystkich surowców. Największy spadek dotyczył następujących surowców:

- piaski podsadzkowe (spadek o 8,35%);
- piaski i żwiry (spadek o 7,57%);
- węgiel kamienny (spadek o 4,64%);
- piaskowiec (spadek o 3,16%);
- dolomit (spadek o 2,72%).

Dla pozostałych surowców spadek ilości zasobów przemysłowych był mniejszy niż 2%. Szczegółowe dane przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 26 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2023-2024[104]

Lp.	Surowiec	Stan na 2021 r.			Stan na 2022 r.			Różnica rok do roku	
		Zasoby		Wydobycie	Zasoby		Wydobycie	Zasoby bilansowe	Zasoby przemysłowe
		Bilansowe	Przemysłowe		Bilansowe	Przemysłowe			
1.	Węgiel kamienny [tys. t]	51 715 364	3 747 358	37 262	51 742 226	3 573 657	34 106	26 862,00	-173 701,00
2.	Sól kamienna [tys. t]	2 098 600	-	-	2 098 600	-	-	-	-
3.	Dolomit [tys. t]	460 399,12	97 164,50	2 789,60	457 758,98	94 524,36	2 704,47	-2 640,14	-2 640,14
4.	Rudy cynku i ołowiu [tys t]	91 937	-	-	91 937	-	-	0,00	-
5.	Rudy molibdenowo-wolframowo-miedziowe [tys. t]	550 827	-	-	550 827	-	-	-	-
6.	Gliny ceramiczne kamionkowe [tys. t]	1 304	-	-	1 304	-	-	0,00	-
7.	Piaskowiec [tys. t]	118 827,38	11 421,94	604,81	127 158,70	11 061,55	423,33	8 331,32	-360,39
8.	Piaski formierskie [tys. t]	50 344,60	484,56	66,08	50 343,54	483,5	1,06	-1,06	-1,06
9.	Piaski i żwiry [tys. t]	901 774	96 602	5 271	953 749	89 285	5 413	51 975,00	-7 317,00
10.	Piaski kwarcowe [tys. m^3]	4 365	-	-	4 365	-	-	-	-
11.	Piaski podsadzkowe [tys. m^3]	530 422,09	3 158,02	98,73	530 158,53	2 894,42	101,18	-263,56	-263,60
12.	Surowce ilaste [tys. t]	98 662	5 293	107	98 581	5 217	75	-81,00	-76,00
13.	Torfy [tys. m^3]	1721,52	32,73	1,09	1720,86	32,33	1,54	-0,66	-0,40
14.	Wapnie i margle [tys. t]	756 475,17	40 121,89	440,84	755 983,29	39 630,01	523,08	-491,88	-491,88

[104] PIG/PIB Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 2023-2024

2.6.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 27 Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Zasoby surowców naturalnych (ZSN)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel strategiczny: Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych		
Cel operacyjny: ZSN 1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych		
ZSN 1.1.	Opracowanie materiałów informacyjnych o obszarach perspektywicznych dla poszukiwania, dokumentowania i eksploatacji złóż kopalin, ze szczególnym uwzględnieniem surowców strategicznych i służących rozwojowi regionu	Marszałek Województwa, Państwowa Służba Geologiczna
ZSN 1.2.	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Organy administracji geologicznej szczebla powiatowego i wojewódzkiego, organy nadzoru górniczego
ZSN 1.3.	Dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów, rozpoznawanie budowy geologicznej terenu województwa wraz z oceną i dokumentowaniem warunków hydrogeologicznych w obszarach spodziewanych zasobów	Przedsiębiorstwa i jednostki naukowo-badawcze
ZSN 1.4.	Ocena i dokumentowanie zasobów metanu z pokładów węgla (MPW) jako kopaliny głównej i towarzyszącej oraz promowanie gospodarczego wykorzystania metanu	Przedsiębiorstwa i jednostki naukowo-badawcze (PIG, GIG, Spółki Węglowe)
ZSN 1.5.	Promowanie, wykorzystanie oraz analiza środowiskowa tzw. Czystych Technologii Węglowych, w tym Technologii Naziemnego i Podziemnego	Przedsiębiorstwa, organy koncesyjne, przedsiębiorstwa

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
	Zgazowania Węgla dla celów produkcji paliw i energii elektrycznej	i jednostki naukowo-badawcze (PIG, GIG, spółki węglowe, kopalnie, IChPW)
ZSN 1.6.	Rozpoznanie struktur geologicznych w tym wolnych przestrzeni po eksploatacji górniczej oraz wspieranie badań dotyczących rozpoznania możliwości budowy podziemnych zbiorników gazu	Jednostki naukowo-badawcze (PIG, GIG, Spółki Węglowe)
ZSN 1.7.	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i magazynowania kopalin poprzez korzystanie z nowoczesnych technologii pozyskiwania surowców mineralnych	Organy administracji geologicznej, przedsiębiorstwa i jednostki naukowo-badawcze, organy nadzoru górniczego, organy ochrony środowiska
ZSN 1.8.	Ujęcie występowania strategicznych złóż węgla kamiennego w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego, a następnie w planach zagospodarowania przestrzennego gmin	UMWŚ

Tabela 28 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu „Zasoby geologiczne (ZG)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel: Zrównoważona gospodarka zasobami geologicznymi (ZG)		
Kierunek interwencji: ZG 1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych		
ZG 1.1.	Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż i kontrola realizacji warunków koncesji	UMWŚ, powiaty
ZG 1.2.	Ujęcie występowania strategicznych złóż węgla kamiennego w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego	UMWŚ
ZG 1.3.	Opracowanie materiałów informacyjnych o obszarach perspektywicznych dla poszukiwania, dokumentowania i eksploatacji złóż kopalin, ze szczególnym uwzględnieniem surowców strategicznych i służących rozwojowi regionu	Minister Klimatu i Środowiska, PIG PIB
ZG 1.4.	Ocena i dokumentowanie zasobów metanu z pokładów węgla (MPW) jako kopaliny głównej i towarzyszącej oraz promowanie gospodarczego wykorzystania metanu	PIG-PIB, GIG-PIB, INiG-PIB, spółki węglowe, PGG
ZG 1.5.	Promowanie, wykorzystanie oraz analiza środowiskowa tzw. Czystych Technologii Węglowych, w tym Technologii Naziemnego i Podziemnego Zgazowania Węgla dla celów produkcji paliw i energii elektrycznej	Przedsiębiorstwa, spółki węglowe, kopalnie, organy koncesyjne, PIG PIB, GIG-PIB

2.6.2.1. Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych (ZSN)

2.6.2.1.1. ZSN 1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych

ZSN 1.1. Opracowanie materiałów informacyjnych o obszarach perspektywicznych dla poszukiwania, dokumentowania i eksploatacji złóż kopalin, ze szczególnym uwzględnieniem surowców strategicznych i służących rozwojowi regionu

PIG-PIB co kilka lat aktualizuje Bilans Perspektywicznych Zasobów Kopalin Polski. Praca ta zawiera charakterystykę zasobów perspektywicznych i prognostycznych, mapę obszarów perspektywicznych wraz z opisem geologicznym oraz surowcowym, ocenę ich znaczenia gospodarczego, a także wskazówki dla planowania przestrzennego. Ostatnia edycja została opublikowana w grudniu 2020 r., z danymi na dzień 31 grudnia 2018 r. Ponadto w tym zakresie podmioty prowadzące działalność wydobywczą realizują prace służące rozpoznaniu złóż surowców w oparciu o posiadane koncesje. Dane dotyczące obszarów perspektywicznych są dostępne w ramach aktualizacji Mapy Geośrodowiskowej Polski oraz Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie było realizowane.

ZSN 1.2. Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli

Kwestie nielegalnego wydobywania kopalin reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1290 z późn. zm.). Działalność wykonywana bez wymaganej koncesji (tzw. nielegalna eksploatacja kopaliny) albo bez zatwierdzonego czy zgłoszonego projektu robót geologicznych podlega opłacie podwyższonej.

Organami sprawującymi kontrolę nad nielegalną eksploatacją kopalin na terenie województwa śląskiego są dyrektorzy OUG w granicach ich właściwości miejscowej tj. OUG w Katowicach, Rybniku i częściowo w Krakowie (obejmujący jedynie powiat zawierciański). Organy te prowadzą postępowania wyjaśniające w sprawie nielegalnej eksploatacji kopalin a w przypadku potwierdzenia wydobywania kopaliny bez koncesji wymierzają, w drodze decyzji, opłatę podwyższoną za wydobywanie kopaliny bez wymaganej koncesji.

Informacje o podejrzeniu prowadzenia nielegalnego wydobycia kopalin przekazują do OUG starostowie zgodnie z posiadaną w tym zakresie kompetencją.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

OUG, w granicach ich właściwości miejscowej, realizowały zadanie.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

OUG, w granicach ich właściwości miejscowej, realizowały zadanie.

ZSN 1.3. Dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów, rozpoznawanie budowy geologicznej terenu województwa wraz z oceną i dokumentowaniem warunków hydrogeologicznych w obszarach spodziewanych zasobów

Przedsiębiorcy wydobywający kopaliny są zobowiązani do corocznego sporządzania informacji o zmianach zasobów złóż kopalin. Informację tę należy przygotować na podstawie operatu ewidencyjnego i przekazać właściwemu organowi koncesyjnemu oraz państwowej służbie geologicznej w terminie do dnia 15 marca każdego roku. Na tej podstawie PIG-PIB corocznie aktualizuje i udostępnia Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce.

W Polsce, w ramach nowelizacji ustawy – Prawo geologiczne i górnicze z dnia 16 czerwca 2023 r., wprowadzono kategorię „złoża strategicznego". Złoża te, ze względu na swoje znaczenie dla gospodarki lub bezpieczeństwa kraju, podlegają szczególnej ochronie prawnej. Wejście w życie nowelizacji miało miejsce 28 października 2023 r.

Podstawową rolę w systemie ochrony udokumentowanych złóż kopalin pełnią narzędzia z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego. W dniu 4 września 2018 r. Zarząd Województwa Śląskiego podjął uchwałę nr 2034/283/V/2018 w sprawie przyjęcia opracowania pn. „Okresowa ocena Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+". W dokumencie wykazano zmianę zasięgów złóż takich jak: kamienie drogowe i budowlane, kruszywa naturalne, metan towarzyszący pokładom węgla, piaski formierskie, piaski podsadzkowe, rudy cynku i ołowiu, surowce ilaste ceramiki budowlanej, torfy, wapienie i margle, węgle kamienne oraz wody lecznicze.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie było realizowane na bieżąco.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie było realizowane na bieżąco.

ZSN 1.4. Ocena i dokumentowanie zasobów metanu z pokładów węgla (MPW) jako kopaliny głównej i towarzyszącej oraz promowanie gospodarczego wykorzystania metanu

Złoża metanu pokładów węgla (MPW) zostały udokumentowane w złożach Górnośląskiego Zagłębia Węglowego[105]. Ocena i dokumentowanie zasobów MPW ma na celu określenie ilości i jakości metanu znajdującego się w złożach węglowych. Jest to szczególnie istotne dla bezpieczeństwa górnictwa, dla energetyki i ochrony środowiska.

[105] https://www.pgi.gov.pl/surowce/energetyczne/metan-pokladow-wegla.html

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. udokumentowane zasoby bilansowe wydobywalne MPW wyniosły 106 660,94 mln m^3. Zasoby bilansowe zmniejszyły się o 568,31 mln m^3 w porównaniu z 2020 r. W 2021 r. nie udokumentowano żadnego nowego złoża metanu, żadnego nie skreślono także z bilansu zasobów. Wydobycie metanu w 2021 r. wyniosło 286,57 mln m^3.

W 2022 r. udokumentowane zasoby bilansowe wydobywalne MPW wyniosły 106 362,35 mln m^3. Zasoby bilansowe zmniejszyły się o 298,59 mln m^3 w porównaniu z 2021 r. W 2022 r. udokumentowano 1 złoże metanu, jako kopaliny głównej – Anna. Żadnego złoża nie skreślono z bilansu zasobów. Zatwierdzony został dodatek nr 2 do dokumentacji złoża Dębieńsko 1. Złoża Dębieńsko 1 oraz Krupiński zostały zaklasyfikowane jako złoża metanu poza obszarami eksploatacji złóż węgla kamiennego. Wydobycie metanu w 2022 r. wyniosło 308,57 mln m^3.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Udokumentowane zasoby bilansowe wydobywalne MPW w obszarze Górnośląskiego Zagłębia Węglowego w 2023 r. wyniosły 105 995,30 mln m^3. Zasoby bilansowe zmniejszyły się o 367,05 mln m^3 w porównaniu z 2022 r. (czyli o 0,35%). Ubytek ten spowodowany był głównie emisją metanu poprzez wentylację kopalń oraz odmetanowaniem. Wydobycie metanu w 2023 r. wyniosło 283,83 mln m^3.

Przyrosty zasobów związane były przede wszystkim z opracowaniem dodatku do dokumentacji dla złoża Zofiówka i udokumentowaniem złoża Jas-Mos 2. W 2023 r. udokumentowano 1 złoże metanu, jako kopaliny towarzyszącej (Jas-Mos 2). Żadnego złoża nie skreślono z bilansu zasobów. Zatwierdzony został dodatek nr 5 do dokumentacji złoża Borynia. Dla złoża Jas-Mos 1 zatwierdzono dodatek nr 1 do dokumentacji geologicznej, a dla złoża Zofiówka przyjęty został dodatek nr 4 do dokumentacji geologicznej. W czerwcu 2023 r. wygaszona została koncesja na wydobywanie metanu ze złoża Kaczyce, rozpoczęto natomiast eksploatację kopaliny ze złoża Wilchwy.

Udokumentowane zasoby bilansowe wydobywalne MPW w 2024 r. wyniosły 105 446,88 mln m^3. Zasoby bilansowe zmniejszyły się o 548,42 mln m^3 w porównaniu z 2023 r. (czyli o 0,52%). Spadek ten był wypadkową ubytków i przyrostów w poszczególnych złożach. Wydobycie metanu w 2024 r. wyniosło 301.38 mln m^3.

Największe ubytki wyniknęły z: opracowania dodatku nr 3 do dokumentacji dla złoża Bzie-Dębina 1 – Zachód, emisji metanu poprzez wentylację kopalń, odmetanowania i lepszego rozpoznania w ramach bieżącej ewidencji złoża Budryk. Największe przyrosty spowodowane były: lepszym rozpoznaniem w ramach bieżącej ewidencji złoża Szczygłowice i opracowaniem dodatku do dokumentacji dla złoża Bzie-Dębina 2 – Zachód.

Polska Grupa Górnicza (PGG) S.A. prowadzi na bieżąco dokumentację ubytków w zasobach metanu, który przedstawia w corocznym Operacie Ewidencyjnym Zasobów.

W PGG S.A. oddział KWK Mysłowice-Wesoła, ograniczenie ilości odprowadzanego do atmosfery metanu odbywa się poprzez ujmowanie w kopalnianej stacji odmetanowania. Mieszanka gazowa o odpowiednich parametrach ze stacji odmetanowania przesyłana jest do zakładu energetyki cieplnej (DALKIA Polska

Energia S.A. Katowice), w celu zasilania instalacji silników gazowych z generatorami energii elektrycznej oraz kotłów gazowych.

Na terenie KWK Pniówek realizowany jest Projekt REM (Redukcja Emisji Metanu) w celu zwiększenia ujęcia metanu. Jego celem jest powstanie w kopalni Pniówek pierwszej w świecie dedykowanej instalacji do redukcji emisji metanu do atmosfery z opuszczonych rejonów czynnej kopalni. Projekt REM zakłada: budowę stacji odmetanowania przy szybie V, budowę dodatkowej sieci rurociągów odmetanowania, wiercenie otworów odmetanowania, uszczelnienie górotworu. Projekt prowadzony jest we współpracy z JSW, GIG, INiG-PIB i PIG-PIB. Planowany czas zakończenia projektu to 31.12.2027 r.

ZSN 1.5. Promowanie, wykorzystanie oraz analiza środowiskowa tzw. Czystych Technologii Węglowych, w tym Technologii Naziemnego i Podziemnego Zgazowania Węgla dla celów produkcji paliw i energii elektrycznej

Czyste technologie węglowe są stosowane już na etapie wydobycia surowca poprzez wdrażanie metod pomagających zwiększyć sprawność uzyskanego urobku węgla. Do technologii tych należą wszystkie procesy i sposoby wykorzystania węgla, mające na celu minimalizację negatywnego wpływu produktów jego spalania na środowisko[106].

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie realizuje badania dotyczące czystych technologii węglowych, obejmujące opracowanie innowacyjnych modeli emisji NO_x, SO_2 i CO_2 dla procesów spalania fluidalnego typu CLC, oxy-spalania oraz współspalania biomasy i odpadów z wykorzystaniem metod sztucznej inteligencji (logika rozmyta, AutoML). Wykonano symulacje numeryczne oraz analizy środowiskowe w ramach współpracy międzynarodowej. Efektem prac jest minimalizacja emisji szkodliwych substancji oraz popularyzacja proekologicznych metod produkcji paliw i energii elektrycznej.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Kontynuacja prac prowadzonych przez Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie.

Przy KWK Ruda Ruch Halemba od kwietnia 2024 r. działają 2 nowe agregaty kogeneracyjne zasilane metanem pochodzącym ze stacji odmetanowania kopalni. Inwestycję uruchomił Zakład Elektrociepłownie PGG funkcjonujący w strukturach Polskiej Grupy Górniczej S.A. Agregaty wytwarzają energię elektryczną na potrzeby kopalni oraz ciepło dostarczane do lokalnej ciepłowni ogrzewającej kopalnię i pobliskie domy mieszkalne. Instalacja znacząco zmniejsza emisję metanu do atmosfery, ogranicza zużycie kupowanej energii elektrycznej i ogranicza koszty zabezpieczenia produkcji.

Na terenie KWK Pniówek przeprowadzono remont węzłów ciepłowniczych w budynku administracyjnym (2 węzły), szkoleniowym (1 węzeł) i hali zbornej (1 węzeł).

[106] https://repozytorium.ka.edu.pl/server/api/core/bitstreams/41b53e0f-f9a4-4d48-a895-ddbde4e59384/content

ZSN 1.6. Rozpoznanie struktur geologicznych w tym wolnych przestrzeni po eksploatacji górniczej oraz wspieranie badań dotyczących rozpoznania możliwości budowy podziemnych zbiorników gazu

Gaz ziemny można magazynować w częściowo wyeksploatowanych złożach gazu ziemnego oraz ropy naftowej, w kawernach solnych, w warstwach wodonośnych, w wyeksploatowanych kopalniach, a także w grotach skalnych. Wymienione miejsca charakteryzują się odpowiednimi właściwościami fizycznymi, które determinują możliwości budowy podziemnych magazynów gazu o określonych parametrach techniczno-eksploatacyjnych pracy[107].

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie niezrealizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie niezrealizowane.

ZSN 1.7. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i magazynowania kopalin poprzez korzystanie z nowoczesnych technologii pozyskiwania surowców mineralnych

Aby ograniczyć presję na środowisko w czasie prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych, a także magazynowania kopalin, należy przestrzegać regulacji prawnych dotyczących pozyskiwania surowców oraz przepisów z zakresu ochrony środowiska[108].

Okręgowe urzędy górnicze (OUG), w granicach ich właściwości miejscowej prowadziły nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych w zakresie:

- gospodarki złożem w procesie eksploatacji;
- gospodarki wodno-ściekowej;
- gospodarki odpadami;
- emisji zanieczyszczeń do powietrza;
- emisji hałasu;
- rekultywacji gruntów[109].

Działania były prowadzone zgodnie z planem pracy właściwych miejscowo OUG.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie było realizowane.

[107] „Bezpieczeństwo energetyczne – rola podziemnych magazynów gazu ziemnego” Beata Wittmann, Paweł Wilkosz, Kraków 2022.

[108] https://ekoguru.pl/baza-wiedzy/lepiej-sprawniej-bezpieczniej-kierunki-rozwoju-technologii-pozyskiwania-surowcow-mineralnych/

[109] https://www.wug.gov.pl/o_nas/zadania_oug

ZSN 1.8. Ujęcie występowania strategicznych złóż węgla kamiennego w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego, a następnie w planach zagospodarowania przestrzennego gmin

W planach zagospodarowania przestrzennego wyznacza się granice złóż surowców naturalnych w tym węgla kamiennego a zapisy planów zarówno miejscowych jak i wojewódzkich uwzględniają ich ochronę zgodnie z Prawem geologicznym i górniczym[110]. Aktualnym dokumentem planistycznym dla województwa śląskiego jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, uchwalony przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr V/26/2/2016 z dnia 29 sierpnia 2016 r.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie realizowane poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w MPZP.

W 2021 r. przyjęto 32 uzgodnienia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gmin (SUiKZP).

W 2022 r. przyjęto 43 uzgodnienia SUiKZP.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie realizowane poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w MPZP.

W 2023 r. przyjęto 55 uzgodnień SUiKZP.

W 2024 r. przyjęto 12 uzgodnień SUiKZP.

Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego

2.6.2.2. Zrównoważona gospodarka zasobami geologicznymi

2.6.2.2.1. ZG 1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych

ZG 1.1. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż i kontrola realizacji warunków koncesji

Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż stanowi jedno z kluczowych zadań administracji publicznej w zakresie gospodarowania zasobami naturalnymi. Koncesję wydaje się na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1290 z późn. zm.). Organ właściwy do udzielenia koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż zależy od rodzaju kopaliny i skali działalności, może to być starosta, marszałek województwa lub minister właściwy do spraw środowiska. W ramach realizacji zadania prowadzi się również kontrolę przestrzegania warunków określonych w koncesji.

Na terenie województwa śląskiego, w 2024 r., wydano 7 decyzji koncesyjnych na wydobywanie kopalin ze złóż. Ich wykaz przedstawiono w tabeli poniżej.

[110] „Ochrona złóż kopalin w planach zagospodarowania przestrzennego w świetle prawa geologicznego i górniczego – uwagi de lege lata i de lege ferenda¸ Ewelina Anna Kostka – Kancelaria JURIS Sp. z o.o., Warszawa.

Tabela 29 Wykaz złóż kopalin z obszaru województwa śląskiego, dla których wydano koncesję w 2024 r.[111]

Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Gmina	Organ koncesyjny
Gardawice G2	Piaski i żwiry	Orzesze	Marszałek Województwa Śląskiego
Tkoczów	Piaski i żwiry	Miasto Rybnik	Marszałek Województwa Śląskiego
Gardawice D	Piaski i żwiry	Orzesze	Marszałek Województwa Śląskiego
Jawornica 1	Piaski i żwiry	Kochanowice	Starosta powiatu lublinieckiego
Jawornica 2	Piaski i żwiry	Kochanowice	Starosta powiatu lublinieckiego
Lubomia X	Piaski i żwiry	Lubomia	Marszałek Województwa Śląskiego
Podleśna	Kamienie łamane i bloczne	Siewierz	Marszałek Województwa Śląskiego

Starosta powiatu częstochowskiego wydał decyzję zmieniającą koncesję, dla złoża Zawada II, zlokalizowanego na terenie gminy Mstów.

Burmistrz gminy Miasteczko Śląskie wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn: „Wydobywanie kopaliny z części złoża kruszywa naturalnego „Miasteczko I" w granicach projektowanego obszaru górniczego i terenu górniczego „Żyglinek", która stanowi załącznik do wniosku o uzyskanie koncesji na wydobycie kruszcu.

ZG 1.2. Ujęcie występowania strategicznych złóż węgla kamiennego w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego

Aktualnym dokumentem planistycznym dla województwa śląskiego jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, uchwalony przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr V/26/2/2016 z dnia 29 sierpnia 2016 r.

[111] Baza Midas (dostęp: 29.05.2025 r.)

ZG 1.3. Opracowanie materiałów informacyjnych o obszarach perspektywicznych dla poszukiwania, dokumentowania i eksploatacji złóż kopalin, ze szczególnym uwzględnieniem surowców strategicznych i służących rozwojowi regionu

PIG-PIB co kilka lat aktualizuje Bilans Perspektywicznych Zasobów Kopalin Polski. Praca ta zawiera charakterystykę zasobów perspektywicznych i prognostycznych, mapę obszarów perspektywicznych wraz z opisem geologicznym oraz surowcowym, ocenę ich znaczenia gospodarczego, a także wskazówki dla planowania przestrzennego. Ostatnia edycja została opublikowana w grudniu 2020 r., z danymi na dzień 31 grudnia 2018 r. Ponadto w tym zakresie podmioty prowadzące działalność wydobywczą realizują prace służące rozpoznaniu złóż surowców w oparciu o posiadane koncesje. Dane dotyczące obszarów perspektywicznych są dostępne w ramach aktualizacji Mapy Geośrodowiskowej Polski oraz Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce.

ZG 1.4. Ocena i dokumentowanie zasobów metanu z pokładów węgla (MPW) jako kopaliny głównej i towarzyszącej oraz promowanie gospodarczego wykorzystania metanu

Polska Grupa Górnicza (PGG) S.A. prowadzi na bieżąco dokumentację ubytków w zasobach metanu, który przedstawia w corocznym Operacie Ewidencyjnym Zasobów.

W PGG S.A. oddział KWK Mysłowice-Wesoła, ograniczenie ilości odprowadzanego do atmosfery metanu odbywa się poprzez ujmowanie w kopalnianej stacji odmetanowania. Mieszanka gazowa o odpowiednich parametrach ze stacji odmetanowania przesyłana jest do zakładu energetyki cieplnej (DALKIA Polska Energia S.A. Katowice), w celu zasilania instalacji silników gazowych z generatorami energii elektrycznej oraz kotłów gazowych. Dokumentowanie ubytków zasobów metanu jako kopaliny towarzyszącej widnieje w corocznym Operacie Ewidencyjnym Zasobów.

Na terenie KWK Pniówek realizowany jest Projekt REM (Redukcja Emisji Metanu) w celu zwiększenia ujęcia metanu. Jego celem jest powstanie w kopalni Pniówek pierwszej w świecie dedykowanej instalacji do redukcji emisji metanu do atmosfery z opuszczonych rejonów czynnej kopalni. Projekt REM zakłada: budowę stacji odmetanowania przy szybie V, budowę dodatkowej sieci rurociągów odmetanowania, wiercenie otworów odmetanowania, uszczelnienie górotworu. Projekt prowadzony jest we współpracy z JSW, GIG, INiG-PIB i PIG-PIB. Planowany czas zakończenia projektu to 31 grudnia 2027 r.

ZG 1.5. Promowanie, wykorzystanie oraz analiza środowiskowa tzw. Czystych Technologii Węglowych, w tym Technologii Naziemnego i Podziemnego Zgazowania Węgla dla celów produkcji paliw i energii elektrycznej

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie realizuje badania dotyczące czystych technologii węglowych, obejmujące opracowanie innowacyjnych modeli emisji NO_x, SO_2 i CO_2 dla procesów spalania fluidalnego typu CLC, oxy-spalania oraz współspalania biomasy i odpadów z wykorzystaniem metod sztucznej inteligencji (logika rozmyta, AutoML). Wykonano symulacje numeryczne oraz analizy środowiskowe w ramach współpracy międzynarodowej. Efektem prac jest

minimalizacja emisji szkodliwych substancji oraz popularyzacja proekologicznych metod produkcji paliw i energii elektrycznej.

2.6.3. Podsumowanie

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 w zakresie komponentu Zasoby surowców naturalnych (ZSN) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych.

Komponent był realizowany w ramach 1 celu operacyjnego wskazanego poniżej:

- ZSN1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

W obszarze wymienionego celu operacyjnego wyznaczono 8 zadań.

W latach 2021-2022:

- zrealizowano 7 zadań;
- nie uzyskano informacji o realizacji 1 zadania.

W latach 2023-2024:

- zrealizowano 7 zadań;
- nie uzyskano informacji o realizacji 1 zadania.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 wskazuje, że określony cel strategiczny został zrealizowany.

W Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego w zakresie obszaru interwencji Zasoby geologiczne (ZG) wyznaczono cel:

- zrównoważona gospodarka zasobami geologicznymi.

Obszar interwencji związany z Zasobami geologicznymi był realizowany w ramach 1 kierunku interwencji.

- ZG 1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

W obszarze wymienionego kierunku interwencji wyznaczono 5 zadań.

W 2024 r.:

- zrealizowano 4 zadań.
- nie realizowano 1 zadania

Analiza zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego wskazuje, że wyznaczony cel został zrealizowany.

2.7. GLEBY (GL)

2.7.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Zróżnicowanie typów gleb na obszarach rolnych województwa śląskiego zależy od wielu czynników takich jak klimat, roślinność, skała macierzysta, rzeźba terenu, warunki wodne, czy działalność człowieka.

Na poniższym wykresie przedstawiono procentowy udział poszczególnych typów gleb w powierzchni użytków rolnych w województwie śląskim.

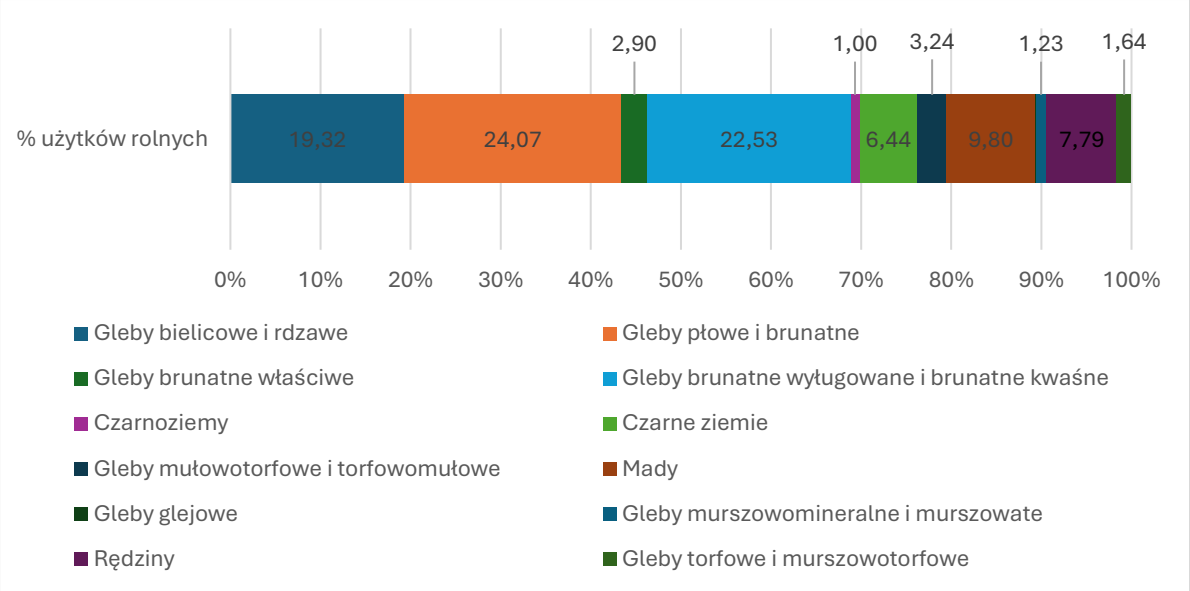

Ryc. 14 Procentowy udział poszczególnych typów gleb w powierzchni użytków rolnych w województwie śląskim[112]

Na obszarach rolnych województwa śląskiego dominują:

- gleby płowe i brunatne – zajmują 24,07% powierzchni użytków rolnych. Gleby te mogą powstawać z utworów takich jak piaski, gliny, iły, czy też utwory lessowate. Gleby płowe wykształcone z piasków charakteryzują się niską zawartością składników pokarmowych. Gleby płowe wytworzone z glin posiadają lepiej wykształcone cechy genetyczne, co przejawia się większą miąższością poziomu próchnicznego i właściwymi stosunkami wodnymi. Gleby płowe powstałe z iłów są glebami ciężkimi i wadliwymi ze względu ma ich przydatność rolniczą, natomiast gleby płowe wytworzone z utworów lessowatych charakteryzują się brakiem występowania węglanów w profilu;
- gleby brunatne wyługowane i brunatne kwaśne – zajmują 22,53% powierzchni użytków rolnych. Gleby te mogą powstawać z utworów takich jak piaski, gliny, iły, pyły czy też utwory lessowate oraz często charakteryzują się niską zawartością składników pokarmowych. Silne zakwaszenie obserwowane jest

[112] Opracowanie własne na podstawie Opracowania ekofizjograficznego do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Katowice, 2015

wyłącznie w górnej części profilu przy odczynie prawie obojętnym na niższych poziomach, jednak niektóre z nich mogą posiadać odczyn słabo kwaśny w całym profilu;

- gleby bielicowe i rdzawe – zajmują 19,32% powierzchni użytków rolnych. Wytworzone są głównie z piasków o zróżnicowanym pochodzeniu geologicznym. W tej grupie wyróżnić można gleby bielicowe właściwe, podmokłe, murszaste oraz torfiaste. Cechą charakterystyczną gleb bielicowych są niekorzystne właściwości rolnicze. Gleby rdzawe powstają natomiast z piasków luźnych lub słabogliniastych oraz piaskowców gruboziarnistych, bezwęglanowych. Ze względu na słabe uwilgotnienie, kwaśny odczyn i niską zawartość próchnicy, gleby rdzawe również wykazują ograniczoną przydatność do celów rolniczych.

Na obszarach leśnych zdecydowanie dominują gleby bielicowe i rdzawe, które zajmują 52,1% ich powierzchni. Kolejnym przeważającym typem gleb są gleby brunatne, płowe oraz rędziny, których występowanie stwierdzono na 30,7% powierzchni leśnych. Ponadto w lasach zidentyfikowano gleby bagienne, glejowe, czarne ziemie i czarnoziemy (16,6% powierzchni) oraz mady (0,6% powierzchni).

Stan środowiska

Badania chemizmu gleb prowadzone są w cyklach 5-letnich, a ich wyniki gromadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Krajowa sieć monitoringu składa się z 216 punktów pomiarowo-kontrolnych, z czego 18 zlokalizowanych jest na terenie województwa śląskiego. Wyniki badań gleb w zakresie siarki, metali oraz sumy 13 wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (13 WWA) poddawane są również klasyfikacji wg 6-stopniowej skali zanieczyszczenia opracowanej przez IUNG (od 0 do V, przy czym stopień 0 oznacza glebę niezanieczyszczoną, a stopień V glebę bardzo silnie zanieczyszczoną).

Poniżej przedstawiono wyniki badań jakości gleb w 2015 oraz 2020 r. w zakresie wybranych metali oraz sumy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA)[113]. Dane okresu objętego Raportem będą opracowywane w 2025 r.

W zakresie metali (kadm, miedź, nikiel, ołów i cynk) otrzymane wyniki porównano z wartościami dopuszczalnymi określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. *w* sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. z 2016 r. poz. 1395). Monitoring chemizmu gleb obejmuje wyłącznie użytki rolnicze, a próbki do badań pobierane są za pomocą sondy glebowej z głębokości 0-20 cm. W związku z powyższym w celach porównawczych przyjęto dopuszczalne zawartości substancji dla grupy II (tereny rolnicze), określone dla głębokości 0,25 m. W celu przypisania badanych próbek do właściwej podgrupy, zgodnie z ww. rozporządzeniem, posłużono się wynikami badań zawartości frakcji granulometrycznej o średnicy zastępczej ziaren poniżej 0,02 mm (tzw. FG02) oraz stężenia pH w zawiesinie KCl.

[113] Prezentowany zakres danych przyjęto analogicznie do Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Tabela 30 Identyfikacja podgrupy gruntów dla próbek badanych w latach 2015-2020[114]

Nr pkt.	Lokalizacja	2015			2020		
		FG02 [%]	pH KCl [-]	Podgrupa gruntów	FG02 [%]	pH KCl [-]	Podgrupa gruntów
239	Więcki	16	5,10	II-1	21	5,50	II-2
325	Raszczyce	19	4,30	II-1	27	5,00	II-2
327	Szymocice	9	6,80	II-1	17	4,40	II-1
329	Czernica	24	4,70	II-2	17	5,10	II-1
331	Zawiść	18	5,40	II-1	19	5,50	II-1
333	Mokre	28	5,00	II-2	20	7,10	II-2
335	Piekary Śląskie	50	6,60	II-3	42	7,20	II-3
337	Mykanów	26	5,70	II-3	48	6,20	II-3
339	Rudniki	21	6,30	II-3	19	6,80	II-2
341	Myszków - Papiernia	13	5,30	II-1	13	6,50	II-1
343	Sulików	12	6,90	II-2	23	7,10	II-3
345	Kromołów	16	7,10	II-2	14	6,90	II-2
405	Połomia	43	3,60	II-2	62	7,40	II-3
407	Cieszyn	46	5,20	II-2	19	6,40	II-1
409	Ćwiklice	43	5,00	II-2	42	7,00	II-3
411	Aleksandrowice	39	6,80	II-3	42	5,00	II-2
413	Cięcina	39	3,40	II-2	17	4,90	II-1
415	Żywiec	33	3,50	II-2	13	4,70	II-1

W zakresie sumy WWA otrzymane wyniki porównano z wartościami dopuszczalnymi określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359)[115]. Ze względu na lokalizację i głębokość pobierania prób, przyjęto wartości dopuszczalne dla grupy B (użytki rolne), określone dla głębokości 0-0,3 m.

Przekroczenia wartości dopuszczalnych oznaczono kolorem czerwonym.

[114] GIOŚ

[115] Rozporządzenie utraciło moc z wejściem w życie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (dz. U. Poz. 1395). W obowiązującym Rozporządzeniu nie określono wartości dopuszczalnej dla sumy WWA.

Tabela 31 Wyniki badań jakości gleb w 2015 oraz 2020 r. – wybrane metale[116]

Nr pkt.	Wyniki badań [mg/kg]									
	Kadm		Miedź		Nikiel		Ołów		Cynk	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020
239	0,23	<0,50	3,18	<2,00	3,83	4,19	11,95	13,10	24,67	25,60
325	0,30	<0,50	7,15	4,62	6,60	6,02	24,99	27,20	45,31	42,70
327	0,51	<0,50	6,93	5,98	4,18	4,20	36,26	31,60	131,04	67,40
329	0,27	<0,50	7,49	7,95	14,78	10,40	14,91	20,20	58,32	53,10
331	0,96	0,96	5,87	4,81	5,45	5,49	40,43	38,60	96,42	93,90
333	1,40	1,97	7,36	6,13	8,26	8,85	42,00	49,70	128,72	147,00
335	67,98	59,40	22,38	19,60	37,47	24,40	491,41	411,00	6668,33	4610,00
337	0,67	<0,50	5,09	5,14	9,43	8,05	18,90	15,90	67,00	41,60
339	0,41	<0,50	3,34	4,17	5,17	6,57	16,81	20,10	37,96	44,00
341	0,51	2,04	3,34	3,55	2,49	13,50	15,59	65,50	41,47	147,00
343	10,85	9,48	7,20	4,24	7,42	6,32	856,61	2100,00	1458,77	281,00
345	1,21	2,45	7,41	10,60	11,91	17,10	49,36	56,60	141,99	195,00
405	0,46	<0,50	11,66	8,73	14,05	16,80	24,60	19,90	69,33	70,50
407	0,58	0,65	14,23	12,30	14,61	14,30	29,67	30,50	85,91	79,70
409	1,01	0,70	8,17	10,70	9,48	8,77	32,84	29,70	108,35	70,30
411	0,87	<0,50	20,13	9,09	14,37	17,70	38,89	13,80	129,64	43,60
413	0,58	0,91	18,84	23,70	30,23	42,00	43,36	44,00	86,31	123,00
415	0,43	0,64	15,51	15,40	22,01	22,80	23,92	30,50	82,37	94,60
Wart. dop.	II-1: 2 mg/kg II-2: 3 mg/kg II-3: 5 mg/kg		II-1: 100 mg/kg II-2: 150 mg/kg II-3: 300 mg/kg		II-1: 100 mg/kg II-2: 150 mg/kg II-3: 300 mg/kg		II-1: 100 mg/kg II-2: 250 mg/kg II-3: 500 mg/kg		II-1: 300 mg/kg II-2: 500 mg/kg II-3: 1000 mg/kg	

W latach 2015 i 2020 odnotowano przekroczenia wartości dopuszczalnych w miejscowościach:

- Piekary Śląskie (pkt 335) – w zakresie zawartości kadmu oraz cynku. W obu przypadkach można zaobserwować tendencję spadkową, jednak stopień zanieczyszczenia wg IUNG pozostał na tym samym poziomie – V dla kadmu i IV dla cynku;

[116] GIOŚ

- Myszków (pkt 341) – w zakresie zawartości kadmu (III stopień zanieczyszczenia), która w 2020 r. wzrosła niemal 4-krotnie w porównaniu do 2015 r.;
- Siewierz (pkt 343) – w zakresie zawartości kadmu, ołowiu i cynku. W latach 2015-2020 zanieczyszczenie kadmem zredukowało się jednak z V do III stopnia wg IUNG, w zakresie cynku z III do I stopnia (brak przekroczenia wartości dopuszczalnej w 2020 r.). Negatywny trend występuje w przypadku zanieczyszczenia ołowiem, które zwiększyło się ze stopnia IV do V.

Tabela 32 Wyniki badań jakości gleb w 2015 oraz 2020 r. – suma WWA[117]

Nr punktu	Lokalizacja	Wyniki badań [mg/kg]	
		Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne "13 WWA"	
		2015	2020
239	Więcki	0,29	0,58
325	Raszczyce	0,34	0,21
327	Szymocice	0,45	0,36
329	Czernica	0,50	1,45
331	Zawiść	0,91	2,49
333	Mokre	0,45	0,58
335	Piekary Śląskie	0,75	0,59
337	Mykanów	0,32	0,50
339	Rudniki	0,22	0,11
341	Myszków - Papiernia	0,17	<0,025
343	Sulików	0,48	<0,025
345	Kromołów	0,73	0,78
405	Połomia	0,58	0,03
407	Cieszyn	0,65	0,24

[117] GIOŚ

Nr punktu	Lokalizacja	Wyniki badań [mg/kg]	
		Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne "13 WWA"	
		2015	2020
409	Ćwiklice	0,60	0,66
411	Aleksandrowice	5,54	0,26
413	Cięcina	0,77	0,74
415	Żywiec	0,55	1,04
Wartość dopuszczalna		1 mg/kg	

W latach 2015 i 2020 odnotowano przekroczenia wartości dopuszczalnych w miejscowościach:

- Czernica – zawartość WWA w 2020 r. wzrosła niemal 3-krotnie w porównaniu do 2015 r., w wyniku czego wg klasyfikacji IUNG zanieczyszczenie wzrosło ze stopnia I do III;
- Orzesze (Zawiść) – zawartość WWA w 2020 r. wzrosła ponad 2-krotnie w porównaniu do 2015 r., w wyniku czego zanieczyszczenie wzrosło ze stopnia II do III;
- Bielsko-Biała (Aleksandrowice) – w latach 2015-2020 zanieczyszczenie WWA zredukowało się jednak z IV do I stopnia (brak przekroczenia wartości dopuszczalnej w 2020 r.);
- Żywiec – nieznaczne przekroczenie zawartości WWA odnotowano w 2020 r. Stopień zanieczyszczenia wg klasyfikacji IUNG pozostał jednak na tym samym poziomie (stopień I).

2.7.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 33 Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Gleby (GL)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel strategiczny: Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi		
Cel operacyjny: GL 1. Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb, w tym m. in.: produkcji żywności, magazynowania, filtrowania i przekształcania składników odżywczych, substancji i wody, podstaw rozwoju życia i różnorodności biologicznej, źródła surowców, rezerwuaru pierwiastka węgla oraz zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego oraz archeologicznego		
GL 1.1.	Promocja rolnictwa ekologicznego oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju	WODR
GL 1.2.	Przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne	UMWŚ, WODR
GL 1.3.	Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej żywności	WODR
Cel operacyjny: GL 2. Zapobieganie zanieczyszczaniu gleb, w szczególności substancjami powodującymi ryzyko zanieczyszczenia wtórnego		
GL 2.1.	Opracowanie wojewódzkiej strategii ochrony gleb, w tym walki z ich zakwaszeniem np. poprzez promocję rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego	UMWŚ, WODR
GL 2.2.	Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb	GIOŚ
GL 2.3.	Zapobieganie zanieczyszczeń gleb metalami ciężkimi, promieniotwórczymi oraz środkami ochrony roślin	UMWŚ, WODR
Cel operacyjny: GL 3. Remediacja terenów zanieczyszczonych		

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
GL 3.1.	Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, w celu przywrócenia im funkcji przyrodniczych, rekreacyjnych lub rolniczych	Właściciela gruntów
GL 3.2.	Remediacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych	Właściciele gruntów, RDOŚ
GL 3.3.	Inwentaryzacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych na obszarze województwa śląskiego wraz z opracowaniem aktualnej mapy tych terenów w ramach ORSIP	UMWŚ
Cel operacyjny: GL 4. Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych		
GL 4.1.	Wzrost ilości zadrzewień śródpolnych oraz zadrzewień wzdłuż cieków	UMWŚ, administratorzy cieków
GL 4.2.	Stosowanie międzyplonów i wysiewek poplonowych	WODR
GL 4.3.	Stosowanie dobrych praktyk rolniczych mających na celu przeciwdziałanie: - spadkowi zawartości próchnicy, - wzrostowi gęstości objętościowej i zmniejszaniu porowatości, zasolenia oraz zakwaszania gleb	WODR
GL 4.4.	Wykorzystanie nawozów mineralnych oraz mineralno-organicznych z odpadów dla celów przywracania i/lub poprawy funkcji agrochemicznych gleb zdegradowanych	WODR
Cel operacyjny: GL 5. Minimalizacja stopnia i łagodzenie zasklepiania gleb		
GL 5.1.	Ograniczenie do niezbędnego minimum powierzchni gleby objętej zabudową	JST
GL 5.2.	Zachowanie lub tworzenie powierzchni biologicznie czynnych gleb zdolnych do łagodzenia degradującego działania terenów zurbanizowanych	UMWŚ

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel operacyjny: GL 6. Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom		
GL 6.1.	Realizacja III etapu Systemy Ochrony Przeciwosuwiskowej SOPO jako programu monitoringu terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi i prowadzenia rejestrów zawierających informacje o terenach zagrożonych procesami osuwiskowymi	PIG
GL 6.2.	Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	GDDKiA, JST
Cel operacyjny: GL 7. Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi		
GL 7.1.	Ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi	UMWŚ
GL 7.2.	Zapobieganie niszczeniu gleb, w tym mieszaniu jej poziomów genetycznych, które nie wynika z upraw gruntów ornych	UMWŚ
GL 7.3.	Zapewnienie racjonalnego wykorzystania przemieszczanych lub usuwanych mas ziemnych i skalnych oraz zapewnienie racjonalnego wykorzystania warstwy próchniczej gleb głównie w kierunku ich odtworzenia i ulepszania i ponownego kształtowania funkcji lub przygotowania do pełnienia nowych funkcji terenów, na których występuje niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi	UMWŚ, WODR

Tabela 34 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji „Gleby (GL)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel: Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno- ekonomicznymi		
Kierunek interwencji: GL 1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb		
GL 1.1.	Zapobieganie zanieczyszczeń gleb metalami ciężkimi, promieniotwórczymi oraz środkami ochrony roślin	ŚODR, przedsiębiorstwa
GL 1.2.	Monitorowanie chemizmu gleb	GIOŚ
Kierunek interwencji: GL 2. Ochrona przed osuwiskami		
GL 2.1.	Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	UMWŚ, gminy
GL 2.2.	Realizacja III etapu Systemy Ochrony Przeciwosuwiskowej SOPO jako programu monitoringu terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi i prowadzenia rejestrów zawierających informacje o terenach zagrożonych procesami osuwiskowym	PIG-PIB
GL 2.3.	Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	GDDKiA, gminy, powiaty
Kierunek interwencji: GL 3. Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych		
GL 3.1.	Rozbudowa systemu zarządzania terenami poprzemysłowymi i przekształconymi, w tym pogórniczymi województwa śląskiego, które istnieją lub powstaną w wyniku transformacji gospodarczej regionu, prowadzące do uruchomienia zintegrowanego	UMWŚ, GIG-PIB

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
	systemu zarządzania terenami poprzemysłowymi w województwie śląskim (OPI TPP 3.0)	
GL 3.2.	Rewitalizacja i rekultywacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi	właściciele gruntów, przedsiębiorstwa, gminy

2.7.2.1. Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi

2.7.2.1.1. GL 1. Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb, w tym m in.: produkcji żywności, magazynowania, filtrowania i przekształcania składników odżywczych, substancji i wody, podstaw rozwoju życia i różnorodności biologicznej, źródła surowców, rezerwuaru pierwiastka węgla oraz zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego oraz archeologicznego

GL 1.1. Promocja rolnictwa ekologicznego oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie (ŚODR) prowadził działania ekologiczne dla rolników objęte Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w zakresie rolnictwa ekologicznego.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie było realizowane.

GL 1.2. Przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne

W ramach zadania wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego powinny prowadzić szkolenia dotyczące zasad ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, obejmujące zagadnienia zawarte w dyrektywie azotanowej i ramowej dyrektywie wodnej.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Nie uzyskano danych na temat realizowania zadania.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Nie uzyskano danych na temat realizowania zadania.

GL 1.3. Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej żywności

W ramach zadania wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego powinny prowadzić działania związane z promocją zdrowej żywności.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Nie uzyskano danych na temat realizowania zadania.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Nie uzyskano danych na temat realizowania zadania.

2.7.2.1.2. GL 2. Zapobieganie zanieczyszczaniu gleb, w szczególności substancjami powodującymi ryzyko zanieczyszczenia wtórnego

GL 2.1. Opracowanie wojewódzkiej strategii ochrony gleb, w tym walki z ich zakwaszeniem np. poprzez promocję rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Nie opracowano wojewódzkiej strategii ochrony gleb.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Nie opracowano wojewódzkiej strategii ochrony gleb.

GL 2.2. Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb

Prowadzony monitoring chemizmu gleb ornych Polski stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleby i ziemi. Celem programu jest śledzenie zmian różnych cech gleb użytkowanych rolniczo, zachodzących pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Na terenie województwa śląskiego w ramach sieci monitoringu chemizmu gleb ornych Polski zlokalizowanych jest 18 punktów pomiarowo-kontrolnych.

Wszystkie wyniki badań prowadzonych w ramach monitoringu chemizmu gleb ornych Polski udostępniane są na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W ramach szóstej tury monitoringu, która przypadła na lata 2020-2022 w 2020 r. dokonano poboru 18 próbek gleby z warstwy 0-20 cm z terenu województwa śląskiego. W 2021 r. przygotowano próbki do analiz i wykonano oznaczenia fizykochemiczne pobranych próbek gleby. Uzyskane wyniki prowadzonych badań dostarczyły informacji nt. jakości gleb i stanu ich zanieczyszczenia.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Program Monitoring chemizmu gleb ornych Polski realizowany jest w 5–letnich odstępach czasowych. Kolejny siódmy cykl pomiarowy przypada na 2025 r. W związku z tym zadanie w 2024 r. było realizowane zgodnie z harmonogramem prac.

GL 2.3. Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb metalami ciężkimi, promieniotwórczymi oraz środkami ochrony roślin

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Nie uzyskano danych na temat realizowania zadania.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Nie uzyskano danych na temat realizowania zadania.

2.7.2.1.3. GL 3. Remediacja terenów zanieczyszczonych

GL 3.1. Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, w celu przywrócenia im funkcji przyrodniczych, rekreacyjnych lub rolniczych

Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych stanowi element rekultywacji gruntów, przez którą należy rozumieć nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym albo zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych. Rekultywacja gruntów może być realizowana poprzez odtworzenie gleb, a także właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Do rekultywacji gruntów na własny koszt zobowiązane są osoby powodujące utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntów. W przypadku gruntów zdewastowanych lub zdegradowanych przez nieustalone osoby, w wyniku klęsk żywiołowych lub ruchów masowych ziemi, rekultywacji dokonuje właściwy organ, tj. dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych (w przypadku gruntów leśnych) lub starosta (w przypadku pozostałych gruntów)[118].

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W 2021 r. na terenie województwa śląskiego zrekultywowano 115 ha gruntów, w tym 9 ha na cele rolnicze i 99 ha na cele leśne.

W 2022 r. rekultywacji poddano 53 ha gruntów, w tym 9 ha na cele rolnicze i 4 ha na cele leśne[119].

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W 2023 r. na terenie województwa śląskiego zrekultywowano 55 ha gruntów, w tym 37 ha na cele rolnicze i 7 ha na cele leśne.

Dane dla 2024 r. nie były dostępne w okresie opracowywania Raportu.

GL 3.2. Remediacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach w zakresie usuwania skutków zagrożeń w środowisku prowadzi:

- postępowania administracyjne na wniosek w sprawie uzgodnienia warunków prowadzenia działań naprawczych oraz w sprawie ustalenia planu remediacji;

[118] Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 82).

[119] Dane GUS

- postępowania w sprawie wydania decyzji nakazujących przeprowadzenie działań zapobiegawczych lub naprawczych;
- działania zapobiegawcze lub naprawcze oraz przeprowadza remediacje.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W 2021 r. RDOŚ w Katowicach wydał 632 rozstrzygnięć administracyjnych dotyczących szkód w środowisku lub historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi[120]. W 2022 r. zakończono 670 postępowań administracyjnych związanych z przeciwdziałaniem zagrożeniom środowiska oraz usuwaniem ich skutków[121].

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W 2023 r. RDOŚ w Katowicach przeprowadził 765 postępowań administracyjnych związanych z przeciwdziałaniem zagrożeniom środowiska oraz usuwaniem ich skutków w zakresie szkód w środowisku i historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi[122]. W 2024 r. zakończono natomiast 798 procedur związanych z przeciwdziałaniem zagrożeniom środowiska oraz usuwaniem ich skutków[123].

GL 3.3. Inwentaryzacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych na obszarze województwa śląskiego wraz z opracowaniem aktualnej mapy tych terenów w ramach ORSIP

Inwentaryzacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych na obszarze województwa śląskiego wraz z opracowaniem aktualnej mapy tych terenów stanowiła element systemu OPI-TPP. Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej prowadzi Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Katowicach (WODGiK).

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Realizacja zadania obejmowała utrzymanie regionalnej bazy danych OPI-TPP, zawierającej informacje o terenach zdegradowanych i poprzemysłowych.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Realizacja zadania obejmowała utrzymanie regionalnej bazy danych OPI-TPP, zawierającej informacje o terenach zdegradowanych i poprzemysłowych.

[120] Sprawozdanie z wykonania planu działalności Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach za rok 2021

[121] Sprawozdanie z wykonania planu działalności Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach za rok 2022

[122] Sprawozdanie z wykonania planu działalności Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach za rok 2023

[123] Sprawozdanie z wykonania planu działalności Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach za rok 2024

2.7.2.1.4. GL 4. Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych

GL 4.1. Wzrost ilości zadrzewień śródpolnych oraz zadrzewień wzdłuż cieków

Główną funkcją zadrzewień śródpolnych w kontekście ochrony gleb jest zapobieganie wywiewaniu mineralnych i organicznych frakcji gleby, poprawa stosunków wodnych oraz zapobieganie jej erozji[124].

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie było realizowane przez administratora cieków czyli PGW Wody Polskie.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie było realizowane przez administratora cieków czyli PGW Wody Polskie.

GL 4.2. Stosowanie międzyplonów i wysiewek poplonowych

Stosowanie międzyplonów i wysiewek poplonowych to praktyka rolnicza, która polega na uprawie roślin między głównymi plonami. Międzyplony mogą być wykorzystywane do różnych celów, takich jak poprawa struktury gleby, zwiększenie jej żyzności, ograniczenie erozji oraz kontrola chwastów. Wysiewki poplonowe są natomiast roślinami, które są wysiewane po zbiorze głównego plonu, aby zapewnić pokrycie gleby i zapobiec jej degradacji. Obie te praktyki przyczyniają się do zrównoważonego rolnictwa i ochrony środowiska.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Na podstawie ankietyzacji nie uzyskano informacji o realizacji zadania.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Na podstawie ankietyzacji nie uzyskano informacji o realizacji zadania.

GL 4.3. Stosowanie dobrych praktyk rolniczych mających na celu przeciwdziałanie: - spadkowi zawartości próchnicy, wzrostowi gęstości objętościowej i zmniejszaniu porowatości, zasolenia oraz zakwaszania gleb

Stosowanie dobrych praktyk rolniczych jest kluczowe dla przeciwdziałania negatywnym zmianom w glebie. Praktyki te mają na celu zapobieganie spadkowi zawartości próchnicy, wzrostowi gęstości objętościowej oraz zmniejszaniu porowatości gleby. Dodatkowo dobre praktyki rolnicze pomagają w przeciwdziałaniu zasoleniu oraz zakwaszaniu gleb, co jest istotne dla utrzymania ich zdrowia i produktywności. Dzięki odpowiednim metodom uprawy i zarządzania glebą, rolnicy mogą zapewnić długoterminową żyzność i stabilność swoich pól. W programie ochrony środowiska do realizacja zadania został wyznaczony wojewódzki ośrodek doradztwa rolniczego.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Na podstawie ankietyzacji nie uzyskano informacji o realizacji zadania.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Na podstawie ankietyzacji nie uzyskano informacji o realizacji zadania.

[124] Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Zakładanie zadrzewień śródpolnych w ramach wspólnej polityki rolnej, Warszawa 2022

GL 4.4. Wykorzystanie nawozów mineralnych oraz mineralno-organicznych z odpadów dla celów przywracania i/lub poprawy funkcji agrochemicznych gleb zdegradowanych

Wykorzystanie nawozów mineralnych oraz mineralno-organicznych z odpadów jest kluczowe dla przywracania i poprawy funkcji agrochemicznych gleb zdegradowanych. Nawozy te dostarczają niezbędnych składników odżywczych, które wspierają wzrost roślin i poprawiają strukturę gleby. Dzięki temu gleby stają się bardziej żyzne i zdolne do utrzymania zdrowego ekosystemu rolniczego. Ponadto, stosowanie nawozów z odpadów przyczynia się do zrównoważonego zarządzania zasobami, zmniejszając ilość odpadów i promując recykling. W programie ochrony środowiska do realizacja zadania został wyznaczony wojewódzki ośrodek doradztwa rolniczego.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Na podstawie ankietyzacji nie uzyskano informacji o realizacji zadania.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Na podstawie ankietyzacji nie uzyskano informacji o realizacji zadania.

2.7.2.1.5. GL 5. Minimalizacja stopnia i łagodzenie zasklepiania gleb

GL 5.1. Ograniczenie do niezbędnego minimum powierzchni gleby objętej zabudową

Zadanie jest realizowane poprzez wprowadzanie do uchwalanych MPZP oraz SUiKZP zapisów dotyczących m.in. wskaźników zagospodarowania terenów, w tym maksymalnego wskaźnika powierzchni zabudowy oraz minimalnego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej. W uchwalanych MPZP wskazano także obszary z zakazem zabudowy.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Jednostki samorządu terytorialnego realizowały zadanie poprzez wprowadzanie do MPZP oraz SUiKZP zapisów dotyczących zagospodarowania terenów.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Jednostki samorządu terytorialnego realizowały zadanie poprzez wprowadzanie do MPZP oraz SUiKZP zapisów dotyczących zagospodarowania terenów.

GL 5.2. Zachowanie lub tworzenie powierzchni biologicznie czynnych gleb zdolnych do łagodzenia degradującego działania terenów zurbanizowanych

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie realizowane w ramach GL5.1.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie realizowane w ramach GL5.1.

2.7.2.1.6. GL 6. Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom

GL 6.1. Realizacja III etapu Systemy Ochrony Przeciwosuwiskowej SOPO jako programu monitoringu terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi i prowadzenia rejestrów zawierających informacje o terenach zagrożonych procesami osuwiskowymi

Państwowy Instytut Geologiczny (PIG) realizował Etap III projektu SOPO, który polega na opracowaniu map osuwisk i terenów zagrożonych (MOTZ) w skali 1:10 000 dla jednostek administracyjnych w układzie gminnym oraz powiatowym.

W 2022 r. PIG opracował MOTZ dla miasta Siemianowice Śląskie, natomiast w latach 2021-2024 aktualizowane były mapy dla następujących gmin: Łodygowice, Czechowice-Dziedzice, Buczkowice, Świnna, Lipowa, Skoczów, Istebna, Cieszyn, Jasienica, Jaworze, Bestwina, Wilamowice, Węgierska Górka, Kozy.

GL 6.2. Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było poprzez następujące działania:

- zabezpieczenie i stabilizację kompleksu osuwiskowego przy ul. Błogockiej w Cieszynie – etap I. W ramach inwestycji przeprowadzono prace przygotowawcze, w tym usunięcie roślinności, rozbiórkę nawierzchni, podbudów drogowych oraz elementów betonowych. Wykonano 8 segmentów muru oporowego o łącznej długości 204 m, kotwionego w skale mikropalami. Zrealizowano prace konstrukcyjne związane z zakotwieniem muru w skale oraz jego stabilizacją;
- stabilizację osuwiska w Lesznej Górnej przy ul. Lipowej w gminie Goleszów;
- zabezpieczenie osuwiska na odcinku drogi ekspresowej S1 w Bielsku-Białej, od km 5+500 do km 5+700. Przeprowadzone zadanie awaryjne obejmowało wykonanie, na podstawie dokumentacji projektowej, robót budowlanych obejmujących wzmocnienie skarpy osuwiska poprzez zastosowanie kotew gruntowych oraz odwodnienie osuwiska (odwodnienie wgłębne i powierzchniowe) przez GDDKiA.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było przez rozbudowę ul. Akacjowej w Międzybrodziu Żywieckim, obejmującą m.in. wykonanie konstrukcji oporowej na stoku, reprofilację skarpy i drenaż skarpowy.

2.7.2.1.7. GL 7. Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi

GL 7.1. Ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi

Ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi stanowi element ochrony gleb. Zadanie realizowane jest na bieżąco poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów do dokumentów planistycznych i aktów prawa miejscowego (SUiKZP oraz MPZP).

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Jednostki samorządu terytorialnego realizowały zadanie poprzez wprowadzanie do MPZP oraz SUiKZP odpowiednich zapisów dotyczących ograniczenia zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Jednostki samorządu terytorialnego realizowały zadanie poprzez wprowadzanie do MPZP oraz SUiKZP odpowiednich zapisów dotyczących ograniczenia zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

GL 7.2. Zapobieganie niszczeniu gleb, w tym mieszaniu jej poziomów genetycznych, które nie wynika z upraw gruntów ornych

Zadanie realizowane jest poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów do dokumentów planistycznych i aktów prawa miejscowego (SUiKZP oraz MPZP), a także do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydawanych dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Jednostki samorządu terytorialnego realizowały zadanie poprzez wprowadzanie do MPZP oraz SUiKZP odpowiednich zapisów dotyczących zapobieganiu zanieczyszczeniu gleb.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Jednostki samorządu terytorialnego realizowały zadanie poprzez wprowadzanie do MPZP oraz SUiKZP odpowiednich zapisów dotyczących zapobieganiu zanieczyszczeniu gleb.

GL 7.3. Zapewnienie racjonalnego wykorzystania przemieszczanych lub usuwanych mas ziemnych i skalnych oraz zapewnienie racjonalnego wykorzystania warstwy próchniczej gleb głównie w kierunku ich odtworzenia i ulepszania i ponownego kształtowania funkcji lub przygotowania do pełnienia nowych funkcji terenów, na których występuje niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie realizowane w ramach GL7.1. oraz GL7.2.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie realizowane w ramach GL7.1. oraz GL7.2.

2.7.2.2. Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi

2.7.2.2.1. GL 1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb

GL 1.1. Zapobieganie zanieczyszczeń gleb metalami ciężkimi, promieniotwórczymi oraz środkami ochrony roślin

Podmiotami wyznaczonymi do realizacji zadań jest Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz przedsiębiorcy działający na terenie województwa śląskiego. W trakcie ankietyzacji nie uzyskano informacji na temat realizacji zadania.

GL 1.2. Monitorowanie chemizmu gleb

Prowadzony monitoring chemizmu gleb ornych Polski stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleby i ziemi. Celem programu jest śledzenie zmian różnych cech gleb użytkowanych rolniczo, zachodzących pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Na terenie województwa śląskiego w ramach sieci monitoringu chemizmu gleb ornych Polski zlokalizowanych jest 18 punktów pomiarowo-kontrolnych.

Wszystkie wyniki badań prowadzonych w ramach monitoringu chemizmu gleb ornych Polski udostępniane są na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Program Monitoring chemizmu gleb ornych Polski realizowany jest w 5–letnich odstępach czasowych. Kolejny siódmy cykl pomiarowy przypada na 2025 r. w związku z tym zadanie w 2024 r. było realizowane zgodnie z harmonogramem prac.

2.7.2.2.2. GL 2. Ochrona przed osuwiskami

GL 2.1. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych

Jednostki samorządu terytorialnego realizowały zadanie poprzez wprowadzanie do MPZP oraz SUiKZP odpowiednich zapisów dotyczących osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe.

GL 2.2. Realizacja III etapu Systemy Ochrony Przeciwosuwiskowej SOPO jako programu monitoringu terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi i prowadzenia rejestrów zawierających informacje o terenach zagrożonych procesami osuwiskowym

Opis realizacji zadania w latach 2024

Na podstawie ankietyzacji nie uzyskano informacji o realizacji zadania.

GL 2.3. Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze

W gminie Czernichów, w ramach rozbudowy ul. Akacjowej w Międzybrodziu Żywieckim, wykonano konstrukcje oporowe na stoku, reprofilację skarpy i drenaż skarpowy.

2.7.2.2.3. GL 3. Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych

GL 3.1. Rozbudowa systemu zarządzania terenami poprzemysłowymi i przekształconymi, w tym pogórniczymi województwa śląskiego, które istnieją lub powstaną w wyniku transformacji gospodarczej regionu, prowadzące do uruchomienia zintegrowanego systemu zarządzania terenami poprzemysłowymi w województwie śląskim (OPI TPP 3.0)

Projekt zakłada rozbudowę systemu OPI TPP 2.0 do wersji 3.0 dodając nowe funkcjonalności i narzędzia, oparte na zaawansowanych algorytmach przetwarzania danych o procesach środowiskowych i przestrzennych. Przedmiotem Projektu będą tereny po działalności górniczej (głębinowej i odkrywkowej), hutniczej, energetycznej, chemicznej oraz trwale przekształcone. Zakres przestrzenny Projektu obejmuje wszystkie podregiony objęte transformacją oraz ich otoczenie w granicach województwa śląskiego. Zakres baz danych zostanie rozszerzony o nowe atrybuty, w tym charakterystyczne dla poszczególnych typów terenów. Opracowane narzędzia umożliwią przyszłym użytkownikom prowadzenie pogłębionych analiz i obserwacji procesów zachodzących na terenach związanych z działalnością przemysłową oraz prognozowanie konsekwencji prowadzonych i planowanych do realizacji działań. Rozbudowany System ma stanowić wsparcie w doborze technik remediacji oraz oceny potencjału terenów do produkcji zielonej energii, odzysku surowców, świadczenia innych usług ekosystemowych. System zostanie wyposażony w bazę materiałów edukacyjno-informacyjnych, opracowanych w ramach działań warsztatowych i pilotażowych, ułatwiających pełne wykorzystanie rozbudowywanej e-usługi. Zgromadzone w projekcie dane oraz wyniki przeprowadzonych analiz będą stanowiły jeden ze strumieni informacji zasilających system monitorowania procesów transformacji na obszarze województwa śląskiego. Inwentaryzacja terenów poprzemysłowych i trwale przekształconych działalnością przemysłową, badania stanu środowiska na tych terenach oraz prace związane z opracowaniem dodatkowych narzędzi analitycznych realizowane będą przez zespół specjalistów GIG-PIB przy współudziale ekspertów ze środowiska naukowego i gospodarczego. Partnerem projektu będzie WODGiK w Katowicach zapewniający łączność pomiędzy systemem w wersji 2.0 i 3.0 oraz umożliwiający transfer gromadzonych informacji do infrastruktury przestrzennej województwa śląskiego. Realizacja projektu przewidziana jest na lata 2024-2027.

GL 3.2. Rewitalizacja i rekultywacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi

Zadanie było realizowane poprzez:

- badanie zanieczyszczeń gruntu i ziemi związkami ropopochodnymi oraz metalami ciężkimi w Gliwicach;
- aktywizację gospodarczo-społeczną terenów poprzemysłowych byłej Walcowni Metali „Dziedzice” w Czechowicach-Dziedzicach;
- przebudowę budynku dawnej cechowni KWK Saturn na cele muzealne oraz mediatekę, w ramach projektu "Postindustrialne Centrum Dziedzictwa Górnictwa Węglowego w Zagłębiu wraz z zagospodarowaniem terenu" w gminie Czeladź;

- rewitalizację centrum wraz z budową centrum przesiadkowego z punktami handlowymi i punktem informacji turystycznej w gminie Jejkowice;
- rekultywację terenów pogórniczych w gminie Sosnowiec - Projekt „Kazimierz OdNowa". Projekt przewiduje kompleksową rekultywację terenów, uwzględniającą przywrócenie wartości historycznych i kulturowych budynków i przypisanie im nowych funkcji użytkowych oraz urządzenie i zagospodarowanie terenu byłej KWK Kazimierz - Juliusz w Sosnowcu;
- prowadzenie działań rekultywacyjnych po zlikwidowanej kopalni KWK Krupiński w gminie Suszec;
- rekultywację wyrobiska poeksploatacyjnego (nielegalne wydobycie kruszywa naturalnego) na terenie powiatu zawierciańskiego.

2.7.3. Podsumowanie

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 w zakresie komponentu Gleby (GL) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- racjonalna gospodarka zasobami glebowymi.

Komponent był realizowany w ramach 7 celów operacyjnych wskazanych poniżej:

- GL1. Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb, w tym m in.: produkcji żywności, magazynowania, filtrowania i przekształcania składników odżywczych, substancji i wody, podstaw rozwoju życia i różnorodności biologicznej, źródła surowców, rezerwuaru pierwiastka węgla oraz zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego oraz archeologicznego;
- GL2. Zapobieganie zanieczyszczaniu gleb, w szczególności substancjami powodującymi ryzyko zanieczyszczenia wtórnego;
- GL3. Remediacja terenów zanieczyszczonych;
- GL4. Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych;
- GL5. Minimalizacja stopnia i łagodzenie zasklepiania gleb;
- GL6. Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom;
- GL7. Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

W obszarze wymienionych celów operacyjnych wyznaczono 20 zadań.

W latach 2021-2022:

- zrealizowano 13 zadań;
- nie zrealizowano 1 zadania;
- nie otrzymano informacji na temat 6 zadań.

W latach 2023-2024:

- zrealizowano 13 zadań;
- nie zrealizowano 1 zadania;
- nie otrzymano informacji na temat 6 zadań.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 wskazuje, że przedstawione cele były realizowane, co wskazuje na dobrą tendencje zmian.

W Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego w zakresie obszaru interwencji Gleby (GL) wyznaczono cel:

- racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi.

Obszar interwencji związany z Glebami (GL) był realizowany w ramach 3 kierunków interwencji.

- GL 1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb;
- GL 2. Ochrona przed osuwiskami;
- GL 3. Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych.

W obszarze wymienionych kierunków interwencji wyznaczono 7 zadań.

W 2024 r.:

- zrealizowano 5 zadań;
- nie otrzymano informacji na temat 2 zadań.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego wskazuje, że przedstawione cele były realizowane, co wskazuje na dobrą tendencje zmian.

2.8. TERENY POPRZEMYSŁOWE (TP)

2.8.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Tereny poprzemysłowe są to obszary zdegradowane, które ze względu na obecność substancji niebezpiecznych nie nadają się do ponownego zagospodarowania.

Stan w 2021 r.

Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2021 r. na terenie województwa śląskiego znajdowało się 4 858 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji (0,394% powierzchni województwa), w tym:

- 1 353 ha gruntów zdegradowanych;
- 3 505 ha gruntów zdewastowanych.

Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych spadła o 79 ha w porównaniu do 2020 r.

Stan w 2022 r.

Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2022 r. na terenie województwa śląskiego znajdowało się 5 066 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji (0,411% powierzchni województwa), w tym:

- 1 449 ha gruntów zdegradowanych;
- 3 617 ha gruntów zdewastowanych.

Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wzrosła o 208 ha w porównaniu do 2021 r.

Stan w 2023 r.

Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2023 r. na terenie województwa śląskiego znajdowało się 5 247 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji (0,425% powierzchni województwa), w tym:

- 1 615 ha gruntów zdegradowanych;
- 3 632 ha gruntów zdewastowanych.

Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wzrosła o 181 ha w porównaniu do 2022 r.

Stan w 2024 r.

Na czas opracowania Raportu dane GUS nie zostały jeszcze udostępnione.

2.8.2.Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 35 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu „Tereny poprzemysłowe (TP)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel strategiczny: Przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno – ekonomicznymi		
Cel operacyjny: TP 1. Rewitalizacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych		
TP 1.1.	Utrzymanie i systematyczne aktualizowanie bazy danych o terenach poprzemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPI-TPP)	UMWŚ, JST
TP 1.2.	Rewitalizacja i rekultywacja (w tym zagospodarowanie krajobrazowo - przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne) terenów poprzemysłowych i zdegradowanych, w pierwszej kolejności stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi	Właściciele gruntów, przedsiębiorstwa
TP 1.3.	Przeprowadzenie badań zanieczyszczeń gruntu i wód na terenach poprzemysłowych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi	Właściciele gruntów, przedsiębiorstwa, starostowie
TP 1.4.	Wspieranie inicjatyw społecznych poprzez przekazanie środków finansowych, rozpowszechnienie informacji czy też udzielenie	JST

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
	wsparcia merytorycznego, w celu rekultywacji terenów zdegradowanych, głównie poeksploatacyjnych na cele rekreacyjno-sportowe w szczególności na obszarach o słabo rozwiniętej infrastrukturze rekreacyjnej	

2.8.2.1. Przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi

2.8.2.1.1. TP 1. Rewitalizacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych

TP 1.1. Utrzymanie i systematyczne aktualizowanie bazy danych o terenach poprzemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPI-TPP)

Zadanie było realizowane poprzez prowadzenie interaktywnej regionalnej bazy danych o terenach poprzemysłowych i zdegradowanych. Baza zawierała informacje w postaci warstw informacyjnych o terenach pogórniczych i poprzemysłowych, elementach środowiska naturalnego i ich stanie. Celem portalu była poprawa systemu zarządzania środowiskiem w województwie śląskim, integracja działań na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz powszechny i nieodpłatny dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Na terenie województwa śląskiego funkcjonowała baza danych o terenach poprzemysłowych i zdegradowanych (OPI-TPP).

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji, zadanie realizowane było poprzez aktualizowanie bazy danych przez gminy: Bieruń, Kamienica Polska, Poręba, Sosnowiec, Suszec.

Ponadto w 2022 r. udostępniono aplikację ORSIP 2.0 w ramach projektu „Śląskie Programy Rewitalizacji – Szkolenia". Aplikacja powstała w wyniku współpracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego i Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Katowicach[125].

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Na terenie województwa śląskiego funkcjonowała baza danych o terenach poprzemysłowych i zdegradowanych (OPI-TPP).

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji, zadanie realizowane było poprzez aktualizowanie bazy danych przez gminy: Bieruń, Kamienica Polska, Poręba, Sosnowiec, Suszec, Bobrowniki.

[125] https://funduszeue.slaskie.pl/

TP 1.2. Rewitalizacja i rekultywacja (w tym zagospodarowanie krajobrazowo - przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne) terenów poprzemysłowych i zdegradowanych, w pierwszej kolejności stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi

Rekultywacja terenów poprzemysłowych to proces przywracania wartości użytkowej i przyrodniczej obszarom, które były wcześniej eksploatowane przez różne gałęzie przemysłu. Rekultywacja terenów poprzemysłowych obejmuje szereg działań, mających na celu odtworzenie właściwości gleby, przywrócenie różnorodności biologicznej, a także poprawę warunków estetycznych i społeczno-gospodarczych. Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji[126].

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278). przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane były zgodnie z gminnymi programami rewitalizacyjnymi.

W latach 2021-2022 programy rewitalizacji lub ich aktualizacje zostały przyjęte w gminach[127]: Ruda Śląska, Bielsko-Biała, Katowice, Rydułtów, Jastrzębie-Zdrój, Gliwice, Mikołów, Zawiercie, Bytom, Żory, Radzionków, Tarnowskie Góry, Goleszów.

Ponadto na terenie gminy Bielsko-Biała zrealizowano rekultywację biologiczną sektora składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W latach 2023-2024 programy rewitalizacji lub ich aktualizacje zostały przyjęte w gminach[128]: Bielsko-Biała, Racibórz, Rybnik, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Chorzów, Czeladź.

TP 1.3. Przeprowadzenie badań zanieczyszczeń gruntu i wód na terenach poprzemysłowych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi

Badania chemizmu gleb w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) prowadzone są w cyklach 5-letnich. Krajowa sieć monitoringu składa się z 216 punktów pomiarowo-kontrolnych, z czego 18 zlokalizowanych jest na terenie województwa śląskiego.

[126] Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278)

[127] https://funduszeue.slaskie.pl/web/guest/w/wykaz_programow_rewitalizacji_2014_2020

[128] Wykaz Gminnych Programów Rewitalizacji Województwa Śląskiego w ramach FE SL 2021-2027

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska badania przeprowadzono w 2020 r. we wszystkich 18 punktach zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego. Wyniki badań przedstawiono w rozdziale 3.5.1.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania polegające na wykonaniu badań zanieczyszczeń gleby i ziemi zostały przeprowadzone przez Powiat Wodzisławski na terenach dawnych galwanizerni, strzelnicy, stacji paliw oraz stacji przeładunkowej paliw.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie było realizowane poprzez działania takie jak:

- badanie zanieczyszczeń gruntu i ziemi związkami ropopochodnymi oraz metalami ciężkimi, Gliwice-Łabędy (Huta Łabędy);
- przeprowadzenie badań wstępnych i szczegółowych określających stan zanieczyszczenia powierzchni ziemi, Czechowice-Dziedzice (RCEkoenergia).

TP 1.4. Wspieranie inicjatyw społecznych poprzez przekazanie środków finansowych, rozpowszechnienie informacji czy też udzielenie wsparcia merytorycznego, w celu rekultywacji terenów zdegradowanych, głównie poeksploatacyjnych na cele rekreacyjno-sportowe w szczególności na obszarach o słabo rozwiniętej infrastrukturze rekreacyjnej

Zadanie realizowane było głównie poprzez opracowanie i wdrażanie Gminnych Programów Rewitalizacji z uwzględnieniem wsparcia udzielanego im przez samorząd województwa, w ramach FE SL 2021-2027.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z wykazem programów rewitalizacji prowadzonym przez UMWŚ, w latach 2021-2022 programy rewitalizacji lub ich aktualizacje zostały przyjęte w gminach[129]: Ruda Śląska, Bielsko-Biała, Katowice, Rydułtów, Jastrzębia-Zdrój, Gliwice, Mikołów, Zawiercie, Bytom, Żory, Radzionków, Tarnowskie Góry, Goleszów.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z wykazem programów rewitalizacji, prowadzonym przez UMWŚ, w latach 2023-2024 programy rewitalizacji lub ich aktualizacje zostały przyjęte w gminach[130]: Bielsko-Biała, Racibórz, Rybnik, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Chorzów, Czeladź.

[129] https://funduszeue.slaskie.pl/web/guest/w/wykaz_programow_rewitalizacji_2014_2020

[130] Wykaz Gminnych Programów Rewitalizacji Województwa Śląskiego w ramach FE SL 2021-2027

2.8.3. Podsumowanie

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 w zakresie komponentu Tereny poprzemysłowe (TP) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno – ekonomicznymi.

Komponent był realizowany w ramach 1 celu operacyjnego wskazanego poniżej:

- TP1. Rewitalizacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych.

W obszarze wymienionego celu operacyjnego wyznaczono 4 zadania.

W latach 2021-2022:

- zrealizowano 4 zadania.

W latach 2023-2024:

- zrealizowano 4 zadania.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 wskazuje, że określony cel strategiczny został zrealizowany.

2.9. HAŁAS (H)

2.9.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie oraz zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany. W tym celu ustawodawca wyodrębnia tereny o określonym rodzaju przeznaczenia, obejmując je ochroną akustyczną, poprzez ustalenie dla nich dopuszczalnych norm hałasu, obowiązujących w porze zarówno dziennej, jak i nocnej.

Dopuszczalne wartości poziomu dźwięku w środowisku, zależnie od źródła hałasu, sposobu zagospodarowania i funkcji badanego terenu, określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

Tabela 36 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty	
		L_{AeqD} pora dnia **przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom**	L_{AeqN} pora nocy **przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom**	L_{AeqD} pora dnia **przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom**	L_{AeqN} pora nocy **przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom**
1.	a. Obszary A ochrony uzdrowiskowej b. Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży[2)] c. Tereny domów opieki d. Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
3.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b. Tereny zabudowy zagrodowej c. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d. Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej	60	50	55	45
4.	a. Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	65	55	55	45

Źródłem hałasu jest hałas drogowy, szynowy, lotniczy i przemysłowy. Wzmożona emisja hałasu powoduje negatywne skutki dla zdrowia ludzi pogarsza także warunki bytowania dziko występujących gatunków zwierząt.

Tendencje wzrostowe hałasu komunikacyjnego, obserwowane w województwie śląskim, odnoszą się przede wszystkim do hałasu drogowego, szynowego oraz hałasu lotniczego. Wzrost zagrożenia hałasem drogowym związany jest przede wszystkim z gwałtownym przyrostem liczby samochodów na terenie województwa. W przypadku hałasu lotniczego obserwuje się trendy wzrostu poziomu hałasu wskutek przejmowania przez lokalne, intensywnie rozbudowywane lotniska części ruchu, w tym międzynarodowego. Ponadto następuje wzrost połączeń krajowych przez linie dysponujące niewielkimi samolotami i śmigłowcami[131].

Głównym źródłem hałasu przemysłowego w województwie śląskim są przedsiębiorstwa związane z przemysłem górniczym, energetycznym czy metalurgicznym. Wskazane branże charakteryzują się bowiem dużą koncentracją urządzeń i instalacji stanowiących źródło hałasu.

Stan na 2021 r.

W województwie śląskim w 2021 r. długość eksploatowanych linii kolejowych wynosiła 1872 km z czego ponad 92% stanowiły linie zelektryfikowane. Gęstość linii kolejowych na 100 km^2 wyniosła 15,2 km i była najwyższa w kraju. Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych i ciągników wynosiła 3 533 336 (przed rokiem było to 3 452 023 pojazdów). W ogólnej liczbie pojazdów samochodowych i ciągników największy udział (81,0%) stanowiły samochody osobowe - ich liczba wyniosła 2 863 164[132].

Ruch samolotów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym „Katowice” w Pyrzowicach w 2021 r. wyniósł 21 922[133] i był wyższy (o 31,6%) od zanotowanego w 2020 r. Liczba lotów krajowych linii lotniczych była wyższa o 13,1%, a liczba lotów zagranicznych linii o 45,1% w stosunku do roku poprzedniego. Liczba startów i lądowań lotnictwa handlowego wyniosła 21 000 (wzrost o 39,8% w porównaniu z 2020 r.), a lotnictwa ogólnego – 24 657 (wzrost o 40,8%)[134].

W ramach realizacji zadań Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie badań stanu akustycznego środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w 2021 r. zlecił wykonanie pomiarów hałasu komunikacyjnego, w tym hałasu drogowego, hałasu kolejowego oraz hałasu lotniczego. Badanie hałasu drogowego i kolejowego realizowano na terenach poza miastami o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys. Do oceny stanu akustycznego środowiska wykorzystano wskaźniki krótkookresowe

[131] Raport o stanie województwa śląskiego za rok 2021, Raport o stanie województwa śląskiego za rok 2022, Raport o stanie województwa śląskiego za rok 2023, Raport o stanie województwa śląskiego za rok 2024

[132] GUS BDL, stan na 2021 r.

[133] https://www.katowice-airport.com/pl/nasze-lotnisko/statystyki/statystyki-roczne (dostęp: 27.06.2025 r.)

[134] GUS BDL, stan na 2021 r.

(w odniesieniu do jednej doby) $L_{Aeq\ D}$ i $L_{Aeq\ N}$ oraz długookresowe (średnioroczne) L_{DWN} i L_N.

Na terenie każdej z gmin objętych monitoringiem hałasu drogowego: Pilchowice, Kłobuck, Mikołów, wyznaczono po 5 punktów referencyjnych. W poniżej tabeli przedstawiono wyniki powyższych badań wraz z porównaniem wartości dopuszczalnych.

Tabela 37 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2021 r. na terenie województwa śląskiego[135]

Rejon badań	Wskaźnik L_{DWN} [dB]		Wskaźnik L_N [dB]		Wskaźnik L_{AeqD} [dB]		Wskaźnik L_{AeqN} [dB]	
	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma
PR1 Pilchowice ul. Dolna Wieś	63,9	64,0	54,4	59,0	64,9	61,0	55,7	56
PR2 Pilchowice ul. Gliwicka	-	-	-	-	63,3	65,0	54,3	56
PR3 Stanica ul. Gliwicka	-	-	-	-	65,9	61,0	57,6	56
PR4 Żernica ul. Górnicza	-	-	-	-	61,5	61,0	54,5	56
PR5 Nieborowice ul. Wiosenna	-	-	-	-	58,8	61,0	53,4	56
PR1 Kłobuck ul. 11 listopada	64,1	64,0	55,3	59,0	64,1	61,0	57,2	56
PR2 Kłobuck ul. Sienkiewicza	-	-	-	-	62,4	61,0	56,9	56
PR3 Kłobuck ul. 11 listopada	-	-	-	-	62,0	61,0	56,7	56
PR4 Kamyk ul. Szkolna	-	-	-	-	66,0	65,0	59,3	56

[135] Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie śląskim w roku 2021

Rejon badań	Wskaźnik L_{DWN} [dB]		Wskaźnik L_N [dB]		Wskaźnik L_{AeqD} [dB]		Wskaźnik L_{AeqN} [dB]	
	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma
PR5 Kłobuck ul. Elizy Orzeszkowej	-	-	-	-	58,5	61,0	53,6	56
PR1 Mikołów ul. Księdza Franciszka Górka	69,6	68,0	61,5	59,0	69,4	65,0	63,9	56
PR2 Mikołów ul. Łączna	-	-	-	-	54,2	61,0	48,5	56
PR3 Mikołów ul. Wolności	-	-	-	-	61,3	61,0	51,0	56
PR4 Mikołów ul. Krakowska	-	-	-	-	64,2	61,0	58,2	56
PR5 Mikołów ul. św. Wojciecha	-	-	-	-	63,5	61,0	55,8	56

Przedmiotem analizy, pod względem uciążliwości hałasowych, były również linie kolejowe nr 131 i 127 na odcinkach przebiegających przez gminę Tarnowskie Góry. Porównanie poziomów dopuszczalnych z poziomami wynikającymi z przeprowadzonych badań zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 38 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2021 r. na terenie województwa śląskiego[136]

Rejon badań	Wskaźnik L_{AeqD} [dB]			Wskaźnik L_{AeqN} [dB]		
	Wynik	Norma	Przekroczenie	Wynik	Norma	Przekroczenie
P1 – Tarnowskie Góry ul. Św. Jana LK 131 i 127	63,8*	61,0	2,8	63,0*	56,0	7,0
P2 – Tarnowskie Góry ul. Fabryczna LK 131 i 127	47,8*	65,0	-	45,2*	56,0	-

*- najwyższy wynik uzyskany w trakcie całej sesji pomiarowej.

W ramach monitoringu hałasu lotniczego zostały wykonane pomiary hałasu w rejonie Lotniska Rybnik-Gotartowice zlokalizowanego w Rybniku. Badania przeprowadzono w dwóch punktach pomiarowych, przy czym ze względu na brak eksploatacji lotniska w porze nocnej, pomiary wykonano wyłącznie w ciągu dnia. Uzyskane wyniki pomiarów oraz ich porównanie z wartościami dopuszczalnymi przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 39 Zbiorcze zestawienie maksymalnych wyników badań monitoringowych hałasu lotniczego w 2021 r. na terenie województwa śląskiego[137]

Rejon badań	Wskaźnik L_{AeqD} [dB]		
	Wynik	N o r m a	Przekroczenie
P1 – Tarnowskie Góry ul. Św. Jana LK 131 i 127	53,0	60,0	-
P2 – Tarnowskie Góry ul. Fabryczna LK 131 i 127	62,9	60,0	2,9

Na podstawie analizy wyników pomiarów monitoringowych hałasu komunikacyjnego przeprowadzonych w 2021 r. stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych

[136] Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie śląskim w roku 2021

[137] Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie śląskim w roku 2021

hałasu w części punktów pomiarowych objętych badaniami. W przypadku hałasu drogowego, dla wskaźników długookresowych przekroczenie wartości dopuszczalnej wskaźnika średniorocznego dla pory dnia (L_{DWN}) odnotowano w 2 punktach pomiarowych: w Kłobucku przy ul. 11 listopada oraz w Mikołowie przy ul. Księdza Franciszka Górka. Dla wskaźnika średniorocznego w porze nocy (L_N) przekroczenie wystąpiło w 1 punkcie, w Mikołowie przy ul. Księdza Franciszka Górka. W pozostałych punktach pomiarowych, w których zastosowano wskaźniki krótkookresowe, przekroczenia w porze dnia ($L_{Aeq\ D}$) odnotowano w 10 punktach, a w porze nocy ($L_{Aeq\ N}$) w 7 punktach.

W zakresie hałasu kolejowego, pomiary przeprowadzone w najbliższym sąsiedztwie linii kolejowych 131 i 127 w Tarnowskich Górach wykazały, że w punkcie zlokalizowanym w rejonie ul. Fabrycznej nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu zarówno w porze dnia ($L_{Aeq\ D}$), jak i nocy ($L_{Aeq\ N}$), natomiast w punkcie przy ul. Św. Jana przekroczenia wystąpiły zarówno w porze dnia ($L_{Aeq\ D}$), jak i nocy ($L_{Aeq\ N}$).

W przypadku hałasu lotniczego, pomiary wykonane w sąsiedztwie lotniska Rybnik-Gotartowice wykazały, że w punkcie przy ul. Żorskiej nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w porze dnia ($L_{Aeq\ D}$), natomiast w punkcie przy ul. Szybowcowej stwierdzono przekroczenie poziomu dopuszczalnego porze dnia ($L_{Aeq\ D}$).

Stan na 2022 r.

W województwie śląskim w 2022 r. długość linii kolejowych oraz gęstość linii kolejowych nieznacznie spadła w stosunku do roku poprzedniego i wynosiły odpowiednio 1868 km (z czego linie zelektryfikowane nadal stanowiły ponad 92,5%) i 15,1 km na 100 km^2 powierzchni.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych i ciągników wynosiła 3 600 107 i była o 1,9% wyższa niż w 2021 r. W ogólnej liczbie pojazdów samochodowych i ciągników największy udział (81,3%) stanowiły samochody osobowe, ich liczba wyniosła 2 909 744. (w 2021 r. było to 2 863 164)[138] .

Ruch samolotów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym „Katowice" w Pyrzowicach w 2022 r. wyniósł 40 123[139] i był wyższy (o 39,0%) od zanotowanego w 2021 r. Liczba lotów krajowych linii lotniczych była wyższa o 23,6%, a liczba lotów zagranicznych linii o 52,0% w stosunku do roku poprzedniego. Liczba startów i lądowań lotnictwa handlowego wyniosła 32 582 (wzrost o 55,2% w porównaniu z 2021 r.), a lotnictwa ogólnego – 36 718 (wzrost o 48,9%)[140].

W ramach realizacji zadań Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie badań stanu akustycznego środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w 2022 r. zlecił wykonanie pomiarów hałasu komunikacyjnego, w tym hałasu drogowego, hałasu

[138] GUS BDL, stan na 2022 r.

[139] https://www.katowice-airport.com/pl/nasze-lotnisko/statystyki/statystyki-roczne (dostęp: 27.06.2025 r.)

[140] GUS BDL, stan na 2021 r.

kolejowego oraz hałasu lotniczego. Badanie hałasu drogowego i kolejowego realizowano na terenach poza miastami o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys. Do oceny stanu akustycznego środowiska wykorzystano wskaźniki krótkookresowe (w odniesieniu do jednej doby) $L_{Aeq\ D}$ i $L_{Aeq\ N}$ oraz długookresowe (średnioroczne) L_{DWN} i L_N.

Na terenie gmin objętych monitoringiem hałasu drogowego tj. Koszęcin, Pszczyna, Wodzisław Śląski, wyznaczono po 5 punktów referencyjnych, z czego w 4 punktach do oceny uciążliwości w zakresie hałasu wykorzystano wskaźniki krótkookresowe ($L_{Aeq\ D}$ i $L_{Aeq\ N}$) oraz po jednym punkcie, w którym wyznaczono wskaźniki długookresowe (L_{DWN} i L_N). Natomiast na terenie gmin: Rędziny, Ślemień i Koziegłowy, wyznaczono po 1 punkcie referencyjnym, gdzie do oceny uciążliwości w zakresie hałasu wykorzystano wskaźniki krótkookresowe ($L_{Aeq\ D}$ i $L_{Aeq\ N}$). W poniżej tabeli przedstawiono wyniki powyższych badań wraz z porównaniem wartości dopuszczalnych.

Tabela 40 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2022 r. na terenie województwa śląskiego[141]

Rejon badań	Wskaźnik L_{DWN} [dB]		Wskaźnik L_N [dB]		Wskaźnik L_{AeqD} [dB]		Wskaźnik L_{AeqN} [dB]	
	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma
PR1 Strzebiń ul. Lubliniecka	68,6	68,0	60,4	59,0	67,6	61,0	62,3	56,0
PR2 Brusiek ul. Koszęcińska	-	-	-	-	61,3	65,0	54,0	56,0
PR3 Koszęcin ul. Boronowska	-	-	-	-	62,7	61,0	55,0	56,0
PR4 Koszęcin ul. Lubliniecka	-	-	-	-	66,9	65,0	61,7	56,0
PR5 Sadów/Wierzbie ul. Powstańców Śląskich	-	-	-	-	65,0	61,0	59,3	56,0
PR1 Wodzisław Śląski ul. Czyżowicka	62,2	64,0	55,2	59,0	61,6	61,0	58,2	56,0

[141] Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie śląskim w roku 2022

Rejon badań	Wskaźnik L_{DWN} [dB]		Wskaźnik L_N [dB]		Wskaźnik L_{AeqD} [dB]		Wskaźnik L_{AeqN} [dB]	
	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma
PR2 Wodzisław Śląski ul. Chrobrego	-	-	-	-	59,4	65,0	53,2	56,0
PR3 Wodzisław Śląski ul. Czarnieckiego	-	-	-	-	61,4	61,0	54,9	56,0
PR4 Wodzisław Śląski ul. Radlińska	-	-	-	-	64,7	65,0	58,6	56,0
PR5 Kokoszyce ul. Młodzieżowa	-	-	-	-	67,4	65,0	61,7	56,0
PR1 Pszczyna ul. Wojciecha Korfantego	64,2	64,0	53,2	59,0	65,1	61,0	56,1	56,0
PR2 Piasek ul. Katowicka	-	-	-	-	59,6	65,0	52,6	56,0
PR3 Jankowice ul. Żubrów	-	-	-	-	65,5	61,0	60,6	56,0
PR4 Studzionka ul. Wodzisławska	-	-	-	-	62,6	65,0	56,7	56,0
PR5 Wisła Wielka ul. Cieszyńska	-	-	-	-	66,3	65,0	59,8	56,0
PR1 Las ul. Zakopiańska	-	-	-	-	64,2	65,0	60,1	56,0
PR1 Kozieglówki ul. Warpie	-	-	-	-	61,8	65,0	56,1	56,0
PR1 Wolności	-	-	-	-	64,7	61,0	58,4	56,0

Przedmiotem analizy, pod względem uciążliwości hałasowych były również linie kolejowe nr 138, 169, 149 i 131 na odcinkach przebiegających przez gminy Imielin, Wyry, Gierałtowice, Knurów, Świerklaniec. Porównanie poziomów dopuszczalnych z poziomami wynikającymi z przeprowadzonych badań zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 41 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2022 r. na terenie województwa śląskiego[142]

Rejon badań	Wskaźnik L_{AeqD} [dB]			Wskaźnik L_{AeqN} [dB]		
	Wynik	Norma	Przekroczenie	Wynik	Norma	Przekroczenie
P1 Imielin ul. Klonowa, LK nr 138	62,6	65,0	-	61,8	56,0	5,8
P1 Wyry ul. Puszkina, LK nr 169	58,0	61,0	-	58,0	56,0	2,0
P1 Przyszowice ul. Polna, LK nr 149	60,6	65,0	-	61,1	56,0	5,1
P1 Knurów ul. Piotra Ściegiennego, LK nr 149	54,4	65,0	-	55,9	56,0	-
P1 Orzech ul. Malinowa, LK nr 131	50,8	61,0	-	50,9	56,0	-

W ramach monitoringu hałasu lotniczego zostały wykonane pomiary hałasu w rejonie Lotniska Gliwice-Trynek zlokalizowanego w Gliwicach. Badania przeprowadzono w dwóch punktach pomiarowych, przy czym ze względu na brak eksploatacji lotniska w porze nocnej, pomiary wykonano wyłącznie w ciągu dnia. Uzyskane wyniki pomiarów oraz ich porównanie z wartościami dopuszczalnymi przedstawiono w poniższej tabeli.

[142] Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie śląskim w roku 2022

Tabela 42 Zbiorcze zestawienie maksymalnych wyników badań monitoringowych hałasu lotniczego w 2022 r. na terenie województwa śląskiego[143]

Rejon badań	Wskaźnik L_{AeqD} [dB]		
	Wynik	N o r m a	Przekroczenie
P1 – Gliwice ul. Bielika	45,5	60,0	-
P2 – Gliwice ul. Rybacka	43,8	60,0	-

Na podstawie analizy wyników pomiarów monitoringowych hałasu komunikacyjnego przeprowadzonych w 2022 r. stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu w części punktów pomiarowych objętych badaniami. W przypadku hałasu drogowego, dla wskaźników długookresowych przekroczenie wartości dopuszczalnej wskaźnika średniorocznego dla pory dnia (L_{DWN}) odnotowano w dwóch punktach pomiarowych: w Strzebinie przy ul. Lublinieckiej oraz w Pszczynie przy ul. Wojciecha Korfantego. Dla wskaźnika średniorocznego w porze nocy (L_N) przekroczenie wystąpiło w jednym punkcie, w Strzebinie przy ul. Lublinieckiej. W pozostałych punktach pomiarowych, w których zastosowano wskaźniki krótkookresowe, przekroczenia w porze dnia ($L_{Aeq\ D}$) odnotowano w 11 punktach, a w porze nocy ($L_{Aeq\ N}$) w 13 punktach.

W zakresie hałasu kolejowego, pomiary przeprowadzone w najbliższym sąsiedztwie linii kolejowych nr 138, 169, 149 i 131 na odcinkach przebiegających przez gminy Imielin, Wyry, Gierałtowice, Knurów i Świerklaniec wykazały, że w punktach zlokalizowanych w gminach Imielin, Wyry oraz w miejscowości Przyszowice (gmina Gierałtowice) nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w porze dnia ($L_{Aeq\ D}$), natomiast w porze nocy ($L_{Aeq\ N}$) odnotowano przekroczenia. W punktach zlokalizowanych w gminie Knurów oraz w miejscowości Orzech (gmina Świerklaniec) nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu ani w porze dnia ($L_{Aeq\ D}$), ani w porze nocy ($L_{Aeq\ N}$).

Przeprowadzone pomiary hałasu lotniczego, wykonane w sąsiedztwie lotniska Gliwice-Trynek wykazały brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w obrębie obu punktów.

Stan na 2023 r.

W województwie śląskim w 2023 r. długość eksploatowanych linii kolejowych wzrosła w stosunku do roku poprzedniego i wynosiła 1885 km (z czego 92,8% stanowiło linie zelektryfikowane). W ślad za powyższym, gęstość linii kolejowych na 100 km^2 również wzrosła i wyniosła 15,3 km[144].

Według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych i ciągników wynosiła 3 692 004 i była wyższa o około 2,6% niż

[143] Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie śląskim w roku 2022

[144] GUS BDL, stan na 2023 r.

w poprzednim roku. W ogólnej liczbie pojazdów samochodowych i ciągników największy udział (80,7%) stanowiły samochody osobowe, ich liczba wyniosła 2 978 123 (w 2022 r. było to 2 909 744)[145].

Ruch samolotów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym „Katowice" w Pyrzowicach w 2023 r. wyniósł 45 167[146] i był wyższy (o 12,6%) od zanotowanego w 2022 r. Liczba lotów krajowych linii lotniczych była wyższa o 7,7%, a liczba lotów zagranicznych linii o 12,9% w stosunku do roku poprzedniego. Liczba startów i lądowań lotnictwa handlowego wyniosła 36 745 (wzrost o 12,8% w porównaniu z 2022 r.), a lotnictwa ogólnego – 41 283 (wzrost o 12,4%)[147].

W ramach realizacji zadań Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie badań stanu akustycznego środowiska WIOŚ w Katowicach, w 2023 r. wykonał pomiary hałasu drogowego w 15 punktach pomiarowych miast i gmin: Bobrowniki, Czechowice-Dziedzice, Ciasna, Sosnowiec, Wilamowice. W poniżej tabeli przedstawiono wyniki powyższych badań wraz z porównaniem wartości dopuszczalnych.

Tabela 43 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2023 r. na terenie województwa śląskiego[148]

Rejon badań	Wskaźnik L_{DWN} [dB]		Wskaźnik L_N [dB]		Wskaźnik L_{AeqD} [dB]		Wskaźnik L_{AeqN} [dB]	
	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma
PR1 Rogoźnik, ul. Kościuszki	59,6	64,0	50,0	59,0	59,2	61,0	51,0	56,0
PR2 Siemonia, ul. Młyńska	61,4	68,0	53,7	59,0	61,1	65,0	55,3	56,0
PR3 Bobrowniki, ul. Sienkiewicza	63,6	68,0	56,4	59,0	63,3	65,0	56,2	56,0
PR4 Myszkowice, ul. Wolności A1	-	-	-	-	49,0	65,0	47,3	56,0
PR5 Dobieszowice, ul. Kościuszki A1	-	-	-	-	59,2	65,0	55,3	56,0

[145] GUS BDL, stan na 2023 r.

[146] https://www.katowice-airport.com/pl/nasze-lotnisko/statystyki/statystyki-roczne (dostęp: 27.06.2025 r.)

[147] GUS BDL, stan na 2021 r.

[148] Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie śląskim w roku 2023

Rejon badań	Wskaźnik L_{DWN} [dB]		Wskaźnik L_N [dB]		Wskaźnik L_{AeqD} [dB]		Wskaźnik L_{AeqN} [dB]	
	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma
PR1 Sieraków Śląski, ul. Lubliniecka DK11	-	-	-	-	66,3	65,0	63,3	56,0
PR2 Glinica, ul. Asfaltowa DK11	-	-	-	-	66,5	65,0	63,5	56,0
PR3 Panoszów, ul. Ceramiczna	-	-	-	-	60,4	65,0	54,5	56,0
PR4 Ciasna, ul. Zjednoczenia	-	-	-	-	59,4	65,0	52,5	56,0
PR1 Czechowice-Dziedzice, ul. Kręta DK1	-	-	-	-	52,2	65,0	51,8	56,0
PR2 Czechowice-Dziedzice, ul. Narutowicza	-	-	-	-	62,0	65,0	55,0	56,0
PR3 Czechowice-Dziedzice, ul. Węglowa	-	-	-	-	66,0	61,0	62,0	56,0
PR4 Czechowice-Dziedzice, ul. Legionów	-	-	-	-	57,0	61,0	51,0	56,0
PR1 Sosnowiec, ul. Lenartowicza/S1	-	-	-	-	65,7	61,0	60,3	56,0
PR1 Pisarzowice, ul. Bielska	-	-	-	-	67,2	65,0	61,0	56,0

Przedmiotem analizy, pod względem uciążliwości hałasowych, były również linie kolejowe nr 135 i 93 na odcinkach przebiegających przez gminy: Gliwice oraz Chybie. Porównanie poziomów dopuszczalnych z poziomami wynikającymi z przeprowadzonych badań zaprezentowano w poniżej tabeli.

Tabela 44 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2023 r. na terenie województwa śląskiego[149]

Rejon badań	Wskaźnik L_{AeqD} [dB]			Wskaźnik L_{AeqN} [dB]		
	Wynik	Norma	Przekroczenie	Wynik	Norma	Przekroczenie
Gliwice, ul. Wierzbowa, LK 135	61,1	65,0	-	59,4	56,0	3,4
Chybie ul. Objazdowa, LK 93	55,2	65,0	-	55,6	56,0	-
Chybie ul. Objazdowa, LK 93	53,5	65,0	-	53,6	56,0	-

W ramach monitoringu hałasu lotniczego zostały wykonane pomiary hałasu w rejonie Lotniska Katowice-Muchowiec. Badania przeprowadzono w dwóch punktach pomiarowych, przy czym ze względu na brak eksploatacji lotniska w porze nocnej, pomiary wykonano wyłącznie w ciągu dnia. Uzyskane wyniki pomiarów oraz ich porównanie z wartościami dopuszczalnymi przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 45 Zbiorcze zestawienie maksymalnych wyników badań monitoringowych hałasu lotniczego w 2022 r. na terenie województwa śląskiego[150]

Rejon badań	Wskaźnik L_{AeqD} [dB]		
	Wynik	N o r m a	Przekroczenie
PP1 – Katowice ul. Drozdów	45,8	60,0	-
PP2 – Katowice ul. Krzemienna	43,2	60,0	-

Na podstawie analizy wyników pomiarów monitoringowych hałasu komunikacyjnego przeprowadzonych w 2023 r. stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu w części punktów pomiarowych objętych badaniami. W przypadku hałasu

[149] Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie śląskim w roku 2023

[150] Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie śląskim w roku 2023

drogowego, dla wskaźników długookresowych nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnej wskaźnika średniorocznego (L_{DWN} i L_N) w punktach pomiarowych objętych oceną. W pozostałych punktach pomiarowych, w których zastosowano wskaźniki krótkookresowe, przekroczenia w porze dnia ($L_{Aeq\ D}$) odnotowano w 5 punktach, a w porze nocy ($L_{Aeq\ N}$) w 6 punktach.

Przedmiotem analizy, pod względem uciążliwości hałasowych, były również linie kolejowe nr 135 i 93 na odcinkach przebiegających przez gminy Gliwice oraz Chybie.

W zakresie hałasu kolejowego, pomiary przeprowadzone w najbliższym sąsiedztwie linii kolejowych nr 135 i 93 na odcinkach przebiegających przez gminy Gliwice oraz Chybie, nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w badanych puntach w porze dnia ($L_{Aeq\ D}$), natomiast w punkcie przy ul. Wierzbowej stwierdzono przekroczenie poziomu dopuszczalnego w porze nocy ($L_{Aeq\ N}$).

Przeprowadzone pomiary hałasu lotniczego, wykonane w sąsiedztwie lotniska Katowice-Muchowiec nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w obrębie obu punktów.

Stan na 2024 r.

Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie śląskim w roku 2024 na czas opracowywania raportu nie była dostępna.

2.9.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 46 Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Hałas (H)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel strategiczny: Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska		
Cel operacyjny: H 1. Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas		
H 1.1.	Realizacja działań zgodnie z priorytetami nadanymi im w programach ochrony środowiska przed hałasem, sporządzonych przez Marszałka Województwa Śląskiego oraz Prezydentów Miast powyżej 100 tys. mieszkańców	Zarządzający drogami i liniami kolejowymi, przedsiębiorstwa
H 1.2.	Budowa obwodnic i dróg alternatywnych wyprowadzających ruch tranzytowy z centrów miast oraz przeprowadzenie remontu nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg	Zarządcy dróg

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
H 1.3.	Ograniczenie hałasu drogowego poprzez: - rozwój zintegrowanego transportu publicznego, - wdrażanie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska, - wspieranie rozwoju i wdrażanie rozwiązań na rzecz transportu rowerowego jako integralnej części miejskich systemów transportowych	UMWŚ, Zarządcy dróg, JST
H 1.4.	Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych	Zarządzający drogami i liniami kolejowymi
H 1.5.	Ograniczenie hałasu kolejowego poprzez modernizację linii kolejowych oraz taboru oraz działania zawarte w POH	Zarządzający liniami kolejowymi
H 1.6.	Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej i inspekcyjnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych	WIOŚ, przedsiębiorstwa, starostowie
H 1.7.	Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszanie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)	Przedsiębiorstwa
H 1.8.	Stosowanie rozwiązań projektowych w celu poprawy klimatu akustycznego na terenach podlegających ochronie akustycznej (np. tłumiki szynowe, tzw. niskie ekrany dla linii kolejowych i tramwajowych, ekrany na budynkach, wały ziemne, lokalizacja budynków usługowych w pierwszej linii emisji hałasu, stosowanie barier dźwiękochłonnych)	Przedsiębiorstwa, zarządcy budynków, zarządzający źródłami hałasu
H 1.9.	Eliminacja narażenia mieszkańców na hałas poprzez utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania (w przypadku braku technicznych możliwości)	UMWŚ
H 1.10.	Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	UMWŚ, JST

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel operacyjny: H 2. Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas		
H 2.1.	Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	WIOŚ
H 2.2.	Aktualizacja map akustycznych i programów ochrony środowiska przed hałasem dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg, linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach	JST, Zarządzający drogami, liniami kolejowymi i lotniskami
H 2.3.	Opracowanie wynikających z map akustycznych Programów ochrony przed hałasem	UMWŚ, JST

Tabela 47 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji „Zagrożenia Hałasem (ZH)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel: Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska		
Kierunek interwencji: ZH 1. Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywne poziomy hałasu		
ZH 1.1.	Opracowanie programów ochrony środowiska przed hałasem	UMWŚ
ZH 1.2.	Budowa, rozbudowa oraz remonty dróg z zastosowaniem tzw. „nawierzchni cichych" oraz budowa ścieżek rowerowych	ZDW, gminy, zarządcy dróg
ZH 1.3.	Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych	UMWŚ, ZDW, gminy, zarządcy linii kolejowych, zarządcy dróg

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
ZH 1.4.	Ograniczenie hałasu kolejowego poprzez modernizację linii kolejowych oraz taboru kolejowego	Zarządcy linii kolejowych
ZH 1.5.	Zwiększenie działalności kontrolnej i inspekcyjnej obiektów przemysłowych oraz weryfikacja wdrażania zaleceń pokontrolnych	WIOŚ
ZH 1.6.	Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszanie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)	Przedsiębiorstwa
ZH 1.7.	Eliminacja narażenia mieszkańców na hałas poprzez utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania	UMWŚ, powiaty
ZH 1.8.	Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	UMWŚ, gminy
ZH 1.9.	Edukacja ekologiczna w zakresie szkodliwości i możliwości ograniczania hałasu	gminy, NGO
Kierunek interwencji: ZH 2. Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas		
ZH 2.1.	Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	GIOŚ
ZH 2.2.	Sporządzanie strategicznych map hałasu	prezydenci miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, zarządzający głównymi drogami, zarządzający głównymi liniami kolejowymi

2.9.2.1. Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska

2.9.2.1.1. H 1. Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas

H 1.1. Realizacja działań zgodnie z priorytetami nadanymi im w programach ochrony środowiska przed hałasem, sporządzonych przez Marszałka Województwa Śląskiego oraz Prezydentów Miast powyżej 100 tys. mieszkańców

Od podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań wyznaczonych w ramach programu ochrony środowiska przed hałasem wymagane jest sporządzanie i przedkładanie marszałkowi województwa raportu z postępu realizacji Programu za rok ubiegły w terminie do 31 marca każdego roku.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie było realizowane.

H 1.2. Budowa obwodnic i dróg alternatywnych wyprowadzających ruch tranzytowy z centrów miast oraz przeprowadzenie remontu nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały podmioty:

- GDDKiA w Katowicach przeprowadziła następujące działania:
  - przebudowa drogi krajowej nr 91;
  - przebudowa drogi krajowej DK1;
  - budowa obwodnicy Poręby i Zawiercia w ciągu DK78;
  - remont nawierzchni drogi ekspresowej S-52;
  - budowa drogi ekspresowej S1 (dawniej S69) Bielsko-Biała-Żywiec-Zwardoń, odcinek Przybędza-Milówka (obejście Wegierskiej Górki);
  - budowa drogi ekspresowej S1 Kosztowy - Bielsko - Biała, będącej uzupełnieniem europejskiego korytarza nr VI;
  - remont nawierzchni odcinków dróg: A1, A4, DK40, DK45, DK78, DK88, DK94;
  - całoroczne kompleksowe utrzymanie dróg krajowych administrowanych przez GDDKiA oddział w Katowicach.
- PZD w Gliwicach przeprowadził:
  - remonty nawierzchni dróg powiatowych;
  - remont nawierzchni drogi powiatowej nr 2918 S na odcinku Chechło – Proboszczowice;
  - remont nawierzchni wraz z odwodnieniem przy drodze powiatowej nr 2910 S;
  - remont drogi powiatowej nr 2991 S;

- remont nawierzchni ul. Szkolnej w Chudowie;
- remont drogi powiatowej nr 2940 S Rudziniec – Pławniowice;
- remont drogi powiatowej nr 2905 S;
- remont drogi powiatowej nr 2912 S.

- PZD w Bieruniu prowadzi bieżące utrzymanie dróg powiatowych w powiecie bieruńsko-lędzińskim, w tym związanych z usuwaniem uszkodzeń nawierzchni zagrażających bezpieczeństwu ruchu drogowego.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały podmioty:

- GDDKiA w Katowicach przeprowadziła następujące działania:
  - przebudowa drogi krajowej nr 91;
  - budowa obwodnicy Poręby i Zawiercia w ciągu DK78;
  - budowa obwodnicy Kroczyc w ciągu drogi krajowej nr 78;
  - rozbudowa drogi krajowej nr 94;
  - rozbudowa drogi krajowej nr 46;
  - remont nawierzchni odcinków drogi A1;
  - rozbudowa drogi krajowej nr 94;
  - rozbudowa drogi krajowej nr 46;
  - budowa obwodnicy Kroczyc w ciągu drogi krajowej nr 78;
  - całoroczne kompleksowe utrzymanie dróg krajowych administrowanych przez GDDKiA oddział w Katowicach.
- PZD w Gliwicach przeprowadził:
  - remonty nawierzchni dróg powiatowych;
  - remont drogi powiatowej nr 2918 S;
  - remont drogi powiatowej nr 2960 S;
  - remont drogi powiatowej nr 2913 S;
  - remont nawierzchni drogi powiatowej nr 2925 S;
  - remont drogi powiatowej nr 2949 S;
  - remont nawierzchni drogi powiatowej nr 2939 S;
  - remont wiaduktu w ciągu drogi powiatowej nr 2950 S, nad torami kolejkowymi, w miejscowości Toszek;
  - remont obiektu mostowego o numerze JNI 01015128 w miejscowości Ligota Toszecka w ciągu drogi powiatowej nr 2949 S.

H 1.3. Ograniczenie hałasu drogowego poprzez:

- **rozwój zintegrowanego transportu publicznego,**
- **wdrażanie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska,**
- **wspieranie rozwoju i wdrażanie rozwiązań na rzecz transportu rowerowego jako integralnej części miejskich systemów transportowych**

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W ramach zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego - Etap I uruchomiono Metrobilet, czyli połączenie dwóch ofert: Zarządu Transportu Metropolitalnego i Kolei

Śląskich (KŚ). Kupując jeden, wspólny bilet miesięczny pasażer zyskał możliwość nie tylko podróżowania komunikacją miejską, ale również pociągami KŚ. Od września 2021 r. uruchomiono analogiczne do Metrobiletów - emitowane przez KŚ Superbilety. Bilety były wzajemnie honorowane przez Strony. Od 12 grudnia 2021 r. do oferty w ograniczonym zakresie (wyłącznie odcinek Katowice-Sławków) dołączyło również POLREGIO. Ponadto, w komunikacji miejskiej Transport GZM można podróżować na podstawie emitowanych przez MZK Jastrzębie biletów 30-dniowych: M1, M2 i MS.

PZD Bieruń zrealizowało budowę ścieżek rowerowych, w tym ciągów pieszo-rowerowych i utwardzenia poboczy.

PZD Pszczyna realizowała przebudowę drogi powiatowej nr 4103S tj. ul. Pawiej w Wiśle Małej i ul. Jedności w Studzionce – etap II.

W gminie Czeladź wybudowano infrastrukturę rowerowa o długości ok. 16 km, 3 obiekty typu "parkuj i jedź" oraz 3 węzły przesiadkowe.

W gminie Częstochowa funkcjonuje System Częstochowskiego Roweru Miejskiego.

Działania dotyczące rozwoju transportu publicznego przyjaznego dla środowiska na terenie gminy Bestwina prowadzi Komunikacja Beskidzka S.A.

MPL Katowice wybudował wewnętrzną drogę do ronda drogi wojewódzkiej 913 wraz z wydzielonym pasem dla rowerów

Gmina Czechowice-Dziedzice podjęła następujące działania:

- projekt budowy ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż ulicy Beskidzkiej w Czechowicach-Dziedzicach – faza projektowa;
- opracowanie dokumentacji technicznej (projekt) ścieżki rowerowej w ciągu krajowej trasy rowerowej nr 17 od granicy z miastem Bielsko-Biała w kierunku północnym wzdłuż rzeki Białej – faza projektowa;
- projekt budowy ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż ulicy Korfantego w Zabrzegu – faza projektowa.

Gmina Sosnowiec podjęła następujące działania:

- budowa sieci dróg rowerowych, w ramach prowadzonych inwestycji drogowych;
- zmiany w organizacji ruchu polegające na wprowadzaniu rozwiązań ograniczających dopuszczalną prędkość z jaką mogą poruszać się pojazdy, wprowadzaniu ograniczeń w poruszaniu się pojazdów ciężarowych na terenie miasta oraz poruszaniu się pojazdów na poszczególnych ulicach miasta.

Na terenie gminy Będzin wprowadzono ograniczenie prędkości na drogach gminnych oraz urządzenia stosowane w celu uspokojenia ruchu.

Na terenie Częstochowy, w ramach przebudowy Alei Wojska Polskiego budowano ekrany akustyczne oraz półtunel na wiadukcie nad Aleją Pokoju wraz z ekranami akustycznymi.

W Piekarach Śląskich powstał zintegrowany węzeł przesiadkowy przy ul. Papieża Jana Pawła II wraz ze ścieżkami rowerowymi.

Opracowano koncepcję spójnej sieci tras rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w jednolitym standardzie w formie Programu Rozwoju Tras Rowerowych na obszarze gmin powiatu tarnogórskiego.

W gminie Ustroń wybudowano ścieżki rowerowe.

Gmina Wodzisław Śląski podjęła następujące działania:

- opracowano dokumentację na potrzebę budowy łącznika pieszo-rowerowego pomiędzy osiedlem Batory a Rodzinnym Parkiem Rozrywki Trzy Wzgórza;
- opracowano dokumentację pn. "Koncepcja programowo planistyczna budowy drogi łączącej ulicę Wolności z ulicą Pszowską w Wodzisławiu Śląskim".

Na terenie województwa prowadzono bieżące remonty dróg, przebudowy, rozbudowy na poziomie gminnym, powiatowych oraz wojewódzkim.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W ramach zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego - Etap II, oferta przejazdów na terenie Metropolii poszerzyła się o możliwość podróżowania pociągami Kolei Śląskich i POLREGIO.

W 31 gminach GZM został uruchomiony System Roweru Metropolitalnego zwanego Motorowerem. Do dyspozycji użytkowników oddano 7000 rowerów i 924 stacje. I etap został uruchomiony 25.02.2024 r. w 8 gminach: Katowice, Chorzów, Sosnowiec, Gliwice, Zabrze, Tychy, Czeladź, Siemianowice Śląskich. Udostępniono użytkownikom 1 860 rowerów i 267 stacji rowerowych. II etap uruchomiono 1 sierpnia 2024 r. w 31 gminach: Katowice, Chorzów, Sosnowiec, Zabrze, Bytom, Ruda Śląska, Tychy, Dąbrowa Górnicza, Będzin, Bieruń, Chełm Śląski, Czeladź, Gliwice, Gierałtowice, Knurów, Łaziska Górne, Mikołów, Mysłowice, Piekary Śląskie, Pyskowice, Radzionków, Rudziniec, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Sławków, Świerklaniec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Wojkowice, Wyry, Zbrosławice. Udostępniono 5 140 rowerów i 657 stacji rowerowych. System Metrorower został zintegrowany z systemem Transport GZM. Integracja umożliwia przejazd Metrorowerem do 60 minut dziennie posiadaczom biletów średnio i długookresowych.

PZD Bieruń zrealizowało budowę ścieżek rowerowych, w tym ciągów pieszo-rowerowych i utwardzenia poboczy.

PZD Pszczyna realizował przebudowę drogi powiatowej nr 4103S tj. ul. Pawiej w Wiśle Małej i ul. Jedności w Studzionce – etap II.

Gmina Wodzisław Śląski podjęła następujące działania:

- opracowanie Programu Funkcjonalno-Użytkowego na potrzeby rozbudowy Centrum Przesiadkowego. Zadanie ma na celu rozwój transportu rowerowego i promowanie transportu zbiorowego;
- budowa ścieżki pieszo-rowerowej łączącej osiedle Batory z osiedlem Jedłownik.

Gmina Cieszyn uruchomiła śródmiejską linię komunikacyjną, z wykorzystaniem autobusów o napędzie elektrycznym.

W gminie Częstochowa funkcjonuje Systemu Częstochowskiego Roweru Miejskiego.

Na terenie Częstochowy, w ramach przebudowy Alei Wojska Polskiego wybudowano ekrany akustyczne oraz półtunel na wiadukcie nad Aleją Pokoju wraz z ekranami akustycznymi.

W gminie Sławków wybudowano ekrany akustyczne wzdłuż drogi DK94.

Gmina Kroczyce jest uczestnikiem Związku Powiatowo-Gminnego pn. "Jedźmy Razem" z siedziba w Myszkowie. Poprzez uruchomienie wielu linii komunikacyjnych pasażerowie mają możliwość przesiadki z indywidualnych samochodów do transportu zbiorowego, co sprzyja ograniczeniu emisji hałasu z transportu drogowego.

Gmina Zawiercie wprowadziła w 2024 r. bezpłatną komunikację miejską.

Na terenie Wodzisławia Śląskiego, wspieranie rozwoju i wdrażanie rozwiązań na rzecz transportu rowerowego, jako integralnej części miejskich systemów transportowych, odbywa się poprzez działalność w placówce Powiatowego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego.

Na terenie województwa prowadzono bieżące remonty dróg, przebudowy, rozbudowy na poziomie gminnym, powiatowych oraz wojewódzkim.

H 1.4. Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją realizowane zadanie zostało przedstawione w zadaniu H 1.3.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją realizowane zadanie zostało przedstawione w zadaniu H 1.3.

H 1.5. Ograniczenie hałasu kolejowego poprzez modernizację linii kolejowych oraz taboru oraz działania zawarte w POH

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W ramach Programu Kolej+ opracowano dokumentacje, ogłoszono wyniki oraz podpisano umowy na realizację projektów pomiędzy poszczególnymi gminami, pełniącymi rolę liderów projektów a PKP PLK:

- prace na liniach kolejowych nr 189 i 132 oraz budowa nowych łącznic Kuźnica – Bytom Bobrek Wsch. w celu stworzenia nowego połączenia Ruda Chebzie/Zabrze – Bytom, w tym budowa nowych p.o. Ruda Orzegów i Bytom ul. Zabrzańska;
- przygotowanie alternatywnego połączenia aglomeracyjnego Gliwice - Ruda Kochłowice - Katowice liniami kolejowymi nr 141 na odcinku Gliwice - Ruda Kochłowice, 164 na odcinku Ruda Kochłowice - Hajduki i 651 Hajduki – Gottwald;
- przygotowanie alternatywnego połączenia aglomeracyjnego Tychy - Katowice Murcki - Katowice Ligota linią kolejową nr 142;
- odbudowa rozebranej linii kolejowej nr 198 Pyskowice - Pyskowice Miasto dla przywrócenia połączenia na trasie: Katowice - Gliwice - Pyskowice Miasto;
- zwiększenie zdolności przepustowej linii kolejowej nr 140 na odc. Katowice Ligota – Orzesze Jaśkowice poprzez budowę drugiego toru i dodatkowych przystanków osobowych;
- rewitalizacja linii kolejowej nr 162 na odcinku Dąbrowa Górnicza Strzemieszyce – Dąbrowa Górnicza Huta Katowice oraz jej odbudowa na

dalszym odcinku do stacji Dąbrowa Górnicza, wraz z odbudową przystanku osobowego D.G. Tworzeń i rozbudową przystanku osobowego D.G. Gołonóg.

Rozpoczęcie prac nad opracowaniem dokumentacji przedprojektowej na potrzeby realizacji projektu pod nazwą „Prace na podstawowych ciągach pasażerskich (E 30 i E 65) na obszarze Śląska na odcinku Katowice - Gliwice – opracowanie Studium Wykonalności" w ramach projektu pn. „Prace przygotowawcze dla wybranych projektów" przy współpracy z PKP PLK SA.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W ramach Programu Kolej+ spółka PKP PLK ogłosiła postępowania przetargowe, podpisała umowy z wykonawcami na realizację projektów:

- prace na liniach kolejowych nr 189 i 132 oraz budowa nowych łącznic Kuźnica – Bytom Bobrek Wsch. w celu stworzenia nowego połączenia Ruda Chebzie/Zabrze – Bytom, w tym budowa nowych p.o. Ruda Orzegów i Bytom ul. Zabrzańska;
- przygotowanie alternatywnego połączenia aglomeracyjnego Gliwice - Ruda Kochłowice - Katowice liniami kolejowymi nr 141 na odcinku Gliwice - Ruda Kochłowice, 164 na odcinku Ruda Kochłowice - Hajduki i 651 Hajduki – Gottwald;
- przygotowanie alternatywnego połączenia aglomeracyjnego Tychy - Katowice Murcki - Katowice Ligota linią kolejową nr 142;
- odbudowa rozebranej linii kolejowej nr 198 Pyskowice - Pyskowice Miasto dla przywrócenia połączenia na trasie: Katowice - Gliwice - Pyskowice Miasto;
- zwiększenie zdolności przepustowej linii kolejowej nr 140 na odc. Katowice Ligota – Orzesze Jaśkowice poprzez budowę drugiego toru i dodatkowych przystanków osobowych;
- rewitalizacja linii kolejowej nr 162 na odcinku Dąbrowa Górnicza Strzemieszyce – Dąbrowa Górnicza Huta Katowice oraz jej odbudowa na dalszym odcinku do stacji Dąbrowa Górnicza, wraz z odbudową przystanku osobowego D.G. Tworzeń i rozbudową przystanku osobowego D.G. Gołonóg.

W 2024 r. rozpoczęto realizację powyższych projektów.

Opracowanie dokumentacji przedprojektowej na potrzeby realizacji projektu pod nazwą „Prace na podstawowych ciągach pasażerskich (E 30 i E 65) na obszarze Śląska na odcinku Katowice - Gliwice – opracowanie Studium Wykonalności" w ramach projektu pn. „Prace przygotowawcze dla wybranych projektów" przy współpracy z PKP PLK SA.

H 1.6. Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej i inspekcyjnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych

W rozpatrywanym okresie przeprowadzano kontrole planowe, pozaplanowe oraz interwencyjne, których celem było sprawdzenie dotrzymywania dopuszczalnych norm emisji hałasu do środowiska emitowanego z urządzeń technicznych i instalacji. W przypadkach stwierdzonych naruszeń podejmowano działania pokontrolne polegające na kierowaniu wystąpień do właściwych organów w celu wydania decyzji ustalających dopuszczalny poziom hałasu w środowisku oraz zobowiązania określonych podmiotów do podjęcia działań naprawczych mających na celu zmniejszenie emisji hałasu do środowiska.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Kontrola podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie przestrzegania przepisów i decyzji administracyjnych dotyczących emisji hałasu do środowiska prowadzona była przez WIOŚ w Katowicach oraz starostwa powiatowe.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Kontrola podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie przestrzegania przepisów i decyzji administracyjnych dotyczących emisji hałasu do środowiska prowadzona była przez WIOŚ w Katowicach oraz starostwa powiatowe.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją kontrole przedsiębiorców, na podstawie art. 362 oraz art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.), w tym w zakresie hałasu, prowadziły gminy: Sosnowiec, Mysłowice, Zabrze, Żory, powiaty: będziński, bielski, tarnogórski, wodzisławski, zawierciański.

H 1.7. Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszanie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)

Podmioty naruszające dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku zobligowane są do realizacji inwestycji mających na celu redukcję ponadnormatywnej emisji hałasu do środowiska. Inwestycje polegają m.in. na zastosowaniu izolacji akustycznych, tłumików czy też barier dźwiękochłonnych.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było przez:

- elektrociepłownię Fortum Częstochowa: montaż tłumika na kanale spalin za wentylatorem wspomagającym, wymiana wentylatorów dachowych na budynku kotłowni, wycieszenie agregatu odkurzacza przemysłowego;
- elektrociepłownię Fortum Zabrze: wymiana wentylatorów dachowych;
- firmę Arcelor Mittal Poland: wyciszenie odcinków przenośnika taśmowego przy ul. Anny 42, zamontowanie tłumika na wyrzucie pary z pieców pokrocznych na walcowni średniej, montaż 5 tłumików hałasu na stacji redukcji pary na zaworach awaryjnych.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było przez:

- elektrociepłownię Fortum Częstochowa: c.d. montażu tłumika na kanale spalin za wentylatorem wspomagającym, wymiana wentylatorów dachowych na budynku kotłowni, wycieszenie agregatu odkurzacza przemysłowego;
- elektrociepłownię Fortum Zabrze: budowa ekranu akustycznego przy chłodni wentylatorowej CCWS;
- firmę TOP S.A. w Tychach: obudowa ściany budynku maszyny papierniczej wełną mineralną oraz obudowa pompy przy kotłowni płytami warstwowymi;
- firmę Arcelor Mittal Poland w Dąbrowie Górniczej: wyciszenie odcinków przenośnika taśmowego przy ul. Anny 42 i Jodłowej, remont wentylatora pieca nr 2 walcowni średniej.

H 1.8. Stosowanie rozwiązań projektowych w celu poprawy klimatu akustycznego na terenach podlegających ochronie akustycznej (np. tłumiki szynowe, tzw. niskie ekrany dla linii kolejowych i tramwajowych, ekrany na budynkach, wały ziemne, lokalizacja budynków usługowych w pierwszej linii emisji hałasu, stosowanie barier dźwiękochłonnych)

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie częściowo realizowane w ramach zadań H 1.3. oraz H 1.4.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie częściowo realizowane w ramach zadań H 1.3. oraz H.1.4.

H 1.9. Eliminacja narażenia mieszkańców na hałas poprzez utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania (w przypadku braku technicznych możliwości)

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Sejmik Województwa Śląskiego w latach 2021-2022 nie utworzył obszaru ograniczonego użytkowania (OOU) na terenie województwa śląskiego.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Sejmik Województwa Śląskiego w latach 2023-2024 nie utworzył obszaru ograniczonego użytkowania (OOU) na terenie województwa śląskiego.

H 1.10. Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska

Obszarami podlegającymi ochronie akustycznej są tereny przeznaczone pod zabudowę związaną z pobytem dzieci i młodzieży oraz tereny przeznaczone na cele mieszkaniowo-usługowe. Odpowiednie poziomy dopuszczalnego hałasu dla poszczególnych jednostek określone są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r. poz. 112). Ponadto w uchwalanych MPZP stosowano odpowiednie rozwiązania planistyczne służące ochronie przed uciążliwościami lokalizowanych obiektów dla terenów podlegających ochronie akustycznej. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ przyjętym Uchwałą Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. (Dz.Urz.Woj.Śl. z 13.09.2016 r., poz. 4619) została uwzględniona następująca liczba uzgodnień:

- 32 w 2021 r.
- 43 w 2022 r.;
- 55 w 2023 r.;
- 12 w 2024 r.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie to realizowały gminy: Cieszyn, Bestwina, Bielsko-Biała, Bieruń, Bobrowniki, Chybie, Gliwice, Gorzyce, Herby, Jejkowice, Kamienica Polska, Konopiska, Koszęcin, Kroczyce, Lipie, Mierzęcice, Pawłowice, Piekary Śląskie, Rydułtowy, Strumień, Sławków, Tychy, Ujsoły, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Zabrze oraz powiat częstochowski.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie to realizowały gminy: Cieszyn, Bestwina, Bielsko-Biała, Bieruń, Bobrowniki, Chybie, Gliwice, Gorzyce, Herby, Jejkowice, Kamienica Polska, Koszęcin, Kroczyce, Lelów, Lipie, Mierzęcice, Poraj, Rydułtowy, Skoczów, Strumień, Sławków, Tychy, Ujsoły, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Zabrze, Zebrzydowice oraz powiat częstochowski.

2.9.2.1.2. H 2. Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas

H 2.1. Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska

Monitoring klimatu akustycznego na terenie województwa śląskiego, realizowany w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ), obejmuje badania hałasu pochodzącego z dróg, linii kolejowych oraz lotnisk. Na podstawie wykonanych pomiarów monitoringowych GIOŚ przygotowuje opracowania wyników w formie sprawozdań. W oparciu o wyniki pomiarów monitoringowych oraz danych zawartych w bazie EHAŁAS, przygotowywana jest coroczna ocena klimatu akustycznego na terenie województwa.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W ramach realizacji państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) wykonano pomiary hałasu:

- w 2021 r. na terenie 5 gmin w 19 punktach;
- w 2022 r. na terenie 12 gmin w 25 punktach.

Ponadto przygotowano ocenę klimatu akustycznego na terenie województwa za 2020 r. i 2021 r.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W ramach realizacji państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) wykonano pomiary hałasu:

- w 2023 r. na terenie 7 gmin w 17 punktach;
- w 2024 r. na terenie 9 gmin w 18 punktach.

Ponadto przygotowano ocenę klimatu akustycznego na terenie województwa za 2023 r. i 2024 r.

H 2.2. Aktualizacja map akustycznych i programów ochrony środowiska przed hałasem dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg, linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach

Program ochrony środowiska przed hałasem sporządzany jest na potrzeby zarządzania emisją i skutkami hałasu, w tym jego ograniczeniem. Głównym celem takich programów jest zaplanowanie działań zmierzających do ograniczenia oddziaływania akustycznego i przywrócenia stanu środowiska do stanu faktycznego, czyli dotrzymania dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie. Podstawą do opracowania programów ochrony środowiska przed hałasem są strategiczne mapy hałasu.

Strategiczne mapy hałasu są podstawowym źródłem:

- informowania społeczeństwa o zagrożeniach środowiska hałasem;
- opracowania danych dla państwowego monitoringu środowiska;
- tworzenia i aktualizacji programów ochrony środowiska przed hałasem;
- planowania strategicznego oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Podstawą do opracowania Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VII/3/3/2024 były strategiczne mapy hałasu sporządzone w 2022 roku przez zobligowane do tego podmioty i przekazane do Marszałka Województwa Śląskiego. Zgodnie z POH w tym okresie sporządzono następujące strategiczne mapy hałasu:

- Strategiczna mapa hałasu miasta Bielsko-Biała;
- Strategiczna mapa hałasu dla miasta Bytomia;
- Strategiczna mapa hałasu miasta Chorzów;
- Strategiczna mapa hałasu dla miasta Częstochowy;
- Strategiczna mapa hałasu Dąbrowy Górniczej;
- Strategiczna mapa hałasu miasta Gliwice;
- Strategiczna Mapa Hałasu miasta Katowice;
- Strategiczna Mapa Hałasu miasta Ruda Śląska;
- Strategiczna mapa hałasu dla miasta Rybnika;
- Strategiczna mapa hałasu dla miasta Sosnowca;
- Strategiczna mapa hałasu dla miasta Tychy;
- Strategiczna mapa hałasu miasta Zabrze;
- Strategiczna mapa hałasu dla dróg wojewódzkich województwa śląskiego, dla których Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach pełni funkcję Zarządu, o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów/rok;
- Strategiczne mapy hałasu dla autostrady A4 Katowice – Kraków województwo śląskie;
- Strategiczne mapy hałasu dla dróg w mieście Jastrzębie-Zdrój, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie;
- Strategiczna mapa akustyczna dla drogi głównej DK79 w Jaworznie;
- Strategiczne mapy hałasu dla dróg w mieście Mysłowice, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie;
- Strategiczna mapa hałasu dla 11 głównych dróg miasta Piekary Śląskie;
- Strategiczna mapa hałasu dla głównych dróg na terenie miasta Siemianowice Śląskie;
- Strategiczna mapa hałasu dla ul. Bytomskiej oraz Drogowej Trasy Średnicowej (DW902) w Świętochłowicach;
- Strategiczna mapa hałasu dla głównych dróg miasta Żory;
- Mapa akustyczna dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie. Wykonanie pomiarów hałasu oraz strategicznej mapy hałasu dla drogi powiatowej nr 5909S ul. Hołdunowskiej i Lędzińskiej w Lędzinach;
- Strategiczne mapy hałasu dla dróg powiatowych powiatu wodzisławskiego o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie;

- Strategiczna mapa hałasu dla dróg głównych w sieci dróg powiatowych na terenie powiatu żywieckiego;
- Strategiczne mapy hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie śląskim;
- Strategiczna mapa hałasu dla odcinków linii kolejowych, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie województwo śląskie.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W okresie objętym raportem nie przeprowadzono aktualizacji strategicznych map hałasu. Zgodnie z art. 118 ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) SMH sporządza się co 5 lat. Ostatnia aktualizacja strategicznych map hałasu została przeprowadzona w 2022 roku.

H 2.3. Opracowanie wynikających z map akustycznych Programów ochrony przed hałasem

Uchwałą nr VII/3/4/2024 z dnia 10 czerwca 2024 r. Sejmik Województwa Śląskiego przyjął Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego. Celem programu jest poprawa klimatu akustycznego w środowisku poprzez określenie działań ograniczających poziom hałasu tam, gdzie jest to konieczne na terenie miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz wzdłuż głównych dróg i głównych linii kolejowych, tzw. ochrona czynna oraz zachowanie korzystnych warunków akustycznych w środowisku, tzw. ochrona bierna.

Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego

2.9.2.2. Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska

2.9.2.2.1. ZH 1. Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywne poziomy hałasu

ZH 1.1. Opracowanie programów ochrony środowiska przed hałasem

Uchwałą nr VII/3/4/2024 z dnia 10 czerwca 2024 r. Sejmik Województwa Śląskiego przyjął Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego. Dokument ten ma na celu poprawę warunków akustycznych w regionie poprzez ograniczenie hałasu w miastach powyżej 100 tysięcy mieszkańców oraz wzdłuż głównych dróg i linii kolejowych. Program opiera się na strategicznych mapach hałasu. Przewiduje realizację działań takich jak budowa ekranów akustycznych, modernizacja nawierzchni dróg oraz wdrażanie technologii redukujących hałas. Dokument uwzględnia również ocenę skuteczności wcześniejszych inwestycji. Program jest aktualizowany co 5 lat, przy udziale społeczeństwa oraz konsultacjach z zainteresowanymi stronami.

ZH 1.2. Budowa, rozbudowa oraz remonty dróg z zastosowaniem tzw. „nawierzchni cichych” oraz budowa ścieżek rowerowych

W ramach zadania, GDDKiA podjęła następujące działania:

- budowa ścieżek rowerowych w ramach zadania pn.: "Budowa drogi S1 Pyrzowice - Kosztowy, odc. Podwarpie - Dąbrowa Górnicza”;
- budowa zabezpieczeń przeciwhałasowych wzdłuż DK44 w miejscowości Bieruń (rejon ul. Granitowej, Warszawskiej oraz Mieszka I);

- rozbudowa drogi krajowej nr 94 odcinek Pyskowice - granica m. Zabrze. Zadanie zlokalizowane jest w ciągu DK94, przebiega przez miejscowości Pyskowice, Zawada, Karchowice, Boniowice, Wieszowa, Zabrze;
- rozbudowa drogi krajowej nr 46 odc. Lelów - Nakło. Zadanie zlokalizowane jest w ciągu DK46, przebiega przez miejscowości Lelów, Paulinów, Nakło;
- rozbudowa drogi krajowej nr 46 odc. Janów - Lgoczanka. Zadanie zlokalizowane jest w ciągu DK46 i przebiega przez miejscowości Ponik, Apolonka, Bystrzanowice.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją PZD z Bierunia, Cieszyna, Gliwic, Myszkowa i Pszczyny prowadziły:

- budowy, rozbudowy i remonty dróg z zastosowaniem tzw. „cichych nawierzchni";
- budowę ścieżek pieszo-rowerowych.

Zadanie realizowały również gminy: Będzin, Chybie, Cieszyn, Czechowice Dziedzice, Czernichów, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Knurów, Kozy, Kroczyce, Miedźna, Pawłowice, Piekary Śląskie, Pyskowice, Siewierz, Sosnowiec, Sławków, Tychy, Zabrze, Zawiercie, powiaty: bieruńsko-lędziński, mikołowski, tarnogórski, wodzisławski.

ZH 1.3. Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych

W ramach zadania, GDDKiA podjęła następujące działania:

- budowa zabezpieczeń przeciwhałasowych wzdłuż drogi krajowej nr 44 przy ul. Gliwickiej w Mikołowie. Budowa ekranu akustycznego o długości 62 m i wysokość 7 m w km 19+005 - 19+065;
- zaprojektowanie i budowa zabezpieczeń przeciwhałasowych na odcinku autostrady A1 od węzła „Częstochowa Południe" do węzła „Woźniki". Ekran realizowany był na odcinku od km 442+600 do km 442+804,5;
- budowa zabezpieczeń przeciwhałasowych wzdłuż drogi ekspresowej S86 od ul. Piłsudskiego do ul. Wiązowej (rejon ul. Stalowej i ul. Dalekiej) w Sosnowcu.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją jednostki samorządu terytorialnego realizowały:

- rozbudowę drogi S1 wraz z budową węzła i połączeniem z istniejącym układem drogowym miasta Sosnowiec oraz z budową ekranów akustycznych;
- budowę obwodnicy zachodniej Gliwic, odcinek od ul. Sowińskiego do ul. Daszyńskiego. Budowa ekranów akustycznych długość 200 m oraz wału ziemnego zabezpieczającego przed hałasem drogowym;
- zabezpieczenia przeciwhałasowe przy DK94 w Sławkowie;
- budowę ekranów akustycznych na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego.

ZH 1.4. Ograniczenie hałasu kolejowego poprzez modernizację linii kolejowych oraz taboru kolejowego

W ramach Programu Kolej+ spółka PKP PLK rozpoczęła realizację następujących projektów:

- prace na liniach kolejowych nr 189 i 132 oraz budowa nowych łącznic Kuźnica – Bytom Bobrek Wsch. w celu stworzenia nowego połączenia Ruda

Chebzie/Zabrze – Bytom, w tym budowa nowych p.o. Ruda Orzegów i Bytom ul. Zabrzańska;
- przygotowanie alternatywnego połączenia aglomeracyjnego Gliwice - Ruda Kochłowice - Katowice liniami kolejowymi nr 141 na odcinku Gliwice - Ruda Kochłowice, 164 na odcinku Ruda Kochłowice - Hajduki i 651 Hajduki – Gottwald;
- przygotowanie alternatywnego połączenia aglomeracyjnego Tychy - Katowice Murcki - Katowice Ligota linią kolejową nr 142;
- odbudowa rozebranej linii kolejowej nr 198 Pyskowice - Pyskowice Miasto dla przywrócenia połączenia na trasie: Katowice - Gliwice - Pyskowice Miasto;
- zwiększenie zdolności przepustowej linii kolejowej nr 140 na odc. Katowice Ligota – Orzesze Jaśkowice poprzez budowę drugiego toru i dodatkowych przystanków osobowych;
- rewitalizacja linii kolejowej nr 162 na odcinku Dąbrowa Górnicza Strzemieszyce – Dąbrowa Górnicza Huta Katowice oraz jej odbudowa na dalszym odcinku do stacji Dąbrowa Górnicza, wraz z odbudową przystanku osobowego D.G. Tworzeń i rozbudową przystanku osobowego D.G. Gołonóg.

Wykonanie dokumentacji przedprojektowej na potrzeby realizacji projektu pod nazwą „Prace na podstawowych ciągach pasażerskich (E 30 i E 65) na obszarze Śląska na odcinku Katowice - Gliwice – opracowanie Studium Wykonalności" w ramach projektu pn. „Prace przygotowawcze dla wybranych projektów" przy współpracy GZM z PKP PLK SA. W ramach studium wykonalności przeanalizowano możliwości budowy dodatkowych torów na trasie Katowice – Gliwice. Założeniami planowanej inwestycji jest oddzielenie ruchu aglomeracyjnego od dalekobieżnego.

ZH 1.5. Zwiększenie działalności kontrolnej i inspekcyjnej obiektów przemysłowych oraz weryfikacja wdrażania zaleceń pokontrolnych

Zwiększenie działalności kontrolnej i inspekcyjnej obiektów przemysłowych oraz weryfikacja wdrażania zaleceń pokontrolnych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) na terenie województwa śląskiego ma na celu skuteczniejsze egzekwowanie przepisów dotyczących ochrony środowiska, w szczególności w zakresie emisji hałasu przemysłowego. Działania te obejmują częstsze kontrole zakładów, analizę zgodności prowadzonej działalności z normami środowiskowymi oraz monitorowanie realizacji zaleceń wydanych po kontrolach. Celem jest ograniczenie uciążliwości akustycznych dla mieszkańców i poprawa jakości środowiska. Zadanie było realizowane przez WIOŚ w Katowicach.

ZH 1.6. Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszanie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było przez:

- elektrociepłownię Fortum Częstochowa: c.d. montażu tłumika na kanale spalin za wentylatorem wspomagającym, wymiana wentylatorów dachowych na budynku kotłowni, wycieszenie agregatu odkurzacza przemysłowego;
- budowę kabiny dźwiękochłonnej na odcinku piły współbieżnej (inicjatywa zakładu niezwiązana z działaniami priorytetowymi programu ochrony środowiska przez hałasem) na terenie zakładu Huta Łabędy S.A. w Gliwicach;

- firmę TOP S.A. w Tychach: obudowa ściany budynku maszyny papierniczej wełną mineralną oraz obudowa pompy przy kotłowni płytami warstwowymi;
- firmę Arcelor Mittal Poland: wyciszenie odcinków 60, 59, 58 przenośnika taśmowego przy ul. Anny 42 oraz odcinków 1, 2, 3 przy ul. Jodłowej w Dąbrowie Górniczej.

ZH 1.7. Eliminacja narażenia mieszkańców na hałas poprzez utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania

Sejmik Województwa Śląskiego przyjął Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego, który uwzględnia m.in. wyznaczanie OOU w miejscach, gdzie poziom hałasu przekracza dopuszczalne normy, a zastosowanie innych środków ochrony nie jest możliwe.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją obszary OOU są wyznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Pawonków oraz Kłobuck.

ZH 1.8. Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ przyjętym Uchwałą Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. (Dz.Urz.Woj.Śl. z 13.09.2016 r., poz. 4619) została uwzględniona problematyka emisji hałasu w Zasadach zagospodarowania obszarów funkcjonalnych (Rozdział III.4.). Dla miejskiego i wiejskiego obszaru funkcjonalnego przyjmuje się następującą zasadę: "przeciwdziałanie powstawaniu i zmniejszanie uciążliwości hałasu". Uchwałą Nr VI/5/3/2019 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 4 lutego 2019 roku przystąpiono do prac nad zmianą Planu 2020+. Zmiana Planu 2020+ jest w opracowaniu.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją stosowne zapisy w MPZP uwzględniły gminy: Bestwina, Bielsko, Blachownia, Bobrowniki, Brenna, Chybie, Cieszyn, Częstochowa, Gliwice, Godów, Goleszów, Gorzyce, Jejkowice, Konopiska, Koszęcin, Kozy, Kroczyce, Krzyżanowice, Kłobuck, Kłomnice, Lelów, Lipie, Lubomia, Mierzęcice, Mikołów, Pietrowice, Poraj, Poręba, Skoczów, Sosnowiec, Suszec, Tychy, Ujsoły, Wodzisław Śląski, Zabrze, Zawiercie, Świerklany, Świerklany, Pyskowice, Siewierz.

ZH 1.9. Edukacja ekologiczna w zakresie szkodliwości i możliwości ograniczania hałasu

Działania edukacyjne w zakresie szkodliwości i możliwości ograniczania hałasu obejmowały szereg działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych głównie do dzieci i młodzieży Prowadzono warsztaty, pogadanki, zabawy obejmujące swoją tematyką źródła pochodzenia oraz szkodliwość hałasu i jego wpływ na środowisko.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Brenna, Będzin, Skoczów, Wręczyca Wielka, Zabrze oraz powiaty: będziński, wodzisławski i zawierciański.

2.9.2.2.2. ZH 2. Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas

ZH 2.1. Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska

Monitoring klimatu akustycznego był realizowany w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ), na terenie 9 gmin, w 18 punktach pomiarowych. Badaniami objęte były źródła hałasu komunikacyjnego tj. drogi, linie kolejowe, lotniska. Na podstawie wykonanych pomiarów monitoringowych GIOŚ przygotowuje opracowania wyników w formie sprawozdań. Na podstawie wyników z przeprowadzonych pomiarów monitoringowych oraz danych zawartych w bazie EHAŁAS, przygotowano ocenę klimatu akustycznego na terenie województwa śląskiego za 2023 r. Wszystkie wyniki badań prowadzonych w ramach monitoringu hałasu wraz z oceną klimatu akustycznego są udostępnione na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska pod adresem: https://www.gov.pl/web/gios/monitoring-halasu.

ZH 2.2. Sporządzanie strategicznych map hałasu

W 2024 r. nie przeprowadzono aktualizacji strategicznych map hałasu. Zgodnie z art. 118 ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) nowe SMH sporządza się co 5 lat. Ostatnia aktualizacja strategicznych map hałasu została przeprowadzona w 2022 roku.

2.9.3.Podsumowanie

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 w zakresie komponentu Hałas (H) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska.

Komponent był realizowany w ramach 2 celów operacyjnych wskazanych poniżej:

- H1. Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas;
- H2. Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas.

W obszarze wymienionych celów operacyjnych wyznaczono 13 zadań.

W latach 2021-2022:

- zrealizowano 12 zadań;
- nie zrealizowano 1 zadania.

W latach 2023-2024:

- zrealizowano 12 zadań;
- nie zrealizowano 1 zadania

Analiza zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 wskazuje, że określony cel strategiczny został zrealizowany.

W Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego w zakresie obszaru interwencji Zagrożenie hałasem (ZH) wyznaczono cel:

- poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska.

Obszar interwencji związany z Zagrożeniem hałasem był realizowany w ramach 2 kierunków interwencji.

- ZH 1. Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywne poziomy hałasu;
- ZH 2. Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas.

W obszarze wymienionych kierunków interwencji wyznaczono 11 zadań.

W 2024 r.:

- zrealizowano 11 zadań.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego wskazuje, że określony cel został zrealizowany.

2.10. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM)

2.10.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo ochrony środowiska za pola elektromagnetyczne w środowisku rozumie się pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach z zakresu od 0 Hz do 300 GHz. Zjawisko to występuje w naturze podczas burzy gdy następują wyładowania elektromagnetyczne oraz może być pochodzenia sztucznego. Źródłem sztucznego promieniowania jest każde urządzenie bądź instalacja, w której następuje przepływ prądu, np. linie elektroenergetyczne czy instancje radiokomunikacyjne. Wielkość promieniowania różni się zależnie od stopnia uprzemysłowienia danego obszaru. Zazwyczaj na terenach zurbanizowanych występują najwyższe poziomy promieniowania. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach;
- zmniejszenie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Promieniowanie elektromagnetyczne monitorowane jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska poprzez okresowe pomiary poziomów promieniowania elektromagnetycznego. Pomiary poziomów promieniowania elektromagnetycznego prowadzone są zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, które określa punkty pomiarowe PEM w ramach państwowego monitoringu środowiska. Od 1 stycznia 2021 r. uległ zmianie sposób prowadzenia monitoringowych pomiarów pól elektromagnetycznych. Wprowadzony został nowy sposób wyboru punktów pomiarowych z podziałem na sieć stałą obejmującą wszystkie miasta oraz badawczą zlokalizowana na terenach wiejskich. Liczbę punktów w poszczególnych sieciach uzależniona została od liczby mieszkańców miast, natomiast sieć badawcza objęła wszystkie gminy wiejskie województwa. Zmianie uległy również: sposób prowadzenia pomiarów - zostały one

skrócone z 2 godzin do 30 minut oraz zakres częstotliwości – aktualnie obejmuje pasmo od 80 MHz do 40 GHz. W wyniku wprowadzonych zmian w województwie śląskim zwiększona została łączna liczba punktów pomiarowych PEM ze 135 do 246.

Punkty stałej sieci monitoringu wyznaczono dla dwuletniego cyklu pomiarowego na obszarze miast zgodnie z zasadą:

- poniżej 20 000 mieszkańców 1 punkt pomiarowy;
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców 2 punkty pomiarowe;
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców 3 punkty pomiarowe;
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców 4 punkty pomiarowe;
- powyżej 200 000 mieszkańców 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców.

Na obszarze każdej gminy wiejskiej wyznaczono 1 punkt pomiarowy. Punkty pomiarowe w ramach państwowego monitoringu środowiska dla monitoringu badawczego wyznacza się dla każdego województwa, dla czteroletniego cyklu pomiarowego, na obszarze wszystkich gmin wiejskich.

Priorytetem przeprowadzanych badań jest ochrona ludności przed przekroczeniami wartości dopuszczalnych promieniowania elektromagnetycznego, które zawarte są w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448).

Zgodnie z art. 124 ustawy Prawo ochrony środowiska GIOŚ prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową;
- miejsc dostępnych dla ludności.

Stan na 2021 r.

W 2021 r. na terenie województwa śląskiego przeprowadzono łącznie 95 pomiarów monitoringowych, z czego 71 w ramach sieci stałej obejmującej tereny miejskie i 24 w ramach sieci badawczej prowadzonej na terenach wiejskich.

Ze względu na liczbę mieszkańców w ramach stałej sieci punktów pomiarowych w poszczególnych miastach o danej liczbie mieszkańców wykonano następującą ilość pomiarów:

- poniżej 20 000 mieszkańców – 16 pomiarów;
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców – 17 pomiarów;
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców – 10 pomiarów;
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców – 20 pomiarów;
- powyżej 200 000 mieszkańców – 8 pomiarów.

W 2021 r. określono średni poziom PEM w województwie, który zależnie od rodzaju monitoringu wynosił:

- dla stałej sieci monitoringu – 0,79 V/m;
- dla monitoringu badawczego – 0,55 V/m;
- w przypadku średniej wartości dla województwa – 0,73 V/m.

Najwyższy pomiar dla 0,5 godz. pomiaru został odnotowany na terenie Tych, ul. Dmowskiego i był równy 2,7 V/m.

Na terenie województwa śląskiego nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego. Według informacji przekazanych przez WIOŚ w Katowicach, w 2021 r. Wydział Inspekcji przeprowadził 6 kontroli instalacji emitujących PEM do środowiska w terenie. Na podstawie przeprowadzonych działań nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM w środowisku. Poniższa tabela przedstawia dane z monitoringu dla 2021 r.

Tabela 48 Wyniki pomiarów z 2021 r. przeprowadzone w punktach pomiarowych stałej sieci monitoringu na terenie województwa śląskiego[151]

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]
1	Katowice, ul. Panewnicka	0,8
2	Katowice, ul. Krzywoustego	<0,7
3	Katowice, ul. Kwiatowa	<0,7
4	Katowice, ul. Wiązowa	<0,7
5	Częstochowa, ul. Baczyńskiego	<0,7
6	Częstochowa, ul. Słowackiego	<0,7
7	Częstochowa, ul. Armii Krajowej	1,8
8	Częstochowa, ul. Bienia	1,5
9	Sosnowiec, ul. Będzińska	<0,7
10	Sosnowiec, ul. Białostocka	0,9
11	Gliwice, ul. Jasińskiego	<0,7
12	Gliwice, ul. Wrzosowa	<0,7
13	Zabrze, ul. Sitki	<0,7
14	Zabrze, ul. Banachiewicza	1,2
15	Bielsko-Biała, ul. Sternicza	1,0
16	Bielsko-Biała, ul. Wapienna	1,2

[151] Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2021 w województwie śląskim

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]
17	Bytom, Plac Jana	1,4
18	Bytom, ul. Matki Ewy	<0,7
19	Rybnik, ul. Rynkowa	0,8
20	Rybnik, ul. Różańskiego	<0,7
21	Ruda Śląska, ul. Oświęcimska	0,7
22	Ruda Śląska, ul. Energetyków	<0,7
23	Tychy, ul. Zaręby	0,7
24	Tychy, ul. Dmowskiego	2,7
25	Dąbrowa Górnicza, ul. Chopina	1,3
26	Dąbrowa Górnicza, ul. Krasickiego	0,9
27	Chorzów, ul. Karłowicza	<0,7
28	Chorzów, ul. 3 -go Maja	<0,7
29	Jaworzno, ul. ks. A. Mroczka	<0,7
30	Jastrzębie -Zdrój, ul. Harcerska	2,1
31	Mysłowice, ul. Jana Nygi	<0,7
32	Siemianowice Śląskie, ul. Wróblewskiego	1,4
33	Żory, ul. Żołnierzy Września	1,6
34	Tarnowskie Góry, ul. Morcinka	<0,7
35	Będzin, ul. Skalskiego	0,7
36	Piekary Śląskie, ul. Piłsudzkiego	1,09
37	Racibórz, ul. Kasprowicza	<0,7
38	Pszczyna, ul. Szymanowskiego	<0,7
39	Świętochłowice, ul. Harcerska	<0,7

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]
40	Zawiercie, ul. Reymonta	0,7
41	Wodzisław Śląski, Rynek	1,9
42	Czechowice-Dziedzice, ul. Traugutta	<0,7
43	Czerwionka - Leszczyny, ul. Szkolna	<0,7
44	Mikołów, ul. Słowackiego	2,0
45	Knurów, ul. Jedności Narodowej	<0,7
46	Cieszyn, ul. Trzanowskiego	<0,7
47	Myszków, ul. Pułaskiego	<0,7
48	Czeladź, ul. Szpitalna	1,7
49	Żywiec, ul. Świętokrzyska	<0,7
50	Skoczów, ul. Cieszyńska	<0,7
51	Lubliniec, ul. Paderewskiego	<0,7
52	Łaziska Górne, ul. Św. Jana Pawła II	1,1
53	Rydułtowy, Rynek	1,1
54	Orzesze, ul. Gliwicka	1,4
55	Kłobuck, ul. Rómmla	1,2
56	Bieruń, ul. Chemików	<0,7
57	Pyskowice, Rynek	2,5
58	Radlin, ul. Kwiatowa	<0,7
59	Wilamowice, Rynek	1,9
60	Radzionków, ul. Długa	<0,7
61	Lędziny, ul. Lędzińska	<0,7

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]
62	Ustroń, ul. Kojzara	<0,7
63	Łazy, ul. Fabryczna	<0,7
64	Koziegłowy, ul. Częstochowska	<0,7
65	Pszów, ul. Juranda	1,0
66	Strumień, ul. 1-go Maja	<0,7
67	Blachownia, ul. Sienkiewicza	1,0
68	Siewierz, ul. Piaskowa	<0,7
69	Kuźnia Raciborska, ul. Browarna	0,8
70	Wisła, ul. Górnośląska	<0,7
71	Woźniki, ul. Powstańców	0,7

Stan na 2022 r.

W 2022 r. na terenie województwa śląskiego przeprowadzono łącznie 103 pomiary monitoringowe, z czego 79 w ramach stałej sieci monitoringu obejmującej tereny miejskie i 24 w ramach monitoringu badawczego prowadzonego na terenach wiejskich.

Ze względu na liczbę mieszkańców w ramach stałej sieci punktów pomiarowych w poszczególnych miastach o danej liczbie mieszkańców wykonano następującą ilość pomiarów:

- poniżej 20 000 mieszkańców – 16 pomiarów;
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców – 17 pomiarów;
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców – 20 pomiarów;
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców – 20 pomiarów;
- powyżej 200 000 mieszkańców – 6 pomiarów.

W 2022 r. określono średni poziom PEM w województwie, który zależnie od rodzaju monitoringu wynosił:

- dla stałej sieci monitoringu – 0,93 V/m;
- dla monitoringu badawczego – 0,53 V/m;
- w przypadku średniej wartości dla województwa – 0,83 V/m.

Najwyższy pomiar dla 0,5 godz. pomiaru został odnotowany na terenie Będzina, ul. Rycerska i był równy 3,9 V/m. Na terenie województwa śląskiego nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego. W 2022 r. według informacji WIOŚ w Katowicach, Wydział Inspekcji przeprowadził 6 kontroli instalacji emitujących PEM do środowiska w terenie, w tym jedną

z pomiarami. Na podstawie przeprowadzonych działań nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM w środowisku.

Poniższa tabela przedstawia dane z monitoringu dla 2022 r.

Tabela 49 Wykaz punktów pomiarowych stałej sieci monitoringu i prezentacja wyników pomiarów w 2022 r. na terenie województwa śląskiego[152]

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]
1	Katowice, ul. Łętowskiego	0,8
2	Katowice, ul. Uniwersytecka	*
3	Katowic, ul. Graniczna	1,0
4	Częstochowa, ul. Mireckiego	0,9
5	Częstochowa, ul. Partyzantów	*
6	Częstochowa, ul. Kościelna	0,9
7	Sosnowiec, ul. Baczyńskiego	1,8
8	Sosnowiec, ul. Śliwki	0,7
9	Gliwice, ul. Świętokrzyska	1,4
10	Gliwice, ul. Rubinowa	*
11	Zabrze, ul. Sądowa	*
12	Zabrze, ul. Bytomska	*
13	Bielsko-Biała, ul. Wyspiańskiego	1,4
14	Bielsko-Biała, ul. Łagodna	1,1
15	Bytom, ul. Świętochłowicka	*
16	Bytom, ul. Legionów	0,7
17	Rybnik, ul. Orzepowicka	1,7
18	Rybnik, ul. Gałczyńskiego	1,2
19	Ruda Śląska, ul. Kubiny	0,7

[152] Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 w województwie śląskim

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]
20	Ruda Śląska, ul. Joanny	1,0
21	Tychy, ul. Wojska Polskiego	*
22	Tychy, ul. Myśliwska	0,7
23	Dąbrowa Górnicza, ul. Strzemieszycka	0,8
24	Dąbrowa Górnicza, ul. Zwycięstwa	2,3
25	Chorzów, ul. Bożogrobców	1,3
26	Chorzów, ul. Gałeczki	0,8
27	Jaworzno, ul. Piłsudskiego	*
28	Jaworzno, ul. Szymanowskiego	*
29	Jastrzębie-Zdrój, ul. Poznańska	1,2
30	Jastrzębie-Zdrój, ul. Ruchu Oporu	0,7
31	Mysłowice, ul. Dzierżonia	1,2
32	Mysłowice, ul. Armii Krajowej	1,5
33	Siemianowice Śląskie, ul. Szymanowskiego	2,7
34	Siemianowice Śląskie, ul. Stara Szosa	1,0
35	Żory, ul. Traugutta	1,0
36	Żory, ul. Słoneczna	*
37	Tarnowskie Góry, ul. Słoneczników	1,7
38	Tarnowskie Góry, ul. Pokoju	*
39	Będzin, ul. Kielecka	1,6
40	Będzin, ul. Rycerska	3,9
41	Piekary Śląskie, ul. G. Waculika	*

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]
42	Piekary Śląskie, ul. C.K Norwida	1,5
43	Racibórz, ul. Królewska	*
44	Racibórz, ul. Szczęśliwa	*
45	Pszczyna, ul. Opolczyka	*
46	Pszczyna, ul. Kopernika	1,6
47	Świętochłowice, ul. Powstańców Śląskich	2,4
48	Zawiercie, ul. Miodowa	1,0
49	Wodzisław Śląski, ul. Osiedle Dąbrówki	1,9
50	Czechowice-Dziedzice, ul. Kołłątaja	*
51	Czerwionka-Leszczyny, Plac Grunwaldzki	1,5
52	Mikołów, ul. Żwirki i Wigury	1,3
53	Knurów, ul. Kilińskiego	0,8
54	Cieszyn, ul. Hallera	0,9
55	Myszków, ul. W. Sikorskiego	1,0
56	Czeladź, ul. Spacerowa	1,2
57	Żywiec, ul. Grunwaldzka	*
58	Skoczów, ul. Górny Bór	*
59	Lubliniec, ul. W. Hajdy	*
60	Łaziska Górne, ul. Powstańców	0,7
61	Rydułtowy, ul. Mickiewicza	*
62	Orzesze, ul. Fabryczna	0,9
63	Kłobuck, ul. Zamkowa	*

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]
64	Koniecpol, ul. Zamkowa	0,8
65	Toszek, ul. G. Morcinka	1,7
66	Imielin, ul. J. Hallera	1,3
67	Krzepice, Rynek	1,0
68	Ogrodzieniec, ul. T. Kościuszki	*
69	Wojkowice, ul. J. III Sobieskiego	0,9
70	Sośnicowice, ul. Powstańców	*
71	Kalety, ul. 1-go Maja	0,9
72	Pilica, ul. 17-go Stycznia	*
73	Poręba, ul. Przemysłowa	1,1
74	Żarki, ul. Myszkowska	*
75	Szczekociny, ul. Senatorska	*
76	Miasteczko Śląskie, ul. Dębina	*
77	Sławków, Rynek	*
78	Szczyrk, ul. Myśliwska	1,0
79	Krzanowice, ul. Szpitalna	*

* - pomiar poniżej progu czułości sondy pomiarowej (0,7 V/m)

Stan na 2023 r.

W 2023 r. na terenie województwa śląskiego przeprowadzono łącznie 94 pomiary monitoringowe, z czego 71 w ramach stałej sieci monitoringu obejmującej tereny miejskie i 23 w ramach monitoringu badawczego prowadzonego na terenach wiejskich.

Ze względu na liczbę mieszkańców w ramach stałej sieci punktów pomiarowych w poszczególnych miastach o danej liczbie mieszkańców wykonano następującą ilość pomiarów:

- poniżej 20 000 mieszkańców – 17 pomiarów;
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców – 16 pomiarów;
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców – 10 pomiarów;
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców – 20 pomiarów;

- powyżej 200 000 mieszkańców – 8 pomiarów.

W 2023 r. określono średni poziom PEM w województwie, który zależnie od rodzaju monitoringu wynosił:

- dla stałej sieci monitoringu – 0,86 V/m;
- dla monitoringu badawczego – 0,52 V/m;
- w przypadku średniej wartości dla województwa – 0,78 V/m.

Najwyższy pomiar dla 0,5 godz. pomiaru został odnotowany na terenie Tych, ul. Dmowskiego i był równy 3,6 V/m. Na terenie województwa śląskiego nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego. Według informacji przekazanych przez WIOŚ w Katowicach, w 2023 r. Wydział Inspekcji nie przeprowadził kontroli instalacji emitujących PEM do środowiska w terenie. Zarządzający instalacjami emitującymi PEM przekazali 1141 sprawozdań z pomiarów PEM, 183 spośród nich została skontrolowana przez WIOŚ Katowice. Na podstawie przeprowadzonych działań nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM w środowisku.

Poniższa tabela przedstawia dane z monitoringu dla 2023 r.

Tabela 50 Wykaz punktów pomiarowych stałej sieci monitoringu i prezentacja wyników pomiarów w 2023 r. na terenie województwa śląskiego[153]

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]
1	Katowice, ul. Panewnicka	*
2	Katowice, ul. Krzywoustego	*
3	Katowice, ul. Kwiatowa	*
4	Katowice, ul. Wiązowa	*
5	Częstochowa, ul. Baczyńskiego	*
6	Częstochowa, ul. Słowackiego	*
7	Częstochowa, ul. Armii Krajowej	1,7
8	Częstochowa, ul. Bienia	1,6
9	Sosnowiec, ul. Będzińska	*
10	Sosnowiec, ul. Białostocka	0,8
11	Gliwice, ul. Jasińskiego	*

[153] Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2023 w województwie śląskim

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]
12	Gliwice, ul. Wrzosowa	*
13	Zabrze, ul. Sitki	*
14	Zabrze, ul. Banachiewicza	1,4
15	Bielsko-Biała, ul. Sternicza	1,3
16	Bielsko-Biała, ul. Wapienna	1,1
17	Bytom, Plac Jana	1,5
18	Bytom, ul. Matki Ewy	0,8
19	Rybnik, ul. Rynkowa	0,9
20	Rybnik, ul. Różańskiego	1,0
21	Ruda Śląska, ul. Oświęcimska	1,1
22	Ruda Śląska, ul. Energetyków	*
23	Tychy, ul. Zaręby	*
24	Tychy, ul. Dmowskiego	3,6
25	Dąbrowa Górnicza, ul. Chopina	1,6
26	Dąbrowa Górnicza, ul. Krasickiego	1,2
27	Chorzów, ul. Karłowicza	*
28	Chorzów, ul. 3 -go Maja	*
29	Jaworzno, ul. ks. A. Mroczka	0,7
30	Jastrzębie -Zdrój, ul. Harcerska	1,9
31	Mysłowice, ul. Jana Nygi	*
32	Siemianowice Śląskie, ul. Wróblewskiego	1,5
33	Żory, ul. Żołnierzy Września	1,3
34	Tarnowskie Góry, ul. Morcinka	*

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]
35	Będzin, ul. Skalskiego	*
36	Piekary Śląskie, ul. Piłsudzkiego	1,3
37	Racibórz, ul. Kasprowicza	*
38	Pszczyna, ul. Szymanowskiego	*
39	Świętochłowice, ul. Harcerska	*
40	Zawiercie, ul. Reymonta	1,7
41	Wodzisław Śląski, Rynek	1,7
42	Czechowice-Dziedzice, ul. Traugutta	*
43	Czerwionka - Leszczyny, ul. Szkolna	*
44	Mikołów, ul. Słowackiego	2,2
45	Knurów, ul. Jedności Narodowej	0,7
46	Cieszyn, ul. Trzanowskiego	*
47	Myszków, ul. Pułaskiego	0,8
48	Czeladź, ul. Szpitalna	2,6
49	Żywiec, ul. Świętokrzyska	*
50	Skoczów, ul. Cieszyńska	*
51	Lubliniec, ul. Paderewskiego	*
52	Łaziska Górne, ul. Św. Jana Pawła II	*
53	Rydułtowy, Rynek	*
54	Orzesze, ul. Gliwicka	1,8
55	Bieruń, ul. Chemików	*
56	Pyskowice, Rynek	1,5
57	Radlin, ul. Kwiatowa	*
58	Wilamowice, Rynek	1,8

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]
59	Radzionków, ul. Długa	1,0
60	Lędziny, ul. Lędzińska	*
61	Ustroń, ul. Kojzara	*
62	Łazy, ul. Fabryczna	1,3
63	Koziegłowy, ul. Częstochowska	0,7
64	Pszów, ul. Juranda	*
65	Strumień, ul. 1-go Maja	*
66	Blachownia, ul. Sienkiewicza	1,5
67	Siewierz, ul. Piaskowa	*
68	Kuźnia Raciborska, ul. Browarna	1,0
69	Wisła, ul. Górnośląska	*
70	Woźniki, ul. Powstańców	1,4
71	Kłobuck, ul. Rómmla	0,8

* - pomiar poniżej progu czułości sondy pomiarowej (0,7 V/m).

Stan na 2024 r.

W 2024 r. na terenie województwa śląskiego przeprowadzono łącznie 103 pomiary monitoringowe, z czego 79 w ramach stałej sieci monitoringu obejmującej tereny miejskie i 24 w ramach monitoringu badawczego prowadzonego na terenach gmin wiejskich.

Ze względu na liczbę mieszkańców w ramach stałej sieci punktów pomiarowych w poszczególnych miastach o danej liczbie mieszkańców wykonano następującą ilość pomiarów:

- poniżej 20 000 mieszkańców – 17 pomiarów;
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców – 16 pomiarów;
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców – 20 pomiarów;
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców – 20 pomiarów;
- powyżej 200 000 mieszkańców – 6 pomiarów.

Na czas opracowywania Raportu nie została jeszcze udostępniona ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku za 2024 r.

2.10.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 51 Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel strategiczny: Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach		
Cel operacyjny: PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych		
PEM 1.1.	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	WIOŚ
PEM 1.2.	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	JST, przedsiębiorstwa

Tabela 52 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji „Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel: Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych		
Kierunek interwencji: PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych		
PEM 1.1.	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	GIOŚ
PEM 1.2.	Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi	gminy

2.10.2.1. Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach

2.10.2.1.1. PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych

PEM 1.1. Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. GIOŚ prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Aktualnie, na terenie województwa śląskiego nie zarejestrowano terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów PEM w środowisku.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Na terenie województwa śląskiego w 2021 r. przeprowadzono pomiary okresowe PEM:

- monitoring badawczy – 24 pomiary;
- sieć stała – 71 pomiarów.

W 2022 r. przeprowadzono pomiary okresowe PEM:

- monitoring badawczy – 24 pomiary;
- sieć stała – 79 pomiarów.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Na terenie województwa śląskiego w 2023 r. przeprowadzono pomiary okresowe PEM:

- monitoring badawczy – 23 pomiary;
- sieć stała – 71 pomiarów.

W oparciu o zebrane wyniki, wykonano ocenę stanu środowiska w zakresie PEM za lata 2021, 2022 i 2023.

W 2024 r. przeprowadzono pomiary okresowe PEM:

- monitoring badawczy – 24 pomiary;
- sieć stała – 79 pomiarów.

PEM 1.2. Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

- Polskie Sieci Energetyczne od 2022 r. prowadzą modernizację linii 400 kV relacji Trębaczew – Dobrzeń/Joachimów;
- wprowadzono odpowiednie zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego w zakresie ograniczenia oddziaływania pól

elektromagnetycznych. Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją, zapisy uwzględniono w mpzp gmin: Brenna, Kozy, Mierzęcice, Sosnowiec, Sławków, Zawiercie oraz na terenie powiatu częstochowskiego gminy: Dąbrowa Zielona, Janów, Olsztyn, Mstów, Kruszyna;

- urzędy gmin przyjmowały zgłoszenia instalacji emitujących PEM, prowadziły ich analizę pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa oraz przekazywały Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska w Katowicach;
- opracowano wytyczne do lokalizacji nowej zabudowy, wzdłuż przebiegu istniejących i planowanych linii elektroenergetycznych będących częścią sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej na terenie gminy Wilkowice.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

- Polskie Sieci Energetyczne od 2022 r. prowadzą modernizację linii 400 kV relacji Trębaczew – Dobrzeń/Joachimów. Dostosowano odcinek linii od SE Trębaczew do słupa 70 (stara numeracja 183) linii Trębaczew-Joachimów/Dobrzeń do zwiększonej obciążalności prądowej, przy zachowaniu odległości przewodów fazowych do ziemi i do obiektów krzyżowanych zgodnie z wymogami prawa;
- Polskie Sieci Energetyczne od 2024 r. prowadzą przebudowę i rozbudowę stacji elektroenergetycznej 220/110 kV Halemba wraz z przebudową wprowadzenia linii 110 kV relacji Wirek – Halemba i Wirek – Halemba 2. Celem zadania jest poprawa pewności zasilania Krajowego Systemu Elektroenergetycznego przez SE Halemba w rejonie Górnego Śląska, zwiększenie niezawodności pracy systemu elektroenergetycznego oraz rozwoju sieci przesyłowej w regionie, a także dostosowania SE Halemba do obowiązujących standardów;
- wprowadzono odpowiednie zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego w zakresie ograniczenia oddziaływania pól elektromagnetycznych. Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją, zapisy uwzględniono w mpzp gmin: Kozy, Mierzęcice, Poraj, Sosnowiec, Sławków, Zawiercie oraz na terenie powiatu częstochowskiego gminy: Dąbrowa Zielona, Janów, Olsztyn, Mstów, Kruszyna;
- urzędy gmin przyjmowały zgłoszenia instalacji emitujących PEM, prowadziły ich analizę pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa oraz przekazywały Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska w Katowicach.

2.10.2.2. Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych

2.10.2.2.1. PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych

PEM 1.1. Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. GIOŚ prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Aktualnie, na terenie województwa śląskiego nie zarejestrowano terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów PEM w środowisku.

Opis realizacji zadania w 2024 r.

Na terenie województwa śląskiego w 2024 r. przeprowadzono pomiary okresowe PEM:

- monitoring badawczy – 24 pomiary;
- sieć stała – 79 pomiarów.

PEM 1.2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, plany zagospodarowania przestrzennego zawierają zapisy umożliwiające kontrolę lokalizacji inwestycji mogących być źródłem PEM, a także wskazania lokalizacyjne i funkcjonalne służące minimalizacji ich oddziaływania.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją, w 2024 r., zadanie realizowały gminy: Bestwina, Blachownia, Bobrowniki, Chybie, Goleszów, Jejkowice, Kozy, Kroczyce, Kłobuck, Kłomnice, Lipie, Lubomia, Mierzęcice, Mikołów, Pietrowice, Poraj, Pyskowice, Skoczów, Sosnowiec, Ustroń, Wodzisław Śląski, Wręczyca Wielka, Zawiercie, Świerklany, Świerklany.

2.10.3. Podsumowanie

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 w zakresie komponentu Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach.

Komponent był realizowany w ramach 1 celu operacyjnego wskazanego poniżej:

- PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych.

W obszarze wymienionego celu operacyjnego wyznaczono 2 zadania.

W latach 2021-2022:

- zrealizowano 2 zadania.

W latach 2023-2024:

- zrealizowano 2 zadania.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 wskazuje, że określony cel strategiczny zostały zrealizowany.

W Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego w zakresie obszaru interwencji Pola elektromagnetyczne (PEM) wyznaczono cel:

- utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych.

Obszar interwencji związany z Polami elektromagnetycznymi był realizowany w ramach 1 kierunku interwencji:

- PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych.

W obszarze wymienionego kierunku interwencji wyznaczono 2 zadania.

W 2024 r.:

- zrealizowano 2 zadania.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego wskazuje, że określony cel został zrealizowany.

2.11. PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM PRZEMYSŁOWYM (PPAP)

2.11.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska za poważną awarią rozumie się zdarzenie zazwyczaj emisję, pożar lub eksplozję, które powstało w wyniku procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji. Poważne awarie prowadzą do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Zakład, który potencjalnie może być źródłem takiej awarii jest identyfikowany jako zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku w zależności od rodzaju, kategorii i ilości niebezpiecznych substancji obecnych w zakładzie.

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 425) do zadań WIOŚ należą takie działania jak: przeciwdziałanie poważnym awariom oraz sprawowanie nadzoru nad usuwaniem ich skutków. Dla Zakładów Dużego Ryzyka (ZDR) oraz Zakładów Zwiększonego Ryzyka (ZZR) sporządzany jest rejestr, który prowadzony jest przez WIOŚ w Katowicach i jest on ilościowo oraz jakościowo zgodny z rejestrem Komendy Wojewódzkiej PSP w Katowicach.

Poniższy wykres przedstawia ilość zakładów zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego, które znajdują się w rejestrze zakładów o dużym ryzyku (ZDR) oraz zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR).

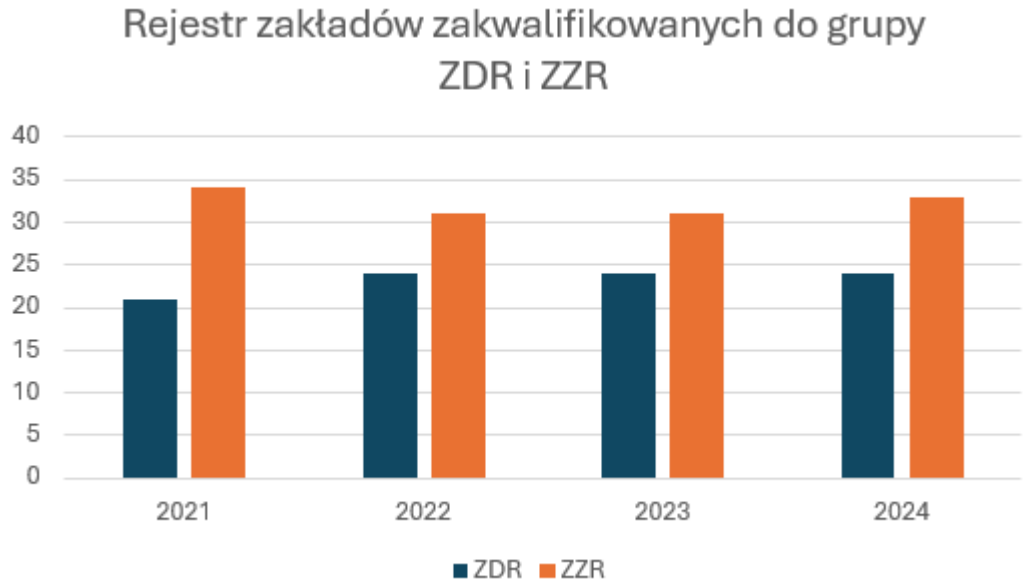

Ryc. 15 Rejestr zakładów zakwalifikowanych do grupy o dużym ryzyku oraz grupy o zwiększonym ryzyku z podziałem na lata 2021-2024[154]

Stan na 2021 r.

W 2021 r. w rejestrze widniało 55 zakładów z terenu województwa śląskiego, z czego:

- 21 zakładów zakwalifikowano do grupy o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZDR);
- 34 zakłady zakwalifikowano do grupy o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZZR).

Względem 2020 r. liczba przedsiębiorstw, które mogą spowodować poważne awarie zmniejszyła się o jeden zakład (ZZR).

W 2021 r. do WIOŚ w Katowicach zgłoszono 2 poważne awarie przemysłowe:

- wybuch przewożonego materiału w trakcie prowadzenia rutynowej procedury unieszkodliwiania odpadów w zakładzie zajmującym się produkcją, utylizacją i składowaniem materiałów wybuchowych;
- wybuch nieokreślonej ilości acetylenu przewożonego w butli zawierającej łącznie 8 kg gazu w formie skroplonej.

[154] Wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej na lata 2021, 2022, 2023 i 2024. GIOŚ

Stan na 2022 r.

W 2022 r. liczba przedsiębiorstw zakwalifikowanych do grupy zakładów:

- ZDR zwiększyła się o 3 przedsiębiorstwa i wynosiła 24 zakłady;
- ZZR zmniejszyła się o 3 przedsiębiorstwa i wynosiła 31 zakładów.

W 2022 r. do WIOŚ w Katowicach zgłoszono 2 poważne awarie przemysłowe:

- eksplozja materiałów wybuchowych podczas procesu technologicznego mieszania surowców do produkcji dynamitu, w zakładzie zajmującym się produkcją materiałów wybuchowych;
- wybuch mieszanki paliw, które znajdowały się w zbiorniku (olej opałowy, benzyna, olej napędowy) w zakładzie zajmującym się sprzedażą nowych i używanych pojazdów oraz części i akcesoriów dla kierowców. W następstwie eksplozji doszło do pożaru w pomieszczeniu kotłowni (bezpośrednio przylegającym do hali).

Stan na 2023 r.

W 2023 r. liczba przedsiębiorstw zakwalifikowanych do grupy zakładów:

- ZDR wynosiła 24 zakłady;
- ZZR wynosiła 31 zakładów.

W 2023 r. zgłoszono 3 awarie, które nie spełniały kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1555).

Stan na 2024 r.

W 2024 r. liczba przedsiębiorstw zakwalifikowanych do grupy zakładów:

- ZDR wynosiła 24 zakłady;
- ZZR zwiększyła się o 2 przedsiębiorstwa i wynosiła 33 zakłady.

Na czas opracowania Raportu dane o poważnych awariach przemysłowych za 2024 r. nie były jeszcze udostępnione.

2.11.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 53 Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Przeciwdziałanie poważnym awariom (PPAP)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel strategiczny: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków		
Cel operacyjny: PPAP 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii		
PPAP 1.1.	Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)	WIOŚ, przedsiębiorstwa
PPAP 1.2.	Badanie przyczyn poważnych awarii w rejonach zmian warunków hydrogeologicznych, wywołanych działalnością górniczą	Nadzór górniczy, GIG, WIOŚ
PPAP 1.3.	Opracowanie raportów o bezpieczeństwie przez zakłady o dużym ryzyku na terenie województwa	Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii
PPAP 1.4.	Kontrola zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii wraz z egzekwowaniem przez zakłady wymagań dotyczących zapobiegania poważnym awariom	WIOŚ
PPAP 1.5.	Opracowanie przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej, położonego poza zakładem o dużym ryzyku, na podstawie informacji złożonych przez prowadzących zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej	KW PSP
PPAP 1.6.	Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz	KW PSP, KP PSP, OSP

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
	w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom	
PPAP 1.7.	Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii	WIOŚ
PPAP 1.8.	Prowadzenie i weryfikacja elektronicznej bazy danych, w zakresie zakładów mogących powodować poważną awarię	WIOŚ
PPAP 1.9.	Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	Sprawcy awarii
PPAP 1.10.	Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego	RDOŚ
PPAP 1.11.	Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe	UMWŚ, Zarządcy dróg, JST
Cel operacyjny: PPAP 2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych		
PPAP 2.1.	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	UMWŚ, JST, Policja, PSP, WIOŚ

Tabela 54 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji „Zagrożenia poważnymi awariami (ZPA)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków		
Kierunek interwencji: ZPA 1. Zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii		
ZPA 1.1.	Prowadzenie i aktualizowanie rejestru poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważne awarie	GIOŚ
ZPA 1.2.	Kontrola podmiotów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz potencjalnych sprawców awarii	WIOŚ
ZPA 1.3.	Usuwanie skutków poważnych awarii	sprawcy awarii, PSP
ZPA 1.4.	Poprawa technicznego wyposażenia służb	PSP, OSP
Kierunek interwencji: ZPA 2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych		
ZPA 2.1.	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	powiaty, gminy, służby interwencyjne, WIOŚ, Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego

2.11.2.1. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

2.11.2.1.1. PPAP 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii

PPAP 1.1. Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)

Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym wymaga podejmowania w zakładach ZZR i ZDR szeregu działań technicznych, organizacyjnych i prawnych. W ramach tego procesu przedsiębiorcy zobowiązani są m.in. do oceny ryzyka, opracowania planów awaryjnych, wdrożenia procedur bezpieczeństwa oraz współpracy z odpowiednimi służbami i organami nadzoru, takimi jak WIOŚ i PSP.

W latach 2021-2024 WIOŚ w Katowicach, w sposób ciągły, prowadził następujące działania:

- kontrola zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych. Prowadzono kontrole terenowe w zakładach, należących do podmiotów korzystających ze środowiska oraz kontrole bez wyjazdu w teren, oparte na analizie dokumentacji, dostarczanej przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą;
- udział w ćwiczenia wewnętrznych i zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR);
- opiniowanie Raportów o bezpieczeństwie zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR);
- instruktaże dla prowadzących zakłady stwarzające ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;
- opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie lokalizacji zakładów ryzyka i ich sąsiedztwa;
- spotkania z przedstawicielami Powiatowych Komend PSP z obszaru działania częstochowskiej Delegatury WIOŚ, w celu analizy bieżących problemów związanych z prowadzeniem przez PSP akcji ratowniczych, zgłoszeń zagrożenia środowiska i poważnych awarii przemysłowych;
- uczestniczenie w ćwiczeniach organizowanych przez Państwową Strażą Pożarną w zakładach dużego i zwiększonego ryzyka.

W 2024 r. GIOŚ zorganizował szkolenie w zakresie poważnych awarii dla przedstawicieli WIOŚ.

Zakład RCEkoenergia Sp. z o.o. w Czechowicach-Dziedzicach, w latach 2021-2024 prowadził:

- remont i wymianę aparatury kontrolno-pomiarowej i automatyki (AKPiA), kabli ŚN i NN, instalacji rozdzielni obwodów pomiarowych tras kablowych, instalacji odgromowych i uziemiających, transformatorów;
- wymianę układów pomiarowych, aparatury na stacjach i w rozdzielnicach;

- remont kotłów, rurociągów, bloku energetycznego, pomp na instalacji chłodzenia; serwis pomp, agregatu i chłodni wentylatorowych, turbiny;
- badanie ochrony przeciwporażeniowej;
- badania eksploatacyjne w sieciach elektroenergetycznych, baterii akumulatorów, urządzeń poddozorowych;
- badania okresowe instalacji odgromowej, stanu izolacji elektrycznych, urządzeń dźwigowych;
- przegląd urządzeń w wykonaniu przeciwwybuchowym;
- sprawdzenie, kalibracja i wzorcowanie AKPiA (2021 r., 2022 r., 2023 r.);
- przegląd sieci gazu (2021 r., 2023 r., 2024 r.).

Seppeler Ocynkownia Śląsk Sp. z o.o. w Chrzanowie przeprowadziła w 2024 r. aktualizację programu zapobiegania awariom (PZA).

Envien Biopaliwa Polska z Czechowic-Dziedzic prowadzi cykliczne szkolenia BHP. Instalacja podlega okresowym kontrolom przeciwpożarowym, stan techniczny instalacji oraz infrastruktura wokół niej jest monitorowana w trybie ciągłym.

PPAP 1.2. Badanie przyczyn poważnych awarii w rejonach zmian warunków hydrogeologicznych, wywołanych działalnością górniczą

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. 2024 r. poz. 425) badanie przyczyn powstawania poważnych awarii należy do Inspekcji Ochrony Środowiska. W przypadku wystąpienia awarii należy przeprowadzić analizę w celu ustalenia przyczyny tej awarii. Pozwoli to w przyszłości uniknąć sytuacji kryzysowych oraz zaplanować działania zapobiegawcze.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Na podstawie ankietyzacji nie zarejestrowano poważnych awarii w rejonach zmian hydrogeologicznych, wywołanych działalnością górniczą.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Na podstawie ankietyzacji nie zarejestrowano poważnych awarii w rejonach zmian hydrogeologicznych, wywołanych działalnością górniczą.

PPAP 1.3. Opracowanie raportów o bezpieczeństwie przez zakłady o dużym ryzyku na terenie województwa

Zgodnie z art. 253 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz rozporządzeniem Ministra Rozwoju z dnia 23 lutego 2016 r. w sprawie raportu o bezpieczeństwie zakładu o dużym ryzyku (Dz.U. z 2016 r. poz. 287) prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do opracowania raportu o bezpieczeństwie.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2024

Według ankietyzacji, aktualizację raportu o bezpieczeństwie dla instalacji produkcyjnych sporządziła spółka NITROERG S.A. w Bieruniu i Krupskim Młynie dla zakładu zlokalizowanego w Bieruniu. Aktualizacja odbyła się na przełomie 2022- 2023 r. Decyzja zatwierdzająca zmiany do Raportu o bezpieczeństwie została wydana przez KW PSP w Katowicach w 2023 r.

PPAP 1.4. Kontrola zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii wraz z egzekwowaniem przez zakłady wymagań dotyczących zapobiegania poważnym awariom

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach współpracuje z Państwową Strażą Pożarną w zakresie kontroli przestrzegania przepisów dotyczących przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym. W ramach tej współpracy, obie instytucje prowadzą wspólne kontrole w zakładach dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

W latach 2021-2024 WIOŚ w Katowicach, w sposób ciągły realizował zadanie, prowadząc następujące działania:

- kontrola zakładów ZDR co roku;
- kontrola zakładów ZZR raz na trzy lata;
- kontrola zakładów „pozostałych”;
- wydawanie decyzji w zakresie poważnych awarii, zarządzeń pokontrolnych, pouczeń, mandatów oraz wystąpień do innych organów.

PPAP 1.5. Opracowanie przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej, położonego poza zakładem o dużym ryzyku, na podstawie informacji złożonych przez prowadzących zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

Komendant wojewódzki PSP, na podstawie danych z raportu o bezpieczeństwie, wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego i innych niezbędnych informacji, sporządza zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy (ZPOR). W przypadku wystąpienia zagrożenia awarią przemysłową lub samej awarii, zakład musi niezwłocznie przystąpić do jego realizacji.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Aktualizację ZPOR przeprowadziły następujące podmioty:

- Amerigas Polska Sp. z o.o., w Sławkowie;
- Italmatch Polska Sp. z o.o. w Chorzowie;
- TanQuid Polska Sp. z o.o. w Radzionkowie;
- Nitroerg S.A. w Bieruniu;
- DAW-BYTOM Sp. z o.o. w Zabrzu.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

W 2023 r. przeprowadzono aktualizację ZPOR Terminala Przeładunkowego Gazu Płynnego Polski Gaz S.A., Oddział w Sosnowcu.

PPAP 1.6. Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom

W ramach tego zadania zapewniono jednostkom straży pożarnej niezbędny sprzęt, specjalistyczne pojazdy i narzędzia umożliwiające skuteczne działania w sytuacjach awaryjnych związanych z zagrożeniem wystąpienia poważnych awarii.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Doposażenie Państwowej Straży Pożarnej województwa śląskiego obejmowało:

- specjalistyczne pojazdy oraz sprzęt ratowniczy w celu zmniejszenia zagrożeń dla środowiska naturalnego;
- zaplecze logistyczne z funkcją dekontaminacji na wypadek wystąpienia zagrożenia chemiczno-ekologicznego.

Doposażenie było dofinansowane ze środków WFOŚiGW w Katowicach, NFOŚiGW, Funduszu COVID, Funduszu Wsparcia oraz środków pozyskanych z wpływów uzyskanych ze składek z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia od ognia.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Doposażenie Państwowej Straży Pożarnej województwa śląskiego obejmowało:

- sprzęt do usuwania szkodliwych substancji pożarowych z ubrań specjalnych oraz przywracania podstawowych parametrów ochronnych tych ubrań;
- specjalistyczne pojazdy w celu zmniejszenia zagrożeń dla środowiska naturalnego;
- zestawy ratowniczych narzędzi hydraulicznych.

Komenda Wojewódzka PSP otrzymała dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w Katowicach, NFOŚiGW oraz środków pozyskanych z wpływów uzyskanych ze składek z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia od ognia, przekazywanych przez zakłady ubezpieczeń na podstawie art.38 ust.1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2025 r. poz. 188) na zakup sprzętu i specjalistycznych pojazdów.

PPAP 1.7. Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii

Główny Inspektor Ochrony Środowiska zgodnie z art. 31 ust. 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 425) prowadzi rejestr poważnych awarii. GIOŚ prowadzi aplikację POWAŻNE AWARIE – bazę do gromadzenia danych dot. zarejestrowanych przez IOŚ poważnych awarii i zdarzeń o znamionach poważnej awarii oraz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie było realizowane. W 2021 r. przeprowadzono aktualizację oprogramowania. Celem aktualizacji aplikacji POWAŻNE AWARIE był rozwój i utrzymanie bazy danych, poprawa funkcjonalności systemu wynikająca z aktualnych doświadczeń oraz udoskonalenie interfejsu aplikacji tak aby usprawnić pozyskiwanie danych, niezbędnych do realizacji codziennych obowiązków inspektorów IOŚ korzystających z programu. Zadanie zostało zrealizowane z budżetu własnego GIOŚ.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie było realizowane.

PPAP 1.8. Prowadzenie i weryfikacja elektronicznej bazy danych, w zakresie zakładów mogących powodować poważną awarię

GIOŚ prowadzi ogólnodostępną bazę danych o zakładach o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej dostępnej po adresem https://inspire.gios.gov.pl/imap/#gpmap=gpmapSEVESO.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie realizowane na bieżąco.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie realizowane na bieżąco.

PPAP 1.9. Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku

Podmiotem zobowiązanym do usuwania skutków poważnych awarii w środowisku jest prowadzący zakład i Państwowa Straż Pożarna.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Nie stwierdzono występowania poważnej awarii, której skutki były usuwane.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Nie stwierdzono występowania poważnej awarii, której skutki były usuwane.

PPAP 1.10. Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego

W przypadku nieustalenia podmiotu, który spowodował zanieczyszczenie środowiska właściwy organ usuwa skutki tego zanieczyszczenia.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

RDOŚ nie realizował działań w danym zakresie.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

RDOŚ nie realizował działań w danym zakresie.

PPAP 1.11. Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe

Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w przypadku wyprowadzenia transportu substancji niebezpiecznych ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa publicznego oraz środowiska. Wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe realizuje się poprzez stosowanie znaku drogowego B-13a oraz budowę obwodnic omijających tereny zurbanizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie było realizowane przez gminę Wilkowice oraz Cieszyn. W gminie Wilkowice opracowano projekty stałej organizacji ruchu na ul. Eugeniusza Kwiatkowskiego, ul. Wilkowskiej oraz ul. Dworcowej w Wilkowicach. W gminie Cieszyn od 1997 r. obowiązuje zarządzenie burmistrza w sprawie przewozu środków chemicznych, palno-wybuchowych, paliw płynnych i gazowych oraz innych materiałów niebezpiecznych. Dodatkowe, stosowne oznakowanie ustawione jest na drogach.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Na podstawie ankietyzacji nie uzyskano informacji o realizacji zadania.

2.11.2.1.2. PPAP 2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych

PPAP 2.1. Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii

Działania w zakresie kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia z tytułu poważnych awarii kierowanych do społeczeństwa prowadzono m.in. poprzez działania informacyjno-edukacyjne, wydawanie broszur, udostępnianie informacji na stronach internetowych. Organizowano festyny, prelekcje i spotkania z przedstawicielami służb ratowniczych, w zakresie postepowania w sytuacjach wystąpienia zagrożeń. Służby ratownicze prowadziły współpracę z placówkami oświatowymi oraz zakładami pracy. Prowadzone działania mają na celu przygotowanie społeczeństwa na sytuacje kryzysowe wynikające z wystąpienia poważnych awarii przemysłowych.

Dodatkowo, na stronie internetowej GIOŚ: https://www.gov.pl/web/gios/di-publikacje-i-wytyczne dostępne są publikacje i wytyczne dotyczące przeciwdziałania poważnym awariom.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Blachownia, Brenna, Cieszyn, Gliwice, Gorzyce, Jaworzno, Lipowa, Poraj, Skoczów, Strumień, Suszec, Żory, powiat częstochowski, Komenda Miejska Policji w Zabrzu, Komenda Powiatowa Policji w Cieszynie, Komenda Powiatowa Policji w Żywcu, Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Blachownia, Brenna, Cieszyn, Gliwice, Gorzyce, Jaworzno, Lipowa, Poraj, Skoczów, Strumień, Suszec, Żory, powiat częstochowski, Komenda Miejska Policji w Zabrzu, Komenda Powiatowa Policji w Cieszynie, Komenda Powiatowa Policji w Żywcu, Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach.

Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego

2.11.2.2. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

2.11.2.2.1. ZPA 1. Zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii

ZPA 1.1. Prowadzenie i aktualizowanie rejestru poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważne awarie

Główny Inspektor Ochrony Środowiska zgodnie z art. 31 ust. 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 425) prowadzi rejestr poważnych awarii. GIOŚ prowadzi aplikację POWAŻNE AWARIE – bazę do gromadzenia danych dot. zarejestrowanych przez IOŚ poważnych awarii i zdarzeń o znamionach poważnej awarii oraz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Zadanie ma charakter ciągły

ZPA 1.2. Kontrola podmiotów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz potencjalnych sprawców awarii

Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej kontrolowane są w trybie ciągłym co roku (poza zakładami wyłączonymi z planu kontroli), natomiast zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej raz na trzy lata oraz w sytuacji wystąpienia zdarzenia awaryjnego z udziałem substancji niebezpiecznych. Analiza rejestru zakładów, stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (wg stanu na 31 grudnia 2024 r.) wykazała, że na terenie woj. śląskiego znajdują się: 24 ZDR oraz 33 ZZR.

ZPA 1.3. Usuwanie skutków poważnych awarii

Kluczowym dokumentem służącym przygotowaniu się na sytuacje nadzwyczajne, w tym katastrofy naturalne, awarie techniczne, zagrożenia środowiskowe jest Plan Zarządzania Kryzysowego (PZK) dla województwa śląskiego oraz dla poszczególnych mniejszych jednostek samorządu terytorialnego. PZK dla województwa śląskiego jest opracowywany i aktualizowany przez Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach. Ostatnia dostępna wersja została zaktualizowana w 2024 r.

ZPA 1.4. Poprawa technicznego wyposażenia służb

Zakup 85 radiowozów oznakowanych z napędem hybrydowym dla jednostek terenowych garnizonu śląskiego.

Dla śląskiego garnizonu policji zakupiono 85 nowoczesnych, ekologicznych radiowozów hybrydowych marki Toyota Corolla TS. Zakup został dofinansowany z budżetu WFOŚiGW.

Jednostki Państwowej Straży Pożarnej województwa śląskiego zostały doposażone w specjalistyczne pojazdy i zaplecze sprzętowe w celu zmniejszenia zagrożeń dla środowiska naturalnego.

2.11.2.2.2. ZPA 2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych

ZPA 2.1. Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii

W zakresie edukacji społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii realizowano szereg działań edukacyjnych i informacyjnych, w tym:

- szkolenia i warsztaty (współpraca jednostek służ ratowniczych z firmami, szkołami i przedszkolami);
- kampanie informacyjne (ulotki, poradniki, broszury, udostępnianie treści na stronach internetowych i w mediach);
- współpraca z instytucjami (wizyty w jednostkach służ ratowniczych);
- oznakowania (tablice z sygnałami powszechnego alarmowania i ostrzegania).

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Brenna, Gorzyce, Jaworzno, Lipie, Lipowa, Poraj,

Skoczów, Strumień, Suszec, Zabrze, Żory, powiat wodzisławski i zawierciański, Komenda Powiatowa Policji w Żywcu, Komenda Miejska Policji w Częstochowie i Zabrzu, GIOŚ.

2.11.3. Podsumowanie

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 w zakresie komponentu Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym (PPAP) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Komponent był realizowany w ramach 2 celów operacyjnych wskazanych poniżej:

- PPAP 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii;
- PPAP 2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych.

W obszarze wymienionych celów operacyjnych wyznaczono 12 zadań.

W latach 2021-2022:

- zrealizowano 9 zadań;
- nie zrealizowano 3 zadań;

W latach 2023-2024:

- zrealizowano 8 zadań;
- nie zrealizowano 3 zadań;
- nie otrzymano informacji na temat 1 zadania.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 wskazuje, że określony cel strategiczny zostały zrealizowany.

W Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego w zakresie obszaru interwencji Zagrożenia poważnymi awariami (ZPA) wyznaczono cel:

- ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Obszar interwencji związany z Zagrożeniem poważnymi awariami był realizowany w ramach 2 kierunków interwencji:

- ZPA 1. Zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii;
- ZPA 2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych.

W obszarze wymienionych kierunków interwencji wyznaczono 5 zadań.

W 2024 r.:

- zrealizowano 5 zadań.

Analiza zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego wskazuje, że określony cel został zrealizowany.

2.12. ZAGADNIENIA SYSTEMOWE (ZS)

2.12.1. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 55. Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Zagadnienia systemowe (ZS)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
ZS1.	Przygotowanie Ogólnodostępnej Platformy Informacji o Środowisku (OPIŚ), jako integralnej części Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (ORSIP)	UMWŚ, GIG
ZS2.	Opracowanie i wdrożenie koncepcji usług ekosystemowych w polityce lokalnej i regionalnej województwa śląskiego	UMWŚ, JST
ZS3.	Opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych dotyczących zwiększenia udziału społeczeństwa w procesach konsultacyjnych i podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa	UMWŚ, JST
ZS4.	Rozpowszechnianie wśród przedsiębiorców zrównoważonych wzorców produkcji, w tym systemów zarządzania środowiskowego	UMWŚ, JST

2.12.1.1.1. ZS 1. Przygotowanie Ogólnodostępnej Platformy Informacji o Środowisku (OPIŚ), jako integralnej części Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (ORSIP)

Informacje o elementach środowiska prezentowane są w ramach Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (ORSIP). Ogólnodostępna Platforma Informacji o Środowisku (OPIŚ) jest integralną częścią Geoportalu ORSIP. Platforma zawiera dane o obszarach chronionych i cennych przyrodniczo oraz innych komponentach środowiska[155].

Za prowadzenie Geoportalu ORSIP 2.0. odpowiada Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Katowicach (WODGiK).

[155] https://geoportal.orsip.pl/gis/apps/experiencebuilder/experience/?id=ee8bd83acb0448dc9933f019a2f5bf4e (stan na dzień: 27.06.2025 r.)

2.12.1.1.2. ZS 2. Opracowanie i wdrożenie koncepcji usług ekosystemowych w polityce lokalnej i regionalnej województwa śląskiego

Koncepcja usług ekosystemowych została uwzględniona w Regionalnej Polityce Miejskiej Województwa Śląskiego (RPMWŚ). Zapewnienie dostępu do tych usług stanowi jeden z elementów celu operacyjnego 1: „Miasta odporne, zrównoważone, zdolne do adaptacji do zmieniających się warunków klimatycznych". Wśród zaplanowanych działań znalazło się wzmacnianie usług ekosystemowych w miastach oraz ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności, obejmujące m. in.:

- kształtowanie powiązanej przestrzennie sieci obszarów świadczących usługi ekosystemowe;
- podejmowanie działań zwiększających w społeczeństwie poziom świadomości i wiedzy o usługach ekosystemowych w miastach, w tym m.in. w ramach proekologicznej puli Marszałkowskiego Budżetu Obywatelskiego;
- wypracowanie konsensusu wokół kwestii związanych z usługami ekosystemowymi oraz różnorodnością biologiczną i georóżnorodnością, zarówno w relacjach z administracją rządową, jak i wewnątrzregionalnie.

W ramach ponadlokalnych projektów flagowych wspierających rozwój obszarów miejskich przewidziano projekt: usługi ekosystemowe na obszarach zurbanizowanych. Zakres przedsięwzięcia obejmuje:

- promocję idei tworzenia parków miejskich w obszarach zurbanizowanych;
- regionalne studium w zakresie obszarów pełniących funkcje przyrodnicze na terenach miejskich;
- inwentaryzację terenów brownfield[156], z wykorzystaniem narzędzi rozwijanych w ramach projektu OPI TPP 2.0 oraz studium możliwości ich zagospodarowania;
- opracowanie miejskich planów zazielenienia z uwzględnieniem terenów poprzemysłowych i zdegradowanych;
- finansowanie pozwalające na tworzenie, utrzymanie oraz uatrakcyjnianie terenów zapewniających usługi ekosystemowe na obszarach zurbanizowanych;
- promocję idei łąk kwietnych wzdłuż dróg oraz na innych dostępnych terenach;
- „Zieloną kopertę" w ramach Marszałkowskiego Budżetu Obywatelskiego.

Zamierzonym efektem ww. działań jest zwiększenie potencjału usług ekosystemowych na terenach silnie zurbanizowanych, dzięki lepszej koordynacji działań i zwiększeniu puli dostępnych zasobów wiedzy.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

W 2021 r. została przyjęta Regionalna Polityka Miejska Województwa Śląskiego Uchwałą Nr 2703/297/VI/2021 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 15 grudnia 2021 r.

[156] Tereny poprzemysłowe zlokalizowane w pobliżu centrów miast

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie było realizowane, gdyż obowiązuje Regionalna Polityka Miejska Województwa Śląskiego, uchwalona Uchwałą Nr 2703/297/VI/2021 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 15 grudnia 2021 r.

2.12.1.1.3. ZS 3. Opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych dotyczących zwiększenia udziału społeczeństwa w procesach konsultacyjnych i podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa

Warunki udziału społeczeństwa w ochronie środowiska, w szczególności w procesie podejmowania decyzji oraz opracowywania dokumentów, zostały określone w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.). Zgodnie z tą ustawą, organy administracji właściwe do wydawania decyzji lub opracowywania projektów dokumentów są zobowiązane do zapewnienia społeczeństwu możliwości udziału w tych procesach, przed ich wydaniem, przyjęciem lub zmianą. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców regionu realizowano poprzez prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie było realizowane przez JST, które podczas opracowywania dokumentów zapewniały udział społeczeństwa w procesie konsultacyjnym zgodnie z zasadami określonymi w ww. ustawie.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie było realizowane przez JST, które podczas opracowywania dokumentów zapewniały udział społeczeństwa w procesie konsultacyjnym zgodnie z zasadami określonymi w ww. ustawie.

UMWŚ rozpoczął prace nad opracowaniem koncepcji, materiałów oraz projektu technicznego strony internetowej poświęconej przyrodzie województwa śląskiego.

2.12.1.1.4. ZS 4. Rozpowszechnianie wśród przedsiębiorców zrównoważonych wzorców produkcji, w tym systemów zarządzania środowiskowego

W ramach prowadzonych spotkań dotyczących planów, programów z zakresu ochrony środowiska, przedsiębiorcy biorący w nich udział byli informowani o prowadzeniu przedsięwzięć na zasadach zgodnych z przepisami prawa ochrony środowiska, a także o możliwości wprowadzenia w zakładzie procedur zarządzania środowiskiem. Jednym z takich systemów jest unijny system certyfikacji środowiskowej EMAS. Rejestracja w systemie EMAS oznacza spełnienie przez organizację wymagań ochrony środowiska w zakresie zarządzania i wykorzystania zasobów.

Opis realizacji zadania w latach 2021-2022

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2023-2024

Zadanie było realizowane.

2.12.2. Podsumowanie

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 w zakresie komponentu Zagadnienia systemowe (ZS) wyznaczono 4 zadania:

- ZS1. Przygotowanie Ogólnodostępnej Platformy Informacji o Środowisku (OPIŚ), jako integralnej części Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (ORSIP);
- ZS2. Opracowanie i wdrożenie koncepcji usług ekosystem;
- ZS3. Opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych dotyczących zwiększenia udziału społeczeństwa w procesach konsultacyjnych i podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa;
- ZS4. Rozpowszechnianie wśród przedsiębiorców zrównoważonych wzorców produkcji, w tym systemów zarządzania środowiskowego.

W latach 2021-2022 oraz 2023-2024 zrealizowano wszystkie zadania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024.

3. Przegląd i weryfikacja priorytetów ochrony środowiska zawartych w Programie

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 określono cel nadrzędny Programu, który brzmi: „Województwo Śląskie regionem innowacyjnej gospodarki i wysokiej jakości życia przy zachowaniu dobrego stanu środowiska przyrodniczego”. Wyznaczając cel nadrzędny Programu opracowano cele strategiczne w obszarach priorytetowych określonych dla Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, które brzmią:

- Obszar A – NOWOCZESNA GOSPODARKA: „Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność”;
- Obszar B – SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW: „Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie”;
- Obszar C – PRZESTRZEŃ: „Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni”;
- Obszar D – RELACJE Z OTOCZENIEM: „Województwo śląskie regionem otwartym będącym istotnym partnerem rozwoju Europy”.

W Programie wyznaczono 11 komponentów środowiska, które określone zostały jako priorytety. W każdym komponencie określono cele strategiczne (długoterminowe) oraz cele operacyjne (krótkoterminowe). Informacje zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 56 Cele strategiczne i operacyjne wyznaczone w poszczególnych komponentach w Programie 2015

Lp.	Komponent	Cel strategiczny	Cel operacyjny
1.	Powietrze atmosferyczne	Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych	PA1. Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych
			PA2. Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza
			PA3. Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza
			PA4.Wdrożenie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających
			PA5. Wzmacnianie współpracy międzyregionalnej w zakresie wspólnej polityki ochrony powietrza, szczególnie z krajem morawsko – śląskim oraz

Lp.	Komponent	Cel strategiczny	Cel operacyjny
			województwem małopolskim poprzez coroczne spotkania
			PA6. Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza
		Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami	PA7. Wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii
			PA8. Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego
			PA9. Kształtowanie postaw służących efektywnemu wykorzystywaniu energii
2.	Zasoby wodne	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód	ZW1. Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły, Odry i Dunaju
			ZW2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu
			ZW3. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk

Lp.	Komponent	Cel strategiczny	Cel operacyjny
			ekstremalnych związanych z wodą
3.	Gospodarka odpadami	Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi, opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii	GO1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury
			GO2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania
			GO3. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem
4.	Ochrona przyrody	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu	OP1. Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej

Lp.	Komponent	Cel strategiczny	Cel operacyjny
			OP2. Wdrożenie narzędzi spójnego systemu zarządzania zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo
			OP3. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności
5.	Zasoby surowców naturalnych	Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych (ZSN)	ZSN1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych
6.	Gleby	Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi	GL1. Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb, w tym m in.: produkcji żywności, magazynowania, filtrowania i przekształcania składników odżywczych, substancji i wody, podstaw rozwoju życia i różnorodności biologicznej, źródła surowców, rezerwuaru pierwiastka węgla oraz zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego oraz archeologicznego
			GL2. Zapobieganie zanieczyszczaniu gleb,

Lp.	Komponent	Cel strategiczny	Cel operacyjny
			w szczególności substancjami powodującymi ryzyko zanieczyszczenia wtórnego
			GL3. Remediacja terenów zanieczyszczonych
			GL4. Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych
			GL5. Minimalizacja stopnia i łagodzenie zasklepiania gleb
			GL6. Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom
			GL7. Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi
7.	Tereny poprzemysłowe	Przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno – ekonomicznymi	TP1. Rewitalizacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych
8.	Hałas	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	H1. Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas
			H2. Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz

Lp.	Komponent	Cel strategiczny	Cel operacyjny
			narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas
9.	Promieniowane elektromagnetyczne	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach	PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych
10	Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	PPAP 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii
11.	Zagadnienia systemowe	-	-

W Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego głównym celem jest dążenie do poprawy stanu środowiska na terenie województwa śląskiego, ograniczenie negatywnego wpływu emisji zanieczyszczeń na środowisko, ochrona i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami". Cele oraz kierunki interwencji określone w Programie są tożsame z celami przyjętymi w krajowych i wojewódzkich dokumentach strategicznych ze szczególnym uwzględnieniem Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" oraz Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej. W Programie wyznaczono 10 komponentów środowiska, które zostały określone jako obszary interwencji. W każdym z nich określono cele oraz kierunki interwencji. Informacje zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 57 Cele i kierunki interwencji wyznaczone w poszczególnych komponentach w Programie 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	OKJP 1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie śląskim
			OKJP 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych
			OKJP 3. Ograniczenie wielkości emisji powierzchniowej oraz dalsza

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
			poprawa efektywności energetycznej
			OKJP 4. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych
			OKJP 5. Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego
2.	Zagrożenie hałasem	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	ZH 1. Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywne poziomy hałasu
			ZH 2. Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas
3.	Pola elektro-magnetyczne	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych
4.	Gospodarowanie wodami	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	GW 1. Prowadzenie działań poprawiających stan chemiczny i ekologiczny jednolitych części wód
		Zwiększenie odporności gospodarki wodnej województwa na zmiany klimatu	GW 2. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat spowodowanych zjawiskami ekstremalnymi

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
5.	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	GWS 1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej
6.	Zasoby geologiczne	Zrównoważona gospodarka zasobami geologicznymi	ZG 1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych
7.	Gleby	Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi	GL 1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb
			GL 2. Ochrona przed osuwiskami
			GL 3. Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych
8.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Rozwój systemu zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawania odpadów, a także wdrażanie i udoskonalanie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego głównie na ich selektywnym zbieraniu	GO 1. Prawidłowe funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami
			GO 2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
9.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej	ZP 1. Pogłębianie wiedzy na temat walorów przyrodniczych województwa oraz wdrażanie działań mających na celu odpowiednie zarządzanie i ochronę zasobów przyrodniczych
			ZP 2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności
			ZP 3. Ochrona i rozwój terenów zieleni oraz zwiększenie bioróżnorodności na obszarach zurbanizowanych, w kontekście zachodzących zmian klimatu
10.	Zagrożenia poważnymi awariami	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	ZPA 1. Zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii
			ZPA 2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych

Realizacja celów i zadań przedstawionych w Programie 2024 powinna być kontynuowana. Wyznaczone priorytety ochrony środowiska są aktualne i zgodne z obowiązującymi krajowymi dokumentami strategicznymi. Ponowna analiza celów powinna zostać przeprowadzona po aktualizacji Polityki Ekologicznej Państwa lub po okresie, dla którego został opracowany Program 2024. W poniższej tabeli przedstawiono sumaryczną ocenę realizacji zadań opisanych w Raporcie. Uwzględnia ona zarówno informację o liczbie realizowanych zadań w Programie 2015, jak i Programie 2024. Dla części zadań nie uzyskano informacji o ich realizacji, w związku z tym zostały zaklasyfikowane do jednej kategorii Liczba nierealizowanych zadań lub brak informacji o realizacji. Większość wyznaczonych zadań została

zrealizowana w raportowanym okresie, zatem określone w Programach cele i priorytety były realizowane przez wyznaczone podmioty.

Tabela 58 Sumaryczna ocena realizacji zadań opisanych w Raporcie

Lp.	Komponent	Lata 2021-2022		Lata 2023-2024		Rok 2024	
		Program 2015				Program 2024	
		Liczba zrealizowanych zadań	Liczba nierealizowanych zadań lub brak informacji o realizacji	Liczba zrealizowanych zadań	Liczba nierealizowanych zadań lub brak informacji o realizacji	Liczba zrealizowanych zadań	Liczba nierealizowanych zadań lub brak informacji o realizacji
1.	Powietrze atmosferyczne/ Ochrona klimatu jakości powietrza	28	0	28	0	14	1
2.	Zasoby wodne/ Gospodarowanie wodami	24	4	25	3	8	0
3.	Gospodarka wodno-ściekowa	-	-	-	-	7	0
4.	Gospodarka odpadami/ Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	12	1	11	2	13	1
5.	Ochrona przyrody/Zasoby przyrodnicze	25	1	25	1	19	0
6.	Zasoby surowców naturalnych	7	1	7	1	4	1
7.	Gleby	13	7	13	7	5	2
8.	Tereny poprzemysłowe	4	0	4	0	-	-
9.	Hałas/Zagrożenie hałasem	12	1	12	1	11	0
10.	Promieniowane elektromagnetyczne/ Pola elektromagnetyczne	2	0	2	0	2	0
11.	Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym/Zagrożenia poważnymi awariami	9	3	8	4	4	1
12.	Zagadnienia systemowe	4	0	4	0	-	-

4. Ocena monitoringu wdrażania programów na terenie województwa śląskiego

Monitoring wdrażania obu programów został oparty na wskaźnikach monitorowania jakości środowiska. W ramach niniejszej oceny przeanalizowano system monitoringu pod kątem dostępności danych, aktualności założeń do wskaźników oraz zgodności wyznaczonych wskaźników z celami ujętymi w programach

W Programie 2015 wyznaczono 37 wskaźników, a wartość bazową przyjęto dla 2013 r. W przypadku kilku wskaźników na przestrzeni lat obowiązywania Programu zmieniały się podmioty odpowiedzialne za realizację zadania – przykładowo w zakresie promieniowania elektromagnetycznego jako źródło danych o wskaźnikach z tego obszaru podany jest WIOŚ, obecnie podmiotem realizującym jest GIOŚ.

W zakresie komponentów powietrze atmosferyczne, zasoby wodne, ochrona przyrody, zasoby surowców naturalnych, gleby oraz przeciwdziałanie poważnym awariom nie zidentyfikowano problemu z dostępnością danych dla wyznaczonych wskaźników.

W celu zachowania ciągłości monitoring Programu 2024 uwzględnia większość wskaźników wyznaczonych na potrzeby Programu 2015. Zastąpione zostały wskaźniki, dla których nie są już dostępne dane lub nie odpowiadały monitorowaniu nowo wyznaczonych celów. W związku z tym wszystkie wskaźniki wyznaczone dla obu programów zostały przedstawione w jednej tabeli.

Tabela 59 przedstawia wartości wskaźników środowiskowych w latach 2021–2024 dla Programu 2015, w którym rokiem bazowym był 2013, oraz dla Programu 2024, w którym rokiem bazowym był 2022. Źródłem danych dla wskaźników jest GUS (Roczniki statystyczne, raporty z serii Ochrona środowiska, BDL i inne) i GIOŚ oraz dokumenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. W trakcie opracowywania Raportu dane za 2024 r. nie były jeszcze dostępne dla części wskaźników.

Tabela 59 Wartości wskaźników środowiskowych w latach 2021-2024

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013 (dla nowych wskaźników rokiem bazowym jest 2022)	2021	2022	2023	2024	Źródło danych o wskaźniku
Powietrze atmosferyczne								
1.	Liczba stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza z przekroczeniem wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu osobno dla: -pyłu zawieszonego PM10 (klasa C)*; -pyłu zawieszonego PM10 (klasa C)***; -pyłu zawieszonego PM2,5 (klasa C,C1)*; -dwutlenku azotu (klasa C)*; -dwutlenku siarki (klasa C)*. - benzo(a)pirenu (klasa C)** - ozonu wg poziomu docelowego (klasa C); -celu długoterminowego dla ozonu pod kątem	-	5 5 5 1 0 5 1 3 -	5 0 3 (1f), 5 (2f) 1 0 5 0 5 1	4 0 0 (1f), 5 (2f) 1 0 5 0 5 1	0 0 0 (1f), 0 (2f) 1 0 5 0 5 1	2 (3)**** 0 0 (1f), 2 (2f) 1 0 5 1 5 1	Roczna ocena jakości powietrza

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013 (dla nowych wskaźników rokiem bazowym jest 2022)	2021	2022	2023	2024	Źródło danych o wskaźniku
	ochrony zdrowia ludzi (klasa D2); -celu długoterminowego dla ozonu pod kątem ochrony roślin (klasa D2)[157]							
2.	Ilość stref jakości powietrza z przekroczeniem wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu	-	5	5	5	5	5	Roczna ocena jakości powietrza
3.	Zmiana stężeń zanieczyszczeń pyłowych (pyłu PM10) na stanowiskach pomiarowych	%	Zmniejszyły się na stanowiskach: Gliwice o 3%, Tychy o 5%,	Zwiększenie na stanowiskach: Gliwice, Katowice i Sosnowiec o 7%, Tychy	Zmniejszenie na stanowiskach: Katowice o 6%, Gliwice o 7%, Sosnowiec	Zmniejszenie na stanowiskach: Sosnowiec o 4%, na stacji komunikacyjnej	Zwiększenie na stanowiskach: Dąbrowa Górnicza o 13%, Gliwice o	Roczna ocena jakości powietrza

[157] Dodane na podstawie Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego 2024

**** w nawiasie podano liczbę stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza z przekroczeniem wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu przed zastosowaniem odliczenia udziału naturalnych źródeł emisji pyłu PM10

1f – I faza pyłu zawieszonego PM2,5

2f – II faza pyłu zawieszonego PM2,5

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013 (dla nowych wskaźników rokiem bazowym jest 2022)	2021	2022	2023	2024	Źródło danych o wskaźniku
	aglomeracji górnośląskiej w stosunku do roku poprzedniego		Zabrze i Sosnowiec o 9%, Katowice o 12%, Dąbrowa Górnicza o 23% oraz o 4% na stacji komunikacyjnej Al. Górnośląska w Katowicach	o 12%, Dąbrowa Górnicza o 14%, na stacji komunikacyjnej Al. Górnośląska w Katowicach o 15% oraz Zabrze o 16%	i Tychy o 14%, Dąbrowa Górnicza o 18%, na stacji komunikacyjnej Al. Górnośląska w Katowicach o 21% oraz Zabrze o 22%	Al. Górnośląska w Katowicach o 6%, Katowice o 14%, Dąbrowa Górnicza o 15%, Tychy o 16%, Gliwice o 21%, oraz o 25% w Zabrzu	32%, Katowice (Plebiscytowa) o 17%, Sosnowiec o 8%, Tychy o 29%, Zabrze o 19%. Bez zmian na stanowisku: Katowice (Kossutha)	
4.	Zmiana stężeń zanieczyszczeń pyłowych (pyłu PM10) na stanowiskach pomiarowych aglomeracji rybnicko- jastrzębskiej w stosunku do roku poprzedniego	%	Zmniejszenie o 3% w Rybniku i 5% w Żorach	Zwiększenie na stanowiskach: Rybnik o 6% oraz Żory o 10%	Zmniejszenie na stanowiskach: Żory o 12% oraz Rybnik o 14%	Zmniejszenie na stanowiskach: Żory o 10% oraz Rybnik o 17%	Zwiększenie na stanowiskach: Rybnik o 8% oraz Żory o 8%	Roczna ocena jakości powietrza
5.	Zmiana stężeń zanieczyszczeń pyłowych (pyłu PM10) na stanowiskach pomiarowych strefy	%	Zmniejszenie na stanowiskach: Myszków o 16%, Złoty Potok o 13%,	Zmniejszenie na stanowisku Tarnowskie Góry o 3%	Zmniejszenie na stanowiskach: Pszczyna o 5%, Knurów o 9%, Cieszyn o 10%,	Zmniejszenie na stanowiskach: Złoty Potok o 5%, Ustroń o 6%, Zawiercie	Zwiększenie na stanowiskach: Cieszyn o 9%, Goczałkowice Zdrój o 16%,	Roczna ocena jakości powietrza

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013 (dla nowych wskaźników rokiem bazowym jest 2022)	2021	2022	2023	2024	Źródło danych o wskaźniku
	śląskiej w stosunku do roku poprzedniego		Knurów o 5%, Zawiercie i Żywiec ul. Słowackiego o 3% Zwiększenie na stanowiskach: Lublińcu o 7%, Pszczynie o 28%, Godowie o 11%, Tarnowskich Górach o 2%	Bez zmian na stanowisku Lubliniec Zwiększenie na stanowiskach: Pszczyna o 3%, Goczałkowice Zdrój, Myszków i Racibórz o 6%, Knurów i Złoty Potok o 10%, Zawiercie i Żywiec o 12%, Godów o 16%, Ustroń o 20% oraz Wodzisław Śląski o 22%	Tarnowskie Góry i Ustroń o 11%, Lubliniec o 13%, Złoty Potok i Żywiec o 14%, Racibórz o 15%, Wodzisław Śląski o 18%, Godów i Zawiercie o 19% oraz Goczałkowice Zdrój 27%	o 7%, Knurów o 14%, Tarnowskie Góry, Wodzisław Śląski i Żywiec o 16%, Cieszyn o 18%, Racibórz o 21%, Lubliniec o 23%, Godów i Pszczyna o 24% oraz Goczałkowice Zdrój o 30%	Godów o 18%, Knurów o 16%, Lubliniec o 15%, Pszczyna o 7%, Racibórz o 22%, Tarnowskie Góry o 10%, Zawiercie o 4%, Złoty Potok o 22%. Zmniejszenie na stanowiskach: Wodzisław Śląski o 7%. Bez zmian na stanowiskach: Myszków, Ustroń i Żywiec.	
6.	Zmiana stężeń zanieczyszczeń pyłowych (pyłu PM10) na stanowiskach pomiarowych Częstochowy i Bielska	%	Zmniejszenie o 3% w Bielsku Białej i 14 % w Częstochowie	Zwiększenie na stanowiskach: Bielsko-Biała o 16% i 19% w Częstochowie	Zmniejszenie na stanowiskach: Bielsko Biała o 24% i o 15% w Częstochowie	Zmniejszenie na stanowiskach: Bielsko Biała o 18% i o 10% w Częstochowie	Zwiększenie na stanowiskach: Bielsko-Biała o 6%, Częstochowa	Roczna ocena jakości powietrza

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013 (dla nowych wskaźników rokiem bazowym jest 2022)	2021	2022	2023	2024	Źródło danych o wskaźniku
	Białej w stosunku do roku poprzedniego						ul. AK/Jana Pawła II o 7%. Bez zmian na stanowisku: Częstochowa ul. Baczyńskiego	
7.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	10 601	4 267	3 537	3 051	-	GUS
8.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	41 222 470	35 794 677	32 513 083	26 956 329	-	GUS
9.	Zużycie energii elektrycznej w roku w sektorach: - przemysł; - gospodarstwa domowe; - transport; - rolnictwo	GWh	7390 3557 469 153	9 151 3 704 415 186	9 115 3 479 450 172	8 691 3 419 596 160	-	GUS

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013 (dla nowych wskaźników rokiem bazowym jest 2022)	2021	2022	2023	2024	Źródło danych o wskaźniku
10.	Sprzedaż energii cieplnej w przeliczeniu na kubaturę budynków mieszkalnych ogrzewanych centralnie	GJ/dam^3	128[158]	-	-	-	-	GUS
11.	Długość dróg rowerowych	km	1 385,2	1 284,1	1 385,2	1 479,4	-	GUS
12.	Udział procentowy energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem	%	9,5	6,7	9,5	11,8	-	GUS
Zasoby wodne								
13.	Liczba jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), których stan oceniany jest jako dobry	szt.	1	-	1	-	-	GIOŚ
14.	Liczba jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), których stan oceniany jest jako dobry	szt.	19	-	19	-	-	GIOŚ

[158] Wskaźnik określany dla lat 2003-2018. W latach 2021-2024 GUS nie określał wskaźnika.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013 (dla nowych wskaźników rokiem bazowym jest 2022)	2021	2022	2023	2024	Źródło danych o wskaźniku
15.	Efekty rzeczowe inwestycji w danym roku: obwałowania przeciwpowodziowe	km	0,0	1,9	0,0	1,0	-	GUS
16.	Pojemność małej retencji wodnej	dam^3	13 363,2	13 351,5	13 363,2	13 382,3	-	GUS
17.	Liczba ustanowionych obszarów ochronnych GZWP na terenie województwa	szt.	0	0	0	1	0	PGW Wody Polskie
18.	% JCWP o wykazanym co najmniej dobrym stanie wód	%	28,4	-	0[159]	-	-	GIOŚ
19.	% punktów pomiarowych wód podziemnych, dla których wykazano dobry stan chemiczny wód	%	79,6	23,4	26,3	30,7	23,5	GIOŚ

[159] Na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska, przeprowadzonego w latach 2016-2021, przedstawiono Ocenę stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych. Spośród 254 JCWP znajdujących się na obszarze woj. śląskiego 240 charakteryzuje się złym stanem wód, dla 14 stwierdzono brak możliwości wykonania oceny.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013 (dla nowych wskaźników rokiem bazowym jest 2022)	2021	2022	2023	2024	Źródło danych o wskaźniku
Gospodarka wodno-ściekowa								
20.	Stosunek objętości ścieków wymagających oczyszczenia, ale odprowadzonych do środowiska jako nieoczyszczone do objętości odprowadzonych ścieków wymagających oczyszczenia ogółem	%	12,2	18,07	21,66	21,48	-	GUS
21.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności)	%	76,9	81,9	83,1	83,6	-	GUS
22.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów	%	69,5	74,4	75,6	76,0	-	GUS
23.	Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	27,3	27,9	27,3	26,2	-	GUS

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013 (dla nowych wskaźników rokiem bazowym jest 2022)	2021	2022	2023	2024	Źródło danych o wskaźniku
24.	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	%	79,5	79,0	79,5	79,8	-	GUS
25.	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej	%	95,9	95,9	95,9	96,0	-	GUS
26.	Zużycie wody w przeliczeniu na mieszkańca	m^3/rok	84,3	86,6	87,5	87,1	-	GUS
27.	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	23 313	21 222	23 313	27 933	-	GUS
28.	Liczba zbiorników bezodpływowych	szt.	206 612	208 407	206 612	198 866	-	GUS
Gospodarka odpadami								
29.	Masa odebranych odpadów komunalnych – ogółem	tys. Mg	1348 (GUS)	1795	1713	1690	-	GUS
30.	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie	tys. Mg	186 (GUS)	812	763	759	-	GUS
31.	Masa odpadów komunalnych odebranych jako zmieszane odpady komunalne	tys. Mg	1162 (GUS)	983	950	931	-	GUS

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013 (dla nowych wskaźników rokiem bazowym jest 2022)	2021	2022	2023	2024	Źródło danych o wskaźniku
32.	Liczba czynnych składowisk odpadów, na których są składowane odpady komunalne	szt.	29	17	17	17	17	UMWŚ
33.	Liczba instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	szt.	5	17	17	17	17	UMWŚ
34.	Liczba punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych wyposażonych w punkt napraw	szt.	18	11	18	-	-	Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego
35.	Ilość wytworzonych odpadów przemysłowych	mln ton	29,0	27,8	29,0	30,0	-	GUS
Ochrona przyrody								
36.	Liczba i powierzchnia obszarów chronionych	szt., ha	241 b.d.	233 272 654,12	255 272 865,45	276 260 518,12	278 -	CRFOP/GUS
37.	Powierzchnia lasów	ha	392 960,09	396 768,52	396 633,32	396 867,09	-	GUS
38.	Powierzchnia terenów zalesionych	ha	385 911,81	386 351,89	385 911,81	386 599,65	-	GUS

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013 (dla nowych wskaźników rokiem bazowym jest 2022)	2021	2022	2023	2024	Źródło danych o wskaźniku
39.	Powierzchnia terenów zielonych	ha	25 934,88	26 504,36	26 377,94	26 442,15	-	GUS
Zasoby surowców naturalnych								
40.	Udokumentowane zasoby bilansowe ważniejszych surowców występujących na terenie województwa [% zasobów krajowych]: - metan pokładów węgla (MPW) [% zasobów krajowych]; - węgiel kamienny; - rudy cynku i ołowiu; - dolomity; - surowce ilaste ceramiki budowlanej; - wapienie i margle przemysłu cementowego; - kamienie łamane i bloczne; - piaski formierskie; - piaski podsadzkowe; - piaski i żwiry; - torfy; - wody lecznicze	m^3, Mg, [%]	85 432,57 mln m^3 [100%] 41 464 795 Mg [80,6%] 74 293 Mg [100%] 299,2 mln Mg [89,4%] 195,7 mln Mg [4,8%] 784 65 Mg [4,3%] 477 77 Mg [4,5%] 53 67 Mg [18,2%] 789,61 mln Mg [18,8%] 860 27 Mg [4,8%] 1 669,14 m^3 [2,1%] 428,93 m^3/h [1,1%]	106 660,94 mln m^3 [100%] 51 790,34 mln Mg [80,1%] 56,93 mln Mg [62,6%] 464,67 mln Mg [94,2%] 99,91 mln m^3 [4,9%] 757,47 mln Mg [6%] 538,93 mln Mg [4,6%] 50,50 mln Mg [17%] 534,49 mln m^3 [21,3%] 895,94 mln Mg [4,4%] 1,67 mln m^3 [2%] 428,93 m^3/h [1,1%]	106 362,35 mln m^3 [100%] 51 727,51 mln Mg [80,1%] 56,93 mln Mg [61,9%] 461,93 mln Mg [94,2%] 99,68 mln m^3 [4,9%] 756,89 mln Mg [6%] 533,21 mln Mg [4,5%] 50,41 mln Mg [16,8%] 530,50 mln m^3 [21,2%] 893,80 mln Mg [4,3%] 1,72 mln m^3 [1,7%] 428,93 m^3/h [1,1%]	105 995,30 mln m^3 [100%] 51 715,37 mln Mg [80,1%] 56,93 mln Mg [61,9%] 460,40 mln Mg [94,2%] 98,66 mln m^3 [4,9%] 756,48 mln Mg [6,1%] 528,08 mln Mg [4,5%] 50,34 mln Mg [17%] 530,42mln m^3 [21,2%] 901,77 mln Mg [4,3%] 1,72 mln m^3 [1,7%] 428,93 m^3/h [1,1%]	105 446,88 mln m^3 [100%] 51742,23 mln Mg [80,1%] 56, 93 mln Mg [61,9%] 457, 76 mln Mg [94,2%] 98,58 mln m^3 [4,9%] 755,98 mln Mg [6,0%] 590,86 mln Mg [4,8%] 50,34 mln Mg [16,9%] 530,16 mln m^3 [21,2%] 953,75 mln Mg [4,5%] 1,72 mln m^3 [1,7%] 231,71 m^3/h [6,15%]	Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce – PIG

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013 (dla nowych wskaźników rokiem bazowym jest 2022)	2021	2022	2023	2024	Źródło danych o wskaźniku
	zmineralizowane, wody termalne							
41.	Wydobycie węgla kamiennego	tys. Mg	42 345	42 003	40 259	37 262	-	PIG-PIB
42.	Liczba czynnych zakładów górniczych, w których odbywa się wydobycie: podziemne (P) i odkrywkowe (O)	szt.	P: 9; O: 59[160]	-	P: 9; O: 59[160]	-	P:22, O: 116	OUG
43.	Liczba otwartych zakładów górniczych w danym roku: podziemne (P) i odkrywkowe (O)	szt.	P: 0; O:2[160]	-	P: 0; O:2[160]	-	P: 0; O:5	OUG
44.	Liczba zakładów górniczych w procesie likwidacji/zlikwidowane w danym roku: podziemne (P) i odkrywkowe (O)	szt.	P: 3; O: 42[160]	-	P: 3; O: 42[160]	-	P: 2; O:58	OUG

[160] Wielkość nie uwzględnia informacji z OUG w Krakowie oraz OUG w Rybniku.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013 (dla nowych wskaźników rokiem bazowym jest 2022)	2021	2022	2023	2024	Źródło danych o wskaźniku
Gleby								
45.	Powierzchnia gruntów rolnych	ha	274 405	621 021	627 442	615 304	613 747	GUS, Rocznik statystyczny rolnictwa
46.	Powierzchnia upraw wieloletnich	ha	3 494	2 853	4 365	1 710	-	GUS
47.	Powierzchnia łąk i pastwisk	ha	90 588	83 575	81 704	82 837	-	GUS
48.	Łączna powierzchnia użytków rolnych	ha	382 552	371 445	371 897	370 527	-	GUS
Tereny poprzemysłowe								
49.	Grunty zrekultywowane - powierzchnia	ha	58	69	49	35	-	GUS
50.	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji - ilość; - powierzchnia	szt., ha	689 11 022,2	-	273 3683	280 3699	272 3692	ORSIP OPI-TPP
51.	Grunty wymagające rekultywacji	ha	4 779	4 858	5 066	5 247	-	GUS
Hałas								
52.	Liczba punktów monitoringu hałasu, w których stwierdzono przekroczenia	[szt.]	- 11 - 16	- 11 - 8	- 11 - 16	- 5 - 7	-	GIOŚ

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013 (dla nowych wskaźników rokiem bazowym jest 2022)	2021	2022	2023	2024	Źródło danych o wskaźniku
	poziomów dopuszczalnych[161]: - pora dnia - pora nocy							
53.	Udział procentowy punktów pomiarowych hałasu drogowego, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych: - pora dnia; - pora nocy	%	- 61,1 - 72,2	- 66,7 - 46,7	- 61,1 - 72,2	- 33,3 - 40,0	-	Ocena stanu akustycznego środowiska
54.	Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej	[km]	20 906,0	20 921,0	20 906,0	21 004,4	-	GUS
Promieniowanie elektromagnetyczne[162]								
55.	Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych	[V/m]	1,44 1,31 0,59	0,80 0,78 0,55	1,00 0,82 0,53	0,87 0,86 0,52	0,92 0,83 0,64	GIOŚ

[161] Uwzględniono liczbę punktów monitoringu hałasu kolejowego i drogowego, na podstawie ocen stanu akustycznego środowiska województwa.

[162] Podane wyniki dla lat 2021-2024 stanowią średnią arytmetyczną wyników okresowych pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w ramach stałej sieci monitoringu na terenie województwa śląskiego

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013 (dla nowych wskaźników rokiem bazowym jest 2022)	2021	2022	2023	2024	Źródło danych o wskaźniku
	na terenie województwa śląskiego uzyskane na podstawie badań wykonywanych w ramach PMŚ: - centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców > 50 tys. (Siemianowice Śląskie); - centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców < 50 tys. (Blachownia); - tereny wiejskie (Ogrodzieniec)							
Przeciwdziałanie poważnym awariom								
56.	Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii	[szt.]	ZDR- 19 ZZR- 27 Pozostałe - 79	ZDR- 21 ZZR- 34 Pozostałe - 65	ZDR- 24 ZZR- 31 Pozostałe - 65	ZDR- 24 ZZR- 31 Pozostałe - 65	ZDR-24 ZZR- 33 Pozostałe - 49	GIOŚ
57.	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii oraz poważnych awarii na terenie województwa	[szt.]	6	2	2	0	-	GIOŚ

5. Ocena sposobów i źródeł finansowania zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 i Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego

Ocena sposobów i źródeł finansowania zadań wyznaczonych do realizacji w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 oraz w Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego, została wykonana na podstawie informacji z ankiet otrzymanych od 265 podmiotów.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Ocena sposobów i źródeł finansowania w latach 2021-2022

Środki własne przedsiębiorstw stanowiły największy udział w finansowaniu realizacji zadań – ok. 32% wszystkich poniesionych kosztów we wszystkich komponentach. Największy udział tych środków odnotowano w komponentach hałas, powietrze atmosferyczne oraz zasoby wodne. Drugim istotnym źródłem finansowania były środki pochodzące z funduszy unijnych, które odpowiadały za prawie 25% wszystkich nakładów finansowych. Największy ich udział występował w komponentach powietrze atmosferyczne, hałas oraz zasoby wodne. Środki pochodzące z gminnych budżetów stanowiły ok. 19% wszystkich nakładów finansowych. Największy udział tych środków odnotowano w komponentach powietrze atmosferyczne, gospodarka odpadami oraz zasoby wodne. Inne źródła finansowania odpowiadały za ok. 17% wszystkich nakładów. Do tej grupy zaliczano m.in. dotacje celowe, lokalne fundusze, środki własne, fundusze remontowe, kredyty inwestycyjne, środki z Banku Gospodarstwa Krajowego, fundusz leśny i inne.

Realizacja zadań z zakresu powietrza atmosferycznego finansowana była głównie ze środków pochodzących z funduszy unijnych i stanowiły 30% kosztów. Drugim źródłem finansowania były środki własne przedsiębiorstw, które stanowiły prawie 27% wszystkich wydatkowanych środków. Środki z budżetów miast i gmin stanowiły 24% kosztów. Największe koszty prawie 37% poniesiono na realizację celu PA 2. tj. wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza.

Głównymi źródłami finansowania zadań z zakresu zasobów wodnych stanowiły środki własne przedsiębiorstw prawie 34%, środki własne gmin lub miast ok. 22% oraz środki pochodzące z funduszy unijnych prawie 21%. Ponad 90% środków przeznaczono na realizację celu ZW 2. tj. rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu.

W komponencie gospodarka odpadami, głównym źródłem finansowania zadań były inne środki finansowania, które stanowiły prawie 70% wszystkich wydatkowanych środków. Większość środków przeznaczono na realizację zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

W ochronie przyrody realizacja zadań finansowana była ze środków własnych przedsiębiorstw w ponad 40%. Drugim znaczącym źródłem finansowania były środki pochodzące z funduszy unijnych, który stanowił ponad 33%. Przeszło 80% środków przeznaczono na zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją cel operacyjny ZSN 1. dotyczący ochrony i zrównoważonego wykorzystania zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych był finansowany w całości ze środków własnych przedsiębiorstw.

Zadania realizowane w komponencie gleby finansowane były w ponad 76% ze środków budżetu państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego i w 12% ze środków własnych gmin i miast. Największe środki przeznaczone zostały na realizację zadań w ramach celu operacyjnego GL 6. tj. zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją cel operacyjny TP 1. rewitalizacji terenów poprzemysłowych i zdegradowanych był finansowany w całości ze środków powiatu.

W komponencie hałas środki przeznaczone na realizację zadań pochodziły ze środków własnych przedsiębiorstw w ok. 59%, środków pochodzących z funduszy unijnych w ok. 35% oraz środków własnych miast i gmin w ok. 4%. Na zadania w ramach celu operacyjnego H 1., dotyczącego zmniejszenia liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas, przeznaczono prawie całość środków.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją cel operacyjny PEM 1. dotyczący monitoringu poziomów pól elektromagnetycznych był finansowany w całości ze środków gminnych.

Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania poważnym awariom finansowana była w ok. 34% z WFOŚiGW, w ok. 29% ze środków gminnych, w ok. 18% z NFOŚiGW oraz w ok. 15% ze środków własnych przedsiębiorstw. Większość środków została przeznaczona na realizację celu operacyjnego PPAP 1. zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

Zadania w komponencie zagadnienia systemowe były finansowane ze środków własnych gmin i miast. Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją całość określonych kosztów w tym komponencie, przypadła na realizację zadania ZS 3. tj. opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych dotyczących zwiększenia udziału społeczeństwa w procesach konsultacyjnych i podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.

W tabeli przedstawiono informacje dotyczące poniesionych kosztów na realizacje zadań w podziale na komponenty, cele operacyjne oraz źródło finansowania.

Tabela 60 Zestawienie poniesionych kosztów w latach 2021-2022 na realizację zadań w podziale na źródło finansowania[163]

Komponent	Cel operacyjny	Środki samorządu województwa [zł]	Środki powiatu [zł]	Środki gminy/miasta [zł]	BOŚ [zł]	Środki budżetu państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego	NFOŚiGW [zł]	WFOŚiGW [zł]	Środki własne przedsiębiorstwa [zł]	Środki pochodzące z funduszy unijnych [zł]	Inne [zł]
Gleby	GL1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	460846,00	0,00
	GL2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	GL3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	GL4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	GL5	0,00	0,00	751244,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	GL6	0,00	0,00	685910,00	0,00	8914464,00	0,00	0,00	874613,00	0,00	0,00
	Suma	0,00	0,00	1437154,10	0,00	8914464,00	0,00	0,00	874613,00	460846,00	0,00
Gospodarka odpadami	GO1	200,00	0,00	171341602,40	0,00	0,00	0,00	0,00	12621000,00	6000000,00	384586091,54
	GO2	0,00	4708597,75	78817870,94	0,00	0,00	703364,54	1466010,64	20978,16	1861502,52	256046050,38
	GO3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Suma	200,00	4708597,75	250159473,35	0,00	0,00	703364,54	1466010,64	12641978,16	7861502,52	640632141,92
Hałas	H1	52890,00	8011931,66	60971178,64	0,00	10550871,62	0,00	0,00	887745951,45	521992718,47	18411797,35
	H2	0,00	19500,00	1327786,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Suma	52890,00	8031431,66	62298964,64	0,00	10550871,62	0,00	0,00	887745951,45	521992718,47	18411797,35
Ochrona Przyrody	OP1	518630,40	20000,00	18108,62	0,00	59675,24	100000,00	691449,64	1459796,95	1135571,00	394587,14

[163] Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Komponent	Cel operacyjny	Środki samorządu województwa [zł]	Środki powiatu [zł]	Środki gminy/miasta [zł]	BOŚ [zł]	Środki budżetu państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego	NFOŚiGW [zł]	WFOŚiGW [zł]	Środki własne przedsiębiorstwa [zł]	Środki pochodzące z funduszy unijnych [zł]	Inne [zł]
	OP2	1308978,41	0,00	1334657,30	0,00	0,00	0,00	298336,00	214457,56	634000,00	0,00
	OP3	115390,03	0,00	7858255,99	3000,00	42000,00	0,00	503959,43	19802151,59	15624515,28	145325,00
	Suma	1942998,84	20000,00	9211021,91	3000,00	101675,24	100000,00	1493745,07	21479665,10	17394086,28	539912,14
Powietrze atmosferyczne	PA1	4433563,94	0,00	33204148,05	23124,00	0,00	2975485,13	39978170,28	49752737,90	617424,82	29746240,16
	PA2	2332617,65	17671476,91	176265655,12	0,00	16328095,55	3022546,41	0,00	86196222,56	481267902,98	82165234,15
	PA3	4784151,94	3491067,00	60704322,35	0,00	0,00	7359375,91	20452449,34	48391599,29	14678721,58	26881679,31
	PA4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	219481721,70	10042771,61	0,00
	PA5	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	PA6	387147,29	15245,70	1067681,13	0,00	0,00	17825,00	200349,80	0,00	369830,68	701640,88
	PA7	14078134,00	19392327,43	255476645,40	0,00	23852075,78	0,00	43567693,06	91589533,16	151533676,27	49085158,64
	PA8	0,00	0,00	2252764,02	0,00	0,00	0,00	82850,00	45045171,29	3379386,00	1543541,70
	PA9	0,00	0,00	687942,85	0,00	0,00	5201,00	0,00	47736656,38	8916,00	762256,88
	Suma	26015614,82	40570117,04	529659158,95	23124,00	40180171,33	13380433,45	104281512,48	588193642,25	661898629,94	190885751,75
Promieniowane elektromagnetyczne	PEM1	0,00	0,00	178725,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Suma	0,00	0,00	178725,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym	PPAP1	0,00	0,00	8007471,57	0,00	0,00	5099463,00	9650000,00	4199979,83	0,00	1156562,70
	PPAP2	0,00	0,00	20700,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Suma	0,00	0,00	8028171,57	0,00	0,00	5099463,00	9650000,00	4199979,83	0,00	1156562,70

Komponent	Cel operacyjny	Środki samorządu województwa [zł]	Środki powiatu [zł]	Środki gminy/miasta [zł]	BOŚ [zł]	Środki budżetu państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego	NFOŚiGW [zł]	WFOŚiGW [zł]	Środki własne przedsiębiorstwa [zł]	Środki pochodzące z funduszy unijnych [zł]	Inne [zł]
Tereny poprzemysłowe	TP1	0,00	24846,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Suma	0,00	24846,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zagadnienia systemowe	ZS1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ZS2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ZS3	0,00	0,00	22839,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ZS4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Suma	0,00	0,00	22839,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zasoby surowców naturalnych	ZSN1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	79000,00	0,00	0,00
	Suma	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	79000,00	0,00	0,00
Zasoby wodne	ZW1	15863,00	15500,00	1202472,32	0,00	10000,00	0,00	25422,00	384459,80	271809,80	5376720,06
	ZW2	41311757,56	10807755,70	215944837,64	593181,00	30121732,29	35870775,70	22879809,06	322920274,53	178916664,86	96367879,29
	ZW3	426998,81	123858,33	13148898,63	0,00	0,00	58859,79	0,00	32458955,99	38429573,00	5138598,93
	Suma	41754619,37	10947114,03	230296208,59	593181,00	30131732,29	35929635,49	22905231,06	355763690,32	217618047,66	106883198,28
SUMA		69766323,03	64302106,48	1091291717,66	619305,00	89878914,48	55212896,48	139796499,25	1871229015,11	1427225830,87	958509364,14

Ocena sposobów i źródeł finansowania w latach 2023-2024

Środki własne przedsiębiorstw stanowiły największy udział w finansowaniu – ok. 36% wszystkich poniesionych kosztów we wszystkich komponentach. Największy udział tych środków odnotowano w komponentach hałas, powietrze atmosferyczne oraz zasoby wodne. Drugim istotnym źródłem finansowania były środki pochodzące z funduszy unijnych, które odpowiadały za ponad 21% wszystkich nakładów finansowych. Największy ich udział występował w komponentach hałas, powietrze atmosferyczne oraz zasoby wodne. Środki pochodzące z gminnych budżetów stanowiły ponad 15% wszystkich nakładów finansowych. Największy ich udział poniesiono na zadania z zakresu powietrza atmosferycznego, zasoby wodne oraz hałas. Inne źródła finansowania odpowiadały za ok. 22% wszystkich nakładów. Do tej grupy zaliczano m.in. dotacje celowe, lokalne fundusze, środki własne, fundusze remontowe, kredyty inwestycyjne, środki z Banku Gospodarstwa Krajowego, fundusz leśny i inne.

Prawie 38% kosztów realizacji zadań w zakresie powietrza atmosferycznego pochodziło ze środków własnych przedsiębiorstw. Drugim źródłem finansowania były środki własne gmin lub miast, które stanowiły ponad 23% wszystkich nakładów. Największe koszty poniesiono na realizację celu operacyjnego PA 2. wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza i stanowiły one prawie 38% wszystkich kosztów poniesionych w tym komponencie.

Głównymi źródłami finansowania zadań dotyczących zasobów wodnych były środki gminne – ok. 34%, inne środki ok. – 23% oraz środki własne przedsiębiorstw i środki pochodzące z funduszy unijnych – odpowiednio ok.19% i ok. 18%. Prawie 90% środków przeznaczono na realizację celu operacyjnego ZW 2. rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu.

W komponencie gospodarka odpadami, głównym źródłem finansowania zadań były inne środki, które stanowiły ponad 85% wszystkich wydatkowanych środków. Większość środków przeznaczono na zadania związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi.

Na realizację zadań z zakresu ochrony przyrody ok. 60% środków pochodziło ze środków własnych przedsiębiorstw. Drugim źródłem finansowania były środki pochodzące z funduszy unijnych, z których pochodziło ok. 18% środków. 61% środków przeznaczono na realizację zadań w ramach celu operacyjnego OP 3. tj. zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności.

Głównymi źródłami finansowania zadań realizowanych w zakresie zasobów surowców naturalnych były środki z NFOŚiGW – ok. 82% i środki własne przedsiębiorstw – ok. 12%. Całość kosztów przeznaczona została na realizację jedynego wyznaczonego celu operacyjnego ZSN 1. ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

Zadania dotyczące gleb finansowane były: w ok. 54% z budżetu państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego, w ok. 30% z innych środków oraz

w ok. 11% z budżetu gmin. Największe środki przeznaczone zostały na realizację zadań w ramach celu operacyjnego GL.6. zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom.

Zadania z obszaru tereny poprzemysłowe realizowane były w ok. 83% ze środków pochodzących z funduszy unijnych. Drugim źródłem finansowania były inne środki, które stanowiły ok. 16% wszystkich wydatkowanych środków. Całość kosztów przypadła na realizację jedynego wyznaczonego celu operacyjnego tj. TP 1. rewitalizacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych.

W komponencie hałas środki przeznaczone na realizację zadań pochodziły ze środków własnych przedsiębiorstw - ok. 59%, środków pochodzących z funduszy unijnych - ok. 30% oraz innych środków - ok. 16%. Na zadania w ramach celu operacyjnego H 1., dotyczącego zmniejszenia liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas, przeznaczono prawie całość środków.

W obszarze promieniowanie elektromagnetyczne realizacja zadań była finansowana głównie ze środków pochodzących z funduszy unijnych – ok. 99%. Całość kosztów przypadła na realizację jedynego wyznaczonego celu operacyjnego tj. PEM 1. monitoring poziomów pól elektromagnetycznych.

Środki wydatkowane w komponencie przeciwdziałania poważnym awariom w ok. 33% z WFOŚiGW, w ok. 24% ze środków własnych przedsiębiorstw, w ok. 23% ze środków gminnych oraz ok. w 18% NGOŚiGW. Prawie wszystkie środki zostały przeznaczone na realizację celu operacyjnego PPAP 1., czyli zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

Zadania w komponencie zagadnienia systemowe były głównie finansowane ze środków z WFOŚiGW – ok. 71%. Pozostałe finansowanie pochodziło ze środków gminnych oraz NFOŚiGW, odpowiednio 15% i 14%. Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją całość określonych kosztów, przypadła na realizację zadania ZS 3. tj. opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych dotyczących zwiększenia udziału społeczeństwa w procesach konsultacyjnych i podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.

W tabeli przedstawiono informacje dotyczące poniesionych kosztów na realizacje zadań w podziale na komponenty, cele operacyjne oraz źródło finansowania.

Tabela 61 Zestawienie poniesionych kosztów w latach 2023-2024 na realizację zadań w podziale na źródło finansowania[164]

Komponent	Cel operacyjny	Środki samorządu województwa	Środki powiatu	Środki gminy/miasta	BOŚ	Środki budżetu państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego	NFOŚiGW	WFOŚiGW	Środki własne przedsiębiorstwa	Środki pochodzące z funduszy unijnych	INNE
Gleby	GL1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	921692,00	0,00
	GL2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	GL3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	GL4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	GL5	0,00	0,00	1060727,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	GL6	0,00	0,00	587392,00	0,00	8381579,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4554097,96
	Suma	0,00	0,00	1648119,00	0,00	8381579,00	0,00	0,00	0,00	921692,00	4554097,96
Gospodarka odpadami	GO1	0,00	0,00	70909853,22	0,00	0,00	0,00	0,00	35404000,00	0,00	401165796,51
	GO2	0,00	218010,00	3245917,42	0,00	0,00	462486,52	1255359,00	554660,05	0,00	276510228,46
	GO3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	49500,00	0,00	447749,91
	Suma	0,00	218010,00	74155770,64	0,00	0,00	462486,52	1255359,00	36008160,05	0,00	678123774,88
Hałas	H1	0,00	14847159,00	138534652,74	0,00	3852736,00	21579188,58	0,00	1807384966,20	1114139277,95	571568229,25
	H2	0,00	0,00	0,00	0,00	2323962,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Suma	0,00	14847159,00	138534652,74	0,00	6176698,00	21579188,58	0,00	1807384966,20	1114139277,95	571568229,25
Ochrona Przyrody	OP1	694070,00	29500,00	66730,00	0,00	88688,00	347153,08	841772,00	3821986,58	1106021,61	589672,74

[164] Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Komponent	Cel operacyjny	Środki samorządu województwa	Środki powiatu	Środki gminy/miasta	BOŚ	Środki budżetu państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego	NFOŚiGW	WFOŚiGW	Środki własne przedsiębiorstwa	Środki pochodzące z funduszy unijnych	INNE
	OP2	1968426,52	5000,00	1246207,00	0,00	8000,00	754859,04	339533,00	3414266,53	5954378,55	0,00
	OP3	175852,00	0,00	3704046,00	0,00	91472,00	0,00	598177,00	25945194,20	2777311,00	1132569,58
	Suma	2838348,52	34500,00	5016983,00	0,00	188160,00	1102012,12	1779482,00	33181447,32	9837711,16	1722242,32
Powietrze atmosferyczne	PA	0,00	0,00	2212526,00	0,00	0,00	0,00	0,00	567076107,12	0,00	20297044,00
	PA1	977996,00	1679,00	18801407,38	0,00	69000,00	5837359,04	26652542,88	83925863,70	11260750,99	16798662,32
	PA2	4908021,00	13329794,00	348579804,09	0,00	19747399,00	46516722,73	0,00	187456308,26	336059111,04	84652754,85
	PA3	1104302,00	2277261,00	29055870,39	0,00	0,00	15832266,83	23170860,37	83249159,85	6745135,32	21562407,20
	PA4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	269875539,41	14404813,75	0,00
	PA5	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	PA6	621272,00	32051,00	1113458,58	0,00	0,00	327024,71	650637,15	0,00	1430461,00	3687403,71
	PA7	3917462,00	7832044,00	201831499,95	0,00	12805145,00	0,00	69251902,17	146317057,66	65302935,95	158443958,22
	PA8	0,00	0,00	540119,14	0,00	0,00	0,00	541261,00	87582358,72	190000,00	3400510,51
	PA9	0,00	0,00	442827,14	0,00	0,00	3845961,64	19200,00	97208574,45	338429,40	2904477,71
	Suma	11529053,00	23472829,00	600364986,68	0,00	32621544,00	72359334,95	120286403,57	955614862,02	435731637,45	291450174,55
Promieniowane elektromagnetyczne	PEM1	0,00	0,00	56925,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4495107,00	0,00
	Suma	0,00	0,00	56925,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4495107,00	0,00
Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym	PPAP1	0,00	250000,00	9059149,00	0,00	0,00	7164472,00	12889521,00	9329362,85	5000,00	560000,00
	PPAP2	0,00	0,00	72700,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Komponent	Cel operacyjny	Środki samorządu województwa	Środki powiatu	Środki gminy/miasta	BOŚ	Środki budżetu państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego	NFOŚiGW	WFOŚiGW	Środki własne przedsiębiorstwa	Środki pochodzące z funduszy unijnych	INNE
	Suma	0,00	250000,00	9131849,00	0,00	0,00	7164472,00	12889521,00	9329362,85	5000,00	560000,00
Tereny poprzemysłowe	TP1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	53800,00	4339771,41	840662,00
	Suma	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	53800,00	4339771,41	840662,00
Zagadnienia systemowe	ZS1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ZS2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ZS3	0,00	0,00	25759,00	0,00	0,00	25000,00	123927,00	0,00	0,00	0,00
	ZS4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Suma	0,00	0,00	25759,00	0,00	0,00	25000,00	123927,00	0,00	0,00	0,00
Zasoby surowców naturalnych	ZSN1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	85000000,00	0,00	12366932,53	3784278,54	2139387,00
	Suma	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	85000000,00	0,00	12366932,53	3784278,54	2139387,00
Zasoby wodne	ZW1	0,00	32000,00	1994269,00	0,00	656499,00	0,00	142976,00	1759896,48	19021857,51	11780805,98
	ZW2	3528142,00	8415183,00	448167824,50	36689,00	31443687,00	23809111,58	12028018,00	227342514,92	220326341,14	308244080,26
	ZW3	462647,00	159649,00	33786393,20	0,00	12567,00	4613320,45	410359,00	39788234,78	24051102,47	8050329,93
	Suma	3990789,00	8606832,00	483948486,70	36689,00	32112753,00	28422432,03	12581353,00	268890646,17	263399301,12	328075216,17
SUMA		18358190,52	47429330,00	1312883531,76	36689,00	79480734,00	216114926,20	148916045,57	3122924877,14	1836653776,63	1879033784,13

Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego

Ocena sposobów i źródeł finansowania w 2024 r.

Największy udział w finansowaniu stanowiły środki pochodzące z funduszy unijnych – ok. 49% wszystkich nakładów finansowych. Największy udział tych środków odnotowano dla obszarów interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, gospodarka wodno-ściekowa oraz gleby. Drugą co do wielkości grupą były inne źródła finansowania, które odpowiadały za ok. 18% wszystkich nakładów. Do tej kategorii zaliczano m.in. dotacje celowe, lokalne fundusze, środki własne, fundusze remontowe, kredyty inwestycyjne, środki z Banku Gospodarstwa Krajowego, fundusz leśny i inne. Środki własne przedsiębiorstw stanowiły ok. 13% wszystkich poniesionych kosztów we wszystkich obszarach interwencji. Największy udział tych środków odnotowano w obszarach interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem oraz gospodarka wodno-ściekowa. Środki pochodzące z gminnych budżetów stanowiły ponad 12% wszystkich nakładów finansowych. Największy ich udział przeznaczono na zadania z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza, gospodarki wodno-ściekowej oraz zagrożeń hałasem.

Ponad 63% kosztów realizacji zadań w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza pochodziło ze środków funduszy unijnych. Udział innych źródeł finansowania wyniósł 11%, a 10% pochodziło z WFOŚiGW. Największe koszty poniesiono na realizację kierunku interwencji OKJP 5. wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego i stanowiły one prawie 65% wszystkich kosztów poniesionych w tym komponencie.

Gospodarowanie wodami finansowane było przede wszystkim ze środków własnych przedsiębiorstw, które stanowiły ok. 50% wszystkich nakładów. Kolejne źródła to środki gminne – ok. 19%, inne źródła – ok. 14%, oraz środki pochodzące z funduszy unijnych – ok. 11%. Około 55% środków przeznaczono na realizację kierunku interwencji GW 1., czyli prowadzenie działań poprawiających stan chemiczny i ekologiczny jednolitych części wód. Pozostałe 45% skierowano na realizację kierunku interwencji GW.2, obejmującego ograniczenie ryzyka wystąpienia strat spowodowanych zjawiskami ekstremalnymi.

W obszarze interwencji, gospodarka wodno-ściekowa, dwa główne źródła finansowania miały niemal równy udział: środki gminne – ok. 36% i środki inne – ok. 35%. Około 18% pochodziło ze środków własnych przedsiębiorstw. Całość kosztów przeznaczona została na realizację jedynego wyznaczonego kierunku interwencji GWS 1. poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej.

W gospodarce odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów głównym źródłem finansowania zadań były inne środki, które stanowiły ok. 79% wszystkich wydatkowanych środków. Większość środków przeznaczono na zadania dla kierunku interwencji GO 1., czyli prawidłowe funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami.

Na realizację zadań z zakresu zasoby przyrodnicze ok. 35% środków pochodziło ze środków własnych przedsiębiorstw. Kolejnymi źródłami finansowania były środki pochodzące z funduszy unijnych, z których pochodziło ok. 26% środków oraz środki gminne – ok. 23%. Około 46% środków przeznaczono na realizację zadań w ramach kierunku interwencji ZP 2., tj. zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu

ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności. Natomiast ok. 43% środków skierowano na realizację zadań w ramach kierunku interwencji ZP 3, czyli ochronę i rozwój terenów zieleni oraz zwiększenie bioróżnorodności na obszarach zurbanizowanych, w kontekście zachodzących zmian klimatu.

Prawie w całości zadania realizowane w zakresie zasobów geologicznych były finansowane ze środków własnych przedsiębiorstw. Całość kosztów przeznaczona została na realizację jedynego wyznaczonego kierunku interwencji ZG 1. ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

Zadania dotyczące gleb finansowane były: w ok. 45% ze środków własnych przedsiębiorstw, w ok. 35% ze środków pochodzących z funduszy unijnych oraz w ok. 13% z innych środków. Największe środki przeznaczone zostały na realizację zadań w ramach kierunku interwencji GL 3. rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych – ok. 48% oraz GL 1. zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb – ok.45%.

W obszarze interwencji zagrożenie hałasem środki przeznaczone na realizację zadań pochodziły głównie ze środków własnych przedsiębiorstw – ok. 38%, środków gminnych – ok. 24% oraz innych środków – ok. 17%. Na zadania w ramach kierunku interwencji ZH 1., dotyczącego zmniejszenia liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas, przeznaczono prawie całość środków.

W obszarze pól elektromagnetycznych realizacja zadań była finansowana prawie w 100% ze środków własnych przedsiębiorstw. Całość kosztów przypadła na realizację jedynego wyznaczonego kierunku interwencji tj. PEM 1. monitoring poziomów pól elektromagnetycznych.

Środki wydatkowane w obszarze interwencji zagrożenia poważnymi awariami w ok. 47% z WFOŚiGW, w ok. 33% ze środków gminnych oraz w ok. 16% ze środków własnych przedsiębiorstw. Prawie wszystkie środki zostały przeznaczone na realizację celu operacyjnego ZPA 1., czyli zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

W tabeli przedstawiono informacje dotyczące poniesionych kosztów na realizacje zadań w podziale na obszary interwencji, cele operacyjne oraz źródło finansowania.

Tabela 62 Zestawienie poniesionych kosztów w 2024 r. na realizację zadań w podziale na źródło finansowania[165]

Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Środki samorządu województwa	Środki powiatu	Środki gminy/miasta	BOŚ	Środki budżetu państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego	NFOŚiGW	WFOŚiGW	Środki własne przedsiębiorstwa	Środki pochodzące z funduszy unijnych	INNE
Gleby	GL 1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	35282370,00	0,00	0,00
	GL 2	0,00	0,00	569190,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	146985,00	4554097,96
	GL 3	5142,23	0,00	3976735,30	0,00	0,00	0,00	0,00	193000,00	27061155,98	6324853,84
	Suma	5142,23	0,00	4545925,30	0,00	0,00	0,00	0,00	35475370,00	27208140,98	10878951,80
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	GO 1	324790,00	48000,00	72552291,11	0,00	0,00	39000,00	499243,85	1822,00	249,78	218630939,40
	GO 2	0,00	0,00	4053716,36	0,00	0,00	0,00	150967,53	0,00	1573825,11	75744734,56
	Suma	324790,00	48000,00	76606007,47	0,00	0,00	39000,00	650211,38	1822,00	1574074,89	294375673,96
Gospodarowanie wodami	GW 1	0,00	0,00	15081,83	0,00	0,00	1815106,73	0,00	18916812,90	0,00	200,00
	GW 2	0,00	0,00	7086326,55	0,00	0,00	326753,57	66480,00	0,00	4074731,05	5094374,60
	Suma	0,00	0,00	7101408,38	0,00	0,00	2141860,30	66480,00	18916812,90	4074731,05	5094574,60
Gospodarka wodno-ściekowa	GWS 1	12630871,53	1813319,47	201747790,77	1003193,16	5537246,31	34154,00	6837944,54	103401675,57	29553773,92	199196057,92
	Suma	12630871,53	1813319,47	201747790,77	1003193,16	5537246,31	34154,00	6837944,54	103401675,57	29553773,92	199196057,92
Ochrona klimatu i jakości powietrza	OKJP 1	556196,39	0,00	5944588,81	0,00	944203,08	2156767,42	4592071,41	11476059,33	8862126,68	25160585,16
	OKJP 2	315146475,20	1458858,74	15309562,52	0,00	4321367,38	9094717,50	0,00	71088343,32	654562273,00	32658989,32
	OKJP 3	1437830,02	2628490,46	106206829,16	14187,24	5878489,08	3126396,75	32093672,13	42221704,44	23908438,27	122567278,74
	OKJP 4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	262493770,71	0,00	0,00
	OKJP 5	5740736,28	362329,78	247721936,72	32418,80	43050,00	2881,00	7958336,49	118192300,65	2504868247,85	394787686,64
	OKJP 6	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

[165] Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Środki samorządu województwa	Środki powiatu	Środki gminy/miasta	BOŚ	Środki budżetu państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego	NFOŚiGW	WFOŚiGW	Środki własne przedsiębiorstwa	Środki pochodzące z funduszy unijnych	INNE
	OKJP 7	0,00	0,00	183194,78	0,00	0,00	0,00	4535652,00	0,00	0,00	0,00
	Suma	322881237,89	4449678,98	375366111,99	46606,04	11187109,54	14380762,67	49179732,03	505472178,45	3192201085,80	575174539,86
Pola elektro-magnetyczne	PEM 1	0,00	0,00	461960,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Suma	0,00	0,00	461960,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zasoby geologiczne	ZG 1	0,00	0,00	10000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4907600,00	0,00	0,00
	Suma	0,00	0,00	10000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4907600,00	0,00	0,00
Zagrożenie hałasem	ZH 1	0,00	44804138,46	135700411,83	0,00	47807227,48	98400,00	150,00	212314211,76	20018213,71	95376497,44
	ZH 2	0,00	0,00	490155,00	99630,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Suma	0,00	44804138,46	136190566,83	99630,00	47807227,48	98400,00	150,00	212314211,76	20018213,71	95376497,44
Zasoby przyrodnicze	ZP 1	39611,76	66555,00	349348,19	0,00	0,00	21000,00	1194791,90	2935273,23	15000,00	0,00
	ZP 2	359128,82	0,00	1545509,41	0,00	111309,29	274832,37	1494263,56	12658364,29	3091301,21	851936,78
	ZP 3	0,00	27182,00	8226988,96	1000,00	32051,20	326753,57	253224,38	2170,80	8519943,57	1851603,58
	Suma	398740,58	93737,00	10121846,56	1000,00	143360,49	622585,94	2942279,84	15595808,32	11626244,78	2703540,36
Zagrożenia poważnymi awariami	ZPA 1	0,00	250000,00	7319149,00	0,00	0,00	0,00	10628520,50	3638005,95	0,00	560000,00
	ZPA 2	0,00	0,00	36600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Suma	0,00	0,00	36600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Suma		336240782,23	51458873,91	819508766,29	1150429,20	64674943,82	17316762,91	70305318,29	900669496,23	3286256265,13	1185472722,93

6. Podsumowanie i wnioski

Raport stanowi kompleksową informację o stanie środowiska oraz realizowanych działaniach prowadzonych przez wyznaczone podmioty w latach 2021-2024. Przeanalizowane zostały wszystkie obszary interwencji określone w programach. Dla każdego z obszarów określono tendencję zmian w latach raportowania, liczbę realizowanych zadań, poniesione koszty oraz wielkość wyznaczonych wskaźników monitoringowych.

Badanie ankietowe wykazało, że w województwie śląskim prowadzone były działania związane z ochroną środowiska, które wpisywały się w realizację wyznaczonych celów. Jednostki i podmioty poprzez swoje działania, inwestycje i podejmowane aktywności, realizowały cele zawarte w programach. Należy zatem uznać, że cele ochrony środowiska wyznaczone w programach były realizowane w prawidłowy sposób.

Zgodnie z pozyskanymi informacjami w latach 2021-2022 przeznaczono ponad 5,7 mld zł na realizację zadań wyznaczonych w Programie 2015. Największe nakłady ponad 2,2 mld zł przeznaczono na realizację celów z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego. W latach 2023-2024 kwota przeznaczona na realizację zadań wyznaczonych w Programie była większa o ponad 50% i wynosiła ponad 8,6 mld zł. W tym okresie największe nakłady finansowe zostały przeznaczone na zadania związane z hałasem (ponad 3,6 mld zł) oraz ochroną powietrza atmosferycznego (ponad 2,5 mld zł). W obu analizowanych okresach głównym źródłem finansowania były środki pochodzące z budżetu gmin, środki własne przedsiębiorstw oraz środki określone jako inne.

W ramach obszaru Powietrze atmosferyczne, w Programie 2015 wyznaczono 9 celów operacyjnych, a w Programie 2024 sformułowano 5 celów, które mają służyć poprawie jakości powietrza na terenie województwa. Cele były realizowane, natomiast nie osiągnięto jeszcze wszystkich oczekiwanych efektów. W latach 2021-2024 odnotowano przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu we wszystkich strefach. W 2024 r. po raz czwarty z rzędu na wszystkich stanowiskach pomiarowych nie został przekroczony średnioroczny poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10, natomiast na większości stacji pomiarowych wzrosły stężenia w porównaniu z rokiem poprzednim. Ponadto we wszystkich strefach odnotowano przekroczenia poziomu celu długoterminowego dla ozonu. Na podstawie analizy wskaźników można zaobserwować zahamowanie malejącego trendu stężeń zanieczyszczeń pyłowych w powietrzu. Zmalała ilość zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych. Zmniejszeniu uległo również zużycie energii elektrycznej (wyjątek stanowi wzrost energii elektrycznej w transporcie). Pozytywną zmianą jest także rozbudowa tras rowerowych.

W obu programach wyznaczono 3 cele środowiskowe w obszarach Zasoby wodne i Gospodarka wodno-ściekowa, które służyły poprawie jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz gospodarki wodno-ściekowej na terenie województwa. Zgodnie z aktualnie obowiązującą oceną wykonaną przez GIOŚ, stan wszystkich JCWP wyznaczonych na terenie województwa śląskiego określony jest jako zły. W związku z tym, że ocena JCWP wykonywana jest w sześcioletnich cyklach, nie jest możliwe określenie tendencji zmian ich jakości w analizowanym okresie. W latach 2021-2024 nie nastąpiła istotna zmiana liczby punktów kontrolnych, w których woda podziemna charakteryzowała się jakością poniżej zadowalającej.

Stanowiły one ok. 25% punktów kontrolnych, w których badano wodę w raportowanych latach. Stwierdzono, że Jakość wód podziemnych nie uległa pogorszeniu, a działania służące jej poprawie będą możliwe do zaobserwowania w dłuższej perspektywie czasu. W przypadku działań związanych z adaptacją do zmian klimatu następuje systematyczny wzrost pojemności małej retencji wodnej. W przypadku gospodarki wodno-ściekowej następują pozytywne zmiany. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej wynosił 96,0%, natomiast odsetek korzystających z oczyszczalni ścieków był równy 83,6%. Odnotowano systematyczny wzrost udziału ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, kanalizacji oraz sieci wodociągowej.

W ramach Gospodarka odpadami określono 3 cele w Programie 2015 oraz 2 cele w Programie 2024, które dotyczyły rozwoju systemu zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami oraz kwestii zapobiegania ich powstawania. W analizowanym okresie odnotowano spadek ilości odebranych odpadów komunalnych, zmieszanych odpadów komunalnych oraz zebranych selektywnie odpadów. Liczba czynnych składowisk odpadów, na których są składowane odpady komunalne oraz instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych pozostała bez zmian.

Na terenie województwa śląskiego obszary chronione zajmują powierzchnię 260 518,12 ha co stanowi ponad 21% powierzchni całego województwa. Powierzchnia lasów zajmuje ok. 32% powierzchni województwa. Najcenniejsze przyrodniczo obszary zlokalizowane są w południowej części województwa oraz na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej, dlatego też większość form ochrony przyrody (szczególnie obszary Natura 2000) znajduje się w tych rejonach. W obszarze Ochrona przyrody wyznaczono po 3 cele w każdym z analizowanych programów. W poszczególnych latach powierzchnie form ochrony ulegają nieznacznym zmianom. Na podobnym poziomie została zachowana powierzchnia lasów, terenów zalesionych oraz zielonych. Wyznaczone cele w programach związane były przede wszystkim z ochroną różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

Województwo śląskie wyróżnia się na tle kraju pod względem różnorodności oraz znacznej ilości zasobów surowców naturalnych. Kopaliny znajdujące się na obszarze województwa to: surowce energetyczne (węgiel kamienny), surowce metaliczne, surowce chemiczne (sól kamienna, surowce ilaste) i inne surowce (dolomity, gliny ceramiczne, piaski formierskie, piaski i żwiry, piaski kwarcowe, piaski podsadzkowe, surowce ilaste, torfy, wapnie i margle). Ilość zasobów bilansowych i przemysłowych co roku podlega zmianom, jednak nie są to istotne różnice. Dotyczy to głównie różnego rodzaju zasobów piasków. Zmniejszeniu uległo natomiast wydobycie węgla kamiennego. W obu programach wyznaczono po 1 celu, który odnosił się do ochrony i zrównoważonego wykorzystania zasobów kopalin oraz ograniczania presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych. Nie zaobserwowano istotnych negatywnych zmian w analizowanym okresie. Wskaźniki pozostają na podobnym poziomie, a niewielkie odchylenia pomiędzy poszczególnymi latami mogą wynikać z dokładności przekazywanych danych.

W obszarze Gleby określono 7 celów w Programie 2015 oraz 3 cele w Programie 2024. Głównym źródłem informacji o stanie jakości gleby są badania jej chemizmu prowadzone w cyklach pięcioletnich. 18 punktów pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych jest na terenie województwa śląskiego. W latach 2015 i 2020

odnotowano przekroczenia wartości dopuszczalnych metali w 3 miejscowościach, natomiast WWA w 4 miejscowościach. Cele wyznaczone w ramach programów odnosiły się do racjonalnej gospodarki zasobami glebowymi, rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych oraz ochrony przed osuwiskami. Nie zaobserwowano istotnych negatywnych zmian w analizowanym okresie. Wskaźniki pozostają na podobnym poziomie, a niewielkie odchylenia pomiędzy poszczególnymi latami mogą wynikać z dokładności przekazywanych danych.

W ramach obszaru Tereny poprzemysłowe wyznaczono cel związany z przekształceniem terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi. Na terenie województwa śląskiego znajdowało się 5 247 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji (0,425% powierzchni województwa). Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagająca rekultywacji nie zmieniała się istotnie w latach raportowania.

W ramach obszaru Hałas wyznaczono cele związane z poprawą i utrzymaniem dobrego stanu akustycznego środowiska. W ramach realizacji zadań Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie badań stanu akustycznego środowiska GIOŚ wykonuje pomiary hałasu drogowego, kolejowego, lotniczego i przemysłowego. Przekroczenia występowały w wybranych punktach pomiarowych, jednakże zmniejszył się procentowy udział punktów pomiarowych hałasu drogowego, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych w porze dnia oraz nocy.

Cele wyznaczone w obszarze Promieniowania elektromagnetycznego dotyczyły utrzymania zgodnych z prawem poziomów pól elektromagnetycznych. Wszystkie wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych uzyskane na podstawie badań wykonywanych w ramach PMŚ były poniżej wartości progowych. Oznacza to brak negatywnych zmian w tym obszarze oraz prawidłową realizację wyznaczonych zadań. Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych pozostają na podobnym poziomie.

Cele wyznaczone w obszarze Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym dotyczyły ograniczenia ryzyka występowania poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizowania jego skutków. W analizowanym okresie nie stwierdzono zwiększenia liczby poważnych awarii. Wszystkie zadania były realizowane.

We wszystkich analizowanych obszarach należy kontynuować wyznaczone zadania w Programie 2024. Nie stwierdzono stałej negatywnej tendencji zmian w żadnym z obszarów. Cele polityki ekologicznej województwa były realizowane w sposób prawidłowy. Nie zidentyfikowano, aby którykolwiek obszar środowiska wymagał realizacji dodatkowych działań lub zwiększenia intensywności już prowadzonych.

SPIS AKTÓW PRAWNYCH

Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi (Dz.U. Poz. 1975).

Rozporządzenie Ministra Gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej z dnia 29 sierpnia 2019 r. W sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1747).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza odry (Dz. U. Z 2023 r. poz. 335).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Pregoły (Dz. U. Poz. 2715).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Dunaju (Dz. U. poz. 2481).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Niemna (Dz. U. poz. 2491).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. poz. 2739).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza odry (Dz. U. Poz. 2714).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Łaby (Dz. U. Poz. 2533).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dunaju (Dz. U. Z 2023 r. poz. 210).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. Z 2023 r. poz. 300).

Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. poz. 2311).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Z 2014 r. poz. 112).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012 poz. 914):

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Z 2017 r. poz. 2294)

Rozporządzenie Wojewody Małopolskiego; Wojewody Śląskiego z dnia 19 maja 2023 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w Kętach

Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 15 września 2023 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w ustroniu-Jaszowcu

Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 15 września 2023 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęć wód podziemnych z utworów węglanowych triasu Zabrze-Mikulczyce i Zabrze-Grzybowice

Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów trzeciorzędowych Pilsko II w Cięcinie.

Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 20 maja 2022 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów triasowych w Sławkowie.

Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 25 września 2023 r. w sprawie ustanowienia obszaru ochronnego głównego zbiornika wód podziemnych nr 330 – zbiornik Gliwice, zmienione rozporządzenie wojewody śląskiego z dnia 8 grudnia 2023 r. Zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia obszaru ochronnego głównego zbiornika wód podziemnych nr 330 – Zbiornik Gliwice.

Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 27 listopada 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęć wód podziemnych z utworów węglanowych triasu Zabrze-Mikulczyce i Zabrze-Grzybowice

Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 3 listopada 2021 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych „Żory-Rój” w Żorach.

Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 6 kwietnia 2023 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w turzy śląskiej

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Z 2022 r. poz. 1225 z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 23 lutego 2016 r. w sprawie raportu o bezpieczeństwie zakładu o dużym ryzyku (Dz.U. poz. 287)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. poz. 2412)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o substancjach stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Z 2015 r. Poz. 1450),

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 grudnia 2009 r. W sprawie rocznych poziomów zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych (Dz. U. nr 215, poz. 1671),

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. W sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. poz. 1395).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. W sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. poz. 1395)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. W sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do głównego inspektora ochrony środowiska (Dz. U. Z 2021 r. poz. 1555).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. W sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359)

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448).

Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 711),

Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Z 2024 r. poz. 266 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1289 z późn. mm.)

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Z 2024 r. Poz. 573)

Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządków w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733)

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r. Poz. 1587 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Z 2024 r. Poz. 1478 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r . o inspekcji ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r. poz. 425),

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2024 r. poz. 1361 z późn. zm.),

Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. Z 2024 r. poz. 1446 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 889)

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (Dz. U. z 2024 r. poz. 809).

Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2024 r. poz. 1209 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. Poz. 1130 z późn. zm.),

Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 82).

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2024 r. poz. 757),

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1290 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278)

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późń. zm.)

SPIS TABEL

Tabela 1 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim – ocena bieżąca w 2021 r. 17

Tabela 2 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w 2021 r. na terenie województwa śląskiego 19

Tabela 3 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim – ocena bieżąca w 2022 r. 20

Tabela 4 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w 2022 r. na terenie województwa śląskiego 22

Tabela 5 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim – ocena bieżąca w 2023 r. 23

Tabela 6 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w 2023 r. na terenie województwa śląskiego 25

Tabela 7 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim – ocena bieżąca w 2024 r. 26

Tabela 8 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w 2024 r. na terenie województwa śląskiego 28

Tabela 9. Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Powietrze atmosferyczne (PA)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 29

Tabela 10 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego 33

Tabela 11 Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Zasoby Wodne (ZW)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 75

Tabela 12 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji „Zasoby Wodne (ZW)" oraz „Gospodarka wodno-ściekowa (GWS)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego 79

Tabela 13 Funkcjonujące na terenie województwa śląskiego instalacje komunalne zapewniające mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielanie z zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku 116

Tabela 14 Funkcjonujące na terenie województwa śląskiego instalacje komunalne zapewniające składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych 119

Tabela 15 Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Gospodarka odpadami (GO)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 128

Tabela 16 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji „Gospodarka odpadami (GO)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego 130

Tabela 17 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2021 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego 160

Tabela 18 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2022 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego 162

Tabela 19 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2023 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego 163

Tabela 20 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2024 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego 165

Tabela 21. Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Ochrona przyrody (OP)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 166

Tabela 22 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji „Zasoby Przyrodnicze (ZP)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego 170

Tabela 23 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2020-2021 218

Tabela 24 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2021-2022 220

Tabela 25 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2022-2023 222

Tabela 26 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2023-2024 224

Tabela 27 Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Zasoby surowców naturalnych (ZSN)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 225

Tabela 28 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu „Zasoby geologiczne (ZG)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego 227

Tabela 29 Wykaz złóż kopalin z obszaru województwa śląskiego, dla których wydano koncesję w 2024 r. 234

Tabela 30 Identyfikacja podgrupy gruntów dla próbek badanych w latach 2015-2020 239

Tabela 31 Wyniki badań jakości gleb w 2015 oraz 2020 r. – wybrane metale 240

Tabela 32 Wyniki badań jakości gleb w 2015 oraz 2020 r. – suma WWA 241

Tabela 33 Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Gleby (GL)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 243

Tabela 34 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji „Gleby (GL)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego 246

Tabela 35 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu „Tereny poprzemysłowe (TP)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 259

Tabela 36 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku.....264

Tabela 37 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2021 r. na terenie województwa śląskiego 265

Tabela 38 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2021 r. na terenie województwa śląskiego 268

Tabela 39 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2022 r. na terenie województwa śląskiego 269

Tabela 40 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2022 r. na terenie województwa śląskiego 272

Tabela 41 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2023 r. na terenie województwa śląskiego 273

Tabela 42 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2023 r. na terenie województwa śląskiego 276

Tabela 43 Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Hałas (H)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 277

Tabela 44 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji Hałas (H) – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego 279

Tabela 45 Wyniki pomiarów z 2021 r. przeprowadzone w punktach pomiarowych stałej sieci monitoringu na terenie województwa śląskiego 298

Tabela 46 Wykaz punktów pomiarowych stałej sieci monitoringu i prezentacja wyników pomiarów w 2022 r. na terenie województwa śląskiego 302

Tabela 47 Wykaz punktów pomiarowych stałej sieci monitoringu i prezentacja wyników pomiarów w 2023 r. na terenie województwa śląskiego 306

Tabela 48 Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 310

Tabela 49 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji „Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego 310

Tabela 50 Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Przeciwdziałanie poważnym awariom (PPAP)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 317

Tabela 51 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji „Zagrożenia poważnymi awariami (ZPA)" – dla Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego 319

Tabela 52. Cele operacyjne i zadania w ramach komponentu „Zagadnienia systemowe (ZS)" – dla Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 328

Tabela 53 Cele strategiczne i operacyjne wyznaczone w poszczególnych komponentach w Programie 2015.....332

Tabela 54 Cele strategiczne i operacyjne wyznaczone w poszczególnych komponentach w Programie 2024.....337

Tabela 55 Sumaryczna ocena realizacji zadań opisanych w Raporcie 341

Tabela 56 Wartości wskaźników środowiskowych w latach 2021-2024 343

Tabela 57 Zestawienie poniesionych kosztów w latach 2021-2022 na realizację zadań w podziale na źródło finansowania 360

Tabela 58 Zestawienie poniesionych kosztów w latach 2023-2024 na realizację zadań w podziale na źródło finansowania 365

Tabela 59 Zestawienie poniesionych kosztów w 2024 r. na realizację zadań w podziale na źródło finansowania 370